طبي ترمينالوژي

دوکتور گل سیما ابراهیم خیل قادري

AFGHANIC

Pashto PDF
2013

Nangarhar Medical Faculty
ننګرهار طب پوهنځی

Funded by
Kinderhilfe-Afghanistan

Medical Terminology

Dr. Gulsima Ibrahimkhel Qaderi, MD

Download: www.ecampus-afghanistan.org

AFGHANIC

Nangarhar Medical Faculty

Dr. Gulsima Ibrahimkhel Qaderi, MD

Medical Terminology

Funded by
Kinderhilfe-Afghanistan

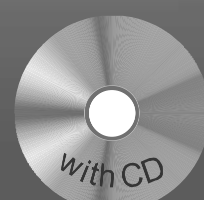

ISBN 978-9936-200-21-0

2013

طبي ترمينالوژي

Medical Terminology

دوكتور گل سيما ابراهيم خيل قادرى

ننگرهـار طب پوهنځی

طبي ترمينالوژي

دوکتور گل سیما ابراهیم خیل قادری

۱۳۹۲

بسم الله الرحمن الرحيم

ننګرهار طب پوهنځی

طبي ترمينالوژي

دوکتور ګل سیما ابراهیم خیل قادری

۱۳۹۲

د کتاب نوم	طبي ترمينالوژي
ليکوال	دوکتور گل سيما ابراهيم خيل قادری
خپروندوی	ننگرهار طب پوهنځی
ویب پاڼه	www.nu.edu.af
چاپ ځای	سهرمطبعه، کابل، افغانستان
چاپ شمېر	۱۰۰۰
د چاپ کال	۱۳۹۲ لومړی چاپ
دکتاب ډاونلوډ	www.ecampus-afghanistan.org

دا کتاب د افغان ماشومانو لپاره د جرمني کمېټی (په جرمني کی د Eroes کورنۍ یوی خیریه ټولنې) لخوا تمویل شوی دی.

اداری او تخنیکی چارې يې د افغانیک موسسی لخوا ترسره شوې دي.

د کتاب د محتوا او ليکنې مسؤليت د کتاب په ليکوال او اړونده پوهنځي پورې اړه لري. مرسته كـــوونكي او تطبيق کوونکي ټولنې په دې اړه مسولیت نه لري.

د تدريسي کتابونو د چاپولو لپاره له موږ سره اړيکه ونيسئ:

ډاکتر يـــحـــيی وردک، د لوړو زدکړو وزارت، کابل

دفتر: ۰۷۵٦۰۱۴٦۴۰

ایمیل: textbooks@afghanic.org

د چاپ ټول حقوق له مؤلف سره خوندي دي.

ای اس بي ان: ISBN: 978 993 6200 210

د لوړو زده کړو وزارت پیغام

د بشر د تاریخ په مختلفو دورو کې کتاب د علم او پوهې په لاسته راوړلو کې ډېر مهم رول لوبولی دی او د درسي نصاب اساسي برخه جوړوي چې د زده کړې د کیفیت په لوړولو کې مهم ارزښت لري. له همدې امله د نړیوالو پېژندل شویو ستندردونو، معیارونو او د ټولنې د اړتیاوو په نظر کې نیولو سره باید نوي درسي مواد او کتابونه د محصلینو لپاره برابر او چاپ شي.

د لوړو زده کړو د مؤسسو د ښاغلو استادانو څخه د زړه له کومي مننه کوم چې ډېر زیار یې ایستلی او د کلونو په اوږدو کې یې په خپلو اړوندو څانګو کې درسی کتابونه تألیف او ژباړلي دي. له نورو ښاغلو استادانو او پوهانو څخه هم په درنښت غوښتنه کوم تر څو په خپلو اړوندو برخو کې نوي درسي کتابونه او نور درسي مواد برابر کړی څو تر چاپ وروسته د ګرانو محصلینو په واک کې ورکړل شي.

د لوړو زده کړو وزارت دا خپله دنده بولي چې د ګرانو محصلینو د علمي سطحې د لوړولو لپاره معیاري او نوي درسی مواد برابر کړي.

په پای کی د افغان ماشومانو لپاره د جرمنی کمیټې او ټولو هغو اړوندو ادارو او کسانو څخه مننه کوم چې د طبي کتابونو د چاپ په برخه کې یې هر اړخیزه همکاري کړې ده.

هیله مند یم چی نوموړې پروسه دوام وکړي او د نورو برخو اړوند کتابونه هم چاپ شي.

په درنښت

پوهاند ډاکتر عبیدالله عبید

د لوړو زده کړو وزیر

کابل، ۱۳۹۲

د درسي کتابونو د چاپ پروسه

قدرمنو استادانو او ګرانو محصلينو !

د افغانستان په پوهنتونونو کې د درسي کتابونو کموالی او نشتوالی له لويو ستونزو څخه ګڼل کېږي. يو زيات شمير استادان او محصلين نوي معلوماتو ته لاس رسی نه لري ، په زاړه ميتود تدريس کوی او له هغو کتابونو او چپترونو څخه ګټه اخلی چې زاړه دي او په بازار کې په ټيټ کيفيت فوتوکاپي کېږي.

د دې ستونزو د هوارولو لپاره په تېرو دوو کلونو کې مونږ د طب پوهنځيو د درسي کتابونو د چاپ لړۍ پيل او تر اوسه مو ۱۱۲ عنوانه طبي درسي کتابونه چاپ او د افغانستان ټولو طب پوهنځيو ته استولي دي.

دا کړنې په داسی حال کې تر سره کېږي چې د افغانستان د لوړو زده کړو وزارت د (۲۰۱۰-۲۰۱۴) کلونو په ملي ستراتيژيک پلان کې راغلي دي چې:

«د لوړو زده کړو او د ښوونې د ښه کيفيت او زده کوونکو ته د نويو، کره او علمي معلوماتو د برابرولو لپاره اړينه ده چې په دري او پښتو ژبو د درسي کتابونو د ليکلو فرصت برابر شي د تعليمی نصاب د ريفورم لپاره له انګريزی ژبې څخه دري او پښتو ژبو ته د کتابونو او درسی موادو ژباړل اړين دي، له دې امکاناتو څخه پرته د پوهنتونونو محصلين او استادان نشي کولای عصري، نويو، تازه او کره معلوماتو ته لاس رسی پيدا کړي».

د افغانستان د طب پوهنځيو محصلين او استادان له ډېرو ستونزو سره مخامخ دي. نويو درسي موادو او معلوماتو ته نه لاس رسی، او له هغو کتابونو او چپترونو څخه کار اخيستل چې په بازار کې په ډېر ټيټ کيفيت پيدا کېږي د دې برخې له ځانګړو ستونزو څخه ګڼل کېږي. له همدې کبله هغه کتابونه چې د استادانو له خوا ليکل شوي دي بايد راټول او چاپ کړل شي. د هيواد د اوسنی حالت په نظر کې نيولو سره مونږ لايقو ډاکترانو ته اړتيا لرو ترڅو وکولای شي په هيواد کې د طبي زده کړو په ښه والي او پرمختګ کې فعاله ونډه واخلي. له همدې کبله بايد طب پوهنځيو ته زياته پاملرنه وشي.

تراوسه پوري مونږ د ننګرهار، خوست، کندهار، هرات، بلخ او کاپیسا د طب پوهنځیو او کابل طبی پوهنتون لپاره ۱۱۲عنوانه مختلف طبي تدریسي کتابونه چاپ کړي دي. د ننګرهار طب پوهنځی لپاره د۲۰ نورو طبي کتابونو د چاپ چارې روانې دي. د یادونې وړ ده چې نوموړي چاپ شوي کتابونه د هیواد ټولو طب پوهنځیو ته په وړیا توګه ویشل شوي دي.

ټول چاپ شوی طبی کتابونه کولای شی د www.ecampus-afghanistan.org ویب پاڼی څخه ډاونلوډ کړی.

کوم کتاب چې ستاسی په لاس کې دی زمونږ د فعالیتونویوه بېلګه ده. مونږ غواړو چې دې پروسې ته دوام ورکړو تر څو وکولای شو د درسي کتابونو په برابرولو سره د هیواد له پوهنتونونو سره مرسته وکړو او د چپټر او لکچر نوټ دوران ته د پای ټکی کېږدو. د دې لپاره دا اړینه ده چې د لوړو زده کړود موسساتو لپاره هر کال څه نا څه ۱۰۰ عنوانه درسی کتابونه چاپ کړل شي.

د لوړو زده کړو د وزارت، پوهنتونونو، استادانو او محصلینو د غوښتنې په اساس په راتلونکی کی غواړو چې دا پروګرام غیر طبي برخوته لکه ساینس، انجنیري، کرهنې، اجتماعی علومو او نورو پوهنځیو ته هم پراخ کړو او د مختلفو پوهنتونو او پوهنځیو د اړتیا وړ کتابونه چاپ کړو.

له ټولو محترمو استادانو څخه هیله کوو، چې په خپلو مسلکي برخو کې نوي کتابونه ولیکي، وژباړي او یا هم خپل پخواني لیکل شوي کتابونه، لکچر نوټونه او چپټرونه ایډېټ او د چاپ لپاره تیار کړي. زمونږ په واک کې یې راکړي، چې په ښه کیفیت چاپ او وروسته یې د اړوندې پوهنځی، استادانو او محصلینو په واک کې ورکړو. همدارنګه د یادو شویو ټکو په اړوند خپل وړاندیزونه او نظریات زمونږ په پته له مونږ سره شریک کړي، تر څو په ګډه پدې برخه کې اغیزمن ګامونه پورته کړو.

له ګرانو محصلینو څخه هم هیله کوو چې په یادو چارو کې له مونږ او ښاغلو استادانو سره مرسته وکړي.

د یادونی وړ ده چی د مولفینو او خپروونکو له خوا پوره زیار ایستل شوی دی، ترڅو د کتابونو محتویات د نړیوالو علمی معیارونو په اساس برابر شی

خو بیا هم کیدای شی د کتاب په محتوی کی ځینی تیروتنی او ستونزی وجود ولری ، نو له دی امله له درنو لوستونکو څخه هیله مند یو تر څو خپل نظریات او نیوکی د مولف او یا زمونږ په پته په لیکلی بڼه را ولیږی، تر څو په راتلونکی چاپ کی اصلاح شی.

د افغان ماشومانو لپاره د جرمنی کمیټې او دهغی له مشر ډاکتر ایروس څخه ډېره مننه کوو چی د دغه کتاب د چاپ لګښت یې ورکړی دی. دوی په تیرو کلونو کی د ننګرهار طب پوهنځی د ۲۰ عنوانه طبی کتابونو د چاپ لګښت پر غاړه درلود.

په ځانګړي توګه د جی آی زیت (GIZ) له دفتر او (Center for International Migration and Development) CIM یا د نړیوالی پناه غوښتنی او پرمختیا مرکز چې زما لپاره يې په تېرو درېو کلونو کې په افغانستان کې د کار امکانات برابر کړی دي هم مننه کوم.

د لوړو زده کړو له محترم وزیرښاغلي پوهاند ډاکترعبیدالله عبید ، علمی معین ښاغلي پوهنوال محمد عثمان بابری، مالي او ادري معین ښاغلی پوهنوال ډاکتر ګل حسن ولیزي، د ننګرهار پوهنتون د رییس ښاغلی ډاکتر محمد صابر، د پوهنتونو او پوهنځیو له ښاغلو رییسانو او استادانو څخه هم مننه کوم چې د کتابونو د چاپ لړۍ يې هڅولی او مرسته يې ورسره کړی ده.

همدارنګه د دفتر له ښاغلو همکارانو څخه هم مننه کوم چې د کتابونو د چاپ په برخه کې يې نه ستړی کیدونکی هلی ځلی کړی دي.

ډاکتر یحیی وردګ، د لوړو زده کړو وزارت
کابل، مارچ ۲۰۱۳
د دفتر ټیلیفون: ۰۷۵۶۰۱۴۶۴۰
ایمیل: textbooks@afghanic.org
wardak@afghanic.org

بسم الله الرحمن الرحيم

تقریظ

د اغلې ډاکټرې ګل سیما ابراهیم خیل قادري د طبي ترمینولوژي تر عنوان لاندې راټول شوی اثر مې ولوست. دا چه مونږ ټولو ته څرګنده ده چه د طب په ساحه کې زمونږ په ګران وطن افغانستان کې تر اوسه هم ډیرې لاتین او یوناني کلمې او اصطلاح ګانې شتون لري چه په پښتو ژبه ورته درستې اصطلاح ګانې نلرو او پدې لیکل شوي اثر کې نوموړې لاتین او یوناني کلمې ډیرې په ساده ډول ژباړل شوي او راټول شوي چې واقعاً هم دا یو ډیر مشکل او د زخمت څخه ډک کار دی. دا لیکل شوی اثر چه د طب په ساحه کې په پښتو ملي ژبه لیکل شوی او پکې له نویو با ارزښته مأخذونو څخه ګټه اخېستل شوې ده او لوستل یې د طب پوهنځي د محصلانو او ځوانو ډاکترانو لپاره ډیر اړین ،با ارزښته او ګټور بولم. باید یادونه وکړم چه د هرې بهرنۍ ژبې څخه خپلې ژبې ته د علمي اثارو ژباړل او د هغې راټولول ډیر سخت او مشکل کار دی او ډیر وخت او انرژۍ ته ضرورت لري. داچه اغلې ډاکتر ګل سیما ابراهیم خیل قادري په جلا وطنۍ کې هم د خپل وطن او ژبې سره مینه لرل له ورایه ښکاري او دا اوږد او مشکل مزل یې سرته رسولی دی واقعاً هم د قدر وړ بولم. ددې کتاب په نشر کیدو سره به تریوه بریده د ځوانو ډاکترانو او د طب پوهنځي د محصلانو تنده خړوبه شي هیله من یم چه په راتلونکي کې هم ورته نور علمي اثار ترتیب او نشرته وسپاري او نه ستړې کیدونکې کار وکړي. په آخیرکې زه اغلې ډاکترې ګل سیما ابراهیم خیل قادري ته د لازیاتو بریاوو او کامیابیو هیله من یم.

پوهنوال دوکتور بادشاه زار عبدالي

د خوست د شیخ زاید پوهنتون د طب پوهنځی د جراحي دیپارتمنت استاد

بسم الله الرحمن الرحيم

دغه ټېرمينولوګي يا ټېرمينولوژي د دې لپاره ليکل شوې ده چې موخه يئ د طب د زده کوونکو پېژاندنه او آشنايي له نړيوالې طبي ژبې سره چې په اناتومي کې لاتينه ژبه او په عملي (کلينکي کار کې بيا يوناني ژبه پکارول کېږي او همدارنګه تر څو چې د انګرېزئ ژبې کلمو يا اصطلاحات څخه بېل او وپېژندل شي او له پکارولو څخه يې په طباب کې ډهډه وشي

يادونه:

هغه کلمې يا اصطلاحات چې له لاتينې ژبې څخه اخستلې شوې دي په لنډېزه توګه په لاندې ډول شودل کېږي

د لاتينې کلمې لنډېز	Latein = lat.
د يوناني کلمې لنډېز	Greece = gr.

همدارنګه د لاتينې او يوناني طبي ژبې کلمات په وړو حروفو ليکل کېږي.
لاتينې کلمو کې د(سي) حرف ليکل کېږي او کاف(ک) تلفظ کېږي لکه کيست پدې معنی چې سيست نه ويل کېږې.

په يوناني ژبه کې بيا د (کې)حرف ليکل کېږي خو کاف (ک) ويل کېږ ي لکه کيست، کارسينوم او داسې نور

د (سي او اچ) حرفونه (خ یا ښ) تلفظ کېږي، لکه په انګرېزي
کې چې (ش) ویل کېږي نو ځکه د پښې د شا برخې بند یا
وتر چې ډېر قوي دئ او د اخیل لېګمنټ یا وتر په نامه نومولئ
شوئ دئ، چې دغه ته بیا په انګرېزي کې اکیل(اشیل) وتر
ویل کېږي د دغه لېګمنټ نوم ځکه ورکړ شوئ دئ چې هغه
یونانئ ځلمئ چې اخیل نومېده او د جنګ مشري یې په غاړه
درلوده په دغه سیمه یا د پښې د دغه بند سیمه کې دغه
لېګمنټ ټپي او پریک شه او د دغه ټپ یا پرهار د درد له کبله
ځخه مړ شه. همدارنګه خولولیتیازیس یا د صفراوي
تیګې یا کاڼي چې په انګرېزی ورته کولولیتیازیس ویل کېږي
همدارنګه د (ټې،آی،او) د حرقو یوځای تلفظ د(س)حرف په
شان کېږي او نه لکه په انګرېزي چې (ش) تلفظ کېږي لکه
پانکسیون(پنکشن)، فلیکسیون(فلیکشن)، ابدکسیون=
ابدکشن
په لاتینه او یوناني ژبه کې د کلمې په پای کې د وای
حرف لکه د انګرېزی ژبې نشته اویا په آلماني کې چې د آی
او ئي حروف لیکل کېږي چې د وای یا آی د حروفو په شان تلفظ
کېږي نو په دې توګه کېدای شی چې دې کلمو د ادا کولو لپاره
په پای کې وای او یا هم آی او ئي ولیکل شي اما په تلفظ یا
ویلو کې کوم بدلون نه راځي اما هغه کلمې چې نسبتي حالت
لري یواځې د آی تورئ یا حرف لیکل کږي چې تلفظ یې هماغه
آی دئ

ډاکتر ګل سیما ابراهیم خیل قادری

اپریل ۲۰۱۳

د طب ژبه اوس په خپله ژبه

(د لاتينې او يوناني طبي ژبه په پښتو ژبه)

Medical Terminology

A

a- , an- , un-

دغه توري د کلمې هغه لومړي برخې،مخکښ (پيشاوند) دي چې د يو شی نشتوالی ځرګندوی، د نهی نښه ښي

Akephalo- (gr. Kephalon) = (lat. Acephalus) لکه

دې اکيفالو کلمه چې د يوناني کلمې اکيفالون څخه چې په لاتينه ژبه کې ورته اکيفالوس يا اسيفالوس ويل کېږي

اخستلې شوې ده چې دې زېږون له وخته يا په کانجينيټال ډول د کوپړۍ يا سر نشتوالي ته وايي

An|aemie د سرو ژوانکو يا سرو کروياتو د شمير لږوالي، د عوامو په اصطلاح د وينې لږوالي ته انيمي وايي

A. (Arteria) وينې هغه رګونو ته وايي چې پاکه وينه لرونکې وی يعنی اکسيجن لرونکې وينه پکې روانه وي چې ضرباني رګونه

Aa. (Arteriae) د پاکې وينې لرونکي ډير رګونو يا مجموعې ته وايي

abdomen, abdominis, venter (Latinum = lat.)

Laparo- (Greece = gr.) ابدومين يوه لاتينه کلمه ده چې د ګېډې يا نس معنی ورکوي چې په هغه کې ټول هضم غړي يا اورګانونه ځاي لري

abdominal (Adjective) هر هغه ځه چې ابدومين پورې اړه
لرونکي لکه
abdominalgraviditaet = extrauteringraviditaet د
ابدومين دننه حمل يا بارداری (د رحم څخه د باندې يا بهر
حمل) ته وايي

abducens (lat. Abducere) ټولونکي، لېږدونکي ته ابدوسينز
وايي لکه د ابدوسينز عصب، هغه شپږم نمبر کرنيال يا د سر
عصب لکه
Nervus abducens
N. VI= د دماغ شپږم عصب دئ
-duction د کلمې هغه وروستۍ برخه ده چې ښوونې،
رهنمايي، رهبرۍ، هدايت ته وای چې موخه يا هدف ترې
په طب کې هغه عضو يا اعضا چې تنې يا د بدن محور ته
نزدې شتون لري
ab- دٍلهً يا ٍله لرىً لپاره مخکښ توری دئ
Abduction (lat. Ducere) ابدکشن له لاتينې
کلمې ډوسير څخه چی په قوس کی ليکل شوې ده
اخستلې شوې ده چی لرې کولو ته وايي يعنې دې بدن
له مرکز څخه لرې شتون يا لرې کولو ته لکه د لاسونو
پورته خوا ته جګول يا له مرکزي محور څخه بهر خوا ته
لري کول چې دې اډکشن په مقابل جهت کې شتوالئ ولري
ښودل شوی دئ
Abductor هغه عضلې څخه موخه ده چې د بدن د غړي
ياغړو و په خوځښت کی دنده تر سره کوي

Ablatio (lat.) = 1. Amotio , 2. Amputation
د تي، تيوو ، ثدي، (Ablatio Mammae) پريکول، لرى کول لکه
ثديو پريکول، لري کول البته د ماما د سرطاني ناروغی له کبله

Amotio retinae د ريتينا بېلول،بدلول
aboral له خولې څخه لري يا په بل عبارت دې موادو لكه درملو يا خواړو وركړه، لېږدونه، انتقال چې د خولې له لارې نه وي،له خولې څخه لري دې يوې بلې لارې د بېلګې په توګه دې رګ له لارې وي
peroral د خولې له لارې د موادو لكه خواړه، درمل لېږدونه يا تېرونه
Abort (lat. Abortus) د عوامو په مخكې له وخته زېږون، ژبه زيان،له وخته مخكې د حاملګي پای ته رسيدل چې دا يا په خپل سر يا سپونتان ډول چې بېلابيل لاملونه لري او يا خو په خپل لاس(مصنوعي توګه) د يوه فيټوس چې وزن ئي له 500 ګرامه لږ او عمر ئي 22- 24 اونيو په رحم كې وي

Abscess, (lat. Abscessus) د ځوو يا چرک ټولېدلو ته وايي چې له لاتينې ژبې څخه اخستلې شوې ده
Acephalus د زېږون له وخته يا په كانجينيتل ډول د سر يا كوپړۍ نشتوالئ
acer, acris, acre, acres, acria, acrium تېره،برېكوونكې، نافذه لكه چاړه، روښانه لكه عكس
Acromioclavicularis كلاويكولار يا د ترقوې د هډوكي د عوامو په ژبه د توقک د هډوكي تيره څنډه يا برخه
Ligamentum acromioclavicularis د اكروميوكلاويكولار تر مينځه وتر يا د نښلولو پړئ
Acromion (gr. akros) د ولي لوړوالئ، ولئ، همدارنګه د سپيناسكاپولا اخرينۍ برخه چې بهر خواته ده
Acromii = faccies articulatio acromii

ad- (lat. ad.) د کلمې هغه برخه ده چې یو شـي
یا خوا ته نږدې کېدل بلل شـوي، پهځنګ، خوا، طرف
همدارنګه سـربیره پر دې، برعلاوه هم نومولی شـوی دی
Adaktylie, د زېږون له وخته یا په ولادي ډول د لاس او پښـو
د ځو یا ټولو ګوتو انومالي یا نشـتوالي ته وایي

Aduction (lat. Adducere) نږدې کېدو ته وایئ
لکه د بدن دې یوه غړي خوځښـت د تنې محور ته یا میډیان،
مرکزي برخې خوا ته
Abduction له مینځني محور یا د بدن له میډیان برخې
څخه لرې کېدلو ته وایي
Adductor هغه عضلې چې د ادکشـن یا نږدې کولو
دنده په غاړه لري
Latinum = lat. لاتینه ژبه په لنډ ډول
Greece = gr. او یونانی ژبه بیا په

adeno- (Greece = gr.) = glandula (Latinum = lat.) غدې
یاغوټې، ادینو اړیکی لرونکی مخکښ یونانی کلمه ده چې په
لاتینه ژبه ورته ګلندولا یا ګلانډولا وایي
Adenitis د غدواتو التهاب ته وایي
adenoid پدې معنی چې اصلی غده نده، بلکی غدواتو ته
ورتوالي لري
Adenom (autonom adenom) د یوې غدې پاړسـوب
Adenomyom د غدواتو او عضلاتو په ګډه توګه پاړسـوب ته
ویل کېږي
Adenocarcinom د غدې چنګاښـي یا سـرطاني ناروغۍ
څخه موخه ده
Adenopathie د غدواتو هر ډول ناروغۍ ته وایي

Adenotomie د غدواتو پرانستلو یا د چړې په مرسته تر مینځه بېلول،شق کول

adeps, adepis(Lat.) = Lipo- (gr.) غوړ ، شحم

adhaesio, adhaesionis په غلطه سیمه کې د یوه شی وده کول، سرېښېدل

aditus د ننوتلو لاره، هدف په جراحی کې دې سیمی د عملیات لپاره د ننوتلو لاره ده

Aditus ad antrum پرتله ، پر مقایسه co-itus, ex-itus

adnexe (lat. Annectere) د لاتینې ژبې څخه اخستلې شوې چې د رحم نلکو او تخمدان ته وایي

Ovarium+Tuba Uterina (Lat.) = adnexe په لاتینه ژبه په ګډه توګه تخمدان او نفیرونو ادینیکس نومول شوي

Oophoros+Salpinx (gr.) = adnexe په یونانی ژبه

Adnexitis د ادینکس التهاب ته ادینکسیتز وایي

Adnextumor د ادینکس تومور

adren/o بډوډو یا پوښتورګو تر څنګ(د پاسه) غدواتو ته ویل کېږي چې په عوامه ژبه ورته د فشار هورمون (ادرینالین) وایي

Glandulae suprarenales د بېلګې په توګه

adrenal په ادرینو پورې اړه لرونکئ

Adrenalectomie د جراحی عملیات په مرسته د بډوډی تر څنګه د غدې لرې کول

Adrenalin هغه هورمون ده چې د بډوډو تر څنګ غدو څخه مینځ ته راځی یا افراز کېږي

Adrenogenital د بډوډو تر څنګ غدو او د جنسی اورګان پورې اړه لرونکی دي یا اړه لري

adrenocorticotrop د بډوډو تر څنګه غدې د څنډې
یا دې پاسه چې دغه څنډی ته په لاتینه ورته کورتیکس وایي

Cortex (lat.) یوه لاتینه کلمه ده چې څنډې، پوستکئ نومېږي
Adynamie د قوت او توان نشتوالی ، ناتوانی
Dynamo- قدرت او توانمندی
dynamic توان، قدرت

-aemo-(greece = gr.) = sanguis (latein = lat..) وینه: ایمو
له یوناني ژبې څخه اخستلې شوې او دکلمې هغه برخه ده
چې د وینې معنی ورکوي او په لاتینه کې سانګیوز(سانجیوز)
نومول شوې کلمه ده
ښودل شوي لکه دغه لاندې بیلګې
haemato-, haemo- وینه
Aerophagie د هضمی سیستم له لارې د هوا تیرول
د هوا خوړل.
aerosol(gr. Aer) چی له یونانی کلمې ایر څخه اخستلې
شوی ده چې هوا نومول شوې ده
aerosol therapie= inhalation therapie د هوایي سیستم
له لاری درملنه

Aethiologie (gr. Aitia) د ائتیولوژي اصطلاح له یونانی
بې ایتیا څخه اخستیلې شوې چې لاملونه نومول شوي دي
affinis, affine خپلوی، اړیکې، مناسبت
agger, aggeris دیوال، بند، سد لکه دی پزې تر مینځ دیوال ،
د پردې یا غشا پاړسوب
Agalaktie د شیدو دې پیدایښت یا افرازاتو نشتوالی

Agenesie(gr. = genesis) د پرمختګ او ودې نشتوالی چې
له یونانی کلمی ګېنېزیز یا جینېزیز څخه اخستلې شوې
کلمه ده په دې معنی چې یو اورګان یا غړئ په اصل کې
یا په مطلق ډول شتون نه لري چې د پرمختګ، جوړیدنې
او مینځ ته راتګ مقابل کې قرار لري نومیږي
Aglossie (congenital anomalie) د ژبی نشتوالئ
د زیږیدو له وخته
Agnathie (congintal) د زېږون له وخته یا په ولادی توګه
د ژامې یا مکزیلا او مندیبولا نشتوالئ
-agoga مواد، وسایل، دارو، درمل، هغه شیان یا مواد چې
ښویولو یا صیقل کولو اثر لرونکئ وي
Cholagoga ښویونکی یا صیقل کوونکي مواد
Agonadismus , cong. د زېږون له وخته یا په ولادي ډول
د جنسي غړي، جنسی غدې نشتوالئ
Agoraphobie ځایې ډار یعنی له یوې سیمې، ځای
څخه ډاریدل
Agranulocytose د ګرانولوسیت د ژوانکو نشتوالئ په وینه کې
graphie د لیکلو کمزوري یعنی سم لیکل نشی کولای
چې د دماغ د لوې برخې ستونځې خرګندوی
Akinese, Akinesie د خوځښت، ښوریدلو ستونځې
یا نشتوالئ
Kines, Kinet خوځښت، حرکت
akinetic Epilepsie هغه ډول میرګې ناروغي ده چې بې
له خوځښت او ټکانونو پېښېږي
Hypokinese د خوځښت کړوالئ، کمزورئ
Hyperkinese د خوځښت له حده زیات شتوالئ
یعنی یوه نارامه حالت چې ارامي خوند نه ورکوی

akro- (gr. Ákros) اکرو څخه هدف په طب کښ لاسونه،
پښې،پزه، زنه چې له یونانی کلمی څخه اخستلي شوي ده
چې څوکه معنی ورکوي

Akranie د کوپړي یا جمجمی نشتوالئ په غیر
طبعی، غیر نورمال ډول ته وایي

Akrodermatitis د اکرو دې سیمې د پوستکي یا
پوستکي التهاب ته وایي

Akromegalie (gr. akros) اکرومیګالي له یونانی کلمې
اکروز څخه چې معنی یې څوکه، پایلې، اخرینۍ برخه ده
اخستلې شوې چې له حده زیات غټوالئ او لویوالئ د
انسان د لاسونو، پښو، پوزي زنې

Akroparaesthesie د احساس، حساسیت لږوالئ، نشتوالئ
په اکرو سیمو کښ

Akrocyanose د اکرو یا د تنې څخه د لرو سیمو
شین رنګ یا بنفش رنګ چی د اوکسیجن د لږوالی له کبله
مینځ ته راځي ویل کېږي

akut (lat. Acutus) اکوټ له لاتینی کلمی اکوټوس څخه
اخستله شوی ده چی تنده ، تېزه او ژر ، دفعتاً یا حاده معنی
ورکوی

chronic کرونیک یا اوږد محاله یا مزمن حالت د یوې
ناروغۍ څرګندوي

-al (Adjektive) یو صفت دئ چې یو څه اړیکې
لرونکئ، تنظیم کوونکي, طبقه بندي کول، په یوه ګروپ کښ
دننه تنظیم کولو ته وایي

Ala (lat.) = anatomie په اناتومي کښ د وزرونو معنی ورکوي

Ala major لوی یا غټ وزرونه

Ala minor واړه وزرونه

Alae nasi پزې یا پوزې پردې یا پرې

albus سپین، روښانه
Albinismus سپینوالي خوښوونکئ، سپینوالی سره مینه
لرونکئ یا سپین رنګ سره مینه درلودل
Algesie درد، خوږ (حساسوالئ)
-algie, -algesie (gr. Algos) دا هم د یوې کلمې هغه
وروستی برخه ده چې درد، خوږ، رنځ، غم ته ویل شو ې
Analgetikum د درد ضد درمل، د درد کرارونکي درمل
Analgesie د هغو درملو په مرسته چې درد
ورکونکي یا انالجیتکا نومول شوي دي د درد ورکول،له مینځه
وړلو ته وایي
Hypalgesie د درد لږوالئ، د درد د حساسیت لږوالئ
Hyperalgesie د درد د حساسیت ډیروالئ پدې
معنی په دیر لږ پرهار سره ډیر درد لري

algo-, -odyno- (gr. algos or odyne) له یوناني کلمې څخه
اخستلي شوې ده چې درد معنی لري
Algie, -algie رنځ، درد
Gastralgie = syn. Gagtrodynie دې معدی درد
Otalgie د غوږ یا غوږونو درد
Podalgie د پښې یا پښوو درد
Algophobie د ناروغی په ډول یا ناروغی ډوله ډار او
ویره له درد څخه
algor, algoris, (maskulin) د سړو احساس، د چا چی ډیر
ساړه کېږي
alg- درد ښودنی د کلمې مخکنی برخه یا پیشاوند ده
Algurie متیازو کولو (ادرار) په وخت کې د دردشتوالئ
یا درد لرونکئ ادرار کول
Allergie حساسوالئ، حساسیت

allergologie هغه علم دئ چې له حساسیت او یا
د انسان د بدن هغه برخه چې یو پردئ شئ نشي تحمل
کولائ څېړي یا ورڅخه بحث کوي
Allergologe هغه د طب ډاکتر چې د حساسیت په پېژندنه
کې ځانګړې زده کړې کړې وي یا متخصص طبیب او د
حساسیت درملنه کوي
allo- (gr. Allgos) بل شانته، بل ډول ،بیلابیل ډولونه، پردئ
Allopathie = Homoio pathie هغې درملنې ته وایي چې کله
د یوې ناروغۍ په هغو درملو درملنه کېږي چ د هغو متضاد،
مخالف ، برعکس اثر لري یعنې له یوه حالت څخه ئي په
تدریجي ډول بل حالت ته بیایي
altus لوړ، جګ، هسک
Frons alta
Frons (lat. = anatomie) فرانس یوه لاتینه یا اناتومیکه
کلمه چې ټنډه، تندئ، وچولئ، پیشاني
Alveolus dentalis د غاش کځوړه
Amastie په کانجینیټل ډول د سینې یا ثدې د
(congenital) غدواتو نشتوالئ

amblyo (gr. amblys) ضعیف، کمزورئ، ضعیفه بنیه
Amblyopie, Amblyopsie په لیدلو کې ستونځي، نږدې
لیدنه چې لږ نشي لیدلئ
Ambulant (lat. ambulere) له لاتینې ژبې څخه اخستلی
شوي چې ګرځیدل معنی ورکي پدی معنی چې یو ناروغ
ثبت یا راجستر شي بی لدی چی بستر شي
stationaer چېرته چې ناروغان شپه تېروي یا په روغتون
کې بستر وي

Amelie = Dysmelie د اکستریمیټیټو یا اطرافو یا د لاسونو
او پښو اندامو کې دې ودې ستونځې یا انومالي چې په دې
ناروغۍ کې یو ډول یا طبعي لینګئ یا مټ او مړوند نه وي
Amenorrhoe په هورموني ستونځو کې لکه د رحم
ناروغي او همدارنګه د حامله داري او شیدو ورکولو په وخت
کې د میاشتنی وینی تویدنې (خونریزی) نشتوالئ
mnes- حافظه، خاطرې، یادونې
a- نشتوالې علامه، منفي
Amnesie د یو څه وخت لپاره د خاطراتو یا یادونو هیرول
چې د دماغ د ټکان یا د یوې پیښې له کبله مینځ ته راځي
amnio (gr. amnion) دا هغه پرده یا غشا ده چی د
حاملګي په وخت کې هغه مخصوصې اوبه افراز کوي تر څو
چې ماشوم په خپلواکه(آزاده)توګه واوړي راواوړي او په ښه
توګه هوا واخستلي شي
Amnioscopie د امنیون د پردې او د هغې د اوبو لیدنه
او څیړنه د یوې آلې په مرسته چی امنیوسکوپ نومېږي
-centese (gr. kentesis) punktion له یونانی کلمي پنکسیون
څخه اخستلې شوې ده چې ستنې وهل نومیږي
Amniocentese (gr. amniokentesis) هغه عملیه ده چې د
ځانګړې ستنې په مرسته د امنیون پردې ته ننوځي او
او هغه اوبه راباسي چې د امبریو انومالی وپیژندله شي
Amotio or Ablatio لرې کول، پریکول
Ablatil retinae or Amatio retinae د سترګو د شبکې لرې
کول البته د ناروغي په حالت کې

Amylase (gr. Amylou) یوه یوناني کلمه ده چې لغوي
معنی ئې نشایسته لرونکي اوړه یا آرد ده او هغه انزایم دئ
(enzyme) چې پولی سکرایدونه له مینځه وړي یا تخریب کوي

an-/ana- نشتوالئ
ana- دې پاسه،تکرار
Anamnese پخواني کيسه، د ناروغي تېره شوې کيسه يا تاريخچه
Analyse چڼ کول، تحليل او تجزيه
Anatomie هغه علم دئ چې د انسان د بدن د جوړښتونو څېړنه او ترې بحث کوي يايې څرګندوي
Anaemie يواځې وينی د سرو ژوانکو يا کروياتو لږوالي ته ويل کېږي او په لاندينيو ډولونو ويشل شوي دي

haemolytik(haemolyse) د وينې د ژوانکو له مينځه وړل يا تخريب کول
hyperchrome له هده ډېر تيز رنګ
hypochrome بې رنګه يا کم رنګه رنګ
normochrome نورمال يا خپل اصلی رنګ
Anaesthesie درد د احساس نشتوالئ، بې حسي چې يا په ټوليزه (عمومي) توګه او يا خو په سيمزه توګه شتوالئ د درد، د تودوالي يا سوړوالي يا تماس په مقابل کې لري
Anaesthesiologie هغه علم ده چې د بې حسه کېدلو او د هغه د اثرات څېړي او ورڅخه بحث کوي
anal دا يو صفت دئ چې انوس (مقعد) پورې اړيکې لري
analekzem انوس د سيمې تخريش، زيړ رنګه پرهار
Analkarcinom د انوس د سيمې بده دانه يا سرطان
Analgesie د درد نشتوالئ
Analgetikum د درد کرار کوونکي يا له مينځه وړونکې دارو، درمل
analis (lat.) انال پورې اړه لرونکي

Sinuse anales یوه غووچه یا عمیقه سیمه د کولومنا
انالیز تر مینځ (په کاناليز انالیز کې، د ریکتوم په مقابل کې
پرته سیمه)ده

-lyse, lyt- (gr.) یوه یوناني کلمه ده چې دې کلمې هغه
برخه ده چې ټوټه کول،منحل کول،پای ته رسول معنی ورکوي
Analyse چڼ کول ، فلتر کولو تحلیل او تجزیه
Paralyse په ټولیزه توګه یا په مکمل ډول فلج یا
د غړو نه ښوریدلو ته وایي
Pleurolyse دسریښ شوي یا سره نښتلي پلورا پردي
بېلول او ازادولو ته ویل کېږ ي
Lysosomen د ژوانکو یا حجرو دننه هغه جوړښتونو
یا اورګانونو ته ویل کېږي چې په هغه کې شتون لري

Anamnese د ناروغی پخوانی تاریخچه

tom/o- (gr. tome) له یوناني کلمې ټوم څخه اخستلي
شوي چې پرېکشوي، درز شوي البته په جراحي
-tomie (lat.) په لاتینه ژبه کې بېلولو او پرېکولو ته
د چړې په مرسته ویل کېږي
-tom (lat.) د پريکولو آله یا وسیله لکه چاړه یا سکاپل
-ektomie پريکول، لرې کول
Anatomie لغوي معنی یې پريکول، بیاتي کول، قیچي کول
او هغه پوهه یا علم دئ چې د بدن د غړو د جوړښت
څېړنه او ښوونه کوي
Tenotomie د عضلاتو د اوتارو مینځ بېلول، پرانستل یعنی
وتر په خپل مینځ کې لرې کول تر څو چې دننه سیمه
ولیدله شي

Vasotomie د وینې د رګونو یا د رګ پرانستل یاپه خپل
مینځ کې بېلولو ته ویل کېږي

andro-(gr. aner, andros) سړئ، نارینه جنس
Andrologie د نارینوو ناروغیو پیژندنه
Gynaekologie هغه پوهه یا علم دئ چې د ښځینه جنس
د ناروغیو او د دغه ناروغیو د درملنې لارې
څېړي او بحث ترې کوي
Anencephalie د زېږون له وخته یا کونګینیټال ډول
د کوپړئ یا سر نشتوالئ یا اکریني چې د چونګښې سر
هم ورته ویل شوي

-itis : ایتس د پړهار یا ټپ، زخم معنی ورکوي
Angiitis = syn. vaskulaer inflamatorie د وینو
د رګونو پړهار یا التهاب
Angina, anginoes (Lat., angere) د لاتینې کلمې انګیري
یا انجیری څخه اخستلې شوي چې تنګي، تنګوالئ، سره
ډیر نژدې کېدل، محدود کول معنی ورکوي
Angina pectoris د ټټر یا د تورکس درد چې
د ساه تنګي (نفس تنګی) په شان درد درلودل
Angina abdomen د ګیډې یا ابدومن درد
angio- = vas د وینې رګونو ته وایي
Angiodynie دې وینې د رګونو درد ته وایي
Angiographie د رادیولوژئ په عکس یا فلم کې
د وینې دې رګونو ښودنه یا لیدنه
Angiokardiopathie د زړه او د وینې دې رګونو ناروغی
angiologe هغه ډاکتر ته ویل کېږي چې د وینې
د ناروغیو څېړنه او درملنه کوي

Angiologie هغه علم دئ چې د وینې درګونو له څیړنې
څخه بحث کوي

-om : پاړسوب، نوئ مینځ ته راغلئ جوړښت یا پدیده، تومور
Angiom د وینې رګ یا رګونو کې نوې مینځ ته راغلئ
جوړښت یا تصویر

Angiomatose دا یو تصویر ده چې د یو شمیر مینځ ته راغلي
نوي جوړښتونه یا تومورونه د وینو په رګونو
کې څرګندوي

Angiopathie د وینې د رګونو ناروغیو ته وایي لکه
Angiopathie diabetic د وینې د رګونو ناروغۍ په ډیابیتیک یا
د شکري ناروغۍ کې

Angiospasmus د رګونو تشنج دې رګونو شخیدل
angulus کنج یا زاویه
animal , Zoo- ژوي، ژوندي
Anio (negative Ion) منفي آیون
Kation (positive Ion) مثبت آیون

aniso- غیر مساوي، نا برابره
Iso-(gr. ísos) ایزو چې له یوناني کلمې څخه اخستلې شوې
چې مساوي، په یوه ندازه معنی ورکوي چې د ان ایزو په ضد
یا مقابل کې قرار لري

Anisocytose په بېلابېلو اندازو یا غیر مساوي ډول د وینې
د سرو ژوانکو شتون په وینه کې چې دا د ناروغۍ یوه مهمه
بېلګه یا نښه بلله کېږي

iso- مساوي، په همدې اندازه
isochron په یوه وخت کې، همزمان
isomorph په یوه ډول ،یو شکل، یوه قد او اندام

Form(morph-, form) شکل،ډو ل
Anhydrose د خولو پیدا کېدلو یا افراز کېدلو نشتوالئ

ankylo (gr. Ankylos) انکیلو له یوناني کلمې انکیلوز څخه
چې کوپیدل، شخ پاتیکیدل معنی ورکوي اخستلې شوې
ankylose ناروغي ډوله یا دې ناروغئ له کبله
د بدن دې بندونو شخ پاتیکیدل
-iasis یوه ناروغي چې وروسته د هغه له لاملونو
لکه(پرازیت) څخه بنکاره شي یا مینځ ته راشي او یا
اساسي نښې او سمتوم وښودل شي
Ankylostoma چنګک ډوله چینجي
Ankylostomiasis د چنګک ډوله چینجیو له کبله مینځ
راغلې ناروغي
anococcygeus په ګډه سره د انوس او کوکسیجیوز تر
مینځه جوړښتونه لکه دغه لاندې
Ligamentum anococcygeum هغه لیګامنټ یا ټینګ
پړي چې د انوس او کوکسیجیمز د هډوکي تر مینځ
اړکې ټینګوي

nularis حلقوي ، دایروي ډوله
Digitus annularis د لاس هغه ګوته چې د حلقې
یا چلې ګوتې په نامه یادېږي
anulus (lat.) یوه لاتینه کلمه ده چې ګرده حلقه،
دایره،دوره معنی ورکوي لکه دا لاندې
Annulus fibrosus
Anodontie په congenital ډول د غاښ نشتوالئ
Anophthalmie په ولادي توګه د سترګو نشتوالئ
Anopie، Anopsie ړوندوالئ، په سترګو باندې څه شئ نه لیدل

opie , optik بینا، هغه سترګې چې د لیدلو وړتیا لري
anorectal کوم چې انوس او ریکتم پورې اړه لري
Anotie د غوږ د غضروف نشتوالئ
anovulatric بې له اوولیشن څخه یا د هګئ
د توپ وهلو نشتوالئ البته په ښځینه جنس کې
ante- مخکې، پخوا، له مخکې، له پخوا، له لومړئ
وخت څخه، مخ په وړاندې
antebrachium د لاس لاندنی برخه چې مړوند
مټ ورته وایي
Fascia antebrachii هغه ریښې لرونکئ جوړښت
چې تینګ، کلک او قوي دي او د مړوند یا د لاس
د لاندینی سیمې د شا برخې د عضلاتو په شاوخوا کې پرته
یا یې دغه عضلې راتاو کړې ده
anterio- مخکې، د مخه، وړاندې
posterio- شاته، تر شا
anterioposterior, (in radiologie, a.-p یا AP په
رادیولوژي کې داسې په لنډیزه توګه لیکل کېږي)
anterior, anterius مخکنئ، وړاندنئ
Anteversion د لاس یو ډول خوځښت د ولي په بند یا
مفصل کې

anthelix د غوږ د غضروف تاوېدل یا انحنا په مقابل جهت
کې یعنې د نورمال حالت څخه بر عکس
anthropo- (gr. antropos) انسان، یو انسان = homo
anti-, (gr. Anti) د کلمې هغه مخکنی برخه ده چې له
یوناني کلمې څخه اخستلي شوې او ضد یا مقابل معنی
ورکوي

Antiemetikum هغه درمل چې د استفراغ په ضد
یا کرارولو لپاره پکارول کېږي

Antiphlogistika هغه دارو، درمل چې د التهاب
څخه د ژغورنې دنده په غاړه لري

antiphlogistic هغه مواد یا درمل چې د التهاب ضد عمل
سرته رسوي، د التهاب مانع کېږي

Antisepsis (anti Mikrobial, anti infection) مکروبي
ضد، انتاني ضد

antiseptic هغه مواد چې د مکروب ضد عمل کوي

Antitoxin د زهرو ضد مواد

antrum د سوري معنی ورکوي چې موخه یا هدف ترې
سورکئ په بدن، یوه اورګان کې او هډوکي کې

Anurie د میتیازو نشتوالئ یا نه بهر کېدل، د ادرار
د بهر کېدلو یا خارج کېدلو نشتوالئ

anus, praeter naturalis په لاس جوړشوئ یا مصنوعي انوس
یا مقعد چې د جراحي عملیات په مرسته مینځ ته راځي

-aorto /aorta(Gre., aorte) اورتا یوه یونانی کلمه ده چې
د پاکې وینې یا آکسیجن لرونکې وینې اساسي رګ ته وایي

Arcus aortae د اورتا قوس

Sinus aortae , Pl. Sinus Valsalvae د اورتا د دېوال
پراخېدل یا ځوړندېدل،د اورټا د والوو یا پردو شاته جوړه شوې
سیمې ته سینوس اوورټا وایي

Valva aortae د اورتا د خولې پردې، کومې چې
د خلاصیدو په وخت کې ټوله وینه له وینټریکولوم څخه اورتا
کې توېږي او دې تړلو په وخت کې بیا وینه د اورتا له لاري
او مرسته ټول بدن ته رسېږي

د اورتا د پردو د دندې valva aorta insufficience
په ښـه توګه نه ترسره کېدل یا د دندې نیمګړتیاو کې چې په
ښـه توګه دغه پردې ښـې نه ټولېږي او خوله یي نه بندېږي
او په مکمله توګه وینه له وینټرکولوم څخه دې اورتا له لارې د
بدن نورو سیمو ته نه رسېږي او یو څه مقدار یې بېرته په
وینټریکولوم کې توېږي
د اورتا د پردو تنګوالئ چې valva aorta stenose
نشـي کولاي ټوله وینه له کین وینټریکولوم څخه اورتا ته
ننوځـي
هغه د ویني لوی او پراخه رګ دئ چې پاکه Aorta
یا اکسیجن لرونکېوینه په کې روانه وي او د زړه له کین
وینټریکولوم څخه بیل یا سرچینه نیسـي او بیا په بېلابېلو برخو
ویشـل کېږي او د بدن ټولو سیمو ته پاکه وینه رسـو
د اورتا هغه برخه ده چې په ابدومن Aorta abdominalis
کې پروت دی
د اورتا هغه برخه ده چې له لاندې Aorta ascendens
خوا مخ پورته خواته پروت یا مسیر لري
د اورتا هغه برخه ده چې له پورته خوا مخ Aorta descendens
کښـته پروت دی
د اورتا هغه برخه ده چې په Aorta thoracica
ټټر یا تورکس کې پروت دی
د اورتا التهاب یا د اورتا دننه پردې یا Aortitis
د موکوز طبقې (مخاطي غشـا) التهاب دی
سـورکي، سـورئ شـوئ، د یوه اورګان apertura
پرانسـتې خوله، پرانسـتل شـوی
د پزې مخکني ناک ته ورته پرانسـتي Apertura piriformis
سـوري یا د پزې سـور ي

apex (lat.) ثوکه، تیغه، ثوکې، پای ته وایی، دې یوه
اورګان یا غړي ثوکه، پای

Apex nasi د پزې یا پوزي ثوکه

Apex radicis dentis د غاښ دې ریښې ثوکه

Aphagie د اوبو او ډوډي په تېرولو کې ستونځي

Aphasie د غږېدو ستونځې، یعنی په ناروغي اخته ناروغ
شي غږېداي

Aplasie کله چې یو اورګان یا د یوه اورګان یوه برخه
شتون ونلري یا دا چې وده یی نه وي کړې

Apnoe (gr. Apnous) د ساه یا هوا اخستلو د سیستم
په ټپه دریدل

apnoic یو صفت یا اجیکتیف دئ چې د ساه یا تنفس
په ټپه دریدلو پورې اړه درلودل ښي

apo- (gr. Apò) له یو شي څخه لري کېدل، د چا له خوا
څخه لرې کېدل، بهر، باندې

Apogamie (gr.) اپوګامي یوه یوناني کلمه
د چې بې له جنسي یوځایوالي یا القاع څخه دې
نسل ډېرېدنه، تکثیر صورت نیسي

Apokrine (gr. krinein) د ایکزوکرین غدواتو
ترشحات، افرازات

Apophyse (gr. Apòphysis) لړی، نباله، ادامه، په
اوسیفیکشن کې ایپیفیز ته نزدې یوه بله هسته وده کوي
چې ځان له هډوکي څخه وړاندې کوي یا مخکې کوي لکه
(phys-) یوه زخه،او یا غده، اضافه غوښه، انحراف

Apoplexie (gr. Apoplexia) له یوناني کلمې اپوپلکسیا
څخه اخستلې شوې چې دماغي سکته یا مغزي انفارکت
معنی ورکوي

appendo-, appendico- (lat. Appendix) له لاتينې کلمې
اپندکس چې لړي، نښتئ، دنباله، پیوست معنی ورکوي
Appendektomi د اپندکس پريکول يا لري کول
Appendicitis د اپندکس التهاب
appendix له لاتيني ژبې څخه اخستلي، چې
لغوي معنی ئي نښتې شوئ،ضميمه، پیوست
شوی جوړښت ته وايي چې دا هغه نرئ جوړښت ده چې
مينځ يی خالي ده او چينجي شکل لري او د ووړو کولمو او
لويو کولمو د يو ځای کيدو په سيمه کې يا اليوسيکال سيمه
کې شتون لري چې کيداي شي بيلابيل غير اناتوميک ځايونه
هم ولري
appendix vermiformis چينجي ته ورته په کولمو پورې
نښتئ جوړښت ته وايي

aqua- (lat. Aqua) له لاتينې کلمې څخه اخستلی شوي
چې اوبه نومول شوي دي
aqeductus(lat.) د اوبو لېږدونکي نل ليکې
Aqueductus cerebri (Aquaeductus) = Aqueductus
arachnoideus د غنې جالې ته ورتوالئ
Arachnoidea mater spinalis نخاع شوکي، حرام مغز
arbor, arboris (lat. Arbor) اربور لاتينه کلمه ده چې ونه،
درخت نومېږي
arche (gr. arche) له يوناني کلمې څخه اخستلې شوې ده
چې پيل يا لومړنئ معنی ورکوي
Menarche په نجونو کې د پېغلتوب لومړني نښه چې له
رحم څخه د وينې بهيدلو په واسطه پيژندله کېږي

Arcuatus ليندۍ يا قوس، کمان ډوله جوړښت، شکل
Arcus قوس، ليندۍ، کمان

Arcus aortae د اورتا قوس
Arcus vertebrae د ملا د مریو قوس
arcusarea قوسي سیمه، هلال ډوله سیمه

area (lat.) سیمه، ساحه
areola وړوکی کلا،وړکی ګرده سیمه، وړوکئ دربار
چې دې هالې ډوله جوړښت ضد یا مخالف
Areola mammae د تیو (ثدیو) د څوکو شاوخوا
سیمه چې رنګ یې د نورو سیمو په پرتله فرق لري
aroma (gr. àroma) , adjectiv یوه یوناني کلمه ده چې
هغه شنه یا ګیاه چې ځانګړئ بوي یا ښه بوي، خوشبوي
لري نومول شوي
arrector لوړ کوونکئ، پورته کوونکئ، مستقیم کوونکئ
Mm. arrectores pilorum
arrhythmie (gr. Arrhythmos) له یوناني کلمې ارهیتموز
څخه اخستلې شوې چې د زړه نامنظمه خوځښت، رهیتم یا
حرکتونو ته وایي
ars (lat.) مهارت، آرت، هنر، فن
arterio (lat. Arteria) یوه لاتینه کلمه ده چې د ویني هغو
رګونو ته ویل کېږي چې د پاکې یا اکسیجن لرونکې یا روښانه
وینې لرونکي وي او همدارنګه ضربه وهوونکي رګونه هم ورته
ویل کېږي
artria : د پاکې وینې لرونکي رګونو جمعې ته چې
ضرباني رګونه هم ورته وایي یعني چې ضربان لري
Arteria ascendens د وینې هغه رګونه چې مخ پورته
یعني د سر خوا ته پراته دي
Arteria axilaris د تخرګ د پاکې ویني رګونه
Arteria brachialis د مټې یا بازو د پاکې وینې رګونه

Arteria carotis communis د غاړې یا ورمېږ د پاکې وینې
درلودونکي ګډ یا مشترک رګونه
Arteria communicans (arteria, ramus = خانګه
یوځای کېدونکي یا یوځای شوي،ګډ ضرباني رګونه
Arteria descendens پاکې وینې هغه رګونه چې
مخ ښکته خوا یعنې پښوو په لور پراته دي
Arteria femoralis د پاکې وینې رګونه چې په ورانه پورې اړه
لري یا په ورانه کې پراته دي
Arteria iliaca په حوصلې کې د پاکې وینې لرونکي رګونه
iliaca cmmunis په ګډه توګه یا مشترکه توګه د حوصلې
د وینې رګونه چې دا بیا په دوو برخوو ویشل کېږي چې یوه
برخه یې دننه او یوه برخه یې د باندې خواته خوځښت لري

iliaca externa د ایلیاکا بهر خوا ته پروت ضربه وهوونکئ رګ
یا د پاکې وینې رګ
iliaca interna د ایلیاکا دننه خواته پروت
د پاکې وینې رګ
Arteria subclavia د ترقوې د هډوکي لاندې
د پاکې وینې پراته رګونه یا رګ
Arteria recurrens هغه په شا ببېرته
شوی(بازګشت) د پاکې ویني رګ
Arteriae = plural ډېر، جمع
Ligatura arteriae د پاکې وینې د رګونو
ټینګول یا غوټه کول د جراحي د تارو په مرسته
Arteriitis د پاکې وینې درګونو التهاب
arteriola ضربه وهوونکي کوچني یا واړه رګونه
Arteriosklerse د ضرباني رګونو دننه دیوالونو یا انټیما کلک
والی د منګ د نښتلو له کبله مینځ ته راځي

Arteriospasmus د ضرباني رګونو یا شریانو
شخ والئ یا تشنج

arthro- د کلمې هغه لومړنۍ برخه ده چې بند، مفصل
نومولی شوی دی
Arthralgie د بند یا بندونو خوږ یا درد
Athrektomie د بند یا مفصل لرې کول
Arthritis د بند یا بندونو التهاب
Arthrocentese د بند په مینځ کې ستن وهل
یا پانکسیون د تشخیصي موادو یا پارچې دې اخستلو لپاره
Arthrodese د جراحي عملیات په مرسته
د مفصل ټینګول، کلک کول یا تثبیت کول
Arthrographie د رادیولوژي په مرسته د بندونو ښودنه او لیدنه
Arthrologie هغه علم دئ چې د بندونو څېړنه کوي
Arthropathie د بندونو له ناروغي څخه بحث کوي
Arthroplastik د جراحي عملیات په مرسته یا بند یا
په operative بندونو بیا رغونه
arthro- or artikulo- (gr. Arthron = lat. Articulatio) د اناتومي
له مخې هر هغه خوځېدونکې اړیکې چې د دوه یا ډېرو
هډوکو تر مینځ شتوالي لرې ارتیکولاسیو نومول شوی چې
عوام بند یا مفصل ورته وايي
Arthrose په تدریجي تخریبي بدلون او توګه
یا په degenerativeناروغۍ په بندونو کې
Arthroscopie د بندونو یا مفصل لیدنه
د ارتېروسکوپ په مرسته
Arthrotomie د جراحي عملیات په مرسته
د بندونو پرانستل یا سپړل
Articulatio(lat.) په لاتینه ژبه کې بند یا مفصل ته وايي

acromioclavicularis د ترقوې هغه بند چې باندې
یا بهر خواته شتون لري
atlantoaxilaris + atlantooccepitalis د سر یا کوپړۍ بندونه
یعني هغه بندونه چې سر له ورمیږه یا غاړې سره نښلوي
coxae د حوصلې بندونه
cubitie د لېچو یا آرنج بندونه
genus د زنګانه یا زانو بندونه
humeri e د ولي یا شانه بندونه
radiocarpalis د مړوند یا د لاس پورتنۍ بند یا په
بل عبارت د لاس او مړوند تر میځه بند
sacroiliaca د سکروم او الیاکا تر مینځه بند
sternoclavicularis د ترقوي دننه خوا بندونه یعنې هغه بند
چې د ترقوه او سترنوم تر مینځه شتون لري
Articulationes sternocostales د سینې د قفس
د مخې د هډوکي یا سترنوم او دپوښتیو تر مینځ بندونه
talocruralis د پښې او پونډۍ تر مینځ بند
یا د خیز اچولو بند، د پښې پورتنۍ بند
temporomandibularis د ژامو یا الاشو بندونه
ascendens (arteria, nerv, pars) مخ پورته لکه د وینو
رګونه، اعصاب یا نورې برخې
Arteria ascendens پاکې وینې رګونه چې مخ
پورته مسیر کې پراته دي
Nervus ascendens هغه عصب چې مخ پورته پراته دي
Pars ascendens د بدن یا کوم غړي یوه برخه
چې مخ پورته پرته وي
-ase د انزایم بیلګه، انزایم ښودنه، نمونه او بېل شوي
مواد، بېل شوي عنصر

Lipase, Phosphatase, Amylase د پانکریاس د غدې انزایمونه
Asepsis له مکروبونو او انتاناتو څخه پاکي او سوچوالئ
Aseptic reinigt پاک،سوچه، له مکروبونو څخه خالي
Asomnie بېخوبي، خوب نه درلودل

asper, aspera, asperum (lat. genitive, asperi, asperae, asperi)
یوه لاتینه کلمه ده چې هر هغه سطحه چې هواره او په
یوه سطحه نه وي
Aspermie په نارینه جنس کې د جنسي ژوانکو
یا سپرم نشتوالی
Asplenie, congen. د زېږون له وخته د توري
یا تیلي، طحال نشتوالی
astheno- کمزوري، ضعیفه بنیه، ناتواني
Astheniker هغه انسانان یا کسان چې کمزوره
او ډنګره بنیه یا نرئ اندام لري
Legasthenie په لوستلو او لیکلو کې ستونځې درلودل په دی
معنی چې شخص یوه کلمه یا جمله په پوره
توګه نشي لوستلي او لیکلی
Myasthenie د عضلاتو سستي او ناتواني
Asthenopie د لیدلو کمزوري، په لیدلو کې ستونځې
Asthenospermie د قوت نشتوالئ، په دې
معنی چې د خوځښت سرعت یې ډېر لږ وي
Aesthesie ادراک، احساس، عاطفه

-aesthesie (gr. aisthesis) له یوناني کلمي ایستیزس
څخه اخستلي شوي چې احساس، عاطفې ته وایي
Anaesthesie بې حسي ، درد نه احساس کول
Paraesthesie د حساسیت نشتوالئ

asthm/o (gr. Asthma) استما یوه یوناني کلمه ده
چې ساه لنډي، نفس تنګي نومېږي

Bronchialasthma د هوا د اخستلو یا تنفسي نلکو یا لارو
د عضلو او یا موکوز یا دنني برده یا غشا شخوالئ، تشنج

asynchron اسیکرون معنی ده چې یو وختیز نه وي،
همزمان نه وي

Ataxi د توازون او موازنې نشتوالئ، غیر موزونه
خوځښتونه او حرکتونه

Aetiologie (gr. Aitia) اتیولوژي له یوناني کلمې ایتیا
څخه اخستلي شوي ده چې لاملونه نومېږي او هغه علم
دئ چې دې ناروغي لاملونه څېړي

Atlas بار وړونکئ، حامل، د ورمېږه لومړي مري
کومه چې په سیخه توګه یا مستقیمه توګه له سر یا کوپړۍ ،
سره اړیکې لري چې به دې خاطر ورته د سر بار وړونکې
مرې یا فقره وایي

Atonie د یو ځاي سره نږدې کېدو یا تقلص نشتوالئ(لکه
له خوبه ډکوالئ، خواب الودګي) ښي

Atresie هغه سورکي چې په نورمال یا طبعي ډول پرانستي
وي بند شوي،د اناتومیکو سوروکو نشتوالئ

atretic, adjactive یو صفت دئ چې د رایجو، معمولي،
مومی شیانو نشتوالي معنی ورکوي

atrioventriculaer کوم چې اتریوم (اذین) او
وینټریکولوم (بطین) پورې اړه لري

atrium د زړه پورتنۍ کوټې یا خونې، اذین

Atrium dextrum ښئ خواته پروت اتریوم

Atrium sinistrum کینې خوا ته پروت اتریوم

tropho- (gr. trophe) تروفو له يوناني كلمې تروف
څخه اخستلې شوې چې خوړو، تغذيې ته وايي

Atrophie په مکمل ډول د يوه اورګان يا د اورګان
د يوې برخې کمزوري يا لږ کېدل چې مخکې له دې نورمال
وه لکه د عضلو، حافظي او داسي نور چې د تروفي ضد
کلمه ده

trophie(gr.) يوه يوناني کلمه ده چې تغذيه، خواړه نومول
شوي

atypic غير معمولي يا غير وصفي ډول ديوې ناروغي بهير

audio-، akust (gr. Akuein = lat. Audire) اورېدل

Audiometer يوه داسې آله ده چې د هغې په مرسته په
طبابت کې کولای شي چې د اورېدلو غږونه يا
سيګنالونه، شدت،قوت او فريکونس، اهتزازونه وښودل شي

Audiometrie د اورېدلو ازموينه، د اورېدلو ميچ
يا اندازه کول

auditivus هغه څه چې دې اورېدلو اورګان پورې اړه لري
په اورېدلو کې مرسه يا خدمت کوي

Tuba auditiva د غوږ توله يا نلکه، ترومپت

auditus غوږ، د اوريدلو قوه، د اوريدلو حس

Sensus auditus اوريدلو حس چې هدف يې غوږ دئ

Senus gustus د خوند يا مزې حس چې هدف يې ژبه ده

Senus olfactus د بويولو غړی ياحس چې هدف
ترې پزه يا پوزه ده

Senus tactus د لمس کولو غړی يا حس

Senus visus د ليدلو حس چې هدف يې سترګې دي

Auricula د غوږ بهرنۍ سيمه چې محتوي يې د غوږ
نرمه، پسته برخه او غضروف

Lobulus auriculae د غوږ نرمکۍ، د غوږ هغه نرمه
پسته سیمه ده چې ښځې او ځینې نارینه یې سوري کوي
او غوږولۍ، ګوشواره په کې ځوړنده وي

auris, aures, aurium غوږ

auto- (gr. Autos) له یوناني کلمې اوټوز څخه چې خپله،
شخصاً معنی ورکوي اخستلي شوي ده

autogen په خپله مینځ ته راغلئ شئ، په خپل سر پیدا شوئ

autolog په طبابت کې ترنسپلانټاسیون
یا ترنسپلانټېشن ته وایي چې له عینه بدن یا جسم څخه
مواد اخستلي شوي وي یا یو ډول، یوشانته ژوندي
جوړښتي منشه یا سرچینه ولري

Autolyse په خپل سر یا اوتوماتیک ډول له
مینځه تلل یا هضم کېدل

autonom خپلواک، چاپوري اړه نه لرونکئ، آزاد

Autonomie خپلواکي، ازادي، استقلال

Autophobie دا یو ډول ناروغي ده چې له
یوازیتوب څخه ډارېږي

axis د ورمېږه یا غاړې دویمې مرۍ یا فقرې ته ویل کېږي

bact- = bakt- (gr. Bakterìa) له یوناني کلمې باکتریا
څخه اخستلې شوې ده

Bactrium له لاتینې ژبې څخه اخستلې شوې چې
مکروب یا انتان نومېږي

Bacteriumcoloni (lat. colonia) د مکروبونو پنډغاړئ
یا ډلیزه ټولېدنه

Bacteriumcultur (lat. cultura) د باکتریوم کښت

Bacteriurie د بکتیریوم بهر کېدل په متیازو یا ادرار کې، یا
د بکتیریوم شتون په یورین کې

bactericid مکروب یا بکتیري وژونکي، له مینځه وړونکي

-cid وژونکي، وژونکې معنی ورکوي

balano- (gr. bàlanos) د نارینه د جنسي غړي یا پینس
یا پینیز، قضیب مخکني برخه دویمه معنی یی دې بلوط
د ونې میوه ده

Balanitis د قضیب د مخکني برخې التهاب

Balanoposthitis د بالانوز او د هغه د پوستکي یا
ګلانس پینیز التهاب ته ویل کېږي

postho- (gr. Pòsthion) چې د نارینه د جنسي غړي د مخکنۍ
برخه پوښي یا پوستکئ نومول شوی دی

bi-:(doppel) دوه، دواړه، دوه چنده

biceps: دوه ښاخه یا شاخه ، دوه برخې، دوه سره

Musculus biceps دوه سره عضلي

Bifurcatio tracheae د هواي تولي چې ورته
ترخیا ویل کیږي په پای کې په دوه برخو یا شاخو ویشله
کېږي چې دغه ځای ته بیفورکشن یا بیفورکسیو وایي

bilateral دواړه خواوي، د دواړو خواو په سر
دوه مخي هدف د یوه غړي دوه مخه

bilifer (-a, -um), Ductuli biliferi) د صفراوي موادو
لارښودونکی، رهبر یا لېږدونکې لاره، نل

bilis, chole-, fel صفراوی مواد، د تریخي ترخه مواد

Billroth-11-Operation دا یو ډول جراحي عملیات دئ چې
ګستروانتستینال په پورتنۍ سیمه کې تر سره کېږي

Billroth-1-Operation دا هم لکه پورتنئ
جراحی عملیات یو ډول د ګېډې یا معدې عملیات دی

bimanuell موخه یا هدف ترې په طبابت کې په
دواړ لاسونو مانوری یا لاسي کار دی لکه په جراحي درملنه
chirotherapie = manuelle medicin, manipulation

manuell (lat. Manus) له لاتینې کلمې منوس څخه
اخستلې شوې ده چې د لاس په مرسته یو کار سرته رسول
bio- (gr. Bios) له یوناني کلمې بیوز څخه اخستلې
شوې چې ژوند معنی ورکوي
Biochemie د هغه علم دی چې له ژوندیو او
کیمیاوي موادو څخه بحث کوي
Biologie هغه علم دی چې د ژویو ژوند څېړي
یا یې پلټي او یا بحث ترې کوي
Biopsie ، ops = لیدلو
بیوپسي له بیو = ژوند څخه او اوپسي د لیدلو معنی ورکوي

-blast (gr. Blastos = spross) نطفه، جنین، تنکۍ یا نه
رسېدلې ژوانکې یا جوړښتونه
Erythroblast هسته لرونکې لومړنۍ مرحله دې
اریتروسیتو ته وایي
blasto- څوانې، نه رسیدلې ژوانکې، نطفه، جنین
Blastom یو غیر طبعی پاړسوب د څوانو، نه
رسیدلو ژوانکو، یوه رښتیني پاړسوب ته وایي
Blastogenese د نطفې، جنین یا څوانو ژوانکو وده، نمو او
پرمختګ
blepharo- (gr. Bléphaeov), palpebra د سترګو د ګاټو په سر
چې هغه بهرني پردې یا پلکې شتون لرې او سترګه پټوي
Blepharoklonus د سترګو ډېر شدید سترګه وهل
یا پلکک زدن، د بلیفیرو ډېر شدید خوځښتونه

Blepharorrhaphie د بليفرو ګنډل، بيا رغول، ترميم
Blepharitis د بليفرو التهاب
Blepharoadenitis د بليفرو د افرازي غدواتو يا تويونکو غوټو التهاب
Blepharophimose د بليفرو د بېلدلو د سيمې يا کنجونو،د درزونو تنګوالئ
Blepharoplegie د بليفيرو سست، ځوړند پاتېکېدل يا فلج
Blepharoptose د سترګو د پورتنئ پلکې،برخې يا پورتنئ بليفرو مخ ښکته ځوړندېدل
Blepharospasmus د بليفرو شخوالئ، تشنج، کرمف
brachio- ,brachium مټ يا بازو
brachy-(gr. Brachys) براخي له يوناني ژبې څخه براخيوس څخه اخستلې شوې چې لنډ او وړوکئ معنی ورکوي
Brachybasie لکه دې پارکينسون سندروم واړه، واړه ګامونه ګام اېښودل له لنډو قدمونو سره
Brachydaktylie د لاس د ګوتو لنډوالئ يعنی کله چې د لاس ګوتې لنډې وي
Brachymenorrhoe نجونو او ميرمنو کې مياشتنئ لنډ محاله وينه بهيدنه يا مينستوريشن
Brachyoesophagus د زېږون له وخته اوايزوفاګوز په غير نورماله توګه لنډه وي چې د ګستر پورتنۍ برخه په تورکس کې شتون لري او ډېره ګرانه ده چې له هياټيس هيرنيا سره توپير يا وپېژاندله شي
brady-(gr. Bradys) برادي هم يوه يوناني کلمه ده چې له براديز څخه چې ورو ورو يا اهسته نومېږي اخستلې شوې ده
Bradyarrhythmie د نامنظمه خوځښتونو لړوالئ، نرموالئ ورو ورو والئ

Bradycardie د زړه د خوځښت لړوالئ، تقلصات لړوالئ یا
ورو ورو دنده سرته رسول

Bradykinesie په خوځښتونو یا حرکاتو کې لړوالئ

Bradypnoe په ساه ویستلو کې لړوالئ یا ورو ورو تنفس کول

brevis (lat.) لنډ، لنډه، کوتاه

Musculus brevis لنډه عضله

branchi/o, bronch/o (gr. Bronchos) د هوايي مري،
هوايي لارې، هوايي نلکې، خانګې یاښاخچې

branchial هر هغه څه چې هوايي لارو سره اړیکي لري

Branchialadenom د برانښیول د غدواتو پاړسوب
یا تومور

Branchialasthma (gr. asthma, Atemnot) د
برانښیال د عضلاتو د شخوالي، تقلص او د
برانښیال د ننه پردو یا موکز برخې د پاړسوب له کبله ساه
تنګي مینځ ته راغلي ناروغي

Bronchilakarcimom د برانښیل چنګاښې
یا سرطاني ناروغی

Bronchiektase د هوايي لارو د قطر پراخېدل
چې د بېلابېلو هوايي سیستم د ناروغیو
له کبله پېښېږي

Ektasie (gr. Ektasis) له یوناني ژبې اکتازیس څخه
اخستلي شوي ده چې د برانش پراخوالئ په قطر کې
ښودل شوي، توسع

bronchiolo- د کلمې هغه مخکنی برخه ده چې
د اړیکو لرونکئ یا وصلونکئ برانښیولونو لپاره ښودل کېږي

Branchiole د برانښو یا هوايي لارو دیرې وړې غضروفي او
اخرینی خانګې

Bronchiolitis د اخريني هوايي غضروفي خانګو
د موکوز التهاب

Bronchiolostenose د وړوکو هوايي خانګو تنګېدل

Bronchiolus = brochiolo واړه برانشـونه

Bronchitis په ټوليزه توګه د ټولو هوايي لارو التهاب

Bronchographie د راديولوژي په مرسـته د ناروغۍ له کبله
بدلون موندلی برانش ښـودنه

bronchoesophgagus د زېږون له وخته د برانش
او د خوړو د تېرولو د نلکې يا لارې دې فيسـتول شـتوالئ په
لويوالی يا په لوی يا اوډولټ عمر کې

Bronchomalazie د يوه برانش د ديوال نرموالئ
او کمزورۍ ته وايي

malazie (gr. malakos) له يوناني ژبې مالاکوز
څخه اخسـتلی شـوي چې پوسـت، نرم، خوړين نومېږي

Bronchopneumonie د برانښـونو التهاب او د هغه دې
شـاوخوا د سـيمو التهاب يعنی د سـږو پرانشـيم ته خپور
ته خپور شـوی التهاب چې په دې توګه د برانش او د ښـږو په
ګډه توګه التهاب ته ويل کېږي

bronchopulmonal کوم چې برانش او سـږو پوري
اړه لري

Bronchoskopie د يوه برانکوسـکوپ په مرسـته
د برانش ليدنه

Bronchospasmolyse د برانښـيل اسـتماه د درملنې لپاره
اړينه ده چې د برانش شـخوالئ، تشـنج يا سـپزم د
درملو په مرسـته لري شـي نو دغه تګلاري ته برانکوسـپزموليز
ويل کيږي

Bronchospasmolytika هغه درمل چې د برانښـيل د عضلاتو
شـخي يا کرمپ له مينځه وړي

Bronchospamus د برانښو (برانکو) یا هوایی لارو تشنج یا
شخي
Bronchostenose د برانښ تنګوالئ
Bronchotomie د جراحی عملیات په مرسته
د برانښو پرانستل
bronchus د هوایی یا تنفسي لارو بنسټیز
یا اصلي څانګه یا شاخچه
bulbus (lat.) له لاتینې کلمې څخه اخستلې شوې
چې د پیاز معنی ورکوي او په اناتومي کې پیاز ته ورته
جوړښت یا د اورګان یوې برخې ته وایي چې ورته نوم
یا متشابه نوم یې میډولا اوبلانګاټا دئ
bursa کڅوړه یا خلطې ته ورته یوه خالي سیمه، خالي کوټه
یا خالي جوف له موکوز مخاط څخه ډکه جوړه شوې کڅوړې
ته وایي لکه بورسا سینیوویالیز، هغه اوبه یا مایع چې
د مفصل له کپسول څخه افراز کېږي

C

Caecum, Colon, Rektum) لویې یا غټې کولمې له درې
برخو جوړې شوې: چې عبارت دی له ځیکم یا کیکوم یا ړنده
کولمه، کولون او ریکتوم
caeco ـ (lat. caecus), caeko- کیکو له لاتنې کلمې
کیکوس څخه اخستلې شوې چې دکلمې هغه برخه ده چې
ړوند معنی ورکوي
caecal هغه څه چې ځیکوم یا ړندې کولمې پورې اړه لري
Caecum ړنده کولمه چې تقریباً 7 سانتي متره اوږدوالئ لري
Caecum altum congenitum د زېږون له وخته په غیر
اناتومیکه سیمه کې یعنې پورته یا لوړه سیمه کې دې ځیکوم
شتوالئ یا ځای

Caecum cupulaer د ړندې کولمې کوپړۍ، ګونبده
Caecum mobile هغه څیکوم چې غیر نورمال
اوږدوالئ لري، په تېره یو ښوریدونکې یا متحرکه ړنده کولمه
Caecus (lat.) کیکوس لاتینی ژبې څخه اخستلی
شوی ده چې ړوند معنی ورکوي د وړو کولمو پای او د لوی
کولمو پیل ته څیکوس یا څیکوم نومولئ شوی

calcaneo- (lat. Calcaneus) = Ossa tarsi د پښې تلې، د
پښې د تلې هډوکئ
calcaneus = Ossa tarsi د پښې دې تلې یو هډوکئ دئ
caliculus خوند، مزه، ذوق، سلیقه
calix (lat.) یوه پیاله (چې ډیره له شیشی څخه جوړه
شوي، چې لاستئ ونلري)، شیشي ګیلاس، جام
ګلدان او په بدن کې د یوه خالي یا جوف لرونکی اورګان یوې
برخې ته ویل کېږي
Calix renalis دې بډوډۍ کالیکس، کالیکز
callositas (lat. Callus) کلک، سخت پوستکئ یا جلد
Hyperkeratose د اپیدرمیز دې ستراتوم کورنیوم
ډبلوالي یا پاړسوب ته وایي بې له دې چې دې پوستکي
ټیټې برخې مصاب شوې وي
calor (lat.) لاتینه کلمه ده چې تودوالئ یا ګرمي معنی
ورکوي چې دې سړو ضد دی
calorie (1cal, international unitysystem = 4,1855 J) J = Joule
یو کالوري چې یو نړیوال ستندرد سیستم دئ چې
مساوی ده له 4،1855 ژوال سره
color رنګ ته وایي

calx, calcis: يوه معنی يې د پښې وروستي
برخه يا پونده. 2. دويمه معنی يې له منګ ښخه جوړې شوې
تېرې دي
canaliculus وړوکئ کانال
canalis (lat.) کانال
Canalis analis د انال کانال چې له کولومنا اناليز ښخه تر
انوس پورې رسېږي
capillare د وېښتو په شان نري يا نازک د وينې رګونه
capillaris هر هغه څه چې وېښتو ته ورته نري
د وينې رګونو پورې اړه لري

capillus (lat.) يوه لاتينه کلمه ده چې اصلي وېښته، دې
بريتو وېښته ، دې سر وېښته
caput د سر يا کوپړۍ معنی لري (همدارنګه د بندونو او د)
عضلاتو سر ته هم ويل کېږي
Caput costae د پوښتۍ ککره يا سر
Caput humeri د لاس د پورتني برخې د هډوکي سر
Caput pancreatis د پانکرياس سر
Carcinoma in situ د کارسينوم هغې مرحلې ته ويل
کېږي چې تومور يوازي په اپيتيليوم پورې اړه او يا محدود پاتي
وي او له پولې بلې خوا ته نه وي اوښتئ او همدارنګه يې
لېږدونه يا ميتستاز هم نه وي ورکړئ

cardio- , cardi زړه، د زړه خوني يا د زړه بطينات
cardia د ګېډې يا معدې لومړنۍ يا پورتنۍ خوله چې
د خوړو له تولۍ يا مرۍ سره نښتې ده
caries وروست، پوده، خرابشوی، د هډوکو
د خرابېدلو پروسه لکه په غاښوو کې

caro غوښه معنی ورکوي
caroticus د پاکې وينې يا اکسيجن لرونکې وينې هغه رګونه چې سر يا کوپړۍ پورې اړه لري
Glomus caroticum دې ارتيريا کاروتز کومونيز په ويشل شوې سيمه کې يا په هغه سيمه کې چې د ستوني يا ورمېږه د وينې ګډ رګ چې په دوه برخو يو دننه خوا او بل د باندې خوا ويشل کېږي په همدغه ځاي کې د ښيموريسپتور يا شيموريسپتور شتوالي ته وايي چې د پاراګانګليون ضد دي
Glomus د تارو کلوله، ټولنه، جميعت، ګروه
carotis (lat. = gr.) د غاړې د پاکې وينې لرونکئ رګ، تيګې وهوونکئ رګ يا ضرباني رګ چې درې رګونه سره يوځای کېږي چې بيا ورته ارټېريا کاروتس کومونز نوم ورکول شوئ دی لکه دا لاندې
Arteria carotis د غاړېيا ورمېږ شريان
Carpometacarpeus د لاس د ورغوي د هډوکو له جملې څخه دئ ياد لاس ورغوي پورې اړه لرونکئ
Ligamentum carpometacarpeum هغه ليګمنټوم يا بندونه چې د لاس د ورغوي د هډوکو تر مينځ شتون لري
carpus = Ossa carpi د لاس ورغوئ، کف دست البته د اناتومي جوړښت له مخي
cartilagineus غضروف ډوله، غضروفي
cartilago غضروف
Cartilago arytenoidea د اناتومي کتاب د کتنې وړ دئ چې د لارينګس په سر د ميشته وړو غضروفونو ته وايي
Cartilago cricoidea د لارينګس يا حنجرې يا حلق ګرده يا حلقوي غضروف
Cartilago thyroidea د جاغور يا د تيروئيد د غدې غضروف

casus (lat.) لاتينه کلمه ده چې پېښه، حالت د ناروغي پېښه معنی لري

Casus communis يعنې کله چې څو پېښې په يوه وخت پېښې شي، ګډې پېښې

catheter کتيتر يا سونډ هغه ټيوب يا نلکه ده چې مينځ يې خالي ده او د هغه په مرسته د بدن دننه غير طبعی اوبه او ځوې يا چرک لکه د آبسې يا وروسته له جراحي عمليات څخه بهر ته باسي

cauda لکۍ، د يو اورګان وروستۍ سيمه يا برخه

Cauda pancreatia د پانکرياس لکۍ

caudalis هر هغه پېښې چې لکۍ پوري اړه لرونکې وي

caverna هغه څه چې تشو، خالي او يا مجوفو خونو پورې اړه لري

cavernosus هغه سيمه چې له تشو، خالي کوټو يا خونو څخه ډک وي

Cavitas يو خالي يا تش ځاي يا خاليګاه، تشه خونه، جوف

Cavitas cranii د کوپړي جوف

Cavitas dentis د غاښ جوف

Cavita nasi د پوزې يا پزې جوف

Cavitas oris = Vestibulum د خولې جوف

Cavitas peritonialis د پيريتوانيال جوف

Cavitaspulparis = Cavitas subarachnoidea کاويتوز پولپاريز د غاښ د کرون يا تاج کې د سورکې شتوالي ته وايي خو په اناتومي کې بيا د سب ارکنوئيديا جوف يا خالي سيمه ښودله شوې ده

Cavitas uteri د رحم جوف

Cavitas glenoidalis دا د ولي يا شانه د بند
يا د مفصل هغه هواره سیمه یا کړایي ډوله جوړښت یا طبی
ته ورته جوړښت ده چې د مټې هډوکي سره یا د
هیومیروس له هډوکي سره په اړیکه یا تماس کې ده
Cavitas thoracis د ټټر، صدر يا توركس جوف
Cavum(lat.) = Cava, Cavus, Cavitas تش او خالي
ځای، جوف، تشه خونه، خالي خونه
Cavum conchae د غوږ په پورتنی سیمې کې
د شخو او نوې پيدا شوې ګونجو ته واي
Cavum Douglasi د دوګلاس خونه يا جوف
Cavum tympani د غوږ د مينځنی برخې جوف
ته وايي چې په هغه کې د اورېدلو واړه هډوکي شتون لري
cecum ړنده کولمه چې له کیکوس، کیکا چې ړوند
cecus, ceca معنی ورکوی اخستلی شوی ده
Cele (gr. -kele) ماتېدل، چوره یا فتق يا هيرنيا

-cele(gr. kéle) له یوی یونانی کلمې (کلي) څخه
اخستلې شوي ده چې په ابدومن کې د ابدومينال د ديوال د
ځينو کمزورو سيمو څخه د باندي راوځي چې عوام خلک
چوره یا فتق ورته وايي
Cyctocele د ادرار یا میتیازو د ټولیدنې د کڅوړې یا مثانې
چوره یا بهر ته ځوړندیدلو ته وايي
Rectocele د لويو يا غټو کولمو د پاي برخې
یا ریکتوم چوره چې دغه ټولې چورې د ابدومن د دننه فشار
له کبله مینځ ته راځي
cele, celeris, celer (lat.)،(Pulsus celer) لکه ګړندئ نبض،
ګړندئ، چټک، تیز
celiacus د ابدومن د جوف سره اړیکې لرونکي

cella (lat.) ژوانکي، حجري، خالي کوټه، جوف لرونکې کوټه
Cementum (lat. Caementum) ټوټه شوې تيره، سيمټي
خښتي
Cement سيمينټ څخه دلته هدف دغاښ دئ
cephalo- (gr. Kephale) سيفلو له يوې يوناني کلمې کيفلو
څخه اخستلې شوې ده چې سر يا ککره نومېږي

cerato-, (kerato-) سخت پوستکئ، اهکي مواد لکه
ښکر يا شاخ
Cerebellum (lat.) وړوکئ مغز، وړوکئ دماغ
cerebro- (lat. cerebrum) سيريبرو له يوی لاتينی کلمه
سيريبروم څخه اخستلې شوې ده چې لوي مغز يا لوي دماغ
نومېږي
Cerebrospinal مغز او حرام مغز يا شوکي نخا
Cerebrum = syn. Telencephalon مغز يا دماغ
aqueductus د اوبو د بهيدلو نلونه يا هغه نلونه چې
اوبه په کې بهېږي
Aqueductus cerebri = Aqueductus mesencephalie
Cerumen, ceruminis هغه زېړ رنګه، پاسته يا نرم مواد
چې په غوږ کې جوړيږي سيرومين نومېږي
cervico- (lat. Cervix) سيرويکو له لاتينې ژبې سيروکس
څخه چې غاړه، ورمېږ نومېږي اخستلي شوي
cervicis uteri / cervix uteri د رحم غاړه، هغه
واټن ده چې د رحم د تنې(کارپوس) او اخرينی برخې يا
پورسيو تر مينځه پرته ده
Cervix vesicae د مثانې ورمېږ، غاړه
cheilo-, chilo-(gr. heilos) ښيلو يا شيلو له يوناني کلمې
ښيلوز څخه چې شونډې نومېږي اخستلې شوې ده

Cheilitis د شونډو التهاب

Cheilognathopalatochisis په شونډو، پورتنۍ ژامې
یا مکزیلا او تالو کې چاودونه، درز یا درزونه ته وايي
چې دغه حالت بیا دې اوبو او خوړو په تیرولو کې ستونځې
مینځ ته راوړي او وروسته ورسره په غږېدو کې ستونزې
مینځ ته راځي

Gnatho- ژامې (مکزلا او مندیبولا) ته ویل کېږي

palato-،Gaumen په خوله کې پورتنۍ ژامه، تالو یا کام

Cheilognathochisis د شونډو، ژامې، درز، چاودونه
یا په دو برخو بېلېدنه

-chisis چاودونه درز، بېلېدنه، وېشنه

Cheilochisis د شونډو په مینځ کې درز یا چاودونه

cheilotomie د شونډو پرانستل یا شق کول البته د
جراحي عملیات په مرسته

cheiro-, chiro-(gr. cheir) له یوناني کلمې ښېر ځخه
چې لاس، لاسي کار نومول شوئ اخستلې شوې ده چې
هدف ترې جراحي عملیات یعنی د لاسو په مرسته درملنه ده

Cheiromegalie لویه یا پراخه جراحي

Chemotaxis (-taxis, gr. Taxis) ټکسیز په یوناني ژبه
کې سمېدل، رغېدل، منظم کېدلو ته ویل کېږي
ښیمو ټکسیز یعني د ښیمیایي موادو په مرسته درملنه.

Chirotherapie د لاسی کار یا جراحي عمل په مرسته درملنه

Chirurg جراح

Chirurgie هغه پوهه یا علم ده چې له لاسي کار ځخه
په درملنه کې تري کار اخستلئ کېږي

Cholagoga د تریخي دې ترخو موادو
یا صفراوي موادو خوځونکي یا محرکو موادو ته خولاګوګا وایي

هغو موادو ته ويل کېږي چې د خوځونکي، -agoga
تحريکونکي عمل اثر لرونکي وي
هغه لار يا قنات چې د تريخي cholangio-
ترخه مواد ترې تېرېږي صفراوي قنات يا خولانجو ښودل شوي
د راديولوژي يا د وړانګو په Cholangiographi
مرسته د خولانګيو، خولانجيو (صفراوي قنات) ښودنه
د خولانګيو پاړسوب Cholangiom
يوه ريتروګراد Cholangiopancreaticographie
يا په مخالف جهت د صفراوي قنات او پانکرياس ښودنه
د صفراوي قنات يا د خولانجيو ناروغيو Cholangiopathie
ته ويل کېږي.
د خولانجيو التهاب Cholangitis
خول، خولو له يوناني کلمې chole-, cholo- (gr. cholos)
خولوز څخه چې د تريخي ترخو موادو ته وايي
د جراحي عمليات Choledochodudenostomie
په مرسته د خوليډوکوس يا صفراوي لارېې يا قنات او
ډيډينوم تر مينځ يوې نوې اړيکې ته وايي
خوليډيکوس لاتينه کلمه ده چې Choledochus
د صفرا د لېږدونې دنده په غاړه لري يا صفراوي لاره يا قنات
د صفراوي موادو choledocho-(Ductus choledocus)
د لېږدونې اصلي يا ټوليزه لاره
د صفراوي لارو يا لاري کاڼي Choledocholithiasis
د خوليديکو ليدنه د اندوسکوپ Choledochoskopie
په مرسته
د خوليدوکوس تنګوالئ Choledochusstenose
صفراوي کاڼي،تيګې Cholelith

litho- (gr. lithos) ليتو له يوناني كلمې ليتوز څخه
اخستلې شوې چې کاڼي، تيګه معنی ورکوي

-iasis د کلمې هغه وروستۍ برخه ده چې د يوې ناروغۍ
حالت څرګندوي لکه ليتيازس

Cholelithiasis د صفراوي تيګو له کبله ناروغۍ

Cholelitholyse د صفراوي تيګو ټوټه کول
او له مينځه وړل په بېلابېلو تګلارو يا طريقو سره

lyso-(gr. Lyein) ليزو له يونانی کلمې لائين څخه
چې منحل کول او بېلول معنی ورکوي اخستلې شوې ده

Cholelithotripsie د صفراوي تيګو ټوټه کول، ميده کول

-tripsi (gr. tribein) له يوناني کلمې تريبين څخه اخستلې
شوې ده چې پسته ول ،ميده کول ټوټه کولو ته وايي

Cholestase (Cholostase) د صفرا بندېدل، ټولېدل، دمه کېدل

Stase (gr. stasis) ستاز له يوناني کلمې ستازيز څخه
اخستلې شوې چې په ټپه دريدلو، بندښ معنی لري

cholecyst/o د خوليو يا صفرا کڅوړه ياکيسه

Cholecystektasie د صفراوي کڅوړې پلنوالئ، پراخوالئ

Cholecystektomie د صفراوي کڅوړې پريکول

Cholecystitis د صفراوي کڅوړې التهاب

Cholecystographie د صفراوي کڅوړې ښودنه
د راديوګرافي په مرسته

Cholecystotomie د صفراوي کڅوړې پرانستل

chondro-(gr. Chondros = lat. Cartilago) خاندرو يا
ښاندرو له يوناني کلمې خاندروز څخه چې په لاتينه ورته
کارتيلاګو ويل کېږي غضروف معنی ورکوي

Chondritis د غضروف التهاب

Chondrom = syn. Chondroblastom د غضروف یا هډوکي تر
ډېره حده یو سلیم پاړسوب یا تومور
Chondromalazie د غضروف پوستوالئ یا نرم والئ
Chondromatose په هډوکو او بندونو کې دې
ډېر شمیر ښاندروم یا غضروف جوړېدنه یا مینځ ته راتلل
Chondropathie د غضروفي ناروغۍ پېژندنه
Chondrosarkom د غضروفو یو ډول
سرطاني ناروغۍ یا سرکوم
Chondrose د غضروفونو ناروغۍ
chorda په اصل کې کولمې، د بدن هغه قوي
بندونه دي چې عضلات له هډوکو سره نښلوي چې ورته
د عضلاتو اوتار وایي لکه د اخیلیس وتر، همدارنګه د غضروفو
او عصبي ستون ته وایي
Choroidea د سترګې د جوف منځنۍ برخه ده
چې دغه کوروئیډیا سترګې ته
آکسیجن، غذایي مواد رسوي او حرارت خپرونکې ده
Choroiditis د کوروئیډیا د سیمې التهاب
-chrom د کلمې هغه وروستۍ برخه ده چې رنګ،
رنګونه معنی ورکوي
chroma رنګ، رنګونه
chromato- رنګه، رنګ لرونکئ، رنګوالئ
Chromatopsie یو شئ رنګه لیدل
Chromo- = Chromato- (gr. Chroma, Chromatos)
رنګ، پیګمنټ، د پوستکي رنګ
chromophil یو لېشانته رنګ اخستونکئ، یو لېشانته دې رنګ
د اخستلو استعداد، قابلیت
chromophob په سختي سره رنګ خوښول یا رنګ اخیستل
د رنګ د اخستلو ښه استعداد نه درلودل
Chromosomen دې ارثیت لېردونې واړه اجسامو ته ویل شوي

chron, (lat. Chronos) کرون له یوې لاتینې کلمې
کرونوز څخه ده چې د وخت او د زمان ښودونکې ده
Chronic مزمن، پخواني، اوږدمحله ناروغي، له ډېر اوږده وخته
دې ناروغۍ شتوالې
chronicitaet هغه ناروغي چې په تدریجي ډول
مخ په زیاتېدونکي توګه په مخ ځي
Chronobiologie هغه پوهه یا علم ده چې
دې بدن د دندې د وخت د پلان، پروګرام او نظم یا ریتم بهیر
یا سیر، جریان، روند څخه بحث کوي
isochrom یورنګ، یورنګیز، متجانس رنګ
isochron په یوه وخت، همزمان
cicatrix د یوه ټپ یا پرهار نښه، چاپ، ندبه
ciliaris هغه څه چې بڼو پورې یا بڼو ته ورته وېښتو
پورې اړه لري
Zonula ciliaris = Fibrae zonulares
cilium(lat.) باڼه، مژه
cingulum (lat.) ملاتړئ، تراټ بند، ملا تړونکئ، کمربند
circulus (lat.) دایره، حلقه
clavicula ترقوې هډوکئ، کاسې ته ورته هډوکي
clavis کاسه، تر ډېره حده د وینې رګونه چې
غوچ یا عمیق او ګرد وي ویل ګېږي
cleido- / kleido- کونجۍ، کلید، دستور، نظام لیک
clivus غونډۍ، بلۍ، تپه
clunis (lat.), Pl. clunes
coccygeus موخه ترې د کوککیګیوس یا کوکسیجیوز
هغه عضله ده چې د لیواتور اني د شا په څنډه پرته ده
Foveola coccygea

coccyx لنګوچئ، د ملا د مريو يا د تير وروستۍ
برخه يا لکۍ نومولې شوې ده لکه دا لاندې

Os coccygis (Vertebra coccygeae I-IV)دنبالچه لنګوچئ ،
دې ملا دې ځلورو ورستيو مريو له ودې لويدل او
يو تر بله يوځاي کېدلو، ائتلاف کولو ته وايي

cochlea د غوږ د ننه برخه (کيشته غواګي، اهکي ګوک
حلزون)ته وايی

coeli-

Coeli celiacus هر هغه شئ چې د ګېډې جوف يا ابدومن
پورې اړه لري

coitus د نارينه او ښځينه جنس د جنسي يوځايوالي
ته وايي

colicus د غټو کولمو يا کولون پورې اړه لرونکي
ته وايي

Colitis ulcerosa د غټو کولمو التهاب چې د پرهار
په ډول پرمختللي وي

colliculus (lat. Collis) له لاتينې کلمې څخه اخستلې
شوې ده چې يو لږ شانته يا ډېر وړوکئ يوځايوالئ، اتحاد ته
ويل شوئ

Collis هغه څه چې کولمو پورې اړه ولري

collum (lat.) کولوم له يوې لاتينې کلمې څخه چې
غاړه يا ورمېږ نومېږي اخستلې شوې ده، ديوه اورګان ورمېږ
ته ورته يوې برخې ته وايي

Collum scapulae د سکپولا يا د راشپيل د هډوکو
ورمېږ،غاړه

Collumcarcinom د رحم د غاړې يا ورمېږ، ګردن
سرطان يا کارسينوم

Collumpolyp د رحم د غاړې يا کولوم پوليپ

colo- د کلمې هغه مخکنۍ برخه ده چې
غټو یا پلنو کولمو څخه موخه یا هدف دئ
Colitis د لویو یا پلنو کولمو التهاب
Colon (gr. Kólon) یوه یوناني کلمه ده چې پلنې کولمې
نومېږي
Colon ascendens د کولون هغه برخه ده
چې له چکم څخه پیل او د کولون ښۍ زاویې پورې رسېږي
چې له کولون ترنسورز یا مستعرض سره یې جوړوي
یعنې لاندي خوا څخه مخ پورته پرته کولمه ده
Colon descendens د کولون له کینې زاویې څخه
پیل تر سیګموئید پورې رسېږي
Colon sigmiodeum سګموئید له کولون دیسندز
څخه پیل او تر ریکتوم پورې رسېږي
Colon transversum د ابدومن په پورتنۍ برخه
کې په پرتو یا عرض، مستعرض یا پروتې پرته کولمه ده
Coloncarcinom د کولون کارسینوم
Colondiverticle د کولون د ټولو برخو ځوړندیدل د
Coloni (lat. Colonia) کځوړې یا برامدګي په خپر بهر خواته
کولوني له لاتینې کلمې کولونیا چې کرنځې سیمې یا د
شنو بوټو ښار اما دلته ترې د باکتري کولوني، یوځایوالي یا
پنډ غاړئ مقصد دئ ښي
Colopexie د جراحي عملیات په مرسته
د کولون ټینګول، تثبیت کول
Color رنګ
Colorectal کوم چې کولون او ریکتوم پورې اړه لري
Coloscopie د اندوسکوپ په مرسته د کولون دننه لیدنه
Colostoma د یوه مصنوي مقعد یا د کولمو
بهرني لاري لپاره د جراحي عمل په مرسته کولاي شي چې
پلنو کولمو یا نریوکولمو له حلقو څخه کار واخستلي شي

columnae (lat.) تیر یا ستون، پایه، ستون ته ورته غړئ
یا اورګان
Columnae analis د انال په کانال کې
په اوږدو پراته د موکوز یا مخاطي غشا ګونجې
Columnae vertebralis د ملا د مریو تیر
د فقراتو ستون
commissura (lat.) اړیکې، یوځاي کېدل، ارتباط
Commotio (lat. Commovere) له لاتینې کلمې کوموویر
څخه اخستلي شوي چې ښوربېدنه، ټکان معنی ورکوي
Commotio cerebri لغوي معنی یې د یوه اورګان ښوربېدنه یا
ټکان د یوې پخې یا کند تراوما یا ضربې له کبله پېښېږي چې
داشونې یا ممکنه ده چې د دندو د ستونځو دې له مینځ ته
لامل وګرځي بې له دې چې په جوړښت یا مورفولوژۍ کې
بدلون رامینځ ته شي، د دماغ یا مغز ښوربېدنه یا ټکان

communicans (lat.) arteria, ramus = څانګي، شریانون
یوځای کوونکئ، یوځای کېدونکئ، اړیکې لرونکې لکه دغه
لاندې بېلګې:
Arteria communicans د ارتیریا یا شریانو یوځایوالئ
Ramus communicans د څانګو یوځایوالئ
communis (lat.) یوځاي، په ګډه، مشترکه
Casus communis یوه ګډه پروسه، مرحله، حالت
concha (gr. Kòncha) موشل، صدف
condylus (gr.) له یوناني کلمې څخه چې
واړه هډوکي نومول شوي اخستلې شوې ده خو دلته موخه
ترې د ورانه د هډوکي یا د فیمور د هډوکي هغه لاندنۍ
برخه چې د زنګانه بند یا مفصل جوړوي ده

conjunctivo-(lat. Conjungere) له لاتينې کلمې
کانجونګير څخه اخستل شوې چې اړيکې يا ارتباط نومول شوې

constrictor يوځای نښلوکئ، تقلص ورکونکئ

contortus (lat.) تاوشوئ، پيچلئ، پيچيده، تابدار لکه دغه لاندې بيلګې

Tubuli seminiferi contorti

Contra (lat.) = Kontra مقابل، تضاد، مخالف

Contusio-(lat. contundere) له لاتينې کلمې کانټونډېر
څخه چې ځپل شوئ، وهل شوئ، ځيځېرل، ټوټه کول يا ميده کول معنی ورکوي

Contusio cerebri د مغز يا دماغ ځپل کېدل

conus مخروط، مخروط ډوله يوه سيمه يا برخه

cor په اصل کې زړه، قلب نومول شوئ ده(اما کارديا د معدې لومړني يا دننوتولارې ته وايي)

coraco- هغه لوي مرغه چې کارغه نومېږي

-processus coracoideus د کارغه مښوکې ته ورته
جوړښت، لړي، دنباله يا د کارغه د مښوکې په شان يو شکل يا ساختمان لکه دغه لاندې بيېلګې

coracoacromialis:

Ligamentum coracoacromiale

Coracobrachialis:

Musculus coracobrachialis

Coracoideus:

Processus coracoideus

Corium, Dermis د ژويو يا حيوانات د پوستکي په ډول کلک پوستکئ يا جلد

Cornea د پوستکي پټوکي يا اهکي مواد

Corneus = lat. لاتینه کلمه ده چې اهکي ډوله شیانو یا
موادو معنی ورکوي

Cornu آهک، د ژویو یا حیواناتو ښکر یا ورته مواد

corona تاج، د سر تاج

Corona dentis د غاښ تاج

coronarius موخه ترې سیلکوس کورونارېوز کوردیز ده
چې د یوې ویالې په شکل سیمې ته ویل کېږي چې د زړه
په باندنۍ برخه کې د اټریوم یا اذین او وینټریکول یا بطین تر
مینځ پرته ده

Sinus coronarius دا یو په ګډه جوړ شوئ له ټولو هغو
ناپاکه وینه لرونکي یا وریدي رګونو څخه چې ناپاکه
وینه ښۍ زړه ته رسوي. د زړه د شا په برخه کې (فاسیا
پوسټېریور) چې د زړه محور په مستعرض ډول غوځوي یا قطع
کوي او په هغه سلکوس کې چې د کین اټریوم او کین
وینټریکولوم تر مینځ شتون لري پروت دئ

corpus (lat.) یوه لاتینه کلمه ده چې تنه یا بدن، جسم
ته وایي

Corpus- Corpora (lat.) تنه ، بدن

Corpuscarcinom د رحم دتنې یا دې کارپوس یوټیروس
کارسینوم

Corpus gastricum د معدې تنه یا جسم

Corpus ossis pubis د پوبیس د هډوکي تنه

Corpus pancreaticum د پانکریاس تنه، جسم

Corpuspolyp د یوټیروس په دننه تنه کې
د موکوز یا مخاطي طبقې ډېر ګړندۍ غیر طبعي وده او
پاړسوب یا تومور چې تر ډېره کچه سلیم وي

Corpus radii د راډیوس د هډوکي تنه

Corpus uteri د رحم جسم،تنه

Corpus vertebrae د ملا د مریو یا فقراتو تنه

Cort خنډې، کنار

cortex (lat.) لاتینه کلمه ده چې خنډې معنی ورکوی

Cortex renalis د بډودو یا پښتورګو خنډې

Cortical خنډه، خنډې لکه د لوي دماغ
خنډې، د حرام مغز خنډې

Corticospinal د لوی مغز یا دماغ له خنډو څخه
د حرام مغز یا میالو خواته

Corticotrop د خنډو د طبقو محرک، تحریک کوونکئ، انګیزه

Cortison(lat. Cortex) = kortison یوه له لاتینه کلمې
کورتیکس څخه اخستلې شوې ده چې خنډه، کنار،
لبه نومېږي، یو ستېروئید هورمون دئ چې په لومړي ځل
په 1935 میلادي کال کې د انسان دغه مواد د بډوډي د څنګ
په خنډه کې وموندل شول یا کشف شول

costae پوښتی، قبرغه

Caput costae د پوښتیو سر، تندئ

Crista capitis costae

Crista colli costae

Sulcus costae د پوښتیو یا فقراتو د هډوکي په اوږدوالي کې
ویاله، جوي

Costaoxiphoideus

Ligamenta costoxiphoidea

Ligamentum costoxiphoideum

Costao- (lat.) یوه لاتینه کلمه ده چې پوښتی معنی ورکوي

Costal هر هغه ناروغی چې بوښتیو پوري اړه لري

Costotomie د پوښتیو پرانستل یعني پوښتی په اوږدو کې
شق کول

coxa , Pl. Coxae د حوصلې دې هډوکو تر مینځه
جوړه شوې سیمه، لګن خاصره

cranialis , kranial د سر په جهت يا د کوپړئ په اسقامت شتون لرونکئ يا قرار لرونکئ
cranium په مجموعي يا ټوليزه توګه هډوکي لرونکي، استخواني معنی ورکوي، د سر هډوکي، دسر کوپړۍ
Neurocranium د کوپړۍ هغه برخه ده چې دماغ په کې شتون لري
Viscerocranium د کوپړۍ هغه برخه چې د مخ خواته قرار لري او په هغه کې سترګې،پزه او د خولې جوف او نور شتون يا قرار لري
Ossa cranii د کرانيوم هډوکئ
Cremaster (gr. Kremastòs) ځوړندول،ځوړندونکئ،معلق، نوساني همدارنګه لکه د کرېميسټر عضله
Crico- (gr. Krìkos) يوه ګرده حلقه
cricoarytenoideus
Cricoideus حلقې ته ورته شکل لکه
کارتيلاګو کريکوئيديا = Cartilago cricoidea
Cricothyroideus د ټايرايد يا تيروئيد د غدې حلقې
Musculus cricothyroideus د تيروئيد حلقوي عضلې
Cricotrachealis د تراخيا حلقې
Ligamentum cricotracheale د تراخيا ګردې يا حلقوي بندونه، پړي يا تسمې
Crista (lat.), Pl. Cristae لکه ږمنځ(د چرګ کرکره)، باريکه، د ديوال څنډه، حاشه، د يوه اورګان ږمنځ ډوله سيمه
Crista capitis costae د پښتيو د سر کرستا يا ږمنځ ډوله څنډه
Crista colli costae
Crista sacralis mediana

Crus (lat.), Pl. Crura　　لینګئ،د لینګي د لاندنۍ برخې
هډوکئ یا د پونډۍ د برخې هډوکئ، د یوه اورګان کروس
ډوله برخه اما دلته موخه یا هدف ترې د ټیبیا هډوکئ ده چې
مخه یې تیره ده
Crus penis
CT= Computer Tomographie　　کمپیوتر توموګرافي
Cubitus (lat. = gr. kybiton)　　لیچې، د لیچو قوس، آرنج
Cuboideonavicularis　　د پښې د هډوکو له ډلې څخه دي
Ligamentum cuboideonaviculare　　هغه پړي
یا وتر چې د کوبوئید او ناویکولاّ څوکو باندې پراته دي یایې
سره ټینګوي
cuboideus　　مکعب ته ورته شکل لکه اوس کوبوئیدیوم یا
مکعب ته ورته هډوکئ
Os cuboideum　　مکعب ډوله هډوکئ چې په
پښه کې شتون لري
cubus　　مکعب، مکعب ډوله هډوکئ د لوبو هغه مکعبي بېډي
Culmen (lat.)　　څوکه، لوړه څوکه، ریس، مشر
Cuneiformis
Os cuneiforme
Cuneocuboideus
Ligamentum cuneocuboideum dorsale
cuneus (lat.)　　یوه پرخچه، یو جوړښت چې مینځ یې خالي
وي، یو تېره څوکه جوړښت چې تر ډېره له لرګي یا له
اوسپنې څخه جوړه شوې وي

Cura (lat.)　　لاتینه کلمه ده چې پالنه، پرستاري، مراقبت
Curvatura　　د معدې یا ګستر قوسونه، انحناوي
Curvatura major　　د ګستر لاندنئ یا لوي قوس
Curvatura minor　　د ګستر پورتنئ یا وړوکئ قوس

Cuspis ثوکه، سر، قله، لوړه
Cutaneus پوستکی یا جلد پورې اړه درلودل
Cutis پوستکئ، جلد
Cycto-, kysto- (gr. kystis) کیستو له یوناني ژبې کیستز
خخه چې د ادرار کڅوړه یا مثانه نومېږي
Cystektomie په مکمله توګه د مثانې پرېکول
او لرې کول
Cystographie ادرار د کڅوړې ښودنه د راديوګرافی
په مرسته
Cytoplasma سیټوپلازما یوه داسې مایع ده چې د جیلي
ډوله قوام لرونکې،د ژوانکې د میمبران یا پردې په مینځ کې
پرته او د بېلابېلو موادو لرونکې لکه آیونونه او نورو موادو شتوالئ

Cystoskopie د کیستو لیدنه او پلټنه د اندوسکوپ
په مرسته
Cystotomie د جراحي عملیات په مرسته
د کیستو پرانستل، تر مینځ بېلول

D

dakryo- (gr. = lat. Lacrima) دکریو یوناني کلمه چې
په لاتینه ژبه ورته لکریما چې اوښکې نومېږي معنی لري
Dakryorrhoe په غیر عادی توګه ډېرې زیاتي، شدیدې
اوښکې بهېدل

-rrhoe بهیر، جریان، سین، رود
Dakryostenose د اوښکو د نلکو یا لارو تنګېدل
daktylo-(gr. dáktylos) دکټېلو له یوناني کلمې دکټېلوز
خخه اخستلې شوې چې د لاس ګوتې معنی لري ویل کېږي

Daktylogramm دې ګوتو نښې،دې ګوتو چاپ
decem یو کاردینال عدد نوم د لسو لپاره ښودل شوئ
(X)
Decerebration
Decimus
declive د واړه یا وړوکي دماغ کې د چینجئ ډوله برخه، څوړئ، شیب، مایله سطحه
decubitus د بستر پرهار، د فشار لاندې مینځ ته راتلونکئ پاړسوب، پرهار
decussatio دو بېلابېلو نسلونو یا نژادونو یوځایوالئ یا امیزش(ژوي) (چې د رومي عدد 10په اساس یا نښه ،چې دیکوسیز څخه اخستلي شوي röm. 10 = X decussis)، څلور لاري، صلیب
deferens (lat.) مخښکته رهبري کول، مخښکته بهیر رهنمایي کول
Ductus deferens د خصیه تر څنګ د لارې لړئ، نلکې یا لکۍ یا دنباله
Defloration, (lat., deflorare) د غوټیو ټولول، شکول، د نجونو د بکارت په هایمن یا د بکارت په پرده یا غشا کې درز او بېلېدنه په یوه لاس نه خوړلي هایمن وروسته له لومړنۍ جنسي اړیکې څخه
Deka (10) Cardinalzahl
Delirium = lat. delirare = له سیخې یا مستقیمې لیکې یا خط څخه کږېدل، انحراف، په حاده توګه رواني ستونځي چې له دماغي یا حواسي اختلال سره یوځاًي وي
deltoideus دلتا ډوله یا دلتا ته ورته جوړښت

Dens غاښ ته ویل کېږي
Apex radicis dentis د غاښ د ریښـې څوکه
Corona dentis د غاښ تاج
Dens molaris د میده کولو غاښ
Radix dentis (lat.) د غاښ ریښـه
dento-, (lat., dens, dentis) دینتو له لاتیني ژبې دینس
دینټیز څخه اخستلې شـوې ده چې یوه لومړنۍ یا مخکښـه کلمه د غاښ لپاره ښـودل شـوې ده
dental هر هغه څه چې غاښ پورې اړه لري
dentalgie د غاښ خوږ یا = Odontodynie او Odontalgie لکه درد
Dentin (lat.), Dentinum د غاښ هغه برخه یا طبقه ده
چې د غاښ د مینا یا پورتنۍ برخې څخه لاندې قرار لرونکۍ جوړښـت دئ، د غاښ د هسـتې محتوي جوړوي
Dentinogenese د غاښ د هډوکي جوړونکې پروسـه
Dentition د شـیدو یا شـیری غاښـونو ماتېدل او وروسـته
دغه پاتی شـوي غاښـونو ته دینتیشـن ویل کېږي
dentogen له غاښـونو څخه راوتلي، له غاښـونو څخه سـرچینه نیونکي
depressor مخ ښـکته فشـار ورکونکئ، له ارزش او اهمیت څخه غورځونکئ
depressor septi
Depression (lat. Deprimere, depressus) مخښـکته خواته فشـار ورکول

Derma, -derma, dermato-, dermo- ډیرما، ډیرماتو، ډیرمو
پوسـتکي، د ژویو پوسـتکي
Dermatitis د پوسـتکي یا جلد التهاب

Dermatomykose — د پوستکي فنجایی یا میکوتیکي ناروغي

Dermatose او Dermathopathie — ډیرمتوز او دیرمتوپتي دواړه یوه معنی لري چې د پوستکي ناروغۍ ښي

Dermatotrop — هر هغه حالت یا ناروغۍ سره چې پوستکئ یا ډیرماټو مخامخ وي یا اړیکې ورسره لري

Dermis = Corium — د بدن د پوستکۍ هغه برخې ته ویل کېږي چې د ایپیدیرمز یا د پوستکي د پورتنۍ برخې او د سب اکوت یا لاندنۍ برخې تر مینځ پرته یا شتون لري

Dermatopathie — د پوستکي ناروغۍ

Descendens — مخ ښکته ځوړندېدل، ښکته کېدل

Arteria descendens — د پاکې وینې د رګونو مخ ښکته ځوړندېدل

Ramus descendens — یوه مخ ښکته پرته څانګه یا شاخه

Descensus — ځوړئ، مخ ښکته، نشیب، له پاسه، صفحې یا صحنې څخه وتل، له سیمې یا لوبې وتل

Descensus testis — له اناتومیکې یا اصلي سیمې څخه د خوټو یا خصیه ځوړندېدل یا مخ ښکته بې ځایه کېدل

-dese, (gr. Deín) — ډیز د کلمې هغه د پای یا اخرینۍ برخه ده چې له یوناني کلمې ډاین یا ډین څخه اخستل شوي چې یوځایوالئ، سره تړل یا وصل کول معنی ورکوي

deuteros — ډایټیروز یا ډیوټیروز د دویمه، دویم معنی ورکوي

dexter, dextra, dextrum — ښئ، ښۍ خوا چې د کینې خوا په مقابله خوا

di- — د کلمې هغه لومړنۍ یا مخکښ ده چې دې دوه وارې، دوه ځله یا دوه چنده، دواړه، دواړه خواوې معنی ورکوي

Dicephalus — یو غیر طبعي یا غیر نورمال جوړښت دئ چې دوه سرونو یا ککرو ته وایي

په متناظر ډول د دواړو خواو فلج کېدل Diplegie
د بدن په هم هغه نیمايی تنه کې لکه د میالو یا شوکي نخاع
د ژوبلېدلو یا تراوما له کبله د دواړو پښو یا لینګیو فلج کېدل

د کلمې هغه لومړۍ برخه ده dia-
چې له مینځه له وسطه، هغه وخت، د یوه کار په جریان کې
ډیابیټیز میلیټیز هغه ناروغي ده چې Diabetes mellitus
د خوږې یا د شکرې د ناروغۍ په نامه هم یادېږي او دوه
ډوله یې پېژندلې شوې ده چې لومړۍ ډول او دوهم ډول
نومول شوي دي چې تر ډېره اندوکریني ستونځې بللې
شوې دي
هر هغه لاملونه چې په میټابولیزم diabetogen
کې بدلون راولي یا هر هغه لاملونه چې د شکرې د ناروغۍ
په مینځ ته راتللو کې برخه لري ویل کېږي او دغه مواد یا
سوبسټان دا دي لکه ګلوکاګون، اس ټې اچ، ادرینالین،
ګلوکوکورتیکوئید (له ټولو ډېر کورټیزول)، تیازید او داسې نور

هغه علم ده چې Diagnostik (Diagnose)
له ناروغۍ پیژندنې څخه بحث کوي، هغه څه چې په تېره بیا
د ناروغیو بېلونې پیژندنه یا تفریقي تشخیص کې ډېر د
(Differantialdiagnos) پاملرنې وړ وي
ډیاپیډېزه هغه تګلاره یا پروسه ده چې Diapedese
یو مالیکول په یوه ژوانکه کې له یوې خوا ننوځي او له بلې
خوا وځي

ننوتل، پښه ایښودل ، ګام ایښودل -pedese
بېره درلودل، خیز وهل
بېلونکئ دیوال، هغه دیوال یا پرده Diaphrama
چې ابدومن له تورکس څخه بېلوي

Diarrhoe اسهلات، نس ناستئ

Diastema یوه خالیگاه، د یوه شي نشتوالئ
چې په اصل کې يې باید شتون درلودلئ

Diastole(gr. Diástole) دیاستول یوه یوناني
کلمه ده چې پراخېدلو ته وايي او موخه ترې دې زړه د
وینټریکول کارېدل، آرامېدل یا پراخېدل او د هغوي ډکېدل له
وینې څخه چې برعکس د سیسټول عمل او فعالیت کوي
چې په سیسټول کې د زړه وینټریکول سره نزدې کېږي یا
تقلص کوي او وینه لرې کوي یایي باندې لېږدوي

dicho- د کلمې هغه لومړۍ برخه ده چې
په دو برخو ، یو شی په دو برخو ویشل شوئ معنی ورکوي

Dichotomie دوه ټوټې، دوه برخې

dies ورځ ، روز pro die ورځنئ یا هره ورځ، د ورځې

difficilis ستونزمن، دشواري، سختي

diffirencial diagnose تفریقي تشخیص یا د بېلابېلو
ناروغیو پیژندنه او بېلونه

digitalis ګوتو پورې اړه لرونکئ، هر هغه څه سره
چې ګوتې ورسره مخامخ وي

digitus د لاسو او پښوو ګوتي

Digitus annularis د حلقې ګوته

extensor digitorum ګوتو سیخ یا مخ شاته
تاوېدل، قاتېدل

flexor digitorum د ګوتو دننه خواته قاتېدل

dilatator پراخوونکئ، خپورونکئ

dilatator pupillae د سترګو دلېمو، د سترګو
دحدقې پراخوونکی

Dephtherie ديفتري يوه انفيكتوزه يا انتاني ناروغي ده
چې د تنفسي لارې يا سيستم پورتنۍ برخه د يوه انفيكت يا
انتان چې ګرام منفي کوريون باکتريا نومول شوي دي مينځ ته
راځي چې تر ډېره ماشومان پرې اخته کېږي

Diplegie د شوکي نخاع د ژوبلېدو له کبله د دواړو پښوو
فلج

Dipsomanie = Alkoholismus د ناروغۍ په ډول
الکوهولي مشروباتو ته هڅول او د هغوی څښل

Discus (gr. dískos) له يوناني کامې څخه اخستلې
شوې کلمه ده چې يوې ګردې، پلنې، هوارې سيمې ته ويل
کېږي، د بندونو هغه سيمې چه غضروفي وي ورته ديسکوز
ويل کېږي

Discus intervertebralis د ملا د مريو تر مينځ
غضروفي پلنه سيمه

Discusprolaps د دغه ديسکوز د باندې وتل له خپل
اصلي يا اناتوميکې سيمې څخه ته ډيسکوز پرولاپس
نومول شوئ

Diskektomie د هغه ناروغۍ له کبله دې چې ډيسکوز
ورسره مخامخ وي د هغه ډيسکوز لري کولو ته وايي

Diskolyse دې ديسکوز ټوټه کېدل يا خوړينېدل، سولېدل او له
مينځه تلل

distalis له سيمې لريوالئ، له مرکزي برخې څخه لري پرتې
سيمې

Divertikel, Diverticulum د زېږون له وخته او يا په کسبي
توګه د مرخېړي په شان (سمارق)، ناک ډوله او يا د کڅوړې
په شان د يوه خالي يا جوف لرونکي اورګان د ديوال د يوې
برخې څخه له دننه بهر خواته ځوړندېدلو ته وايي

dodeka = 12 د دولسو عدد ته وايي

dolor (lat.), Pl. dolores خوږ، درد
dorsal (lat. Dorsum) د شا خوا، پشت سر
dorsalis هغه څه چې شاخوا سیمې پورې اړه لرونکې
وي ،د ملا خواپورې اړه لري چې د مخې خوا پورې اړه لرونکې
مخې خوا یا ابدومن = venteral په مقابل جهت معنی ورکوي
مخکې سیمې پورې اړه لرونکئ خواته
Ligamentum cuneocuboideum dorsale
Ligamentum dorsale
Ligamentum radiocarpeum dorsale

dorsum (lat.) ملا، شاته، د شا سیمه
Dorsum nasi دې پزې بهر خواته پورتنۍ برخه،د پزې شا
Douglas-raum (Excavatio rectouterina) = (Excavatio rectovesicalis) د دوګلاس جوف، په ښځینه جنس کې
د ابدومن دې جوف په ټیټه یا لاندنۍ برخه کې پرته سیمه
چې د یوټیروس او ریکتوم تر مینځ قرار لري او په نارینه جنس
کې بیا دې مثانې او ریکتوم تر مینځ پروت دئ

Ductulus وړې لارې، قناتونه، مجراوې
Ductuli biliferi د تریخې یا صفراوي وړو رګونو
انترالوبولیر او د دوکتوس انتیرلوبولاریز بیلیفیر تر مینځ اړیکې
جوړونکي دي
Ductus (lat.) Pl. Ductus یوه د اوسپنې پټلې، یوه لاره
دې دو لارو تر مینځ اړیکه لرونکې لاره
Ductus arteriosus = Ductus aorticus = Ductus arteriosus Botalli هغه کانال چې د اورتا دې قوس او
د برنکوس پولموںالیز تر مینځ اړیکه جوړوي
Ductus pancreaticus accessorius
Ductus biliaris د صفراوي موادو لاره

Ductus choledochus د صفراوي موادو د لېږدونې هغه کانال
چې د دوکتوس کیستیکوز او د دوکتوس هیپاتیکوز کومونز تر
مینځ اړیکې جوړوي
Ductus deferens = Ductus ejaculatorius
Ductus hepaticus د ینې یا لړمانه کانالونه یا لارې
Ductus lactifer د شیدو لارې یا قناتونه
Ductus pancreaticus د پانکریاس لارې
-duktion (lat. Ducere) له لاتینې کلمې ډوکیر یا ډوسیر چې
رهبري ، مشري معنی ورکوي اخستلې شوې ده
abduktion له مرکز څخه لریکول
ab- له مینځنۍ برخې لریوالی، له محور څخه لرې
adduktion مرکز ته نږدې کول
ad- مینځنۍ سیمې یا محور ته نږدې
dulcis خواږه، شریني
duo, duae = II دوه په رومي شمیره
duodecim = XII دولس
duodecimus
duodeno-,lat. Duodeni په لاتینه ژبه دولس، هر دولس
ته وایي دلته هدف ترې د کولمو هغه لومړنۍ برخ ده چې
د ګستر له پای څخه پیل او د دولسو ګوتو ډول یا جوړښت
لري چې د نریو یا وړو کولمو تر پیله پورې پرته ده
duodenal- له ډوډینال سره اړیکې لرونکئ

-al= د کلمې هغه وروستۍ توری یا برخه ده چې یو شی
پورې اړه لرونکئ، یو شی پورې تنظیم شوی وي
Duodenalkarcinom د دولسو ګوتو ته ورته کولمو سرطان
یا د عوامو په ژبه بده دانه
Duodenalstenose د دولسو ګوتو ته ورته کولمو تنګوالئ

Duodenitis د ډوډينوم التهاب
Duodenojejunostomie د ډوډينوم او د جيجونوم تر مينځ نوې
لاره د جراحي عمليات په مرسته
Duodenopancreatektomie د ډوډينوم او پانكرياس پرېكول،لرېكول
Duodenotomie د ډوډبنوم پرانستل د جراحي عمليات په مرسته
Duodenum دولسو ګوتو ته ورپه کولمې
durus کلک ، ټينګ، سخت
dynamic اتلوالي، قدرتمندی، توانمند
dynamo- قوت، اتل، توانا
dyo = 2
dys-(gr. dys)-: ډېز يوه يونانی کلمه ده چې د يو شی
واقعيت نه درلودل، نشتوالئ، تخريب شوئ حالت لكه
د نورمال روان نشتوالئ، نه منوونكې يا نه تحمل كوونكې
ناروغي
Dysgenese يوه له مينځه تللې وده او پرمختګ يا
دې يوه اورګان د ودې نشتوالئ
Dysgenesie د ودې يا پرمختګ ناخوالې اوس ،
د ډيسګينيز يا ډيسجينيز په ځای ډيسګينيزي پكارول كېږي
Dysmenorrhoe درد،د ابدومن د لاندني برخي شخوالئ
كرمپ او په ټوليزه توګه په ښځينه جنس كې د مياشتنی
وينه بهېدنې په وخت كې شكايتونو شتوالي ته چې نورمال
نه وي ډيزمينورو وايي
Dyspepsie په ګستروانتستينال سيستم كې
د هضم او جذب ستونځې يا سوئ هاضمه
Dysphagie د اوبو او خوړو دې تېرولو ستونځې
Dysphonie د غږ په جوړښت يا پيدا كولو كې ستونځې لكه
د غږ برګېدل، ټيټ غږ، عوام خلك وايي غږ يې ناست دئ
Dysplasie غير طبعي جوړښت، انومالي، په غير طبعي ډول
د يوه اورګان وده يا جوړښت

Dyspnoe په نورمال یا طبعي هوا اخستلو
یا تنفس کې ستونځې لکه ساه لنډي، نفس تنګي
Dystonie د انسان د طبعي جوړښت
په استواري،ویښتیا او بشارت کې د ستونځو مینځ ته راتګ
لکه د بدن سستي، ویده ډوله یا خواب الودګي
Dystop د صفت لپاره یو لغت دئ چې غیر طبعي سیمه
یا نه غوښتلې شوې سیمه وي
Dystopie په بدن کې د یوه غړي یا اورګان په غیر
اناتومیکه سیمه کې وده کول
Dystrophie د غلطې تغذیې له کبله مینځ ته
راغلې ستونځې یا پیښې
Dysurie هغه ناروغۍ ته وایي چې ناروغ له
ستونځمن، درد لرونکي ادرار کولو څخه شاکي وي

E

ECG, EKG (Electo Cardio Gramm) د زړه د ګراف
د رسمولو بریښنایي ماشین
EEG (Electro Encephalo Gramm) د دماغ د ګراف
رسمولو یو بریښنایي ماشین
efferens(lat. Efferre, vas) = efferent له لاتینې کلمې
څخه اخستلې شوې ده چې یو شئ له یوه ځایه د باندې
کېږي یا ویستل کېږي البته دلته موخه ترې د وینې له هغو
رګونو څخه ده چې له مرکز څخه اطرافو ته یعنې له زړه څخه
لاسو او پښو خواته وځي یا روان دي یا په بل عبارت
د افیرینس په مقابل جهت کې
vas efferens

efflorescence(lat. Efflorescere) یوه لاتینه کلمه ده
چې غوټۍ کولو، غوټۍ غوړېدلو یا شګوفه کولو، د بدن
د پوستکي غوړېدلو ته وايي

Ejakulation = Effluvium seminis; Samenerguss

ek-(gr. Ektós) = Ec- له یوناني کلمې ایکتوز څخه
چې لرې کول، پریکول، بهر کول، افراز کول معنی ورکوي
اخستلې شوې

Ekkrin لرې اچول، ترشح کول،لرېکول، بېلول

-ektasie(gr. Éktasis) , Pl. Ektasen له یوناني کلمې اکتازیز
څخه چې د بدن دیوه خالي یا مجوف اورګان د مینځ پراخیدلو،
لویدلو ته ویل کېږي لکه د ګستر پراخوالئ یا ګستریکتازي،او د
برانښو پراخوالئ یا برانښووایکتازي یا برانکووایکتزي
(Gastrektasie,Bronchiektasen)

ekto- (gr. Ektòs) له سیمې بهر، باندې

Ektoderm له پوستکي بهر، د پوستکي له درې طبقوو
څخه د باندې، د پوستکي سطحي برخه

Ektomie د جراحي عملیات په مرسته د یوه اورګان
یا د یوه اورګان د یوې برخې لرې کول

-ektomie لرې کول، همدارنګه د یوه اورګان پریکول یا لرې کول
په مکمل ډول د جراحی عملیات په مرسته

Appendektomie د اپندکس لرېکول هغه وخت
په التهاب اخته وي یا اپندیسیټیز د جراحي عملیات چې یا
د لپراتومي یا لپراسکوپي په طریقه تر سره کېږي او
وروسته خوله یي لکه د تنباکو د کڅوړې په شان ګنډله کېږي

Lobektomie د جراحي عملیات په مرسته د سږي
یا شش یوه ټوټه پرېکېدل

Nephrektomie د بډوډي لرې کول البته
د جراحي عمليات په ذريعه

-ektopie, Ektopie= Eversion, Extroversion د زېږون له وخته
د بدن د جوړښتونو او يا اورګانونو بې ځايه کېدل،لېږدېدل،
سيمې بدلېدلو ته وايي
Ektoplasma د سيتوپلازما د طبقې څخه د باندې شتون
ته وايي
Korektopi (gr. Kòrektopos) = Ektopia Pupillae د سترګو
د تور يا ليمو بې ځايه کېدل چې دغه موقعيت تر ډېره
د سترګې په دننه او پورتنۍ برخه کې وي
Elektoencephalographie دماغ د دندې يا فعاليت ښودنه
د برېښنايي ماښين په مرسته
Elektrokardiogramm د زړه د ګراف رسمېدلو
يو بريښنايي ماشين
Elektrokardiographie د ماشين په مسته د زړه
د وينې د بهير يا جريان دښودنې ګراف
Elektromyographie د بريښنايي ماشينو په مرسته د
عضلاتو د فعاليت دښودنې ګراف
Embolektomie= intraluminale Desobliteration د جراحي
عمليات په واسطه په سيخه يا مستقيمه يا غير مستقيمه
توګه د ارټيريوټومي يا بالون کټيټر په مرسته د شرياني
آمبولوس يا غوټه شوې وينې لرې کولو ته وايي

Embolie(gr. émbolos) په اکوټ يا حاده توګه د وينې د رګ يا
رګونو بندېدل دې آمبولوس، غوټه شوې وينې
يا لخته شوې وينې د شتون له کبله پېښېږي

embryo (gr. émbryon) یوه یوناني کلمه ده چې د حمل
عمر، موده د څلور تر اتو اونیوو یا هفتوو(4 – 8 اونیوو) پورې وي
Embryonalperiode د امبریو، یا امبریون دوره ،دوران

Emesis, (gr. Émesis = Vomitus) امیزیز یوناني کلمه ده
چې د خوړو او یا مایعاتو بیرته ګرځول، کانګې یا استفراغ
معنی ورکوي
-emeso د کلمې هغه وروستۍ برخه ده چې کانګو یا
استفراغ ځخه هدف دی
Haematomesis د وینې ګرځول یا وینې لرونکې کانګې
یا استفراغ
Kopremesis = Syn. Miserere (Ileus) هغه کانګې چې غایطه
مواد ورسره شتون ولري یا غایطه مواد لرونکې کانګې لکه په
الیوز(الیوس) یا د کولمو په بندېدلو کې
Hyperemesis له حده ډېر یا کتلوي کانګې یا استفراغ
Emeticum هغه مواد یا درمل چې د کانګو یا استفراغ
لامل ګرځي
eminentia (lat. Eminere) له لاتینې کلمې ایمینیر ځخه
اخستلې شوې چې برجسته والي، مخکې راتلونکي ته ویل
کېږي
Empyem (gr., empýema) امپییم، امپیوم له یوناني کلمې
امپیما ځخه چې د چرک، ځویو ټولېدل د بدن په یوه تشه یا
خالیګاه، جوف کې وي نومېږي
Pleuraempyem د پلورا په جوف کې د ځویو، زویو ټولیدنه
en- (gr. en) په دننه کې، د هغه په دننه کې، دننه
Enamelum (english= eng. Enamel) ځلا، لعاب، مینا
لکه د غاښ ځلا یا مینا
Enarthron په بندونو یا په ارتروم کې د پردیو شیانو
یا اجسامو شتوالئ

Encephalitis د مغزو التهاب ته ويل کېږي

encephalo- (gr. Enképhalos) انسيفالو له يوناني کلمې

انکيفالوز څخه اخستلې شوې ده چې مغز يا ماغزه معنی ورکوي

Encephalomyelitis د مغزو او د ميالو يا شوکي نخاع التهاب ته ويل کېږي

Encephalomalazia د مغرو يا دماغ نرموالئ

encephalon انسيفالون دماغ يا مغزو ته وايي چې دې کوپړۍ په دننه کې شتون لري

Encephalorrhagie په مغزو کې وينه بهېدنه يا دماغي خونرېزي

endo-, ento- (gr. éndon) انډو، انټو له يوناني کلمې

انډون څخه چې دننه، په يوه ټوله شوې سيمه يا محدوده کې په يوه ظرف کې نومېږي اخستلې شوي

Endogen هغه شئ چې د بدن په دننه کې مينځ ته راځي يا دې داخلي لاملونو له کبله مينځ ته راغلي وي

Endokard د زړه هغه پرده يا برخه چې د زړه دننه سيمه يې پوښلې ده

Endokardfibrose د زړه دننه پرذه د بېلابېلو ناروغيو له کبله بدلون مومي چې خپل لومړنئ فريولوژيکي خاصيت له لاسه ورکوي چې شخ او ريښې ډوله شکل ځان ته نيسي چې خپله دنده نشي سرته رسولای

Endokarditis د اندوکارد يا د زړه د دننه پردو يا ممبران التهاب نومول شوي

endokrin هغه غوټې يا غدې چې په وينه کې دننه افرازات لري يايي کوي

Endokrinopathie د اندوکرین د غدو ناروغی، هغه ناروغی
چې په دغه کې د هورموني ستونځو له کبله مینځ ته راځي

Endometriose (gr. Mètra) اندومیتر ته ورته جوړښتونه
د فزیولوژیکې یا طبعی سیمې څخه بهر مینځ ته راتلل

Endometritis د انډومیټریوم یا د یوټیروس د موکوز
یا مخاطي غشا التهاب

Endometrium د یوټیروس یا رحم دننه خوا هغه
نارکه برده ده چې موکز یا مخاطي غشا

Endoskop هغه آله ده چې د یوه پیپ په ډول جوړښت
لري او د هغه په سر کې یوه وړوکې کامره ټینګه شوې چې
دغه کامره بیا دې بدن دننه غړو یا اورګان ته ننه باسي چې د
باندې خوا بیا یوه مونیتور سره اړیکې لري تر څو چې
درملوونکې ډاکتر یا څېړونکئ ډاکتر دبدن دننه غړو د لیدلو
اسانتیاوې تر لاسه کړي بې له دې چې لوی جراحي شق
ترسره شي او همدارنګه خینې واړه او بې ستونځې جراحی
عملیاتونه هم نن ورځ ډېره په دې طریقه ترسره کېږي

enkephalo- = encephalo-(gr. enképhlos) په کوپړی یا سر
کې د دماغ یا مغز شتوالي ته وایي

Enophthalmie کله چې سترګې یا د سترګو ګاټې
د سترګو په حلقو کې دننه ننوتلې وي

Enophtalmus په اوربیتا کې د سترګو دننه خواته
یا شاته ځای نیول یا فرو رفتګي چشم

entero- (gr. énteron) انټیرو له یونانی کلمې انټېرون څخه
چې کولمې په تېره بیا وړې کولمې معنی لري
اخستلې شوي ده

Entritis د کولمو التهاب ته وایي

Enterocele = Enterokele, Herni چوره، فتق چې محتوي
يې کولمې وي
enterohepatic هغه ناروغي چې کولمي او ينه
يا لږمون پورې اړه لري ياپرې اخته شوې وي،مصاب کړې وي
Enteromykose د ګستروانټيستېنال يا د معدې
او کولمو فنجايي يا سمارقي ناروغۍ
Enteropathie د کولمو ناروغۍ
Enteroptose د کولمو او احشا غرق کېدل
يا ښويدل د ابدومن په مينځ يا جوف کې
Enterorrhphie د جراحي عمليات په ذريعه
د کولمو ګنډل يا ترميم کول
Enterostenose د کولمو د قطر تنګوالئ
Enterotomie د جراحي عمليات په مرسته
دې کولمو پرانستل
Enterotoxin په هضمي کانال کې اثر لرونکي
اکزوټوکسين چې د باکتريا له امله مينځ ته راځي
ento-, endo- دننه ، په دننه کې
Entoderm د پوستکي دننه برخه، د پوستکي په دننه کې
Derm-; Derma-, Dermata-, -dermia (gr. Dèrma; dèrmatos)
يونانی کلمه ده چې د پوستکي يا جلد معنی ورکوي
eph- د کلمې هغه لومړۍ برخه ده چې دپاسه
هسک ، لوړ، جګ
Ephidrosis د خولو يا عرق له حده زيات توليد
يا افراز کيدل يا په بل عبارت هغه څوک چې ډېر ې زياتې
خولی کوی

epi-(gre. epí) اپي يوه يونانی کلمه ده چې د پاسه،
پورتنۍ برخه، سطحي برخه ښودل شوې ده

Epidemie هغه ناروغي ده چې ټوليزه يا عمومي
کېږي يا ټول وګړي پرې اخته کېږي
Epidermis د پوستکي يا جلد پورتنی، سطحي برخې ته وايي
Epidermolyse د پوستکي د پورتنۍ برخې يا
اپيدرم بېلېدلو، جداکېدل(د تڼاکو جوړېدل يا مينځ ته راتلل) ته
ويل کېږي
Epidemiologie(gr. Epidemía) هغه پوهې يا
علم ته وايي چې له هغې ناروغۍ څخه چې په ټولو خلکو
کې خپرېږي څېړي يا بحث کوي
epididymis (gr. Epídídymos) يوه يونانی کلمه ده چې
د خووټو يا خصيوو تر څنګ جوړښتونه نومول شوي
dídymus (gr. Dìdymos) غبرګوني، دوګانګي،خووټې يا خصيو
Epididimovasektomie د اپيډيډيموز او د منوي لارې
يا مجرا لرې کولو ته ويل شوې
epiglottis د حلق سرپوښ، د لارينکس پورتنۍ ژبکۍ
يا سرپوښ
Epikard هغه پرده ده چې دې زړه عضله يې
د باندې يا بهر له خوا پوښلې يا تاو کړې وي
Epikarditis د اپيکارد التهاب
epileps حمله کول، په ناروغۍ اخته کېدل، مبتلا کېدل، نابېره
پېښېدل، غافلګير کول
Epilepsie (gr. epilepsìa) د يوې داسې ناروغۍ انځور يا
تصوير ده چې نابېره پېښېږي او سړئ په مځکه غورځوي او
ټکانونه ورګوي چې دغه ناروغۍ ته عموام خلک ميرګي وايي
epilept or epileps نابېره ،دفعتاً پېښه، غافلګيره حمله

epiploo- (gr. Epìploos) = syn. Omentum ځاله، جالۍ
د کولمو په سر پرته جالۍ ته وايي

epithelium د پوستکي یا کوتان او د مخاطي غشا
یا موکوز د ژوانکو د سطحې د پوښلو پوړتني برخي ته
اپيټيليوم وايي

Erectio (lat.) نښلول، نصب کول، روحي تقويت، تسلي

erector نښلوونکئ، نصب کوونکئ

erector spinae

ergo- (gr. érgon) ارګوو له يوناني کلمې ارګون څخه
چې کار او فعاليت نومېږي

-metrie (gr. métron) ميټري د کلمې هغه وروستۍ برخه
ده چې له يوناني کلمې ميټرون څخه اخستلې شوې چې
اندازه کولو، متر کولو ته وايي

Ergometrie د جسمي فعاليت د قدرت او توانايۍ
د اندازې ښکاره کول چې تر ډېره حده د زړه د کار او توانايي
د اندازې ټاکل د يوه ماشين په مرسته چې ارګومټر ورته وايي
سرته رسېږي

erigens نښلولئ شوئ، نصب شوئ

Nervus erigens نښلولئ شوئ عصب، نښلونکئ عصب

erythema سوروالئ، د پوستکي د رنګ بدلون په سره
رنګ يا سرخ رنګ

erythema erythematis د پوستکي سوروالئ
د ويروسي يا باکتريايي مکروبونو له امله

erythema exanthematis د پوستکي سور رنګه التهاب

erythro- (gr. erythrós) د کلمې هغه لومړۍ برخه ده
چې سور، سور رنګ معنی ورکوي

Erythroblast د سرو ژوانکو هسته لرونکې لومړنۍ مرحلې
ته وايي يعنې هغه هسته لرونکې لومړنۍ ژوانکه ده چې
وروسته بيا په اريترو سيټ بدلېږي

blasto-, -blasto هسته، مرکز
Erythrocyt د وینې سور رنګه ژوانکې
Erythrocytopoese په اصل کې د وینې جوړېدنه
د وینې د سرو ژوانکو یا کرویاتو جوړېدنه او د هغو وده
یا پرمختګ د هډوکو په مینځ کې

-poes,(gr. poieín) د کلمې هغه وروستۍ برخه ده چې
د جوړولو، مینځ ته راوړلو معنی ورکوي
Erythrocyturie= syn. Haematurie د وینې یا سوررنګه ژوانکو
شتو ن په متیازو یا ادرار کې
Erythrodermie د بدن د پوستکي سوروالئ،سوررنګه پوستکئ
esophageus کومه برخه یا هر هغه څه چې
د خوړلو او څښلو مرۍ یا میري پورې اړه لري
esophagus د خوړو او څښلو مري یا لاره یا هغه لاره چې
خوله له ګستېر سره نښلوي
essentiell (lat., essentia) روحیه، اصل، ماهیت، ذات، جوهر

eu-, (gr. eú , normal) ښه، فزیولوژیک، نورمال ته وایي
Euchromatopsie په نورماله توګه د رنګونو لیدل یعنې
د رنګونو د ډولونو پېژندنه
Eukinesie عادي یا نورمال خوځښت یا حرکت
Eumenorrhoe نورمال او بې له درده میاشتنۍ وینه
ورکونه په ښځینه جنس کې
Euphori (gr. Eùphoros) هوسایي، راحت
د ژوند آرامي، د هوسا او ښه ژوند احساس ته آیفوري وایي

ek- (gr. èk) = ec- له یو شي څخه یو لرې خه لرې کول،
پرېکول، بهر، باندې
Ektomie پریکول، د جراحي عملیات په مرسته لرې کول

ex- (lat.) بهر، له بهر ځخه، باندې، د باندې

Exanthem (gr. Èxanteìn) په يوه لويه ساحه کې

د پوستکي په بهرنۍ سيمه کې د پوستکي التهابي بدلون ته ويل شوي

exanthema (eng.) يوه انګرېزي کلمه ده

excavatio rectouterina (Douglas-Room = د دوګلاس خونه يا کوټه)

exitus (lat.) د وتلو لاره، د وتلو سيمه، مړينه، له مينځه تلل

exo-:, (gr. éxo) بهر، له بهر ځخه

exogen سر چينه چې يي له بهر ځخه وي

exokrin هغه غوټې يا غدې چې

خپل افراز شوي مواد د باندې خالي کوي يايې باسي

Exophthalmie دا هغه حالت دئ چې د سترګو ګاټې له نورمال ډول حخه پرته د باندې خواته وتلي يا ميلان کړئ وي

Exophthalmus د سترګو د ګاټو بهر ته راوتل

له اوربيټال ځخه يعنې نورمال حالت يا موقعيت نلري لکه په هايپرټيريوسيز کې چې بېلابېل ډولونه لري چې دا کيدای شي يوه خوا يا دواړه وي

exosomatic کوم چې د بدن ځخه د باندې وي

Exotose هغه هډوکي چې د باندې خوا وده کوي

په بل عبارت د يو لړ ناروغيو له کبله د نورمال هډوکي ځخه يو يا څو نور هډوکئ وده کوي

Exspiration د هوا ويستل، چې سږي هوا

له لاسه ورکوي يعني کاربن لرونکې هوا له سږو وځي

extensor غزېدلئ، هوار حالت لکه لاس چې قات وي

بيا هغه وغزول شي، غزونکئ

extensor digitorum د ګوتو غزول یا هواریدل کېدل، مستقیم کېدل، اما دلته موخه ترې هغه عضله یا عضلې دي چې د ګوتو د غزولو دنده په غاړه لري برخلاف د قات شویو ګوتو

externus د باندې یا بهر خواته قرار لرونکئ

extra- (lat.) intra = (سیمې دننه خوا اکسترا یوه لاتینه کلمه ده چې له سیمې د باندې نومولې شوي لکه

extra abdominal له ګیډې، نس یا ابدومن څخه د باندې

extra artikulaer د بندونو یا مفصلونو د باندې

extra hepatic له ځیګر، ینې څخه د باندې

extra kardial له زړه څخه د باندې

extra korporal له بدن یا تنې، جسم څخه دباندې

extra kranial د سر یا کوپړي څخه د باندې

extrakt د باندې خوا یا بهر خوا ته کشول

extraktion د باندې ویستل، بهرته کشول او راویستل لکه ماشوم زېږون د سر په حالت کې هودارنګه د واکوم اکستراکشن یا فورسیپس په مرسته د زېږون پروسه تر سره رسول

extra kulaer له سترګو څخه د باندې

extra peritonial له پریتوان څخه د باندې

extremitas د بدن بهرني سیمې یا هغه برخه چې له تنې لرې پرتې وي لکه لاسونه او پښې

F

Facies (lat.) یوه لاتینه کلمه ده چې مخ، څیهرې ته وایي، په اناتومي کې بیا د یوه اورګان ساحه، سیمه او دې هغې موقعیت او جهت اساس ښـي د بیلګې په توګه دغه لاندې

Facies abdominalis لکه په اکوټ پیریټونیټز کې
ناروغ یوه ویریدونکې څیهره لري
Facies mitralis لکه په میټرال سینوز یا د میټرال
د پردو په تنګوالي کې ګرد مخ لیدل کېږي
Facilis ساده، اسانه(یو څه کار کول) ته وایي
Facilimus ساده والئ، یو کار اسانه کولو ته وایي

Faeces (Faex), Pl. Faekalien, Kot غایطه مواد
falciformis (lat. Falx, falcis لوور، هلال; - formis) د
لاره په شکل قوسي ډول،د سپوږمۍ قوسي شکل ته وایي

falx, falcis لوور، نیمګړې سپوږمۍ، هلال
fames, famis لوږه، ګرسنګي
fascia (lat.) (Muskel-) یوه لاتینه کلمه ده چې
دې یوه قوي جوړښت له یوځای کېدلو څخه یا د قوي ریښو
له یوځای کېدلو څخه مینځ ته راځي چې د ابدومن دننه
اورګانونه پوښوي لکه دغه لاندې یو شمېر لیکل شوې بېلګې
Fascia antebrachii
Musculus tensor dascies latae
Sutura fasciearum
fasciculus (lat.) یوه دسته، یو موټئ،د اعصابو دسته
د عضلاتو ګېډۍ، دسته
fascis دسته، ګېډۍ، بسته
fauces (lat.) = Isthmus faucium, pharyngo-, -pharynx
ستونئ،حلق، ګرداب
febrilis تبه لرونکې، د حرارت لوړوالئ
febris تبه، تب، د بدن د تودوالي کچه یا لوړوالئ
Febris recurrens بابیږئ،تکراري تبه، په تکراري توګه د
بدن د حرارت لوړوالئ

fel (lat.), bilis, chol(e)- د تریخي ترخه مواد یا صفراوي مواد
femina (lat. femina = gr. Gynaeko-, gyno-, gyn =
ښځه، ښځینه)
femoralis ټول هغه شیان چې ورانه یا د لینګي پورتنۍ
برخې پورې اړه لري
Ateria femoralis د ورانه د پاکې وینې لرونکئ رګ
femur (lat.) د ورانه هډوکئ
Femuraplasie د زیږون له وخته یا په کانجینیتال ډول د ورانه د
هډوکي نشتوالئ
Femurfraktur د ورانه د هډوکي ماتېدل، شکستګي
fenestra (lat.) کړکي، کلکین لکه
fenestra vestibuli هګي ډوله یا بیضوي ډوله کړکي
-fer,-fera, -ferum هغه څه چې لېږدول کېږي، رهبري کېږي
bilifer(lat. Ferre, -a, -um), Ductuli biliferi د صفراوي موادو
لېږدونکئ، رهبري کوونکئ لکه
lactifer د شیدو لېږدونکئ
Lact- (lat. Lac, lactis) = syn. Lakt شیدې، شیر
lactans (lat. Lactare) شیدې ورکول، کله چې مور ماشوم ته
شیدې ورکوي
seminifer لېږدونکې نلکې یا لارې
fertilitas (lat. Fertilis) بارداره کېدل، د بارادرۍ یا حامله
کېدلو استعداد درلودل چې د عقامت یا نه بارداره کېدلو په
مقابل کې قرار درلودل نومول شوی
fetus، په رحم کې ماشوم چې د حاملګي له درې
میاشتني څخه پیل کېږي چې پخوا یې ورته ایمبریو ویل کیدل
fibra (lat.)، fibro- (lat., fibra) یوه لاتینه کلمه ده چې
رېښې نومېږي
Fibrinogen هغه لاملونه چې فیبرین جوړوي یایې په جوړونه
کې برخه اخلي

Fibrosarkom فيبريني سرکوم يا سرطاني تومور

fibrosus د رېښو څخه ډک يا غنيوالئ

fibula په پونډئ يا د لينګي په لاندنۍ برخې کې دوه هډوکي دي چې يو له هغو څخه نرئ هډوکئ دئ چې فيبولا نومېږي

fibular کوم شئ يا هغه څه چې د فيبولا هډوکي خواته شتون ولري لکه عضله او داسې نور

Filum (lat.), Pl. Fila تار، رېښې، نخ

Fissura (lat. Fissum) يو چاود، درز، کسر، په شي کې يو چاود لکه په هډوکي کې د يوې تراوما له کبله

Fixation ټينګول، کلکول، تثبيت کول

flatus د هغه اورګان يا شي پړسيدل يا پاړسوب کې چې له هوا، ګاز څخه ډک وي يعني د ګاز شتون په يوې سيمه کې، د پوستوالي يا نرموالي ضد

Flexor (lat. Flectere, flexus) قاتوونکې عضله، قاتوونکئ

Flexor digitorum د ګوتو قاتېدل يا قاتول د لاس ورغوي خواته

Flexura قاتېدل، قات شوي

Flocculus (lat. Floccus) ټوټې،ټوټې، بارچه،پارچه لکه د واورې دانې

Floccus ټوټه ټوټه، پارچه، پارچه، دانې دانې

Fluid (lat.) اوبه او نور نري شيان يا مايعات

Fluktuation (lat. Fluctuatio) په کلينيک کې د څپو يا موج په څير د مايعاتو د خوځښتونو لمس کول يا پلپيشن د هغو سيميزو ټولې شويو مايعاتو ته وايي لکه آبسې، د څپو په ډول خوځښتونه يا موج لرونکي خوځښتونه

Fluor (lat., fluere) لاتينه کلمه ده چې بهېدلو، روانېدلو ته وايي، په تېره له وګينا څخه د مايع بهېدل ، جريان

Fluor albus = Leukorrhoe سپین رنګه افرازات

fluxus بهېدل، ډېره زیاته، شدیده ت ویونه یا افرازات

Folium(lat.) پاڼه، ورقه، پارچه

Folliculus (lat. Folliculus) = Follikul کڅوړه، الاستیکي لوله،تناکې یا آبله

Folliculus linguales د ژبې په سر یو طبقه یا پوښښ یا بارداره ژبه،د ژبې تناکې، د ژبې په سر تناکې

follis (Pl. Folles) فالیز په اصل کې د یوې رومي پیسې نوم ده خو په طب کې موخه ترې د وېښتو فولیکول دی

Foramen (lat.) Pl. Foramena یو سورئ، یوه خالیګاه یوه پرانستلې سیمه لکه دا لاندې

Foramen inter vertebralis هغه سوري چې د ملا د مریو ، فقراتو تر مینځ وي

Foramen vertebrale هغه سورئ یا سوري چې د ملا په مریو کې شتون لري

Forma ډول، شکل، بڼه, Form

Formation (lat.) له لاتینې کلمې څخه اخستلې شوې ده چې بڼه ورکول یا شکل او فورم ورکول نومېږي

-formis (lat. Substantivs) د لاتینې کلمې هغه وروستی برخه ده چې نوم یا اسم نومولئ شوئ دی

Fornix (lat.) ګنبده، لیندۍ، قوس، هلال، قوسي چت یا بام جوړول په طبابت کې موخه ترې د دماغ یا مغزي لیندۍ ته ورته یا قوسي شکله جوړښت دئ

Fornix cerebri فورنیکس سیریبري یا یو لنډ قوس چې په دماغ کې د یوې لارې نقشه ښودونکې ده چې په هیپوکارپوس کې له کارپوراممیلاریز سره یوځای کېږي

Fossa (lat.) خندق، ګودال، معدن، حفره
Fossula واړه خندقونه، واړه ګودالونه
Fovea (lat.) ګودال، یوه غوچه سیمه، معدن لکه
فوویا ارتیکولاریز
Foveola لغوي معنی یې یوه غوچه یا
عمیقه سیمه یا ځای لکه فاوولا راډیالیز
Fragment (lat. Frangere, fragmentum) له لاتیني
کلمې فرانګېریر، فراګمینټوم څخه چې ماتې شوې ټوټې
معنی ورکوی اخستلې شوې لکه د هډوکو ماتې شوې ټوټې
fractura (lat. Fractum) فرکتورا هم لاتینه کلمه ده چې
د هډوکو ماتېدلو، د غاښو ماتېدلو ته وایي
frons(lat.) له لاتینې اخستلې شوې کلمه ده چې ټنډې،
وچولي د تندي مخې سیمې ته وایي
Frontalis هغه څه چې ټنډې خواته شتون لري یا ورپورې
اړه لري
Frontalebene کوم څه چې له تندي ، ټنډې یا وچولي
سره په یوه سطحه کې پروت وي
Nervus forontales د سر یا کوپړۍ د مخې برخې پورې اړه
لرونکي اعصاب
Sinus frontales د ټنډې په سیمه کې د هغې
سورکي، جوفونه

Frunkel (lat. frunculus) له لاتینې کلمې فرانکولوز
څخه چې د ویښتو د بیخ یا پیاز چرکي یا قیحي ډوله التهاب
ته وایي اخستلې شوې چې لامل یې ستافیلوکوکو دي چې
دغه ځوې یا چرک یوځای سره ټولېږي
Frunkulose د ګڼ شمېر چرکینو پړسېدلو کځوړو مینځ
ته راتلل یا شتوالي

fundus (lat.) ځمکه، اساس، بنیاد،د کوټې غوولئ یا کف، قعر
Fundus gastricus (fornix ventricularis gastricus) د معدې
هغه برخه ده چې دې ګسټر د ننوتلو یا پورتنۍ لارې ښخه
پاسه د لیندۍ یا د قوسي په شکل شتون لري چې
د معدې ړنده کځوړه هم نومولې شوې ده
Fundus uteri د یوټیروس یا رحم هغه برخه ده
چې د نورې سیمې په پرتله پراخه ده او د دواړو خواو له
ټیوبا یوټیرینا سره اړیکې لري او په پورتنۍ برخه کې قرار لري
fungiformis (lat.) د فنجاي ته ورته شکل، مرخیړیو
په ډول، سمارق شکل لرونکي جوړښت ته وایي

fusiformis (lat.) فنري ډوله شکل، میلې ته ورته شکل

G

Galaktagoga = Lactagoga هغه مواد یا لاملونه چې د
شیدو پیدایښت او ترشح ته وده ورکوي لکه اوکسیتوسین
galakto-, (gr. gàla, gàlaktos = lat. lac, lactis) شیدې
Galaktographie = Duktugraphie, (Radiatio-) د شیدو د
لارو یا قناتونو ښودنه د رادیوګرافي په مرسته
Galaktirrhoe د شیدو بهیر، د شیدو ویالې،د شیدو سین
-rrhoe سین، بهېدل، بهیر
gallus چرګ، مرغ خراس
Christa galli د چرګ کرکره یا تاج، د چرګ کرکرې
ته ورته ځینې جوړښتونه

ganglio- (gr.) د عصبي ژوانکو پنډوالئ یا یوځایوالئ
د غوټو په شکل

ganglion (lat. Ganglion) یوه لاتینه کلمه ده چې عصبي
عقدې، غوټو ته وایي چې په یوائې توګه یا ډلیزه توګه مینځ
ته راځي

Ganglion sensorium nervi spinalis = Ganglia craniospinalia sensoria

gaster (gr. Gastèr) ګېډه، معده

gastral, Adjective یو صفت دئ چې هر هغه څه
چې یا معدې پورې اړه لري

Gastralgie د ګستر درد

Gastrektasie د ګستر پراخېدل، لویدل

Gastrektomie د جراحي عملیات په مرسته
د ګستر لري کول، پریکول

gastricus کوم چې ګستر یا معدې پورې اړه لري

gastritis د معدې د موکوز یا مخاطي غشا التهاب
ته وایي چې د معدې درد، د عوامو په ژبه زړه بدوالئ ، دخوا
بدوالئ او استفراغ یې نښې دي

gastro- (gr. gastér) معده

Gastrocolicus

Ligamentum gastrocolicum

Gastroduodenostomi د ګستر او ډوډینوم تر مینځ
د جراحي عملیات په مرسته نوي لاره نښلول

Gastrodynie د ګستر دردونه

Gastroenteritis د ګستر او کولمو التهاب

Gastrojejunostomie یوه نوي اړیکې د ګستر او
جیجونوم تر مینځه د جراحي عملیات په مرسته په Operativ ,

Gastrolienalis کوم شئ چې معدې او بډوډو پورې اړه
لري یا هغه جوړښتونه چې ګستر او بډودو تر مینځ اړیکې
ورکونکي دي

Ligamentum gastrolienale	هغه بند چې د ګستر او د بډوډو تر مینځ پروت دئ
Gastropathie	د ګستر یا معدې ناروغي
Gastropexie	ډول د معدې ټینګول یا تثبیت کول
Gastroptose	په غیر نورمال ډول ټیټه یا عمیقه سیمه کې د ګستر شتون
Gastrorrhexie	د ګستر درزونه، چاودونه لکه د تراوما یا ضربو له امله
Gastrospasmus	د معدې تشنج یا کرمپ
Gastrotomie	د ګستر پرانستل چې د ګستر د دیوال له لارې تر سره کېږي
Gemini (lat. geminus)	غبرګوني، دوګانګي
-gen	یو څه اثر لرونکئ، لړ شانته اغیزمن
Gena (lat.)	انانګو، غمبوري، ژامې
geneio-,genio- = syn. mentum	زنه، زناخ
Genese = Genetik, gen (gr. Génesis)	ښودنه، وده، نمو، پرمختګ، ترقي
genioglossus (lat.)	له زنې څخه تر ژبې پورې پرته عضلې څخه موخه ده
Musculus genioglossus	د زنې او ژبې تر مینځ عضله
geniohyoideus (lat.)	د زنې او ژبې تر بیخ پورې رسېدل
Musculus geniohyoideus	د زنې او ژبې تر مینځ یا د لاندنۍ ژامې عضلې څخه موخه ده
Geniospasmus	د زنې تشنج، کرمپ

genitale (lat. Genitalis) هر هغه څه چې جنسي غړو یا اورګانو پورې اړه لرونکئ، اړیکې، نسبت درلودونکی وي

Genitalcyklus = Menstruationcycl په ښځو کې د میاشتنی خونریزی دوران، دوراني سیستم

Genitaltuberkulose د جنسي اورګانونو د توبرکلوز ناروغی

genito- د اصطلاح هغه لومړی برخه ده چې جنسي، جنسي اورګان نومول کېږي

genitofemoral هغه څه چې د جنسي اورګان او ورانه یا د لینګي پورتنی برخې پورې چې فیمور هم ورته وایي اړه لري

genitoinguinalis

Ligamentum genitoinguinale

Genu(lat.) زنګون، زانو

Genus (lat.), Pl. Genera نوع، جنس، نژاد

gero- (gr. Géron, gérontos = Greis) ډیر لوړ سن، زړښت لوړ عمر

Geriatrie د لوړ عمر د ناروغانو طبابت یا د زړښت، لوړ عمر ناروغیو پېژندنه

Gerontologie د لوړ عمر څېړنه همدارنګه د هغوي د پوهې، علم او دغه عمر له بیولوژیکي. سوماتیکي، رواني او روحي یا پسیښولوژي یا سایکولوژي او اجتمایي بنسټونو له مخې څېړي

geronto-، Greis د ډیر لوړ عمر څښتن

Gingiva (lat.) لاتینه کلمه ده چې د غاښو ووری د غاښو غوښه نومېږي

Gingivitis gravidarum = Gingivitis د غاښـونو د ووريو هغه
التهاب ته وايي چې د بارداری يا حاملګي په دوره کې پېښېږي
Gangivostomatitis د غاښـونو د ووريو او د خولې
د موکوز التهاب
Glandula, Pl. Glandulae افرازي يا تويونکې غوټې يا غدې
Glandulae parathyroidea د جاغور تر څنګه افرازي غوټې
Glandulae pituitaria = Hypophysis تر دماغ لاندې ځوړنده
غوټه يا غده
Glandulae seminalis = Glandula Vesiculosa
Glandulae sudoriferae د خولو يا عرق
رهبري کوونکې غوټې يا غدې
Glandulae suprarenalis د بډوډو، پوښـتورګو
د پاسه تويونکې يا افرازي غوټې، فوق کليه غده
Glandulae thyroidea د جاغور غده
Glandulae vesiculosae د تناکو غدې، د پوکانو غدې
د مثانې غدې

Glaukom (gr. glaúkoma, glaùkòs) له يونانی کلمې
څخه اخسـتلې شـوې ده چې خړ رنګه شـين يا آبی خاکسـتري
رنګه د سترګو يو ډول ناروغي ده چې عوام ورته زرغون
سـتوري هم وايي

gleno- (gr.) ګلينو د يوې يوناني کلمې هغه لومړی
برخه ده چې په اصل کې د سـترګه، يا د سـترګو ګاټئ
معنی ورکوي
glenohumeralis موخه يا هدف ترې ارتيکولاسـيو
ګلينوهيوميراليز دئ
Ligamenta glenohumeralia

glenoidalis هر هغه څه سره چې ګلينو مخامخ
وي يا ورسره اخته وي

Cavitas glenoidalis, Cavitas glinoidalis scapulae نسبتاً
هواره يا مسطحه سطحه چې د ولي د هغه مفصل
مخ يا کاسه چې د هيوميروس له هډوکي سره په اړيکې
يا تماس کې وي

Gliacell = Neuroglia

Glioblastom ګليوبلاستوم د خامو يا نه رسېدلو
ګليا ژوانکو يو ډول ځانګړئ خبيث تومور يا پاړسوب

Gliom يو غير طبعي پاړسوب چې د ګليا ژوانکو څخه سر
چينه نيسي چې تر ډېره په دماغ يا مغزو کې
ځای نيسي

Glomerulonephritis د بډوډو هغه التهاب ته وايي
چې د وينې د رګونو له کانالونو څخه سر چينه نيسي

Glomerulum د بډودي واړه شيان يا اجسام

Glomerulus (lat. Glomus) = syn. Kapillarkanals له لاتينې
کلمې ګلوموس څخه چئ د تارو کلوله، دسته
جميعيت ته وايي خو په طب کې موخه ترې د وېښتو په
شان نرې د وينې رګونه (عروق شعريه يا کانالونه)په بډودو
کې دئ چې ورته نوم يې د بډوډو د څنډو دې مالپيجي
اجسامو کاپيليلارکانالونو وايي

Glomus (lat.) لاتينه کلمه ده چې په طب کې
نلکې يا کانالونه نومول شوي

Glomus caroticum د ارتيريا کاروتيز کومونوز د بېلېدلو
په سيمه کې د ښيموريسپتورونو شتوالي ته ويل کېږي

Glossa ژبه، زبان

glosso-(gr. glóssa): د ژبې په اوړدو کې يو اوږد درز چې
ژبه په اوږدو په دوه برخو ويشي

Glossitis د ژبې التهاب، د التهاب له امله
د ژبې په موکوز کې بدلونونه
Glossodynie د ژبې درد، د ژبې سوځېدل
Glossoplegie د هایپوګلوزوز د عصب
دې ژوبلېدنې له کبله د ژبې د عضلې فلج په مکمل ډول
مینځ ته راځي چې په غړېدو او د خوړو او اوبو په تېرولو کې
ستونځې او خنډونه پېښېږي
Glossotrichie یوه وېښته لرونکې ژبه

glottis = syn. Cavitas larxngis = glottis vocalis د غړ
یا غاړو د پیدا کولو پردې چې د حنجرې په خوله ، هغه
وړوکې ژبکۍ چې د حنجرې په پورتنۍ برخې کې قرار لري

gluko- or glyko-(gr. Glykýs) = gluco-; glyco- = Glucagon
خواږه
Glukose د انګورو خوږه، ډیکستروز یې ورته یا مشابه
نوم دئ، بوره، شکره
Glukoseurie ګلوکوز یا دې خوږې د باندې وتل
له میتیازو یا ادرار سره یا خوږه لرونکئ ادرار
gluteus (musculus) د وینې د رګونو عضلې
gnatho- (gr. gnáthos = mandibula, maxilla) پورتنۍ او
لاندنۍ ژامې
gono- = genu زنګنونه، زانوها
Gonitis = Gonarthritis د زنګانه د بند یا مفصل التهاب

gonado- (gr. gone) له یوناني کلمې ګان څخه چې
جنسي اورګان، جنسي غدې، مینځ ته راوړلو، جوړولو
وروستۍ نسل، اولاد ته وایي

Gonadae (Ovarium او Testis) غدې، ښودنه، جنس
جنسیت خوټې او تخمدان
Gonadae dysgenesie ګوناډونو په وده یا پرمختګ کې
ستونځې، تاخیر په دندې یا د دندې د سرته رسولو نشتوالی
gonadotrop هغه هورمون یا یو هورمون چې ګوناډونه
د دندې ترسره کولو یا فعالیت ته د تیارولو لپاره هڅوي یايې
فعال کوي
Gonorrhoe یوه جنسي ناروغي ده چې عوام ورته
سوزاک وايي چې بېلا بېل لاملونه لري
gracilis (lat.) ډنګر، نرئ، سست، ناتوانه
Musculus gracilis نری عضله یا ماهیچه

granulo- (lat. Granum, Granulum) دانه،غله، تخم، هسته،
وړې دانې
Granulocyt لایکوسیتو پورې اړه لرونکې، د پولیمورف یا
بېلابېلو، مختلفو کوچنیو هستو لرونکې ژوانکې
Granulocytopenie د ګرانولوسیتو لږوالئ
په وینه کې یائي لږجوړېدنه د هډوکو په مغز کې
Granulocytose په وینه کې له نورمال یا
فزیولوژیک حالت څخه د ګرانولوسیتو د شمیر ډېروالئ
granulatio (granum) تخم، دانه، هسته
granulosus =granulum له ډېرو کوچنیو هستو څخه ډکه ژوانکه

Gravida (lat.) بارداره ښځه، حامله داره ښځه
graviditas, graviditaet حامله داري، حاملګي
Gravis (lat.) درونډ، ډېر وزن لرونکئ
Griseus (lat.) د هیرو په شان رنګ، خاکستري رنګ
gustus (lat.), substansive
Sensus gustus

-gyn ښځینه جنس ،ښځه
gynaeko-, gyno-(gr. gyné, gynaikós) یوناني کلمه
ده چې ښځینه معني ورکوي
Gynaekologie هغه علم یا پوهه ده چې
د ښځینه ناروغیو د څېړنو څخه بحث کوي
Gynaekomastie په نارینه جنس کې یوې یا دواړو خواو د تیوو
یا ثدیو غټوالئ یا د ښځینه ډوله تیوو شکل یا ثدیو فورم
شتوالئ
Gynaekotropie = Gynaekotropismus هغه
ځانګړې ناروغۍ ته وایي چې ښځې پرې اخته کېږي یا
ښځې مصاب کېږي
Gyrus (gr. Gyros), Pl. Gyri دوره، تاوېدل، انحنا، په تېره
بیا د مغزو یا دماغ انحنا

H

Haematemesis وینه ګرځونه، ,وینه لرونکې کانګې
یا استفراغ، د ګستروانټیسټینال سیستم د پورتنۍ سیمې
په تازه خونرېزۍ کې وینه روښانه سوررنګه وي او کله چې د
معدې له تیزاب یا اسید سره ګډه یا مخامخ شي نو بیا
هیماتین جوړېږي نو هغه وختبیا هلته د وینې رنګ تور رنګه یا
د کافي یا قهوئې رنګ پیدا کوي
Haemangiom د وینې د رګونو تومور، پاړسوب
Haemangiomatose د یو ډېر شمیر هیمانجیوم یا
هیمانګیوم پیدا کیدل یا مینځ ته راتګ چې په اصل کې د
بېلا بېلو ارثي ناروغیو له کبله د بېلګې په توګه د بلو-روبر- ,
نیویوز-سینډروم، هیپیل-لینداو-سینډروم او داسې نور
Haemarthros د ویني ټولېدنه یا د وینې ارګوز
په بندونو یا مفصلونو کې

Haemato- = Haemo- وینه، خون
Haematogen هرهغه لاملونه یا ناروغی چې وینه
ورسره مخامخ وي یا اړیکې لري
Haematokrit د وینې د ژوانکو برخه یا مقدار
په وینه کې، سهمیه په ټوله وینه کې
Haematom د وینې ټولېدنه، د تراوما
یا ترضیض له کبله د وینې ټولیدنه دې بدن په پستو یا نرمو
جوړښتونو کې او یا په یوه فزیولوژیکه، پخوانۍ جوړه شوې
تشه یا خالیګاه کې لکه هیم ارتروز، هیموتورکس او داسې نور
Haematometra (gr. Mètra) په یوټېروز یا رحم کې
مینسټرویشن د وینې ټولېدنه د سیرویکال د تنګی له کبله
په تېره بیا د سیرویکال په اټیریزي کې
Haematopathie د وینې ناروغی
Haematopneumothorax په تورکس کې په تېره بیا
دې دواړو پلوراو په مینځ کې وینې او هوا ټولیدنه
Haematopoese د وینې جوړېدنه
-poese (gr. poieín) له یوې یوناني کلمې پویئن
چې جوړونه، مینځ ته راوړنه معنی ورکوي
Haematosalpinx د وینې ټولیدنه
په سالپنکس یا د هګئ لېږدونکې نلکو کې
Haematothorax د یوې یا څو پوښتیو د ماتېدو
له امله د پلورا مینځ یا جوف له وېني ډکیدلو ته وایي
Haematotympanon د وینې ټولېدنه د غوږ
په مینځنۍ سیمه کې
Haematurie وینې شتوالئ په متیازو یا یورین کې
haemo- وینه، خون
Haemodynamik

د مریو لرونکي یا فقراتو لرونکي ژویو Haemoglobin (Hb)
یا حیواناتو وسپنه لرونکې،آکسیجن لېږدونکې کروموپروتیئن
ته ویل شوي، همدارنگه وینې ته د وینې رنگه کولو مواد
هم ورته ویل شوي
په یورین کې د هیموګلوبین Haemoglobinurie
یا وینې د رنگه کولو د موادو وتل یا بهر کېدل
د وینې د سرو ژوانکو د نازکه پردې Haemolyse
یا میمبران منحل، ټوټه کېدل یا تخریب کېدل
د وینې د سرو ژوانکو لړوالی Haemolytic anaemie
یا کمخوني چې د وینې د سرو ژوانکو نه جوړېدنه په یوه
غټې یا لوی شوي توري، طحال له کبله مینځ ته راځي
د وینې یو ډول ناروغي ده Haemopathie = syn. Haemophilie
چې په هغې کې وینه نری کېږي او بیا وینه
په بهېدلو پیل کوي (خونریزي) او هغه داسې چې د هغو
فکتورونو نشتوالئ دئ چې د وینې په ټینګوالي یا لخته کولو
کې مهم رول لوبوي او په دوه ډوله ده چې یوه یې هیموفیلي
ده چې لومړنئ ډول یا الف یې د اتم نمبر فکتور د A,B
نشتوالي له کبله او په ځوانو هلکانو کې لیدل کېږي او دویم
نمبر یې بیا د نهم نمر فکتور د نشتوالي له کبله مینځ ته
راځي چې په نجونو کې لیدل کېږي د یادونې وړ ده چې
هر یو ل دغو فکتورونو څه یو په بل اثر اچوي او یو بل فعال
کیدو ته هڅوي او دغه فعال کیدل هم د بهرنیو یا اکستینسیف
لاملونو او هم د دننه یا انتینسیف لاملونو له کبله پېښېږي
څرنګه چې په اصل کې باید دولسم فکتور فعال شي تر څو
چې وینې د لخته کېدو پروسه پرمخ لاړه شي، دولسوم فکتور
بیا یولسم قکتور فعال کوي او یولس بیا نهم او نهم بیا لسم او
په همدې ډول پروسه روانه ده تر څو چې فیبرین فعال او وینه
لخته، ټینګه یا آمبولي شي او له خونریزی څخه دږه دږه وشي

Haemoperikard = syn. Perikardtamponade د تراوما

له کبله مینځ ته راغلي کواګل یا د وینې ټولېدنه د زړه د شاوخوا په کڅوړه یا پېریکارد کې

Haemoperitoneum = syn. Haemaskos د وینې ټولېدنه

د ابدومن په آزاده جوف کې چې یا په دننه کې د جوف لرونکې غړو دې چاودېدنې او ژوبلېدنې له کبله، او همدارنګه دې اکسترایوټیرین ګراویډیټیټ یا د رحم د مینځ یا جوف څخه د باندې حمل له کبله پېښېږي

Haemopoese د وینې جوړېدنه

Haemoptoe د وینې توکول د ټوخې سره

په ډېره کچه که چېرې د وینو د رګونو تخریش یا چاودېدنې له کبله چې د سږو د ځینو ناروغیو او تومورونو له کبله پېښېږي

Haemoptyse وینه لرونکې سپوتوم یا له ټوخي

سره لږ شانته یا لږ مقدار وینه توکولو ته وایي

Haemorrhagi (gr.) وینهورکول، وینه بهېدنه

Haemorrhoid (gr. Hìmorroìdes) له یونانی کلمې څخه

چې د وینې بهیر نومولئ شوئ خو هیموروئید د ارتیریا ریکتالیز سوپریور د څانګو پراخوالئ د غوټو په شان ته ویل کېږي

Haemostase د وینې درول یا توقف چې

د درملو یا د جراحي عملیات په مرسته تر سره کېږي

Hallux د پښې لویه یا غټه ګوته

Hamulus (lat.) وړوکي چنګکونه لکه هامیلوس پتیروګوئیدیوز

Hamulus pterygoideus

hamus چنګک

Hekaton = 100

Helix (gr.) قاتېدل، تاوېدل، انحناُ، د غوږ د پکې انحنا
بهر خواته هيليکز وايي

hemi-:(gr., hemysis) يوه يوناني کلمه ده چې
د کلمې هغه برخه جوړوي چې نيمه، نيمای، يوه خوا يا يو
طرف معنی ورکوي
Hemianopie= syn. Hemianopsie يوې خوا يا
نيمايي ړنديدل، په يوه سترګه ړنديدل
Hemigastrektomie د ګستر نيمايي برخې پريکول
يا ريزکشن
Hemihepatektomie د لېمانه نيمايي پرېکېدنه(ريزکشن)
Hemikranie د سر د نيمايي برخې درد، نيمسري
Migraene
Hemiparalyse نيمايي تنه يا بدن په ټوليزه يا مکمله توګه
نه ښوريدل، احساس نه درلودل،نه کول،يا فلج
Hemiparese په انکامپليټ يا نامکمله توګه د بدن
د نيمايي برخې فلج
Hemiplegie کله چې د بدن يا تنې نيمايي برخې يا
يوې خوا فلج په مکمله توګه وی ويل کېږي

Hepar (gr.) لېمون، ينه، جګر
Hepar adiposum غوړين لېمون، شحمي لېمون
Hepatalgie د لېمانه درد
Hepaticus = Ductus hepaticus communis هغه څه چې
لېمانه پورې اړه لري لکه د لېمانه مشترکه لاره يا کانال
Hepatikoduodenostomie د لېمانه او ډيوډينوم
تر مينځ نوې اړيکې د جراحي عمليات په مرسته

Hepatikoenterostomie د لېمانه او کولمو په تېره
د ډوکتوز هیپاتیکوز او جېجونوم تر مینځ اوپراتیفي نوي اړیکه یا
اناستوموز ، لاره

Hepatikolithotomie د هیپاتو په هغو لارو یا ځایونو کې چې
تیګې شتون لري د هغه د لرې کولو په خاطر دې جراحي
عملیات په مرسته سپړل یا پرانستل کېږي

Hepatikotomie د لېمانه پرانستل

Hepatitis, (alkoholic, toxic) د لېمانه التهاب چې
لامل یې تر ډېره حده الکول او زهري مواد وي

hepato- (gr.) یوناني کلمه ده چې ینه یا لېمون معنی ورکوي

Hepatocolicus

Ligamentum hepatocolicum

Hepatodynie د لېمانه درد

Hepatogen هر هغه څه یا ناروغۍ چې له لېمانه څخه
سرچینه نیسي

Hepatolienal د لېمانه او توري یا طحال نوې اړیکه

Hepatom د لېمانه هر ډول لومړني تومور ته
که هغه سلیم او یا خبیث وي نومول شوئ

Hepatomegalie د لېمانه غټوالئ، لویوالئ

Hepatoptose خوځېدونکئ لېمون، د لېمانه غرقېدل
د بیلګې په توګه انټېروپتوز، پولمونال امفیزیوم

Hepatose د بېلابېلو لاملونو له کبله
د هیپاتو ناخوالې یا ژوبلېدنه

Hepatotomie د لېمانه پرانستل

hepta = 7 = د اوه عدد

herba (lat.) شنه، ګیاه، نباتات

herba mala (pl. Herbae malae)

Herniorrhaphie, Bruchoperation چوره یا اختناق ګنډل او ترمیم د جراحي عملیات په مرسته

hetero- (gr. héteros) هیټرو له یوناني کلمې هیتروز چې بل ډول، توپیر لرونکئ، مختلف ډول
Heterochromie بېلابېل رنګونه، مختلف رنګونه
heterogen بل ډول، مخالف ډول، مخالف جنس

Heterotop(gr.) = Transplantation په یوه بل ځای یا بله سیمه کې
Heterotopie /Dystopie وده یا پرمختګ په غیر معمولي توګه یا یوې غیر اناتومیکې سیمه کې، یا په یوې بلې سیمه کې
hex = 6 = د شپږ عدد
Hidradenitis د خولو دمینځ ته راوړلو یا افرازي غدواتو التهاب، آبسه

hidro-(gr. hidrós) هیدرو له یوناني کلمې هیدروز څخه چې خولې یا عرق نومېږي اخستلي شوي
hidradeno- د خولوو غده یا غدې
Hidradenom یو پاړسوب ته ورته غیر طبعي جوړښت، د خولو سلیم ادینوم له ډېرو افرازاتو سره، غیر نورمال جوړښت چې پاړسوب ته ورته وي
Hidrorrhoe د خولو روان بهیر، جریان عرق
hilus (lat.) هیلوس یوه لاتینه کلمه ده چې په اناتومي کې د وینې د رګونو او اعصابو پنډغاړي یا خلیج، د یوځایکېدلو نقطې ته وایي، په یوه اورګان کې یو ورکئ شانته ټولېدنه د وینې د رګونو او اعصابو سیمه نوموله شوې ده لکه هیپاتو، سپلېن، پولمونو کې

histo- (gr. histós = Tissue) جوړښتونه، بافتونه
Histologie هغه پوهه ده چې د بدن د جوړښتونو څېړنې کوي
Histopathologi e هغه پوهه یا علم ده چې د بدن
د جوړښتونو هغه بدلونونه چې د ناروغۍ له امله مینځ ته
راځي څېړي

holo- (gr. hólos) ټولې، ټولیزه، مجموعي، مکمل
holokrin هغه غده چې د ژوانکو دننه محتوي په
ټولیزه یا مکمل ډول له مینځه ځي یعني ژوانکې مړې کېږي
او له سیکریت یا افرازاتو څخه ډکېږي

homo (lat.) هومو په لاتینه کې نارینه ته وایي
اما دلته ترې موخه انسان دئ چې له یوناني هومو څخه چې
یوشان یا یو جنس معنی لري باید وپېژاندل شي یا تفریقي
تشخیص وشي
Homo fortis
homo- (gr. homoios) یو شانته، یو ډول، په ټولیزه توګه
یو شانتوالئ
Homogen یو شانته،یو ډول توب، که دا د رنګ، جنس، یا
جوړښت له مخې وي
Homogenitaet له یوناني کلمې څخه چې یوشانته، یو
جنس یا همجنسه ته وایي لکه دوه نارینه
یا دوه ښځې چې په خپل مینځ کې یو ډول دي
Homolateral په هماغه خوا کې، در عین طرف
Homolog یوشانته لکه په ترانسپلنټېشن کې
دا اصل په نظر کې نیول
Homonym د کلمې یو ډولوالئ یا دې یو ډول یا ورتوالئ
onym نوم ورتوالي ته وایي

homoeo-, homo- یو ډول، ورته والئ
Homoeopathie یو ډول ناروغي، یو بل ته ورته نا روغي

homoio- (gr. homoìos) ورتوالئ، متشابه
homoiothermie کله چې د بدن حرارت یا تبه یوشانته یا په یوه اندازه پاتې وي
horizontalis د ترازو په ډول یا د ترازو په استقامت
Hormon : هورمون هغه کیمیاوي جوړ شوي مواد په بدن کې دې چې د ډېرو مهمو مخکنیو بدلونونو څخه ورسته د وینې له لارې لېږدول کېږي او د موادو په بدلون یا میتابولیزم کې ستر رول لوبوي
adrenocoticotropen = Adreno Cottiko Tropen Hormon (ACTH)
gonadotropes ګونادوټروپیز هغه پروسه ده چې کله چې یو هورمون د هورموني غدو دندې راپاروي یا تحریک کوي
thyreotropes د هیپوفېز یو هورمون ده چې د ټایروئید غده یا د جاغور غده راپاروي یا سټیمولېټ، تحریک کوي

human (lat. humanus) انساني
Humaninsulin انساني انسولین
Humanmedicin انساني طب
humerus د لاس د پورتني برخې هډوکئ، هغه هډوکئ چې دولي او لیچې تر مینځ پروت دئ
Caput humeri د هومیروس کوپړي یا سر
Humerufraktur د هومیروس د هډوکي ماتیدل

hydro-(gr. Hýdor = lat. equa) اوبه
Hydrocephalus له اوبو ډکه ککره، د دماغ د اوبو زیاتېدل له نورمال حالت څخه

Hydronephrose د اوبو ټولېدنه د بډوډو په
خالي جوف يا سيستم کې
Hydroperikard د اوبو ټولېدنه د زړه په خلطه
يا پوښ کې چې پېريکارد نومېږي
Hydrophil اوبو سره مينه درلودل، د اوبو اخيستلو لپاره تمايل
Hydrophob له اوبو څخه لرې کېدل، د ابو په
مقابل دفاعي حالت مينځ ته راوړل
Hydrophobie ناروغي ډوله ډاريدل له اوبو څخه يا هغه
ناروغي ده چې له اوبو څخه وېره يا ډار لري
Hydrosalpinx د مايعاتو ټولېدنه په سلپينکس
يا دې هګۍ د لېږدونې نلکې يا لاره
Hydroureter په حالب کې د اوبو ټولېدلنه
د حالب احتباس د ځينو عواملو له کبله لکه تيګې يا نور هغه
عوامل چې د دغه لارې د بندېدو لامل ګرځي

Hymen د پېغلتوب پرده، د بکارت پرده په نجونو کې

hyo- , Os hyoidium دا د کلمې هغه لومړۍ برخه ده
چې دې هيوئيديوم د هډوکي لنډيز ښيي
Hyoglossus په اناتومي کې د هيوئيديوم د هډوکي څخه
تر ژبې پورې کش شوي جوړښت لکه لاندې عضله
Musculus hyoglossus
Hyoideus په اناتومي کې هر هغه څه چې
د ژبې بيخ يا د هيوئيديوم هډوکي پورې اړه لري
Hypakusis (gr. Akoseis) په اورېدلو کې ستونځې، د اورېدلو
د حس د قوې لږوالئ
Hypalgie د درد په حساسوالي، احساس
کې لږوالئ، کموالئ

Hypalgesie = Hypopathie د خوږو یادرد د احساس لږوالئ
hyper (gr. hypér) له حده ډیر، زښت زیات، ډیر زیات
Hyperaemie سوروالئ، له حده زیات له وینې ډکېدل، دوینې زیاتوالئ په یوه اورګان کې
Hyperaesthesie ډیر حساسوالئ د درد ، تودوالئ او په لږ تماس سره سخت حساسوالئ ښيي
Hyperalgesie د درد په احساس کې ډېروالئ یعنی د درد تحمل ورته ډېر ګران وي
Hyperemesis له حده زیاتې کانګې، استفراغات
Hypergalaktie له حده زیاته د شیدو جوړیدنه، تولید
Hyperglykaemie د خوږې یا شکرې لوړوالئ یا زیاتوالئ په وینه کې
Hyperkinese له حده زیات خوځښتونه، حرکتونه نارامه خوځښتونه
Hyperlipidaemi په وینه کې په ډېر کچه د غوړو یاشحم شتوالئ
Hypermenorrhoe له حده زیاته د میاشتنئ وینې بهېدنه په ښځینه جنس کې
Hypermnesi(gr.) د حافظې ډېروالئ، د ډېرې اوچتې حافظې درلودل
Hyperodontie له نورمال حده دشمیر له مخې د ډېرو غاښو درلودل
Hyperopie= syn. Hypermetropie پراخه لیدل، وسیع لیدنه
Hyperparathyreoidismus د جاغور د څنګ غدو دې دندې ډېروالئ چې په پای کې د پاراټ هورمون ډېر جوړېږي یادغه غدواتو کې د دندې زیاتوالئ
Hyperplasie(gr. plássein شکل، جوړښت) = syn.

Hypertrophie د یوه اورګان د جوړښتونو غټوالئ د ژوانکو
د شمېر په حساب بې له دې چې د ژوانکو په حجم کې
بدلون راشي

Hypersomnie(lat. Somnus) د خوب یوه ستونځه ده چې
د ورځې له خوا ډېر خوب ته تمایل شتون ولري، ډېر خوب
ته د ضرورت شتوالئ

Hyperspermie د شمېر له مخې د سپرمو ډېروالئ
چې اوس دا کلمه ډېره نه پکارول کېږي

Hypersplenismus توري یا طحال له حده زیات فعالیت او
عمل چې د سپلین د غټوالئ، د وینې دژوانکو
لږوالئ او د هډوکو د کار او دندې ډېروالئ چې په پای کې
انیمي یا د وینې لږوالي او ډېرې نورې ستونځې مینځ ته
راتلونکې وي

Hypertonie = syn. Hypertonus , Hypertension له نورمال
حده دوینې د فشار لوړوالي ته وایي

Hyperthyreose د جاغور یو ډول ناروغي ده چې
دې هغه له امله د جاغور د غدې یا تېروئید د غدې
هورمونونه ډیر زیات جوړېږي یا تولید کېږي

Hypertonus له حده زیات تقلص یا د یوه اورګان
د عضلاتو سره نزدې کېدل

Hypertrichose له طبعي ډول څخه پرته په بدن
کې د وېښتوو ډیرښت یا ډیر شتوالئ

Hypertrophie یوه اورګان د جوړښتونو غټوالئ د
ژوانکو د حجم دې غټوالي په اساس بې له دې چې
د ژوانکو په شمیر کې بدلون راشي د ډېرو خوړو خوړل

hypo- unter(Norm) له نورمال حالت څخه لاندې، ټیټ

Hypodermis = Tela subcutanea لغوي معنی یې تر
پوستکي لاندې ده

Hypodentie د غاښونو د شمیر لږوالئ نسبت
نورمال حالت
Hypogalaktie په پوره یا کافي ډول د شیدو
نه جوړیدنه یا نه افراز کیدل
Hypoglykaemie د خوږې یا شکرې د اندازې
یا مقدار ټیټوالئ یا لږوالئ په وینه کې
Hypohidrose د خولوو یا عرق په جوړېدلو یا افراز کې لږوالئ
Hypokalcemie نسبت نورمال حالت څخه په وینه
کې د کلسیوم د مقدار لږوالئ
Hypokinese په خوځښت کې ستونځې
لږ حرکتونه
Hypolipidaemie په وینه کې د غوړیو
یا شحم د شتوالئ د اندازې لږوالئ
Hypomenorrhoe د مینستروشن د وخت د وینهې بهیدنې
یا خونریزی لږوالئ یا ستونځې
Hypomnesie د حافظې لږوالئ یعني د حافظې ستونځې او
د ډیرو لږو شیانو یا خاطراتو په یاد راوړل یا ساتل
Hypoparathyreoidismus د پاراتیروئید دې غدې
د دندې یا وظیفې د کچې لږوالئ

Hypophyse (gr.) =syn. Glandula pituitri دماغ پورې ځوړنده
غده نومولە شوې
Hypoplasie د یوه اورګان په پوره توګه نه وده
یا نمو کول یا کوچنئ پاتې کیدل د ژوانکو د شمیر د لږوالئ
په اساس پدی معنی چې ژوانکې د شمیر له مخې لږ وي
Hyposomnie د خوب لږوالئ، کم خوابې
Hypospermie د سپرمو د شمیر لږوالئ
Hypothyreose د تیروئید د غدې دې دندې لږوالئ

Hypotonie Hypotonus د وینې دې فشار ټیټ والئ
په نورمال حالت کې لږوالئ یا بدلون
Hypotrichose د طبعي حالت په خلاف په
بدن کې د ویښتوو لږوالئ
Hypotrophie د ژوانکو وړکتوب د حجم یا پنوالی
غټوالي له مخې لکه سوتغذي، د خوړو لږ خوړل

hystero- (gr. hystèra, hystèr) = syn. Uterus, metrium رحم،
کوم ځای کې چې د ماشوم بنسټ په کې ایښودل کېږي او
هلته په کې د زېږون تر وخته پوري وده او ژوند کوي
Hysterektomie د رحم پریکول او د ښځې له بدن
څخه لرې کول چې په لاندې دوه ډوله دي
a: abdominale د ابدومن له لارې
b: vagenale د واګینا یا مهبل له لارې
Hysteri(gr. Hysterikòs, hyster) Hysterektomie
هیستیري یا هیستیر د رحم لپاره پکارول کېږي او هغه څه
چې رحم پورې اړه لکه هیستیریکتومیي
Hysterie همدارنګه هیستیري یوه رواني ستونځه
هم نومول شوي
Hysterocele هغه هیرنیا چې رحم یې هم محتوي وي
Hysteropexie په اوپراتیفه توګه د رحم
یا یوټیروس ټینګول، تثبیتول د شاوخوا جدارو پورې
Hysteroptose د یوټیروس یا رحم مخ کښته ځوړندیدل
ښکته کیدل

I

i.-m. = intramusculaer په عضلې کې یا د عضلې
له لارې لکه د درملو ستنې وهلو،د عوامو په ژبه د غوښې
پیچکاري

i.-v. = intravenoes　　د ناپاکه وينې لرونکي رګونو
يا تور رګ له لارې د مايعاتو او
درملو تيرول يا زرق کول د بدن دننه برخې ته

-ia (gr. /lat.)　　دا يو د کلمې د پاي ټکئ يا پساوند
تورئ دئ چې د حالت د دندې خرګندوالې ښـي

-iasis　　د ناروغي د حالت خرګندونکئ يا د ناروغي حالت

Ankylostomiasis　　د چنګک ډوله چينجي ناروغي
ده چې د پارازيت نيماتود هم نومولئ شوئ چې په وړوکولمو
کې ځاي لري او ميزبان يې سپئ ، پيشکه او انسان کې وي

Lithiasis　　د تيږو د شتون له کبله په يوه اورګان
کې د ناروغئ پيدا کيدل

-iatrie , medicina　　طبابت، ناروغۍ پېژاندنه، څېړنه او درملنه

Psychiatrie　　د رواني ناروغيو څېړنه، روان پېژاندنه
روانشناسـي

Pädiatrie　　د ماشـومانو طب، هر هغه ناروغۍ چې
د ماشـومانو پورې اړه لري څېړي

-iater (gr. iatrós)　　طبيب، درمان کوونکئ

iatrogen　　هغه څه چې د يوه طبيب په
لاس د درملنې په وخت او يا وروسـته له هغه پيښ شـوي
يا مينځ ته راغلې وي

-id <u>or</u> -oid (gr. eidés)　　يو ډوله، متشـابه، شـباهت درلودل
ورتوالئ لکه د دغه لاندې بېلګې

Karcinoid　　سـرطان ته ورتوالئ يا متشـابه

Adenoid　　غدواتو ته ورتوالئ يا متشـابه

Lymphoid　　لمفوو ته ورتوالئ

idio- (gr. ídios)　　هر هغه څه چې شـخص پورې اړه لري
شـخصي، خپل سـر

idiopathic هغه ناروغۍ چې دې نه پېژاندل
شـویو لاملونو له کبله مینځ ته راغلي

-ie, gr./lat. -ia د یوې کلمې وروستۍ یا د پای برخه
ده چې کلمې ته د بنسټیز یا اصلي شـکل او معنی ورکوي
Hepatopathie د لړمانه او د صفراوي لارې یا قنات
یا ډوکټوس خولیډېکوس ټولې ناروغۍ
ictero-,Icterus (gr. Íkteros) د بدن د پوسـتکي دې
رنګ زېړوالئ له روښانه تر تیاره رنګه چې د بیلوروبین او
صفراوي تیزاب د شـتون له امله مینځ ته راځي، زیړ رنګ
Icterus cholestatic د خولیسـتاتیک موادو (صفراوي موادو)
د بندېدلو،دریدلو،دمه کیدلو له کبله مینځ ته راغلئ زېړئ
Icterus haemolytic د وینې د کروياتو د ټوټه کیدلو
تخریب کیدلو یا لیز کیدلو له امله مینځ ته راغلئ زېړئ
Ileitis په لغوي ډول د کږې یا منحني کولمې
یا الیوم التهاب ته ویل شـوي
Ileitis terminalis د الیوم یا د کږې یا منحني
کولمې یا د وړوکولمو د پای یا اخرینۍ برخې یا هغه برخه
چې له کېکوم یا چېکوم سره نښـلي التهاب یا زخم
ileo- (lat.) یوه لاتینه کلمه ده چې د وړو کولمو هغه برخه
جوړوي چې د کږې کولمې په نامه نومول شـوې ده
ileocaecal هر هغه څه چې الیوم ټیرمینال او
څیکوم ورسره مخامخ وي
Ileocaecaltuberculose د الیوڅیکال د سیمې توبرکلوز
Ileocaecalvolvulus د الیوم او کېکوم یا
څېکوم تر مینځ پردې یا والوونه
Ileocolostomie د الیوم او کولون تر مینځ یوه نوې لاره چې د
جراحي عملیات په مرسـته تر سره کېږي

Ileojejunostomie د اليوم او جيجونوم نوې اړيکې
يا اناستوموز د جراحي عمليات په مرسته
Ileum (gr.) اليوم د نريو کولمو يا وړو کولمو د پای
يا اخريني برخې ته وايی چې په څکوم کې ننوځي
Ileus (gr.) د بيلابيلو يا مختلفو لاملونو له کبله د کولمو
په بهير کې ستونځې،د کولمو فلج او يا د کولمو بنديدل
ilia, ilium(pl.) دوه لارې ستنې ،د اوسپنې پټلئ
پوستوالئ، نرمي
Iliococcygeus
Musculus iliococcygeus
iliofemoralis
Ligamentum iliofemoralis
Iliosakral
impressio اثر، تاثير، عميق، ټيټيدل
imus, infimus (Superlativ infra) اموز او انفيموز د انفرا
عاليترين حالت دئ چې لاندې، ټيټې، در پائين معنی لري

in-, in دننه، دننه خوا، په دننه کې
Inspiration هوا اخستل، داکسيجن تنفس کول

ex- دباندې، بهر
Expiration د هوا ويستل بيرته له سږو، يعني
د کاربوندای اکسايد لرونکې هوا ويستل
incisivus هدف ترې پريکوونکي غاښونه دي
پريکوونکئ
Incisura په جراحي عمليات کې د سکاپيل
يا چړې په مرسته د ابدومن يا کومې بلې برخې د پوستکي
يا اورګان شق کولو ته وايي، يو شق

inclinatio (lat.) میلان، تمایل

Inclinatio pelvis د حوصلې یا پیلویز میلان یوې خواته

Incubation time (lat. incubare) = hncobation period

incurabel (lat. incuratus) نه رغیدنه، نه جوړیدنه هدف
ترې هغه ناروغي ده چې درملنه یي ناشونې وي

curabel رغونه، جوړیدنه یعني هغه ناروغي چې
د درملنې وړ وي

Incus (lat.) = Amboss د غوږ د منځنۍ
برخې هډوکي یا غضروف

Index د ښونې ګوته، داشارې ګوته، دشهادت ګوته

Infans (lat.) ماشوم، نه غږیدونکئ

infantil (lat. infans) په لاتینه ژبه انفانس نه غږیدونکي
ته وایي چې هدف ترې هغه وړوکئ ماشوم دئ چې نه شي
غږیدلئ یعني وړوکئ ماشوم

Infantilismus هغه ناروغي ده چې انسان
په طبعي توګه وده نه کوي او لکه
ماشوم پاتې کېږي

infarct (lat. Infarcire) په دننه کې درېدل،سکوت
د یوه اورګان مړینه یا نکروز، د یوه اورګان د یوې برخې
او جوړښت یا تیشیو د ازښیمي (ازکیمي) چې سیمې ته
د آکسیجن پوره نه رسیدلو له امله را مینځ ته کېږي
او همدارنګه په حاده توګه د ارتیریا د بندېدلو له کبله رامینځ ته
شوئ انفارکت او داسې نورو پېښو ته انفارکت ویل شوي
یا په لنډ عبارت د اورګان جوړښتونو یا تشیو مړینه چې په
دفعتاً توګه د وینې د جریان د دریدلو له کبله مینځ ته راځي

inferior ټیټ، لاندې

infimus (دئ چې ټيټ، لاندې معنی ورکوي superlativ = سوپراتيف infra, inferior د)

influenza = Virusgrippe ويروس له کبله پيښه شوې ناروغي يا والګئ

infra لاندې، تر يو شي لاندې، ترې ټيټ

Infrakardial د زړه لاندې

Infraklaviculaer هر هغه شيان چې د کلاويکولا يا ترقوې لاندې شتون ولري

Infraorbital د اوربيت يا د سترګو د جوف لاندې

Infrasternal د سترنوم د هډوکې لاندې

infusion (lat. infundere) د بدن دننه خوا ته اوبه يا مايعات ورکول، په ډيره کچه يا اندازه د مايعاتو زرق کول د وريد له لارې د بدن دوراني سيستم

inguen,inguinis(lat.)=eng. Groin د اينګوينال شاوخوا سيمه

inguino- (lat. inguen) د عوامو په ژبه قدکشک يا د انګوينال سيمه

inguinal, adjectiv دا صفت کلمه ده چې هرهغه څه چط اينګوينا پورې اړه لري يا ورسره مخامخ وي ويل کېږي

Inguinalhernie د اينګوينال دسېمې چوره يا اختناق

inhomogen هغه څه چې يو ډول، يو جنس، يوه اندازه نه وي يا نه وي جوړ شوي

Injection (lat. Inicere) ستنې وهل ، پيچکاري، زرق کول

Inspiration هوا اخستل،د اکسيجن تنفس کول

Insufficience د بدن د يوه غړي يا اورګان د دندې کمزوري يا ضعيفي، هغه اورګان چې نشي کولاي خپله دنده په ښه توګه تر سره کړي

Insula يوه ټاپو، جزيره

Insulae pancreaticae (pl.) = syn. Langerhans Insula
د لنګرهانس ټاپو یا جزیره

Insulin د پانکریاس د لنګرهانس په ټاپو کې د بیټا ژوانکو
څخه جوړې شوې یا جوړېدونکې پروتیو هورمون دئ چې (له
6000شپږزرو لوړ ام جي) د وینې د خوړې یا شکرې ټیټوونکئ
او د وینې د خوړې کچه په نورمال حالت ساتلو دنده لري

Inter- (lat., inter) یوه لاتینه کلمه ده چې تر مینځ
یا د دوو شیانو، دوو اورګانو په مینځ کې معنورکوي

Interatrial د دواړو اتریومو یا د زړه د پورتنۍ
برخې د جوفونو تر مینځ

Intercellulaer د ژوانکو تر مینځ

Interdigital د لاس د ګوتو او یا پوښې د ګوتو تر مینځ

Intercostal د پوښتیو تر مینځ

Intercostalarterie د پوښتیو تر مینځ د پاکې
وینې پراته رګونه

Intercostalmuscls د پوښتیو تر مینځ پرتې عضلي

Intercostalvenae د پوښتیو تر مینځ پراته
د ناپاکې وینې رګونه یا وریدونه

Interior (gr. innerer) له یوناني کلمې څخه
اخستلې شوې چې دننه یا داخل نومېږي

Interlobaer د دو ټوټو یا دو پارچو تر مینځه

Intermammaer د دو تیو یا ثدیو تر مینځه

Intermenstruell په ښځینه جنس کې
د دو میاشتنۍ خونرېزۍ تر مینځواټن یا فاصله

Internus دننه قرار درلودل

Interossaer د دو هډوکو تر مینځ

Interphalangeal د لاسونو د ګوتو یا د پښو
د ګوتو تر مینځه شتوالئ

Interspinal د ملا د مريو يا فقراتو تر مينځ
پرتې پروسيسوزوس سپينوزيا
Interventrikulaer د زړه د لاندنيو خونو يا بطيناتو تر مينځ
Itervertebral د ملا د دو مريو يا فقراتو تر مينځ
Intestinum(lat.) له لاتينې كلمې ځخه چې كولمې
نومولې شوې دي او په لاندې ډول دي
Intestinum crassum لوې يا غټې كولمې
Intestinum tenue وړې يا نرۍ كولمې
Intima (lat. Intimus) انټيما له لاتينې كلمې انټيموس
ځخه اخستلې شوې ده چې په طبابت كې موخه ترې د
وينې او لمفاوي رګونو د ديوال يا جدار دننه برخې يا طبقې
ته ويل كېږي
Tunica intima, Tunica interna دننه خوا، داخلي
Intoxiction مسموم كيدل، زهرى كېدل

intra- (lat.) په دننه كې،په يوه محدوده كې
Intraabdominal دې ګېډې يا ابدومن په دننه كې
Intraarterial د پاكې وينې د رګونو په دننه كې
Intraarticulaer د بندونو په دننه كې
Intraatrial د زړه د پورتنيو خونو يا كوټو، اذيناتو
په مينځ يا دننه كې
Intracellulaer د ژوانكو په مينځ كې
Intracutan د بدن د پوستكي په مينځ كې
Intragastral د ګستر په مينځ كې
Intrahepatic د لېمانه په مينځ كې
Intrakardial د زړه په مينځ كې
Intrakranial د كوپړۍ يا جمجمعې په مينځ كې
Intralaryngeal د هوا اخستلو په تولي كې

Ion (gr.)
negative Ion = Anion منفي آيونونه
positive Ion = Kation مثبت آيونونه

irido- (gr. Iris) رنګين کمان، د سترګې عنبيه
iris
Iritis د ايريس التهاب

isch- = Ischio- (gr. íschein) د يونانی کلمې ځخه
چې مخنيوئ، وروسته پاتېوالئ معنی ورکوي اخستلې شوې
او دلته دکلمې هغه برخ ده چې د خاصرې د لګن بند يا
مفصل،د خاصرې لګن نومولئ شوئ
Ischaemie د وينې د آکسيجن لږوالئ، سيمه يا اورګان
د وينې او د آکسيجن له لږوالي سره مخامخ کيدل
Ischurie (gr.) = Incontinentia urinae د ميتازو يا ادرار
هغه تګلاره، رفتار، سلوک دئ چې په نورمال ډول په مثانه
کې نه تم کېږي بلکه په خپل سر يا غير ارادي روانې وي
iso- (gr. ísos) مساوي، په يوه اندازه لويوالئ، غټوالئ
Isochrom يو رنګوالئ، ټوله سيمه په يوه متجانس رنګ
Isochron په يوه وخت، همزمان
Isokorie (gr. Kòrn) Pupille په يوه اندازه
دې دواړو سترګو د حدقو يا ليمو پراخوالئ
Isomorph (morpho-, Form) په يوه شکل، يوه ډول

isthmus (gr. Isthmòs) تنګه د تېريدلو لاره، نري اړيکه،
تنګه سيمه
Isthmus glandulae thyroideae د جاغور د غدې
د دواړو ټوټو يا دواړو برخو د نښلولو پل،سيمه يا ټوټه

-itis ایتېز د ګلمې هغه وروستۍ برخه ده چې
په طبابت کې تر ډېره حده یوه التهاب ته وايي
Pleuritis د پلورا التهاب
Koxitis د حرقفې د بندونو التهاب
ITN = Intubationsnarkose

J

jejuno- (lat. Ieinus) له لاتینې کلمې څخه اخستلې شوې
تشه ، خالي ده او دلته موخه ترې د کولمو پورتنۍ
برخه کومه چې د ډیوډینوم له پای څخه پیل کېږي
Jejunalatresie (congenital) د زېږون له وخته د کولمو
د جیجونیوم چې وروسته له ډیوډینوم څخه پیل کېږي د چې
د تشو یا خالي کولمو په نامه یادېږي دغه سیمه یایې حلقې
بندې یا تړلې شوي وي

Jejunojejunostomie د جراحي عملیات په مرسته
د دو تشو کولمو تر مینځ نوي اړیکې جوړول
Jejunum تشې یا خالي کولمې، د نریوکولمو
لومړنۍ یا پورتنۍ هغه برخه ده چې له ډیوډینوم سره نښتې
Junctura (lat.) اړیکې پیداکول، د دوو اورګانو ترمینځه
اړیکې پیدا کول

K

Kanal (gr. kánna) نل، نلکې
Kancero- (gr. Karkìnos) چنګاښ، سرطان
Kancerogen = Karcinogen هغه لاملونه چې
د کارسینوم یا سرطان په مینځ ته راوړلو کې اهم رول لري

Karbunkel(lat. carbunculus) کاربونکیل د ډېرو وېښتو
د فولیکل یا پیاز تر څنګ یه ډېر ټیټ یا عمیق او په واقعیت
کې ډېر دردلرونکئ انفیکسیون یا د ډېرو ګاونډیو یا پنډه شویو
فرونکولوز له یو کاربونکیل مینځ ته راځي نومول شوئ دئ
Karcio- (gr. karkínos) هدف تري د سرطان ناروغي
ده، چنګاښ، سرطان
Karciniod د سرطاني ناروغي ته ورته
نښي، چنګاښ ته ورتوالئ
Karcinoidos د نایرواندوکرین تومور،د سرطاني
ناروغئ ته ورته حالت یوه ناروغ سره
Karcinom(Ca.) کارسینوم یوه بده یا خبیثه
سرطاني ناروغي ده

Kardio-, Cardio-, Kardia زړه، قلب
Kardiochirurgie د زړه جراحي
Kardiologie هغه علم دئ چې د زړه د جوړښت او
هغه د ناروغیې څېړي یا ورڅخه بحث کوي
Kardiomegalie د زړه لویوالئ یا د حجم له مخې
غټوالئ، غټ زړه
Kardiomyopathie د زړه د عضلې ناروغی
Kardiopathie دا هغه پوهه ده چې د زړه ناروغیو څېړي
Kardioptose د زړه ټیټوالئ یا ټیټ قرار درلودل
له اناتومیک یا نورمال حالت څخه، د زړه ډیر ټیټ موقعیت
Kardiopulmonal هر هغه څه چې زړه او سږو پورې
اړه ولري یا قلب او شش
Kardiospasmus د معدې د لومړني برخې یا هغه
خوله یي چې له اوزوفګوز یا مري سره اړیکې لري تشنج
یا کرمپ ته وایي

Kardiotoxic د زړه هغه ناروغي چې د هغه
الکتروفیزیکي دنده ښه نه تر سره کېږي یعنې د زړه عضله
په سمه توګه پمپ نشي کولای، د زړه ژوبلېدنه یا ځورېدنه
Karditis د زړه د جوړښتونو التهاب چې
د اندوکاردیتیز، میوکاردیتیز، پېریکاردیتیز او پانکاردیتیز
ډولونو باندې لیدل کېږي
Karotisstenose د ورمیږه د ارتیریا یا کاروتس تنګیدل
چې تر ډیره حده یې لامل منګ یا سکلروز وي
karpo- د لاس بنستیز هډوکي، اصطلاحي معنی یې
د لاس رېښې
karyo- هسته، د ژوانکې منځنی برخه یا هسته
Karyogramm د کروموزوم د حالت ځرنګوالئ لکه غټوالئ
شکل یا فورم او همدارنګه شمیر یې

Kasuistik (lat. casus) پېښه ، موضوع، کیس
Kata- (gr. Katà) ښکته، مخ ښکته، مخ په ځوړ
Katarakt د سترګې یا سترګو په عدسیه کې
د هیرو ډوله ستورو مینځ ته راتګ او د هغې پوښل
Katarrh(gr.) مخ ښکته خوا بهیدل چې په اصل کې
د یوه التهاب له امله لکه له پزې څخه په والګي یا ریزش
او ذکام کې پیدا کېږي
Kaudal اندنی ، ټیټه برخه، د پښو خواته، لکی خواته چې
د کرنیال یا پورتني،سر خوا، په مقابل جهت کې شتون ولري
Kranial د سر خواته، پورتنی برخه

kephalo-, cephalo- (gr. kephalé) کوپړی، سر، تندئ
Kephalalgie, Kephalodynie = Cephalalgie, Cephalodynie
د سر درد، سردردي

ephalhaematom — د زېږون په وخت کې کيدای شي چې د نوي زېږول شوی ماشوم په سر کې ټينګه شوي وينه يا غوټه شوي وينه يا لخته شوې وينه ياکواګول مينځ ته راشي
Kephalometrie — د سر يا کوپړي اندازه کول
Keratektasie
kerato-(gr.)
Keratitis — د سترګې د قرنې التهاب ته وايي
Keratocojunctivitis
Keratomalasie — د قرنې پوستوالئ، نرموالئ
Keratoplastie — د سترګې د قرنې بيا رغونه د جراحي عمليات په مرسته
Keratose
Keratotomie — د سترګې د قرنې پرانستل يا بېلول

Kines, Kinet — خوځښتونه، ګرځېدل، حرکتونه
kin-; -kinesie (gr. Kineìn) — د يونانی کلمې هغه برخه ده چې خوځښتونه، حرکتونه نومول شوي
Akinesie, Akinese — نه خوځښت،د خوځښتونو نشتوالئ
Bradykinesie — په حرکتونو کې لږوالئ د خوځښتونو لږوالئ
Eukinesie — نورمال خوځښتونه، حرکتونه
Hyperkinese — له حده زيات خوځښتونه،هغه حرکتونه چې نه کنترول کېږي
Hypokinese — په حرکتونو يا خوځښتونو کې لږوالئ غربت، بيچارګي
Kinetose — د سفر ناروغي،د خوځښتونو يا حرکتونو ناروغي ته وايي

kinosio- (gr.) د یوناني کلمې هغه مخکنۍ برخه ده
چې خوځښت، حرکت نومول شوئ دئ
Kinesiotherapie د خوځښتونو یا حرکتونو
د ناخوالو یا ستونځو درملنه
Kinesis خوځښتونه، حرکتونه

klasto- (gr. klán) تخریب کول، ورانول، ټوټه کول
klastro- تړل کیدل، بندول
Klastrophilie (lat. Claustrum) له یوې لاتینې کلمې
څخه اخستلې شوې ده چې تړل، قفس ته وایي خو
کلاستروفیلي په اصل کې هغه یوه ناروغي بلله شوې ده
چې ناروغ ځان په کور کې بندي کړئ وي او له کور څخه
نه وځي په دې دلیل چې هغه تعقیب کېږي او یا اګورافوبي
Klaustrophobie هغه ناروغي ده چې له یوې
راټولې شوې کوټې یا سیمې څخه ډار یا ویره لري په تېره له
هغې سیمې څخه چې وتل ناشونې وي (لکه لېږدونکې لاره
یا لفت) همدارنګه د ډېرو انسانانو شتون لکه سینما
سوپرمارکیټونه

clavicula (lat.) ترقوه، د ترقوې هډوکئ، د توقک هډوکئ
Klaviculafractur د ترقوې ماتېدل
kleido- (gr. = lat. clavicula) یوه یوناني کلمه ده چې په
لاتینه کې کلاویکولا نوموله شوې ده،د ترقوې هډوکئ

Kleptomanie (gr. Klèptein) د اېښودلو روږدي، هغه ناروغي
ده چې غیر ضروري شیانو ایښودلو کې ډېروالې یا افراط کوي

Klimakterium (gr. klimaktér) په ښځینه جنس کې
د کلنو د بدلېدلو وخت،په بله اصطلاح هغه کلونو ته ویل کېږي
چې له یوه پړاو څخه بل پړاو ته اوښتل نومېږي او هغه دا چې
د یوې غیر منظمې خونرېزۍ پیل په دې کلنو کې وي چې
ورته د پاسټ مینوپوز یا د میاشتنۍ خونرېزۍ تر مکملې پای
ته رسیدلو نیټه هم ویل کېږي

Klinik (gr. klíne) = له یونانی کلمې کلین څخه
چې بستر معنی لري اخستلې شوې
ده چې موخه ترې روغتون دئ، خو په اصل کې د طب
د پوهنتون روغتون چې د پوهنتون په احاطه یا تر څنګه
شتون ولري او محصلین هلته خپلې عملي زده کړې کوي

Klonus (gr. Klònos) = rrythmic Contraction له یونانی
کلمې کلونوز څخه چې قوي او شدید خوځښتونه معنی
لري اخستلې شوېده، د عضلاتو نزدې کیدل د هغوۍ
د سستۍ په ځواب کې،بې خبره او په شدت سره ویشتل
کلک او تند ټکان، په بېړه سره تکراري خوځښتونه، تقلص
Blepharoklonus د سترګو د پلکو شدید
یا سریع تقلصات

kneme- (gr. = lat. Tibia) کنیم یا کنیمه یونانی کلمه ده
چې په لاتینه ټیبیا نومول شوي چې د لینګي د لاندنۍ
برخې یعني له زنګانه لاندې سیمې غټ هډوکئ دئ

Kohabitation (lat. Cohabitare) = syn. Koitus یوځایوالئ
یوځای اوسېدل، په یوه کور کې اوسېدل
Koitus (lat. coire) د جنسي مناسباتو لپاره د دوه
مخالفو جنسونو(نارینه او ښځینه) یوځاي کیدل یا نزدې کیدل

Kokko- (gr. Kòkkkos) له یونانی کلمې کوکوز څخه
چې هسته، تخم، مغز معنی ورکوي اخستلاې شوې هدف
ترې ګرده یا کلوله ډوله یا د غونډاري په شان باکتري

Kolik (gr. Koliké , kolikòs) د کولمو ځوریدل، ژوبلېدل
کولیک په طبابت کې سخت، شدید تشنجي کرمپ لرونکي
دردونو ته ویل کېږي، چې دا یوازې په کولمو پورې اړه نلري
بلکه د بدن په نورو غړو کې هم شونې وي

Koliknephral د بډودو قلنج، د بډوډو د شخئ
په شان یا کرمپ ډوله نه تحمل کوونکي دردونه

kolpo- (gr. Kólpos = lat. Vagina) په ښځوو کې
د جنسي یوځایوالي غړئ یا اورګان

Kolpitis = Vaginitis د کولپو یا واګینا التهاب

Kolpoplastic د واګینا بیا رغونه د جراحي عملیات
په مرسته

Kolporrhaphie = د کولپو یا واګینا، واجینا vagina ګنډل، ترمیم
ګنډل

-rhaphie (gr. Rhaphé) ترمیم ،ګنډل، دوخت، دوختن

Kolporrhexi وګینا (Vagina) کې درز یا خیریدل

-rhexie (gr. Rhéxis = -rhagie) شق، څیریدل، درز

Kolposcopie د کولوسکوپ په مرسته د کولپو
یا وګینا، وجینا لیدنه

Kolpotomie د کولپو یا وګینا ددیوال کې
یا ددیوال له لارې درز یا شق کول

Koma – Komata (gr. Kóma) ټیټ یا عمیق خوب

Komedo د وازدې يا غوړو دانه، د وېښتو هغه پراخه
شوئ فوليکول چې له کېراتين او له وازدې
يا حيواني غوړ څخه ډک شوئ وي

Komplikation (lat. Complicare، complicatus) يوه لاتينه
کلمه ده چې د اخته کېدلو يا ګرفتار کېدلو، مصاب کېدلو معنی
ورکوي او په طبابت کې د يوې ناروغۍ حالت څرګندوي چې يا
د طبيب او يا په طبيعی توګه (لکه د زېږون له وختـه) له ناخوالو
يا ستونځو سره مخامخ کېدلو ته وايي، د ناروغۍ اختلاطات

Konglomeration(lat. Conglomerare) =Agglomeration يوه
لاتينه کلمه ده چې معنی يي کلوله کول، يوځای کول
او ټينګول دي
Konjunktivo- (conjunctivo-) = lat. Conjungere يو
ځای سره نښلول، اړيکې ورکول
Konjunktivitis

Konkrement (lat. Concrementum) له لاتينې کلمې
څخه اخستلې شوې چې يوځايوالئ ، آميزش، امتزاج ، تراکم
نومېږي، خو په طبابت کې هدف ترې منګ او تيګې ده لکه
د مثانې تيګې، د بډوډو تيګې، د کوټ يا غايطه موادو تيګې
او داسې نورې

Konservativ (lat. Conservare) لاسته راوړنه، ساتنه
محافظه کاري
Konservative Therapi ساتونکې يا محافظه کاره
درملنه يا د درملو په مرستـه درملنه چې د اوپيراتيفي
يا جراحي عمليات برخلاف

Operative Therapie هغه درملنه چې د جراحي عمليات
په مرسته ترسره کېږي يا ناروغ روغ کېږي
Konserviere (lat. Servare) د ساتنې وړ جوړونه يا رغونه
ساتنه
Konstitutiontyp په اصل کې د انسان د بدن
د جوړښتونو ښودنه کوي خو په طب کې موخه ترې د يوه
انسان د بدن جوړښت او د هغه د دندو د تر سره کولو توانايي
او رواني حالتونو اړيکې ښودنې ته وايي

Kontrahere (lat. Contrahere, Contractus) په خپل مينځ
کې سره نښتل، يوځای کېدل، نږدې کيدل، تقلص
Kontraktil د تقلصاتو استعداد درلودل، هغه توانايي
يا قدرت چې ځان ټول کړي لکه د عضلې تقلص
Kontraktion (lat. Contrahere) کانترکشن له لاتينې
کلمې کانتراهير څخه چې خپل مينځ کې سره نږدې کيدلو
معنی ورکوي په تيره بيا د يوه خالي يا جوف لرونکي اورګان د
يوې عضلې او يا د عضلې د ديوال تقلص ته ويل شوي
Kontratur په پرلپسې توګه يا دوامداره توګه د يوه اورګان
د پستو يا نرمو برخو لنډونکئ يا سره نږدې کوونکئ

Konversion (lat. Conversio) تاويدل، بدلون، په بل ډول
يا بل حالت ته بدلېدل

Kopremesis = Miserere(Ileus) لکه په اليوس يا د کولمو
دبنديدلو له کبله د غايطه موادو کانګې، استفراغات څکه چې
د غايطه موادو د وتلو لاره د کولمو او مقعد له لارې ناشونې وي

kopro- (gr. Kòpros، Kot = lat. Stercus; faeces) يوه يونانی
کلمه ده چې بد، خراب، غايطه مواد نومول شوې لکه

Koprostase د غایطه موادو بندېدل په کولون کې

kore- (gr. Die Pupille = lat. Pupilla) د سترګو لېمې
یا مردمک چشم
Korektopie (gr. Kòrektopos) = Ektopia pupillae له
خپل اصلي ځای څخه د سترګې د لېمې بیځایه کېدلو ته
وایي چې تر ډېره حده دننه خوا او پورته خوا ته وي

korneo-(lat. Cornea cutis) د سترګې قرنیه
Kornealulcus = Ulcus cornae د قرنې ټپ، پرهار
Koronar = Angio د زړه د وینې رګونه چې د زړه د تاج
په نامه هم نومول شوي

koronar- = angio- Koronararterae په طبابت کې دې زړه د
وینې هغه رګونو ته وایي چې د زړه عضلې ته وینه ورسوي
چې ورته د زړه د تاج رګونه یا د زړه تاج ډوله رګونه وایي

Koronarangiographie د کورونار یا د زړه د تاج ډوله
رګونو ښودنه د رادیوګرافئ د وړانګو او کانترس موادو په
مرسته او د هغه کوم بدلون چې شتون ولري څېړل کېږي
Koronararterie، Coronararterae د زړه د وینې تاج ډوله
یا تاج ته ورته رګونه ، د وینې هغه رګونه چې
د زړه عضلې ته وینه رسوي یایې تغذیه، اروا کوي
Koronarchirurgie د کورونار د رګونو جراحي
Koronarinsufficience کورونار په پوره توګه خپله دنده
سرته نشي رسولي، د کورونار د دندې کمزوري یا ضعیفوالئ
Koronarsklerose = Arteriosklerose د کورونار د رګونو تنګېدل
یا بندېدل چې د منګ ته ورته لرونګو موادو په واسطه
د چې د هغه په جدار پورې نښتي وي

Koronarspasmus — د کرونار د رګونو کرمپ یا تشنج

Koronarstenose — د زړه د وینې د رګونو یا د زړه د تاج یا کرونار تنګوالئ

Korpus (lat. Corpus) — یوه لاتینه کلمه ده چې تنه، بدن نومول شوئ دئ

Koxalgie — د خاصرې د لګن یا د حوصلې دردونه په ارتریتیز او د حوصلې په ارتروز کې

Koxarthrose (degenerative) — په تخریبي یا دیجینیراتیف ډول د حوصلې د بندونو یا مفصلونو ناروغۍ

Koxitis — د حوصلې د بندونو التهاب یا ارتریتیز

kranial — پورته، پورتنۍ(د سر یا تندي خوا)ته

kaudal — لاندې، ټیټ، ښکته (پښو یا لکۍ) خوا

-krin =Krino- (gr. Krínein) — لرې اچول، ترشح کول، افرازول بهر کول، بیلول(د ناروغ بیل او یواځې ساتل)ته هم ویل کېږي

Endokrin — دننه خوا، دننه دې وینې په بهیر کې افرازات او همدارنګه، ترشحات

endo- (gr. Éndon) — دننه، په دننه کې، په یوه چاپیریال کې، په حدودو کې

Kryo- (gr. Krýos) — ساړه،کنګل، یخ

Kryalgesie — د سړو وهلي درد یعنې دې ټیټې درجې د مخامخ کیلو له کبله ور پیښ شوي دردونه

aesthes — حساسیت، احساس

Kryaesthesie — له حده زیات حساسیت د سړو په مقابل کې

Kryoanaesthesie — د سړو له کبله بې حسي د سړو له کبله احساس یا حسیت له لاسه ورکول

Kryopathie هغه ناروغي يا حالت څرګندوي
چې وروسته د سړو وهلو له کبله مينځ ته راځي
Kryotherapie د کنګل يا د يخ د ټوټو په مرسته
سيميزه يا لوکال درملنه تر څو چې د التهاب د خپريدلو
او هيماتوم د جوړېدلو څخه مخنيوئ وشي

Krypto- (gr. Kryptós) پټ، پوښلئ، پناه، مستور
Kryptogen ناپيژاندل شوي،پوښل شوي
پټ لاملونه، هغه ناروغی يا پېښې چې له نه پېژاندل شويو
لاملونو څخه مينځ ته راغلې وي
Kryptomenorrhoe هغه مينستريشن ته ويل
کېږي چې دې ښځينه جنسي اورګان دې غير طبيعی حالت
يا نشتوالي له کبله وينه بهيدنه بهر ته يا دباندې صورت نه
نيسي يا شونې نه وي تر ډېره بيا دسيرويکس په اترېزي کې
Meno- (gr. Mèn, menòs) مينو له يونانی کلمې مين
يا مينوز څخه اخستلې شوې چې مياشت معنی ورکوي
Kryptochismus = Maldescensus testis د خوټو
يا خصيو د ښکته کېدلو ستونځې

Kryptopexie = Orchidopexie د يوه جراحي عمليات
په مرسته د اورشيتو ټينګول يا تثبيت کول د هغه په کڅوړه
کې يا په کڅوړه پورې
Kryptospermie د سپرمو د ژوانکو په شمېر کې
ډېر زيات لږوالئ

Kultur (lat. Cultura) ; Bakteriakultur کښت، کرنه
لکه د باکتريا کرنه، کښت
Kur (lat. Cura) پالنه، مراقبت، د طبي استراحت
دوره، پرستاري

Kurabel (lat. Curare) د درملنې وړ، د رملنه یې شونې ده
inkurabel هغه ناروغي چې درملنه یې شونې نه وي
Kurativ (lat. Curare) کوراتیف
هغه لاتینه کلمه ده چې د ناروغۍ بیا روغېدنه، شفا موندنه
ثخه هدف دئ یعنې له هغې درملنې ثخه موخه ده
چې ناروغ په ښه او پرمختللې درملنې روغ شي
Kurative Therapie د ناروغۍ د بیا روغیدنې یا شفا
موندلو درملنه

Kutaneo- (lat. Cutis) پوستکئ، د بدن پوستکئ،جلد

Kyphose (gr. Kyphòs) یوه یونانی کلمه ده چې مخې
خواته کږېدلو، انحنا ته وایي، او په نورماله توګه د ملا د مریو یا
د ملا د تیر، د فقراتو ستون کږېدل یا انحنا شاخواته
Kyphosis thoracica د تورکس یا د سینې د قفس
د مریو انحنا یا کږېدل

L

labium شونډې، د شونډو په ډول ثنډه یا ثنډې
Labor (lat. Labor، Laboratorium) لابور کار، زحمت
ثېړنې ته وایي همدارنګه د لابراتوار نوم یا لابراتوار لنډیز دئ
Laboratorium د ثېړنې او آزمایشونو د کار ځای
labrum (lat.) شونډې، شونډو ته ورته جوړښت
Labyrinth (gr. labyrintos) د غوږ دننه برخه
Labyrinthektomi د غوږ دننه برخې لرې کول
Labyrinthitis د غوږ دننه برخې التهاب
Labyrinthotomi د غوږ دننه برخې پرانستل او لیدل

lac, lacti = Lakto- او galakto- (gr. gála, gálaktos =lat. Lac, lactis) شیدې، پی
lacrima (lat.= gr. Dakryo-) اوښکې
lactifer د شیدو بهوونکئ، رهبري کوونکئ
Ductuc lactifer د شیدو د لېږدونې نلکې
یا کانالونه چې تر ماماریا پورې یې رسوي
Laktaion وروسته له زېږون څخه د شیدو جوړېدنه
د شیدو افراز کیدل
Laktotrop د شیدو د جوړېدلو، افراز کېدلو پاره ونکی

Laktovegetarer له سبوو او د شیدو نه جوړ شویو
شیانو نه خوړل یا ترې ډهډه کول چې ورته ویجیتار یا ویگیتار
هم ویل کېږي

lamina(lat.), Pl. Laminae پاڼه، نرى یا نازکه پارچه
د بدن د یوه غړي یوه نرى یا نازکه پاڼه یا طبقه
Lamina quadrigemina = Tectum mesencephalie څلور غونډئ
یا تپه لرونکې پاڼې، تهڼې، پارچې

laparo- gr. Lapára = lat. Venter, abdomen) گېډه، د گېډې
جوف، تشه، د د گېډې څنگونه، بطن
Laparoskop یوه طبي اله ده چې د هغه په مرسته
د طب ډاکتر د گېډې دننه برخې لیدلاي شي یا یې ویني
Laparoskopie د جراحي عملیات په توخت کې
د گېډې په دننه کې پراته اورگانونو او شته شیانو لیدنه
د لاپاراسکوپ په مرسته
Laparotomie یا جراحي عملیات په مرسته د گېډې
په Operative د جوف پرانستل، سپړل

laryngo- (gr. Lárynx,Laryngos = lat. Laryngeus)
حنجره، ستونئ، حلق

Laryngitis — د ستوني، حنجرې التهاب

Laryngopharyngitis — د حنجرې او ستوني التهاب ته ویل کېږي

Larynoplegie — د حنجرې فلج

Laryngockopie — د يوې طبي آلې يا لارينګوسکوپ په مرسته د حنجرې ليدنه او د هغې دننه ځرنګوالی

Laryngospasmus — د حنجرې کرمپ يا شخوالئ

Laryngotracheitis — د حنجرې او تراخيا يا د هوايي لارې التهاب

Larynxkarcinom — د حنجرې سرطاني ناروغي

Latent (lat. latens)= asymptomatic — پټ، مخفي، سيمپتوم يا اعراض نه ښودونکئ

manifestus — د ناروغۍ نښې په روښانه توګه ځرګندېدل

latero- (lat. Latus, lateris) — څنګ، يوې خوا، يو طرف

lateral (lat. lateralis) — په څنګ، په يوه څنګ کې
يوې خواکې د يوې پېښې يا ناروغۍ پېښېدل چې
د مينځني برخې څخه لرې يا په مقابل کې پرته سيمه

medial — دننه خوا يا د بدن محور يا مرکزی سيمې ته نږدې شتوالئ

lateralis — د بدن په يوې خوا قرار درلودل، له مرکز څخه بهر خواته، په يوه څنګ کې شتوالئ

latior (Komparativ) — پراخه، وسيع

latissimus (lat.) — ډېره پراخه د بيلګې په توګه د موسکولوس لاتيسيموز دوري

-issimus, -issima, -issimum (superlativ)

Latus (lat.) — خنګ، د یوه خنګ نیمه برخه
latus (lat.) — پراخه، وسیع
tensor fasciae lata
ternsor — څورور، کلک، قوي، څور ښودونکئ
څور ازمویونکئ
Legasthenie (lat.) — د لیګاستیني کلمه په
ځینو کتابونو کې لاتینه کلمه بللې خو په انترنت کې بیا زړه
یوناني کلمه نوموله شوې چې د لوستلو او لیکلو ستونځې
یعني چې سړئ په لوستلو او سمو ګرامري لیکلو کې
ستونځې
lemniscus, — عصبي پټلي یا لارې
lens, lentis (lat.) — د سترګې عدسیه
lentiformis — عدسې ته ورته شکل، فورم

lepto- — ډنګر، له نورمال حالت څخه ډېر ضعیف
leptosom / Astheniker — ډنګرو، لوړ له نرۍ غاړې یا ورمېږ سره
یو انسان لکه بولمي او ډېر نرئ اندام لرونکي ناروغان

letal (lat. Letalis) — وژونکئ، مرګونئ
Letaldosis (LD) — مرګونئ، وژونکئ د زهرو اندازه یا شمیر
Letalitaet — د مړینې د پېښو شمېر د یوې ځانګړې
ناروغۍ له کبله، هغه اړیکې چې د مړینې پېښې چې
د یوې ځانګړې ناروغۍ له کبله پېښې شوې وي د یوې نوې
ځانګړې ناروغۍ له شمیر سره (دا یواځې په اکوټو یا حادو
ناروغیو کې د شمیر وړ وي) کېږي
Mortalitaet — د مړینې شمیر، د مړینې هغه شمیر چې
د یوې ځانګړې ناروغۍ له کبله د مړینې نسبت په یوه
معین وخت کې د هغه سیمې د اوسیدونکو انسانانو د
شمیر په اندازه ښي

Leuko- (gr. Leukós) سپین، روښانه، ځلېدونکي
هدف دلته ترې د وینې سپینې ژوانکې، کرویات سفید خون
Leukaemie لغوی معنی یې سپینه وینه او
د عوامو په ژبه هم ورته د وینې سرطان ورته ویل کېږي
په لایکومي کې وینه په اصل کې سپینه نه وي. هغه پېښه
یا سیستم چې په دغه ناروغي کې مینځ ته راځي هغه
دا وي چې په وینه کې له حده ډېري د سپینو ژوانکو ډېروالئ
یا شتوالئ
Leukocyt د وینې سپین رنګه اجسام، یوه
سپینه ژوانکه
Leukocytopenie = Leukopenie د وینې
د سپینو ژوانکو د شمیر لږوالئ
-penie (gr. Penía) لږوالئ، غربت، کمزوري
Leukocytopoese د سپینو ژوانکو جوړښت ته ویل
کېږي. سپینې ژوانکې د هډوکو په مغز او په لمفاوي
غوټو ، غدو کې جوړېږي یا تولید کېږي
Leukucytose د لایکوسیتو یا سپینو ژوانکو ډېروالئ
په وینه کې
Leukocytourie په ادرار کې د سپینو ژوانکو
یا د وینې سپینو ټوټو یا اجسامو شتوالئ

Levator (lat. Levare) لیواتور له لاتینې کلمې لیوار څخه
چې پورته کولو، لوړولو، پورته بیولو ته وایي اخستلې شوې
لکه د لېواتور اني عضله
M. levator palpebrae
M. levator scapulae
levis (lat.) ساده، اسانه،تر فشار لاندې نشتوالئ، صاف
او بې وېښتو

liber (lat.) خپلواک، ازاده، مستقل

lichen (gr. leichèn) یوه یونانی کلمه ده چې کوځۍ
یا وړې اوبدل شوي ويښته معنی لر خو په طب کې موخه
ترې د پوستکي وړوکي پاپولوسيز اکزانتيم ده

lien (lat.) = Synonym, Splen تورئ، طحال

lienorenalis هر هغه څه چې د توري او بډوډي
تر مينځ شتون ولري

Ligamentum lienorenale هغه مزئ يا پړئ چې
لين يا تورئ له بډوډي سره نښلوي

Lig. = Ligamentum لیګ د لیګامینتوم لنډیز دئ او پړو، مزو
يا اوتارو ته وايي

ligamento- (lat. Ligament, Ligamentum) وندنئ ،د پړئ
په شان ټينګ او کلک مزئ دی چې د بدن په دننه کې
غړي سره نښلوي تر څو چې غړي ټينګ وساتي او يو له
بل څخه بيل نشي

Ligamentum costoxiphoideum هغه ليګامينتوم
يا مزئ ته وايي چې پوښتي له هغه هډوکي سره
نښلوي چې د سينې يا تورکس د مخکني برخې په
مينځني سيمه کې پروت دئ

ligamentum dorsale هغه مزي، يا ليګامينتوم چې
د شا خواته شتون لري

Ligamenta ليګامينتا د جمعې کلمې لپاره چې
مزي، پړي نومېږي

Ligamentruptur د ليګمينت چاوديدل ، شلېدل
تر مينځه دوه ځايه بيليدل

Ruptur (lat. Rumpere) چاوديدل، شلېدل، څيرې کېدل
تر مينځه دوه ځايه کيدل

Ligatura (lat. Ligare) لیګاتورا له لاتیني کلمې لیګار
څخه چې نښلول،غوټه کول، ټینګول، بستن، ګره زدن
معنی ورکوي خو په جراحي کې د وینې دې رګونو د لاندې
برخې یا بیخ غوټه کولو، نښلولو، ټینګولو ته وایي لکه د وینې
د رګونو او لمفاوي سیستم ټینګولو، کلکولو ته وایي تر څو
چې له خونریزی څخه ډهډه وشي
Ligatura arteriae د وینې د رګونو ټینګول یا غوټه کول
د جراحي تارو په مرسته
Ligg. = Ligamenta لیګ د لیګامینتا لړندېز دئ

Limbus (lat.) درز، سورکی، څنډه، حاشیه
Limen (lat.) څنډه، د یوه اورګان پوله، سرحد
Limen nasie د پزې د جوف تر مینځ دیوال یا پوله
Linea (lat.)، Pl. Lineae لینیا یوه لاتینه کلمه ده چې
لیکه، خط معنی ورکوي لکه لینیا البا یا سپینه لیکه
Lingua لینګوا ژبې، زبان ته وایی
lingualis هر هغه څه چې ژبې پورې اړه لري
یا ژبه ورسره مخامخ وي یا په تماس کې وي
Folliculi linguales د ځینو ناروغیو یا تندې له کبله
د ژبې په سر هغه پرده یا بار چې ورته وایي نومول شوئ دئ
Lingula (lat.) ژبکی، وړوکې ژبه
Lingula pulmonis sinistri د کینې خوا د سږي
یا شش د پورتنی ټوټې لاندنی او اخرینی برخې ته وایي

Lipase د غوړو یا شحم ټوټه کوونکي انزایم ته وایي
چې په پانکریاس کې جوړېږي او په نورمال یا طبعی ډول
په پانکریاس کې ویده یا غیر فعال وي او هغه وخت په کار

یا فعالیت پیل کوی کله چې ډوډینیوم یا کولمو ته ننوځي او
په پتالویک ډول بیا په خپله پانکریاس کې فعال کیږی او غوړ
یا لیپید خوری او له اوټیولیز پروسېه پر مخ ځي تر څو چي
د پانکریاس پرانشیم له هم له مینځه لاړ شی

-ase	ایز- د کلمې هغه وروستي برخه ده چې انزایم ټوټه کوونکو موادو ته ویل شوي
Lipatrophie	د غوړینو موادو لږکیدل چې د خوړو یا تغذې ستونځو له کبله هم مینځ ته راځي، د بدن د پوستکي لاندې د غوړ یا شحم طبقې نری کېږي
lipo- (gr. Lípos = lat. Adeps, adipis)	غوړ، شحم
Lipophilie	د غوړو نشتوالي حالت، د غوړیو حل کوونکي مواد
Lipoblast	د غوړو ځوانې ژوانکې
Lipocyt	د غوړیو ژوانکې
Lipodystrophie	د غوړو لږوالی دې تغذي ستونځو له کبله، د غوړو ورکېدل
Lipogenese	د غوړو یا شحم مینځ ته راتګ بروز، پیدایښت
Lipoid	هغه مواد چې غوړیو ته ورتوالئ لري
Lipom	د لیپو سیت د جوړښت پاړسوب، تومور تر ډیره لیپوم سلیم او بې زیانه، بې ضرره وي
Lipomatose	هغه ناروغي ده چې په هغه کې یو شمېر د غوړینو جوړښتونو پاړسوب یا تومورونه پیدا کېږي
Lipophil	د غوړ منحل کونکئ(غوړ خوښوونکي)ته وایي
Liposarkom	د غوړینو جوړښتونو یوه نادره او مالیګنان، خبیثه بده دانه ده چې معمولاً په ښـه توګه د پېژاندنې وړ وي
Liquefaktion	اوبه کیدل یا مایع کیدل

Liquid (lat. Liquidus) له لاتينې کلمې ايکيدوس
څخه چې مايع، مايعات معنی ورکوي اخستلې شوي ده
Liquidation حسابول د حساب يا صورت حساب کول
تصفيه کول، د مايعاتو فلتر کول
liquor اوبه، مايعات، مايع
Liquordiagnostik = Liquor cerebrospinalis د سر
د مغز يا د شوکي نخا د اوبو يا مايع پلټنه، معاينات
-lith د کلمې هغه وروستۍ برخه ده چې تيګه، کاڼي
دې تيګو له کبله مينځ ته راغلې ناروغۍ
Lithiasis له تيګو جوړې شويو ناروغۍ
د تيګو جوړېدنه په بډوډوکې، د تريخي په کڅوړه
يا ضفراوي کڅوړه کې، په مثانه کې او نورو غړو کې
-iasis ايازيس د کلمې هغه وروستۍ برخه ده چې
د يوې داسي ناروغۍ حالت ځرګندوي، کومه چې
د تيګو(کونکريمينټ)د شتوالي له کبله په يوه اورګان يا نورو
غړو کې مينځ ته راځي
Phlebolith د وريدو تيګي يا منګ، په تور رګ
يا وريد کې تيګو ته ورته کلک منګ شتوالئ
Nephrolithiasis په بډوډو کې د تيګو يا کاڼو شتون
litho- (gr. Líthos) تيګه، تيګې، کاڼي
lithogen هغه څه يا لاملونه چې د تيګو د جوړېدنې
زمينو ته وده يا پر مختګ ورکوي يا مساعد کوي
Litholyse د تيګو له مينځه وړل، منحل کول
چې ښېموليتوليز هم ورته وايي چې دا پروسه د طبي درملو
په مرسته سرته رسېږي لکه يوروليتوليز، خوليليتوليز
Lithotripsie د تيګو ټوټه کول، ميده کول په يوه خالي
يا مجوف اورګان کې

-tripsie (gr. Tríbein) د کلمې هغه برخه ده چې
له یوناني کلمې ټریبین څخه چې سولول، تراشل یا سائیدن
میده کولو ته وایي

lobo- (gr. Lobòs) ټوټه، پارچه، برخه، دستمال
Lobaer د هر هغه څه سره چې د یوه اورګان یوه ټوټه
یا پارچه مخامخ وي
Lobaerpneumonie د سږو د یوې ټوټې
یا پارچې التهاب ته وایي
Lobektomie د سږو یا سږي د یوې ټوټې پریکول
یا لرې کول
lobulus وړوکي ټوټې یا پارچې لکه د غدواتو
او پرانشیماتوزي اورګانو لکه دې ینې یا لړمانه او یا د بډوډو
وړې پارچې
Lobulus auriculae د غوږ پسته یا بې غضروفه برخه
یا ژبکئ، نرمي ګوش
Lobus (lat. Lobus) : ټوټه، پارچه
Lobus frontalis د کوپړۍ د تندي یا وچولي
د هډوکي ټوټه یا برخه
Lobus glandulae thyroideae د تیروئید
یا جاغور د غدې یوه ټوټه یا برخه
Lobus inferior د سږو لاندنۍ ټوټه یا برخه
Lobus medius pulmonis dextra د ښـۍ خوا
د سږي مینځنۍ ټوټه یا برخه
Lobus occipitalis د سر د څټ یا
د شا خوا ټوټه برخه
Lobus paritalis د سر د هډوکي
د څنګ ټوټه یا پارچه

Lobus superior د سږي پورتنۍ ټوټه يا پارچه
Lobus temporalis د کوپړۍ يا سر د هډوکي
د څنګ هغه ټوټه ده چې د خوب کولو ټوټه يا پارچه ورته هم ويل کېږي
-loge/-login ، -logie (gr. Lógos) له يوناني کلمې لوګوز
څخه اخستلې شوې ده علم، پوهه نومېږي
-logie (gr. lògos) د پوهې او علم زده کړي ته وايي
لوګي يا لوژي د يوناني کلمې هغه برخه ده چې پوهې زده کړې، تعليم ته ويل کېږي
-loge د طبي مسلکو، يا ځانګړې ناروغيو پوه ډاکتر
يا د همغې رشتې يا ناروغي متخصص ډاکتر ته وايي
Logopaedie د غاړو، غږ او خبرو کړو يا غږيدو
د درملني رشته يا طبابت
Logopathie د ژبې يا غږيدو ستونځې
په غږيدلو کې مشکلات
Logophobie دا يوه ناروغي ده چې شخص
له غږيدو څخه ډارېږي
Logorrhoe روانه غږېدنه، هغه غږيدل چې
نه کنترول کېږي داسي چې يوواري په خبرو پيل وکړي بيا نه دريږي
Lokal (lat. Localis) سيمه، سيميز، موضعي
Lokalanaesthesie سيميزه بې حسه کول
موضعي انستيزي
Lokalisation هر هغه څه چې د بدن په يوې
ځانګړي سيمې پوري اړه لري يا محدود وي
longitudinal (lat. Longitudo) اوږدوالی
Longus اوږد، طويل،دراز
lordo- = Lordose, (gr. Lordòs) کږوالی، انحنا

Lues (lat. Lues) = Syn. Syphilis یو ډېر کلک یا سخت پرهار
یا شانکر دئ چې د جنسي اړیکو یا یوځای کېدلو له کبله
مینځ ته راځي یا یوه کرونیکه زهروي ناروغي ده چې لامل
یې تریپونوما پالیدوم دئ. دغه ناروغي په ټوله نړي کې
خبرېږي خو د پینیسلین د کشف له وخته تر یوې اندازې
له مینځه تللې ده

lumbo- (lat. Lumbus = Lende) د ملا هغه برخه ده
ورته وایي (L1-L5) چې څلور بنده یا چهاربند
Lumbal هر هغه څه سره چې د ملا دغه
برخه مخامخ کېږي
Lumbalanaesthesie = Spinalanaesthesie د کرخته
کېدلو هغه طبي درملو ستنې وهل یا زرق کول د لومبال
د دو مریو یا فقرو تر مینځ په شوکي نخا کې عصب ته نږدې
تر سره کېږي
Lumbalpunktion د ځینو ناروغیو د لابراتواري څېړنې
یا تشخیص لپاره د لیکور لاسته راوړنې لپاره لومبال پانکشن
یا پانکسیون تر سره کېږي
Lumbosakral هر هغه څه یا ناروغیی سره چې
د لومبال او سکرال سیمه مخامخوي
lumbus (lat.), die Lende چهاربند، ملا

luna (lat.) سپوږمی په نیمایي حالت یا هلال، مهتاب، قمر
lunula د هلال ډوله یا نیمایي سپوږمی په شان
جوړښت لکه د نوکانو وروستی برخه
Lunatummalazie د لاس د ورغوي له لاټیرال خوا
څخه میډیال یا مینځ خواته دویم
هډوکي ته وایي

luteus ژېړ، زېړ

Luxation, (lat. Luxare) بې ځايه کيدل، په دير زور سره په تيره د لاسونو کشول ديوه بند د دې لامل گرځي چې سيمه يو له بل څخه کش او بې ځايه شي او په دې اساس د بند سطحه له هډوکي څخه خپلي اړيکې له لاسه ورکوي

Luxationsfaktur د هډوکي ماتيدل چې په يوه وخت يا همزمان کې دې بند يا بندونو بې ځايه کيدلو سره يوځاي وي

Lympho- (lat. Lympha) د بدن يا وجود د ژغورنې يا دفاعي سيستم ته ويل کېږي

Lymphadeno- د ژغورنې يا دفاعي سيستم غوټې يا غدې

Lymphadenom لمفاوي غوټو پړسوب، تومور له نورمال حالت څخه غټوالئ

-om اوم د کلمې هغه وروستۍ برخه ده چې پاړسوب يا له نورمال حالت څخه ډېر غټيدېيلو، لويدلو ته وايي

Lymphadenitis د لمفاوي غوټو التهاب

Lymphadenopathie د لمفاوي غوټو ناروغي

Lymphangiom د لمفاوي رگونو يو نوئ مينځ ته راغلئ جوړښت يا تومور ده

Angiom د رگونو پاړسوب، غير طبعي غټوالئ

Lymphangiopathie د لمفاوي رگونو ناروغۍ چې په دوه ډوله دي **الف**: لومړنۍ يا پرېمېر(د زېږون له وخته) لکه اتريزي، اپلازي،ايکتازي، کيستونه او يا لمفانگيوم **ب:** سيکندير يا ثانوي(کسبي)دي لکه لمفانگيتيز يا د لمفاوي رگونو التهاب

Lymphangitis د لمفاوي رګونو التهاب، لمفاوي
رګونه هغه ته وايي چې په هغه کې لمفاوي مواد يا د بدن
د ژغورنې مواد چې د شيدو په شان رنګ لري بهيږي
يا جريان لري
Lymphatic Leukaemie د لمفاوي ژوانکو د ډيربښت
له کبله مينځ ته راځي
lymphatic System د بدن د ژغورنې سيستم
يا معافيتي سيستم
Lymphe = Lymphcele = Lymphocyt د ژغورنې
ژوانکې يا لمفاوي ژوانکې
Lymphonodie د لمفاوي رګونو په بهير کې
د نسکو له غټوالی تر د پليو دانو پورې ګردې هوارې
يا بشقاب ډوله اندازې پورې غټې غوټې
يا غدو ته وايي
Lymphoblast هغه لمفاوي ژوانکه چې نه وي
پخه شوي يا نه وي رسيدلي
Lymphocytopenie له نورمال حالت څخه
د لمفاوي ژوانکو لږوالئ
Lymphocytose د لمفاوي ژوانکو ډير والئ نسبت
طبعي حالت څخه
Lyse, -lyse, lyso- (gr. Lýein) ليز د بيلونې، حل کولو
منحل کولو ته وايي
-lyse : د کلمې هغه برخه ده چې منحل کولو ته وايي
Analyse چڼ کول، فلتر کول
Litholyse د تيګو يا ګاټو منحل کول
Cholelitholyse د صفراوي تيګو منحل کېدل
Paralyse په ټوليزه توګه،په مکمل ډول فلج

Pleurolyse پلایرولیز د پلایرا، پلورا یا د تورکس
د دننه پردو سرېښوالي یا سره نښتلو بیلولو ته وايي
lyso- :
Lysosomen

M

M., Musclus (Musckel) عضله، غوښه، ماهیچه
Macula lutea (lat.) زېړه لکه یا داغ د سترګې په شبکه
کې، زېړ داغ، لکه
Magnus (lat.), major, majus, maximus لوي، ستر
غټ، لوړ
Major لوی، غټ
Minor وړوکئ، کوچنئ
makro- (gr. Makrós) له یونانی کلمې مکروز څخه
اخستلې شوي چې غټ، پراخ، اوږد معنی ورکوي
Mikor- وړوکئ، لنډ
Makroangiopathie د وینې د غټو او لویو رګونو
ناروغی ته وايي لکه د اکستریمټیټ یا د لاسونو او پښو
ابدومینال، کورونار، اکسترا، او انتراکرانیال او نورو رګونو،
چې تر ډېره ارتیریوسکالیروز نیولي بند کړی وي او تر ټولو ډېر
د ډیابیتیک ماکروانګیوپاتي چې د خوږې د ناروغی لرونکی
ناروغانو کې دې دغه ناروغی له کبله مینځ ته راځي
Makrocephalie په غیر نورمال ډول د سر
یا کوپړی له حده ډېر غټوالئ
Makrocheirie په غیر نورماله توګه د شونډو غټوالی
لکه د تراوما له کبله مینځ ته راغلئ هیمانجیوم
Makrodontie له حده ډېر غټ غاښونه

Makroglossie پە غیر نورمالە توگە د ژبې ډېر لویوالئ
یا غټوالی لکە پە هایپوتیریوز، ډون سندروم

Makrohaematurie پە ادرار یا یورین کې د ډېرې وینې لیدنە
البتە پە سترگو د مقدار پە اساس شتوالئ او بهر کیدل

Makrophthalmie پە غیر نورمالە توگە د سترگو غټوالئ

Mikrophthalmie پە غیر نورمالە توگە د سترگو وړکوالئ

Makropsie =Metamorphopsie د یو شي ډېر لوی او
غټ لیدل یا هغە شئ چې پە سترگو بې لە کومې آلې
څخە د لیدلو وړ وي، یعنې خوواړې لە خپلې اندازې غټ
ښودل یا لیدل کیږی

Makrosomie لە حدە زیاتە ودې، دیواسایي ودې
ډېرە غټە تنە یا بدن

Makrostomie = Stomatoschisis یوې خواتە دې
خولې یا دهن پراخوالئ، لویوالئ چې د مخ کاسە هم
همغې خواتە کږېږي، ډېرە لویە، پلنە، بردارە خولە

Makrotie د غوږ د موشل یا د غوږ د پکې لە حدە
ډېرە لویوالي تە وایي

Mala (lat.) = Bucca غمبوري، وننگي

malazo- (gr. Malakós) سست، پوست، نرم

Malazie سستی، پوستوالئ، نرموالئ

Bronchomalasie د برانش د دیوال نرموالئ
یا سستي، عدم کفایي تە وایي

mal- (lat. Malus) لە لاتینې کلمې مالوس څخە چې
بد، خراب،کوم شئ چې ښە نە وي یا پە زړە پوري
نە وي اخستلې شوې دە

Maldescensus (lat. Descensus) د مالدېسینسوز د ښکتە
کېدلو، ځوړندېدلو ستونځې نومول شوي

Maldescensus testis د خصيو يا خوټو په نورمال ډول
د هغوي کڅوړه ته نه ښکته کېدلو ته وايي
maligno- (lat. Malignus) بده، خبيثه، چنګاښ، سرطان
Maleolus lateralis د پښې بهرنۍ خوا واړه هډوکي
Malleolus چکوش ته ورته هدوکي، چکوش ډوله هډوکي
Malleus چکوش،په اناتومي کې چکوش ته
ورته جوړښت په غوږ کې
Mala,Malum, Malus هغه څه چې ښه نه وي، بد، خراب
نه خوښوونکئ شي
Malus هغه شئ چې ښه نه وي، بد، خراب
herba mala
herba واښه، شنه، ترکاري
mixtum malum د ښه او بدو يوځايوالئ
mixtum يوځاى، د څو شيانو يوځايوالئ
morbus malus بده ناروغي
morbus (lat.) يوه لاتينه کلمه ده چې ناروغي، مريضي

Mamma (lat.) ماما يوه لاتينه کلمه چې ښځينه تيوو، ثديو
او دهغوي غدو (ګلاندولا ماماريا) ته ځانګړي شوي ده
Areola mammae د تيوو د څوکو نصواري رنګه سيمه
Papilla mammae د تيوو څوکې
Mammaabscess د تيوو په غدې کې د چرکينو
يا قيحى موادو ټوليدنه
Mammabiopsie د تيوو له غدې څخه د ناروغيو
د څېړنې او تشخيص لپاره دنني موادو پارچه، نمونه، سمپل
اخستلو ته وايي
Mammakarcinom د تيوو د غدې سرطان

Mammaplastik د جراحی عملیات په مرسته
د ماما بیا رغونه یوه فیزیولوژیکي شکل (ایوماستي) یا
لومړني حالت ته
Mammatumor تیوو په غده کې د دانې یا تومور
شتوالئ
Mammographie د رادیولوژی د وړانګو په مرسته
د تیوو د غدې د محتویاتو او د جوړښتونو او همدارنګه
وریښې شوې ناروغیو له کبله بدلونونو ښودنه
mammotrop کوم څه چې د تیوو په غده اثر لرونکئ وي

Mandibula (lat.) لاندني ژامه
Ramus mandibulae د لاندنی ژامې څنډه
Manie (gr. Manía = Raserei) په نورمال یا طبعي رواني
حالت کې بدلون، ناخوالې، ستونځې یا په غیر ضروري توګه
غړ پورته کول چې بیلابیل حالتونه څرګندوي، روږدی، اعتیاد
Dipsomanie د څښلو روږدئ یا معتاد
Nymphomanie په ښځینه جنس کې
د هیتروسیکسوال یا مخالف جنس سره د جنسي
یوځاي کېدلو یا د شهواني هیلو ډېروالئ
manifest نښې، اعراض او علامې
Manifestaion (lat. Manifestare, Manifestus) د لېدلو وړ د
یوې ناروغی پېژاندنه د روښانه نښو په درلودلو سره چې د
لاتینې یا نښې نلرونکې ناروغی برخلاف وي
Manipulation (lat. Manipulus) له لاتینې کلمې
مانیپولوس څخه اخستلې شوې چې یو موټئ، یو ډک لاس
یا یو ډک موټئ، همدارنګه یو ځانګړي فن، هنر، لاسي کار
ته ویل کېږي چې موخه یا هدف یې په طبابت کې
د جراحي عملیات دئ

Manubrium لاسي كار، لاسي فن او هنر
Manubrium mallei چكش په مرسته كار، چكش كاري

manuel (lat. Manus = Hand) له لاتينې كلمې مانوس
ځخه چې لاس، لاسي معنى وركوي اخستلې شوې ده
Manuelle Medicin = Chirotherapie جراحي درملنه
لاسي طبابت
Beimanuell په دواړو لاسونو يو كار سرته رسول

Margo (lat.), Pl. Margines څنډه، كنار، لبه لكه
موسكولوز اكوټوز يا تېره څنډه چې ډېر شمېر يا جمعه
يي مارګينيس نومولې شوې ده

Masern = morbilli يو انفيكسيوني يا وېروسي ناروغي
ده چې ورته شرئ يا سرخان وايي چې تر ډېره واړه
ماشوان پرې اخته كېږي
Masseter ماسيټير يوه يوناني كلمه ده چې شخوند وهلو
ته وايي خو دلته موخه ترې د شخوند وهلو عضله هدف
ده يعنې هغه عضله چې په شخون وهلو كې مرسته كوي

maskulin (lat. Masculinus) نارينه، نارينه جنس
feminin ښځينه جنس، ښځينه

masto- (gr. Mastós) ښځينه تي يا ثدي، د تيوو غدې
يا د تيو څوكې
Mastalgie = Mastodynie د تيوو د غدې يا ثديو درد

Mastektomie = Ablatio mammae, Mammaamputation د
جراحي عمليات په مرسته په ښځینه جنس کې
د پرمختللي سرطاني ناروغۍ له کبله د ثدیو
یا تیو د غدې پریکول او لریکول
Mastektomie subcutane د ماما لرې کول
د پوستکي لاندې پدې شکل چې پوستکئ یا جلد یې
ساتل کېږي
Mastitis د ماما یا د تیوو د غدې التهاب
Mastodynie د تیو د غدې درد
Mastoid تیوو ته ورته جوړښت ته وایي لکه د غوږ
د پکې شاته یو لکۍ لرونکئ هډوکئ دئ چې په ښه توګه
د جس یا لمس وړ دئ، داسې ښي چې ماميلا وي
mast د تیو څوکې، زخې یا د ثدیو څوکو
-oid د کلمې هغه وروستۍ برخه ده چې ورتوالئ
لکه، شباهت لکه، یو شي ته ورتوالئ
Mastoidektomie د تیوو څوکو ته ورته جوړښتونو
یا ماستوئید د ټولو ژوانکې چې ورته لاسرسئ وي
لرې کول، پریکول
Mastoideus د تیوو څوکو ته ورته، زخو و ته ورته جوړښت
کومې چې پروسیسوز ماستوئیدیوز پورې اړه لري
Processus mastoideus = Mastoid
Mastoiditis د ماستوئید التهاب
Mastopathie د تیوو، ثدیو د غدې هغه ناروغۍ چې توموري
نه وي بلکې هورمونو پورې اړه لرونکې ډیجینیراتیف او
یا پرولیفیراتیف بدلونونه په نومولې شوې غده کې وي
Mastoptose ځوړندې ثدې، له اناتومیکې سیمې
څخه ټیټې د تیوو د غدو شتون یا موقعیت
Mastopexie اوپراتیفي ټینګول یا تثبیتول د تیوو د غدو

Masturbation تر ډېره حده په لاسي يا عمدي توګه
د جنسي اورګان ستيمولاسيون پېژاندل شوئ چې په
اصل کې د اورګازم رهبرئ يا لاربنودونکئ ته ويل شوئ

Mater (lat. = gr. Meningo-) = syn. Dura Mater دمغز
په تېره بيا د شوکي نخا يا حرام مغز پوستکي يا پوښ ته وايي
matrix, matricis (lat.) يوه لاتينه کلمه ده چې د مور، د
يوه اورګان د نطفې يا تخم، طبقې، يا پوښونو ته وايي
maxilla(lat.) پاسني يا پورتني ژامه، د پورتنۍ ژامې هډوکي
Tuber maxillae
Maximus ډېر لوړ، ډېر غټ
meatus (lat.) لاره، د تيريدنې لاره
Meatus acusticus externus د اوريدلو بهرني لاره
د اوريدلو يا غوږ د باندې لاره
medio- مينځ، مينځني، متوسط، وسط
medial مينځني برخی ته يا مرکز ته نزديوالئ
lateral له مينځني يا مرکزي برخې څخه لريوالئ
يعنې د بدن له مرکزي برخې څخه لري پرته سيمه
median د بدن د مينځنۍ برخې يا محور سره
په يوه سطحه يا هوارۍ، هم سطحه
medialis ميډياليز د بدن مينځنۍ برخې يا محور
ته نزدې يا نږدې شتوالي يا پروتوالي ته وايي(خو نه په
مرکزي يا مينځ کې شتون يا پروتوالئ ځکه چې هغه
ته ميډيوز، ميډيانوز) ويل کېږی
Facies medialis
medianus په مينځني سيمه کې شتوالئ، قرار درلودل
Crista sacralis mediana
Medianebene = Sagittalebene هغه مينځنۍ ليکه چې تنه
يا بدن په مخې او شا دو برخو ويشي

Mediastinum (lat. Quod per medium stat) یوه لاتینه
کلمه ده چې هر هغه غړي یا اورګانونه چې په مینځنۍ یا
مرکزي سیمه د تورکس یا ټټر کې شتون ولري چې په اصل
کې د تورکس د خونې یا جوف مینځنۍ سیمې ته وایي
Medicina (lat. = gr. -iatrie) طبي فن، طبي هنر
د طبي درملنې ډولونه

Medicus (lat. = gr. Iatro-) د طب ډاکتر، طبیب
ad usum medici هغه مواد یا درمل چې د طب ډاکتر
ترې ګټه اخلي یا د طب ډاکتر ئي پکاروي
Medius مینځنۍ، مرکزي، په مینځنۍ سیمه کې شتون
Medulla (lat.) مغز، نښه،هدف تري د هډوکي مغز دئ
Medulla renalis د بډوډو دننه محتوي یا مغز
Medulla spinalis د شوکي نخاع مغز یا حرام مغز

mega-; Megalo- (gr. Mégas) لوي، غټ، اوږد، غیرنورمال
غټوالئ، یا لویوالئ
Megakolon د غټو کولمو له حده یا اندازي زیات
پراخوالئ، له حده ډیر لویوالئ
-megalie د کلمې هغه وروستۍ برخه ده چې موخه
ترې ډېرغټوالی یا ډېرلویوالی نومول شوی
Akromegalie غیر نورمال یا غیر طبعي وده
یا غټوالی د بدن د غړو یا اندامو لکه د لاندیی ژامې
د سترګو د هډوکو کاسې، پزه، لاسونه او داسې نور
megalo- (gr. Mégas, megále) غیر نورمال غټوالی
Megaloureter د یوې خوا یا دواړو خواو د ادرار
د لېږدونې لارې یا حالب ډېر غټوالی، چې کېداې شي
کانجینیټال وي او دغه پېښه په نوو زېږیدلو نارینه جنسه
ماشومانو کې د ښځینه جنس په پرتله ډېر ښودل شوي

Megaureter = Megaloureter لوي يا ډېر غټ حالب

melano- (gr. Mélas) تور رنګ، تياره (چې له نصواري
تر تور رنګ پورې)، خړ رنګ
Melancholie (gr. Melancholìa) = syn. Episode توررنګه
صفراوي يا تور رنګه د تريخي د کڅوړې ترخه مواد
ميلانخوليا
Melanin تور رنګ ورکونکي مواد
Melanocyts لغوي معنی يې هغه ژوانکې دي
چې ميلانين جوړوي، يعني د تور رنګ ورکونکې ژوانکې
Melanodermie وړانګې که هغه طبعي وي که
مصنوعي کولای شي چې د بدن د پوستکي د رنګ دې
تياره کيدو لامل ګرځي
Melanom يو د پوستکي تور رنګه پاړسوب يا تومور
ته وايي او په ندرت سره په موکوز کې هم پيښېږي چې
دې مضر يا خطر ناکه يا خبيث دئ چې بايد ژومره چې
شونی وي د جراحي عمليات په مرسته پريک او لرې شي
Melanose معمولاً د ميلانوډېرمي په ځای
همدارنګه ميلانوز پکارول کېږي چې (ميلا په معنی د تور
او -اوزه د پای ټکي د ناروغۍ حالت، د ناروغه لرونکي
بدلونونو ځرګندونه) نومول شوې ده
melanotrop هغه لاملونه چې پيګمنتي ژوانکې
هڅوي يا تحريک کوي چې تور رنګ ونسي

melo- (gr. Melòs = Lat. Membrum) په لاتينه طبي ژبه کې
د نارينه جنسي غړئ يا پينس
Membran (lat. Membrana) نرئ،نازکه پوستکئ يا ظريفه پرده
Membrana tympanica د غوږ پرده، د ډوهل پوستکئ
Membrum غړئ، پرده،عضو

meno- (gr. Mén, Menòs) میاشـت موخه یا هدف تري
د کال میاشـت دئ
Menarche په نجونو کې لومړني د پیغلتوب یا بلوغ نښـه
چې د لومړي ځل لپاره میاشـتني وینې بهیدنه
یا مینسـتروشـن، خونریزي لیدله کېږي
arche (gr. Arché) ارښ یا ارش چې یوه یونانی کلمه ده
او پیل، اصل،چینه، منبع، مبدا ته وایي

meningo-, meningio-, meningeo- (gr. Méninx, méningos = lat. Mater) د مغز پوښ په تېره بیا د حرام مغز پوښ
Meningocele د حرام مغز د پوښ یا مینینګ ځوړندیدل
هیرنیا یا چوره کېدلو ته وایي لکه په سـپینا بایفیدیا
Meningeom ; Meningiom د دماغ او د حرام مغز
مینینګین او یا د اراکنوئیدیاماټر د ډېلو ژوانکو په ورو ورو
یا تدریجي توګه وده کونکئ یو ښـه یا سـلیم تومور ته وایي
Meningitis د دماغ د مغز او شـوکي نخا یا حرام مغز
کلکوو اویا پسـتو ، نرمو مینینګین التهاب ته وایي
Meningitis cerebralis د مغز د اراکنوئیډیاماټر التهاب
Meningitis cerebrospinalis د مغزو او شـوکي نخاع
د مینینګین التهاب
Meningitis spinalis د فقراتو د تیر مغز یا حرام مغز
مینینګین التهاب
Meningoencephalitis د میننګین او اینسـیفالو التهاب
ته وایي
Meningokokken = syn. Neisseria meningitidis
د غونډاري په ډول باکتري، هغه چې د مغز د مینینګین
د التهاب لامل ګرځي

menisko- (gr. menískos = lat. Menisco-, Meniscus) دې نوې
یا څو ورځو سپوږمۍ په شان یا هلالي ډوله جسم چې
موخه یا هدف ترې دې زنګنونو د بندونو یا مفصلونو حلقې
دې چې اوبجنې یا غوړینې دي چې دغه د زنګانه دې بندونو
هډوکې په خپل مینځ کې له سولېدو او تخریب کېدو ژغوري

Meniscofemoralis د ورانه د هډوکي مینیسکوز

Meniskektomie د مینیسکوز لرې کول

Meniscopathie د یوه مینیسکوز یا د بندونو د ګردو حلقو ناروغۍ

Meniscus د بند، مفصل ګرده حلقه

Menopause په ښځینه جنس کې د میاشتنۍ وینې بهیدنې، خونریزۍ پای ته رسیدل

-pause (gr. Paúein) پاوز، پاوزه یا پای، اخر د کلمې
هغه برخه ده چې له یوې یوناني کلمې پاوئین څخه
اخستلې شوې چې پای ته رسېدل، اخر نومېږي

Menorrhagie د مینستروېشن یا میاشتنۍ وینې بهیدلو ډیروالئ او اوږد محال والئ ځرګندوي

-menorrhoe میاشتنۍ وینه بهیدنه، البته په ښځینه جنس کې

-rhoe bzw. -rrhoe بهیر، بهیدل، روانیدل

Mens(lat.) مینز، مینس چې پوهې،علم ته وایي
چې دا باید له مینتوم چې له زنه، زنخ ته وایي غلطه نشي
یا اشتباه ونشي

Mens sana یوه لاتینه کلمه ده چې روغ روح یا عقل
په روغ بدن کې معنی ورکوي لکه چې وایي سلیم عقل
په سالم بدن کې وي

menses, mensium (lat., Pl.) = syn. Menstruation میاشتنۍ
وینه بهیدنه چې تل ډیر شمیر یا جمعې په شان پکارول کېږي

Menstruation (lat. Menstruum) په ښځینه جنس کې
د پېغلتوب له وخته تر څو چې مینوپوز وخت رسېږي په
نرمال ډول د میاشتې یوارې وینه بهیدنه له درې تر
شپږو ورځې صورت نیسي چې ورته میاشتنۍ وینه بهېدنه
یا خونرېزي هم وایي
mentum زنه، زنخ
Mesencephalon مینځنئ دماغ، د دماغ منځنۍ سیمه
meso- د کلمې هغه لومړۍ برخه ده چې مینځ، تر مینځ
د دو شیانو یا غړو تر مینځ، مینځنئ
Mesocolon دې میزانتیریوم په مرسته د کولون یا
غټو کولمو نښلول د ابدومن د شا په دېوال یا جدار باندې
Mesonephros میزونیفروز د ایمبریوجینېز په وخت کې
د بډوډو شتوالي ته وایي چې بیا د دویمې میاشتې په
پای کې هغه بېرته ورکېږي او بیا د بډوډو په وروستۍ
شکل مینځ ته راځي، د بډوډو تر مینځ مرحله
meta- (gr. Metá) په دننه کې، تر مینځ، شاته، وروسته
او همدارنګه بدلونونه
Metacarpalfrakur د لاس د مینځنیو هډوکو ماتیدنه
metacarpus د لاس مینځنۍ برخه هغه سیمه ده
چې د لاس د بیخ یا ریښو او د ګوتو یا پنجو تر مینځ شتون
لري(چې د کارپوس شاته قرار لرونکي) ته وایي
Metaencephlon د اینسیفلون شاته شتوالئ ! له میټا چې
په کیمیا کې د بینزول حلقې څخه موخه ده باید بیل شي
یا وپېژانده شي
Metamorphose د شکل، هیکل، اندام بدلېدلو ته وایي

Metamyelocyt ځوانې میالوسیټ، د میالوسیټ او
د رسېدلو ګرانولوسیټ تر مینځه د پرمختګ مرحله ښيي

Metastase (gr. metàstasis) لېږدیدنه، د سرطان
د دانې چې مور یا د اصلي تومور ځای په یوه اورګان کې
او لوښې یا بچي یې نورو اورګانو ته د وینې، لمفاوي سیستم
او یا ګاونډیتوب له کبله لېږدول کېږي
metastatic هر هغه حالت یا ناخوالې چې
د لېږدېدونکي تومور له کبله پېښېږي

meter هغه آله ده چې د شیانو اندازه کول پري کېږي

metopo- (gr. = lat. Frons) مخه، وړاندې = تنده، وچولئ
Metralgie د رحم درد
metrie (gr. Métron) میچ کول، اندازه کول

Ergometrie د بدن یا وجود د کار، فعالیت، توان
او قدرت اندازه کول د ارګومتر په مرسته ته ارګومیتري
وایي چې په پاي کې د زړه او د سږو ګراف یا د هغوي
د کار قدرت او توانایي ښکاره کوي
Metritis = Myometritis د رحم د دیوال د بیلابیلو برخو
یا طبقاتو التهاب ته وایي
metrio- (gr. Métra, lat. Uterus) رحم، د ښځې د بدن
هغه برخه ده چې په هغه کې ماشوم د نطفې له وخته
تر زېږون پوري ساتل کېږي
Metrodynie د رحم درد
metro- =Hystero-(gr. = lat. Uterus) میترو او همدارنګه
هیستیرو یوناني کلمه چې په لاتینه یوټیروس ورته وایي
رحم نومېږي

Metrorrhagie د رحم څخه يوه غير منظمه وينه بهېدنه
يا خونريزی چې له څورلسو ورځو څخه ډېرې ورځې دوام
کوي او د مياشتنی وينې بهېدنې يا مينستروېشن څخه
پرته شتون ولري ميترورازي ويل کېږي چې يا هورموني
لاملونو له کبله او يا خو اورګانيکي لاملونو له امله پېښېږي
mikro- = nano-(gr. Mikrós) وړوکئ،ډير لږ، بې مفهومه
او بې معنی شئ
Mikroangiopathie د وينې د رګونو د وړکيو يا ډېرو
وړکيو رګونو بدلونونو يا تنګېدلو له کبله پېښې شوې
ناروغيو تصوير لکه د ډيابيټس ميکروانګيوپاتي چې وروسته
بيا په ډيابيټيس ميليټوز کې

Mikroben مکروبونه
Mikrobiologie هغه علم ده چې له وړو ژويو، دهغو
چې په سترګو نه ليدل کېږي څېړي او يا بحث کوي
Mikrocephalie وړوکئ سر يا ډېره وړوکئ کوپړي
Mikrocheilie د شونډو وړکتوب
Mikrodaktylie د لاس او پښو د ګوتو وړکوالئ
د ګوتو وړکوالئ په لاسونو او پښو کې
Mikrodontie ډېر واړه غاښونه
Mikroglossie ډيره وړکئ ژبه
Mikrohaematurie په ادرار کې د وينې شتوالئ
کومې چې په سترګو نه ليدلې کېږي
Mikrokranie د سر د کوپړي(دماغ -) وړکی والئ
Mikrophtalmie په غير نورماله توګه د سترګو وړکئ والئ
Mikrorchie د خوټو يا خصيوو وړکئ والئ
Mikroscop هغه آله ده چې د هغو شيانو دليدلو
لپاره پکارول کېږي چې په سترګو نه ليذل کېږي

Mikrosomie = Nanosomie لړ وده یا نمو
وړوکئ پاتېکېدل، یو انسان چې عمر یي ډېر او تنه یا قد
او اندام یي د ماشوم په اندازه وي
Mikrostomie یوه وړکی خوله، یوه وړکی اړیکه
Mikrotie د غوږ وړکي غضروف، د غوږ وړکئ موشل
Mikrotrauma لږشانته ژوبلېدنه، ناچیزه ژوبله
وړوکې شانته ژوبلېدنه، وړوکې تراوما

minor, minus, minimus, parvus وړوکې، کوچني
Miosis (gr. Meíosis) وړکی کول، تنګول، دسترګو د تور،لېمو
یا پوپیلین وړکې کېدل، نزدې کېدل

Miotika داسي درمل شته دي چه د سترګو تور
یا پوپیلین تنګوي، وړکي کوي

mitis (lat.) نرم، ملایم، معتدل
Mitochondrion میټوښاندریا چې په ژوانکې شتون لري
Mitose (gr. Mítos) میتوز له یوناني کلمې خخه چې
تار نومېږي اخستلې شوي چې په اصل کې په غیر
مستقیمه توګه د ژوانکو ویشل دي، ځکه چې
دلته کروموزومونه د لیدلو وړ وي
Mitral د زړه دننه هغه پردې دي چې د کینې خوا
د اتریوم یا اذین او د وینتریکولوم یا بطین تر مینځ پورې
اړه لرونکي
Mitralinsuffecience د میترال پردې یا د میترال والونه
په پوره توګه یا مکمل ډول خپله دنده ښه سرته نشي
رسولاي یا میټرال عدم کفایه
Mitralstenose د میترال د والوو تنګوالئ

Mitralvulvus (Valva atriuoventricularis sinistra) دوه
څوکې یا دوه غاښه پردې یا بادبانونه چې د کینې خوا اټریوم
یا اذین او د کینې خوا وینټریکولوم یا بطین تر مینځ شتون لري
mixtum (lat.) ګډوډ،څو شیان او یا جنسونه سره
یو ځای کول، د دو بیلابیلو نسلونو څخه نوئ پیدا شوئ نسل
Mixtum malum د ښه او بد یوځایوالئ
modiolus (lat.) په بایسکل کې، یو خالي یا جوف لرونکئ
محور لکه د غوږ په مینځنئ سیمه کې د حلزوني
هډوکي محور، موډیولوس کوښلیا، وړه اندازه
Modiolus cochleae حلزوني ډوله جوړښت د غوږ
په دننه سیمه کې
modius پیمانه
molar د میده کولو یا ځپلو غاښونه
molaris هر هغه څه چې ځپلو یا میده کولو سره اړیکې لري
Dens molaris (lat. = Gr. Mylo-) د هر هغه څه چې
د ژامې غاښونو سره یا د ځپلو، میده کولو غاښونو سره
اړیکې لري
mollis پوست، نرم
mono- (gr. Mónos) یوازینئ، یوازې، یوالئ
Monarthritis = Arthritis د یوه بند یا مفصل التهاب
Monarthrose کله چې یواځې یو بند په ارتروز اخته
او یا یو بند یا مفصل له ناروغۍ سره مخامخ وي
Monartikulaer په هغه څه سره چې یواځې یو بند
یا مفصل مخامخ وي
Monobrachie د زېږون له وخته یا په کانجینیتال ډول
د یوه لاس لرونکئ یا د یوه لاس څښتن
Monochrom د یوه رنګ لرونکئ، یو رنګیز
Monokular د یوې سترګې لرونکي

Mononeuritis یوازې د یوه عصب التهاب
Monoparese یواځې د یوه اکستریمیټیټ فلج ته وایي
اما ځینې په دې نظر دي چې ا دا په مکمله توګه فلج نده
بلکې د عضلاتو د پرمختللې ناتواني او کمزوري پایلې ښـې ده
Monophobie له یوازیتوب څخه ویره، ډاریدل
Monopie یوه سترګیزه،د زېږون له وخته دیوې
سترګې شتوالئ
Monoplegie د یوه اکستریمیټیټ لکه د یوه لاس
یا پښـې فلج ته وایي
Monorchie یواځې د یوه خصیې شتون د خصیې
په کڅوړه کې
mons, montis (lat.) مونز یوه لاتینه کلمه ده چې د غره
معنی ورکوي لکه مونز پوبیز
Mons pubis

Morbiditaet (lat. Morbidus) د لاتینې کلمې موربیډوز چې
ناروغ معنی لري اخستلې شوي او د ناروغۍ نوعیت
څرګندوي یعنې د یوې ناروغۍ د پېښـو د شمېر اندازه
د یوې ځانګړې ناروغۍ له کبله په یوه ځانګړي وخت یا
زمان کې د وګړو د شمېر په تناسب ته وایي یعنې په
مقایسه د مورټالیټیټ
Morbilli (lat. Morbus) = Masern له لاتینې کلمې وړوکي
یا ناچیزه موربوز چې ناروغي نوموله شوې ده اخستلې
شوې چې ورته نوم یي مازیرن هم ښودل شوئ

Morbus (lat. Morbus) ناروغي، مریضي
morbus gravis ډېره سخته ناروغي

Morphology (gr. Morphé) ،Anatomie; له یونانی کلمې

مورف څخه چې جوړښت، شکل، فورم معنی لري اخستلې شوې ده او مورفولوژي هغه پوهه یا علم ده چې د ژوي یا دې ژوندي موجود له جوړښت، شکل، هیکل او فورم څېړي یا ترې بحث کوي د بېلکې په توګه اناتومي

polymorph ډېر ډوله یا بیلابیل جوړښتونه، شکلونه

amorph بې ډوله، بې شکله، د ځانګړي جوړښت نه درلودل

mors, mortis (lat.) مړینه، مرګ

1. M. subita نابېره مړینه، دفعتاً مړینه
2. M. ante mortem مخکې له مړینې
3. M. post mortem وروسته له مړینې

Mortalitaet, mortalitas د مړنې کچه، شمېر،مرګ ومیر

mortuus (lat. = gr. Nekro-) نکروز، مړینه،مرګ، له مینځه تلل

muko- (lat. Mucus) خراشکه، مخاط، بلغم

mukolytika (gr. Lytikòs) = Expektorance موکوز منحل کوونکي، له مینځه وړل، ټوټه کوونکي

Mukorrhoe له حده زیات د موکوز یا خراشکې بېلېدنه او بهر کېدل

Mukoes, mucosus له موکوز څخه ډک،مخاطي

mucusa د خراشکې جوړونکې پرده یا غشا مخاطي غشا

Mukotympanon له موکوز څخه د یوې التهابي ناروغۍ له امله د ټیمپانون د جوف ډکېدل

muliebris ښځینه

Morbus muliebris ښځینه ناروغي

multi- (lat. Multus) ډير شمير هر هغه څه چې حساب
کېږي او هر هغه شيان چې ډير زيات وي او نه حساب کېږي
multicellulaer د ډيرو ژوانکو لرونکي، په هغه
جوړښت کې چې ډېرې ژوانکې شتون ولري
Multipara د ډېرو ماشومانو زېږونکې يا هغه مور چې
دوه يا له هغه زيات ماشومان يي په ګېډه ګرځولي وي
يا دنيا ته راوړي وي

Mumps = Parotitis epidemica ډه ډ غمبورئ، کلچرک
د پاروټيټ د غدې التهاب

Musculi (Mm, lat.) د ډېرو يا جمعې کلمه ده چې ماهيچې
عضلې، عضلاتو ته وايي
Mm. = plorum. د جمعې معنى لري
musculus (Dim. lat. = gr. Myo-, myos) ماهيچه. عضله
Dim. = Diminativum له لاتينې کلمې اخستلې شوې چې
د لږ، وړوکي معنى لري
Musculus biceps د هغو عضلو دستې چې دوه ککرې
يا دوه سره لري
(-ceps ،Caput) سيپز د کلمې وروستۍ برخه ده چې
له کاپوټ څخه اخستلې شوې او ککرۍ ياکوپړۍ معنى ورکوي
Musculus genioglossus (gr. Genio-) زنه، زناخ
Glosso- = ژبه، زبان
Anatomie : mentum = زنه lingua = ژبه
جينيو يا ګينيو زنې او ګلوزوس ژبې ته ويل کېږي دواړه يوناني
کلمې دي اما برسېره په دې دغه کلمو ته په اناتومي کې
يا لاتينه ژبه کې مينتوم زنې اولينګوا ژبې ته ويل کېږي
Musculus levator ani

Musculus pectoralis major د ټټر يا صدر پر مخ پرته لويه عضله، ځينې عوام خلک ورته څوړ، د څوړ غوښه هم ورته واي

Musculus sphincter anie

Musculus omohoideus

Musculus opponenMusculus quadriceps

Musculus triceps هغه عضله چې درې سرونه يا ککرې لري په دې ډول چې په خپل هر سر باندې د هډوکو په يوه برخه ټينګېږي

myo- (gr. Mýos =Maus) ميو په يوناني ژبه کې ماهيچې عضلې ته وايي

Myalgie = Myodynie د عضلو درد په سيميزه او يا ټوليزه توګه چې تر ډېره حده له ميالګيلوز سره يوځای وي

Myasthenie د عضلې د قوت، توانايی لږوالئ، کمزوري چې د عضلې د عصب د ستونځو له کبله مينځ ته راځي

my (gr. Mys = عضله

a- = نشتوالئ

sthen = قدرت، اتلوالي، قوت،توانايي

-ie = i د کلمې دې پای ټکي

Myatrophie مياټروفي چې لغوي معنی يې د عضلې د تغذې نشتوالئ يا لږوالئ يا سوئتغذي ته ويل شوي ده اما په طبابت کې مياټروفي د عضلې د اندازې او حجم يا ډبلوالي لږوالئ ښودل شوئ يا ليکل شوئ دئ

Myadriasis د سترګو د تور،لېمو، مردمک چشم پراخوالئ

Myadriatikum هغه مواد يا درمل چې د سترګو د لېمو د پراخوالی دنده ترسره کوي، د سترګو د لېمو پراخوونکې مواد يا درمل

myelo- (gre. Myelós = lat. Medulla = Mark) نښه
نښاني، مارک، حرام مغز

Myelitis د حرام مغز، خړ مغز، شوکي نخا التهاب
او یا د هډوکي د مغز التهاب

Myeloblast یو نه پوخ شوئ یا نه رسیدلئ
د هډوکو مغز،هغه وخت چې د هډوکې مغز خپلې
اخریني مرحلې ته نوي رسیدلئ

myelo- = د هډوکي مغز

blast = ځوانې ژوانکې، نه رسیدلې ژوانکې

Myelocyt د هډوکي د مغز ژوانکه

Myelodysplasie د زېږون له وخته د شوکي نخاع
انومالي، غلطه وده

Myelographie د کانترستي موادو په مرسته
د شوکي نخاع ښودنه په رادیولوژۍ عکس، کلیشه کې

Myelomalazie په غیر طبعي توګه د شوکي نخاع
پوستوالئ، نرموالی

Myelopathie د شوکي نخاع، حرام مغز ناروغۍ او
یا د هډوکو د مغز ناروغۍ

myko- , myco- (gr. Mýkes) قارچ، پووپنکې، الجي، فنجاي

Mykologie د فنجایي ناروغیو څېړنه، پېژاندنه

Mykose مېکوز د یوې ناروغۍ هغه حالت څرګندوي
چې دې مېکوزي مکروب یا انفیکشن له کبله پېښږي

Mykotik Balanitis د کلیتوریدیسز، پینیز التهاب
چې لامل یې مېکوز وي

Mykotoxin د مېکوز په مرسته یا واسطه زهري کېدل
مسموم کېدلو ته وایي

Mylo-(gr. = lat. Dens molaris) د ژامې غاښ، د ځپلو
ژرنده کولو، میده کولو غاښ
Myodynie د بدن دې غوښو یا عضلاتو دردونه
Myokard د زړه دیوالونه چې له عضله جوړ شوي دي
د زړه عضله
Myokardbiopsie د زړه دعضلې ځخه یوه ټوټه
یا پارچه اخستل د تشخیصي څېړنو یا معایناتو لپاره
Myokardfibrose د زړه د عضلې د جوړښتونو مړینه
چې په ځاي يې فیبروز یا ریښو ته ورته جوړښتونه مینځ
ته راځي یا په بل عبارت د زړه په عضلې کې
د انټېرسټېشیال فیبروز ډېروالئ
Myokardinfarkt د عوامو په ژبه د زړه سکته
په یوې نابېره یا دفعتاً توګه دزړه د هغې سیمې مړینه
چې هغې سیمې ته د وینې د بهیر ستونځه پېښېږي یا وینه
نشي رسېدلئ ځکه چې وینه آکسیجن لېږدوي صورت نیسي
Infarkt (lat. Infarcire) انفارکت له یوې لاتینې کلمې
انفارکیر، انفارسیر څخه اخستلې شوې ده چې دننه دریدنه
په دننه کې دریدل، توقف ته ویل کېږي چې د زړه په عضله
کې سکته، احتشا
Myokardiopathie = Kardiomyopathie د زړه
د عضلې ناروغی
Myokarditis د زړه د عضلې التهاب
Myokardnekrose د زړه د عضلې مړینه، ورستیدل
له مینځه تلل
Myokardose د میوکارد یا د زړه د عضلې په حالت
کې بدلونونه په دېس پروتئینمي کې
Myokardruptur د میوکارد چاودیدنه، د زړه دې
عضلې چاودیدنه د تراوما یا نورو پیښو له کبله

Myoklonus د عضلې رېږدېدل، لرزه، ارتعاش، تشنج ته وايي

Myom د عضلې يا د ميزينښېمال، ميزينشېمال يو ښه
يا سليم تومور يا پړسېدنه ده. مېوم په رحم کې
د مينسټروشن د ډېروالی او اوږدوالی لامل ګرځي
Myo- عضله
-om نوئ پيدا شوئ ، تومور، غده، پاړسوب، دانه
Tumor هر هغه نوی مينځ ته راغلی بدلون دې بده په يوه
غړي يا سيمه چې دې پاړسوب په ډول وي تومور بلل کېږي
Myomatose په رحم کې د ډېر شمير ميوم شتوالي ته
ويل کېږي يعنی د رحم عضله له ميوم څخه ډکه وي
Myometritis = syn. Endometritis د رحم د عضلې
التهاب ته ويل کېږي
Myometrium = syn. Uterus د رحم د عضلې د ديوال
طبقو ته ميوميتريوم وايي
Myopathie د عضلې پورې اړه لرونکې ناروغی

Myopie (gr. Myop) لنډ ليدنه، هغه څوک چې نږدې
شيانويني او لرې نه ويني
Myorrhexis په عضله کې درز، چاود
myos- ميوز د کلمې هغه لومړی برخه ده چې
ماهيچه،عضله نومولې شوې ده
Myosakrom د عضلې بده دانه، د عضلې خبيثه دانه
Myosin منحل نه کيدونکي، دې ګلوبولين پورې
اړه لرونکي عضلي پروتين(چې تقريباً 60٪ دې ميوفيبريلين
وزن جوړوي)ويل کېږي
Myositis د يوې عضلې يا ډله ايزو عضلو يو التهابي
عکس العمل يا رياکشن ته وايي چې له يوې اکوټې
يا کرونيکې تګلارې سره مخامخ وي

Myospasmus د عضلې تشنج، شخوالئ
Myotrop د هرې هغې پېښې یا ناروغۍ چې
عضلې پورې اړه لرونکې وي
myxo- (gr. = lat. Mucus) خراشکه،مخاط، مخاطي مایع

N

N. = Nervus(Nerv) عصب
Nn. (Nervi) Pl. د جمعې نښه ده یعنې اعصاب
Na. (Natrium) سوديوم
Nacl (Natriumchlorid) د خوړو مالګه
Naevus (lat.), Pl. Naevi د زېږون له وخته یا وروسته
مینځ ته راغلي د عوامو په ژبه خدائي خالونو ته وايي
nano- = mikro- هغه څه چې په سترګو نه لیدل کېږي
میکروسکوپي شیان
Nanomelie د کوم غړي یا اندام غیرنورمال ډېر وړکتوب
Nanosomie = Mikrosomie لږ وده لکه ماشوم پاتېکېدل
د بدن وړکي پاتېکېدل
naris د پزې یا سپوږمو سورکي
nares, narium(im plural) پزه یا دې بویولو آله
یا اورګان نومول، د شامعې حس
Naso- Rhin-, Rhino- پوزه، پزه
Nasus = Rhin تنفس یا هوا اخستلو د لارې پیل،سپوږمې،پزه
Alae nasi(lat.) د پزې پردې یا وزرونه
Dorsum nasi (lat.) د پزې شاخواته
Limen nasi (lat.) د پزې پولې، سرحدات
navicula یوه نازکه ټوټه لکه زرورق، وړوکې بېړۍ، کشتۍ
navicularis هر هغه څه چې ناویکولا سره اړیکې لري
یا نویکولا ورسره مخامخ وي

Os naviculare = Ossa tarsi نازکه هډوکئ، ببړی
ته ورته هډوکئ

nekro- (gr. Nekos = lat. Mortuus) مړینه،مړه شوي
له مینځه تللې

Nekropsie د مړي یا جسد لیدنه، کالبد شکافي
Nekrose په پتالوژیکه توګه د بدن د ژوانکو
یا جوړښتونو مړینه یا له مینځه تلل او بدلدنونو ته چې
په تحریکي ډول او نه پلان شوی توګه ترسره کېږي او تر
بهرني اثر لاندې مینځ ته راځي نکروز وايي لکه سوځیدل
توکسن او انفیکسیون چې دلته یوه افلامسیون یا دې
التهابي پیښې شتون ضروري ده او په اپوپتوز کې بیا چې
یوه فزیولوژیکه بڼه لري او د پروګرام له مخې دې ژوانکو
مړینه ترسره کېږي تر څو د اورګانیزم مساوي انډول د ژوانکو
د تقسیم او مړینې وسائل شي دغه دې اپوپتوز عملیه
د فګوسیتوز دې ژوانکو په مرسته ترسره کېږي او
کومه سیمیزه التهاب په کې کوم اثر نه لري
nekrotic له مینځه تللې، مړه شوي

neo- (gr. Néos=neu=lat. Natus) نوي، نوي زېږدلئ ماشوم
Neoblast نوې مینځ ته راغلې ژوانکې چې
د پېژاندنې وړ نه وي، غیر تفریقي ژوانکې
Neogenese نوئ جوړشوئ، نوئ مینځ ته راغلئ
Neoplasie د بدن له جوړښتونو یا تشیو څخه
نوي جوړشوي جوړښتونه چې پخوا یا نورمال وه او یا خو هم
یې شتون نه درلود لکه د پرهار درغولو لپاره
د ګرانولویشن جوړښتونه یا ساختمانونه او لکه دانې
یا تومورونه دي

neonatal له زېږون څخه وروسته د هغو لومړیو ګړیو
لحظو یا وخت څرګندونه ښـي
Neonatalogie هغه پوهه ده چې دې
نوي زېږدلي ماشـوم پیریود یا دوران تر څېړنې لاندې نیسـي
او بحث ترې کوي او د ماشـومانو د طب یوه برخ جوړوي
Neonatus نوئ زېږدلئ شـوئ یا نړی ته راغلی ماشـوم
Neoplasma د بدن له ژوانکو یا جوړښـتونو څخه نوئ مینځ
ته راغلئ شـئ چې پخوا نورمال او یا یې شـتون نه دردرلود
لکه تومور

nephro- (gr. Nephrós = lat. Ren) بډوډي ، پوښـتورړي
ګرده ، کلیه
Nephralgie د پښـتورړو درد، د بډوډو درد
Nephrektomie د پډوډي د یوه لوي یا غټ تومور
په شـتون کې باید د شـونتیا په صورت یا امکان په صورت کې
یو بډوډئ په مکمل ډول لري شـي یا وویسـتل شـي
Nephritis = Glomerulopathie; Pyelonephritis; Balkan-
Nephropathie د بډوډو یا پوښـتوړړو التهاب
Nephrocirrhose د بډودو سـېرهوز، سـېروز
د بډوډو ګونجوالئ، چین او چروک درلودل
nephrogen کوم شـئ چې له بډوډي څخه
سـرچینه نیسـي، مینځ ته راځي یا له بډوډي څځه بهر کېږي
Nephrographie د رادیوګرافی د وړانګو په مرسـته
د بډوډو دننه جوړښـتونو او ورپیښـي شـوېو ناروغیو ښـودنه
ښـکاره کول
Nephrolith د تیګې، تیګو یا ګاټو شـتوالئ دبډوډي
یا بډوډو په جوړښـتونو یا پرانشـیم کې
Nephrolithiasis د تیګې شـتون په بډودي کې

Nephrilithotomie = Nephrotomie د يوه جراحی عمليات
تګلاره يا پروسه ده چې د هغې په اساس د بډوډي تيګې
لري کوي يا ويستلې کېږي

Nephrologie د نيفرولوژي يا د بډوډو پيژاندنې
پوهه، هغه مسلک يا رشته ده چې د بډوډو دې دندې
او ناروغۍ د څرګندونې او پېژاندنې سره مصروف دي
يا اړيکې لري

Nephrom د بډوډي دانې يا تومور
د بډوډي کارسينوم،د بډوډي پاړسوب يا غټېدلو ته وايي

Nephropathie د بډوډو ناروغۍ

Nephropathie diabetic = diabetic Nephropathie = diabetic Glomerulosklerose دې بډودو هغه ناروغۍ چې
د خوږې د ناروغۍ يا ډيابت د ناروغۍ له کبله چې ډيابيټيک
ګلومېرولوسکليروز هم ورته وايي او دې دويمې ناروغۍ په
څير يا ډول راڅرګندېږي يا مينځ ته راځي

Nephropexie د شونتيا يا امکان په صورت کې د يوه جراحي
عمليات په مرسته د بډوډي يا بډوډو ټينګول، تثبيت کول دهغه
په اناتومي سيمه يا موقعيت کې لکه نيفروپتوز او نور

Nephroptose د بډوډي ښکته کيدل يا ټيټيدل له خپل اصلي
يا اناتوميک ځاي څخه

Nephropyelolithotomie د بډوډي د دننه جوړښتونو پرانستل
يا شق کول د هغه د تيګې په سر د دې لپاره تر څو چې
د بډوډي او د بډوډي د کاسې يا حويظې تيګې لرې شي

Nephrorrhagie د بډوډي وينه ورکول يا خونريزي

Nephrorrhaphie د بډوډي ګنډل

Nephrose = nephrotic Syndrom د بډوډي غير نورمال حالت
ته ويل کېږي

Nephrotomie هغه پرانستنه چې یوازې د بډوډي دننه

جوړښت یا پرانشیم پورې اړه لري، د بډوډي د دننه

جوړښت پرانستل

nephrotrop هر هغه څه یا ناروغۍ چې

د بډوډي پورې اړه لري یا ورسره مخامخ وي

N. = Nerv(lat. Nervus) عصب

Nerv motoric (Nerv efferent) هغه عصب چې

خوځوونکې دنده په غاړه لري لکه د موسکولوس خوځښتونه

Nerv sensoric (Nerv afferent) لکه د خوند یا مزې

او د لاړو یا لعابي غدو څخه موخه ده

Sensibilis (lat.) د عصب حساس والئ لکه د پوستکي

د جس یا لمس په وخت کې

Nn. = Nervi (Nerven) اعصاب

Nerv system (anat. Systema nervosum) عصبي سیستم

Nerve vegetativ (lat. Vegere) ویجیټاتیف له یوې لاتینې

کلمې ویګیر چې ژوند ورکول،نوې یا تازه نیرو ورکولو ته وایي

خو په طبابت کې تر ډېره حده ویګیټاتیف نیرف سیستم

یا اوټونوم نیرف سیستم تر ډېره حده له یوه غیر ارادي، نابېره

بې خبره او په ناپوهۍ کې یوه عکس العمل یا ریاکشن سره،

چې برخلاف د انیمال نیرف سیستم عمل کوي ښودل شوئ

vegetative Nervsystem = autonome Nervensystem Reaktionen

Vegetation (lat. Vegetatio) ویګیټاشن له لاتینې

کلمې ویګیټاسیو څخه چې ژوندئ، ژوندي ساتل معنی

ورکوي خو په طبابت کې په اصل ودې، نمو، ډېرېدل، تکثر

ته وایي

Nervus (lat) نیروس، نیروز له لاتیني کلمې اخستله
شوې چې اعصاب معنی ورکوي
Nervus abducens (VI) دا شپږم عصب دئ
Nervus ascendens د هر عصب هغه ځانګه چې
مخ ښکته پرته وي
Nervus frontalis (N. Ophthalmicus) د فرانټالیز عصب
د اوفتالمیکوز د عصب ثانګه ده چې دئ خپله بیا
د ټریګیمینوس د عصب لومړی غټه ثانګه ده
Nervus recurrens هر عصب د ریکورینس
یا بېرته ګرځېدونکې ثانګه لري
Nervus trigeminus (V) پینځم عصب دئ
neural هغه څه چې عصب ورسره مخامخ یا اخته وي
یا ورپورې اړه لري
Neuralgie عصبي درد
neuralgic هعه څه چې عصبي درد سره اړیکې لري
Neurasthenie د عصبي سیستم خستګي، کسالت
neuritic هغه څه چې د اعصابو د التهاب له امله مینځ
ته راځي یا هغه ناخوالې چې لامل یې عصبي التهاب وي
neuritis د اعصابو التهاب
neuro- (gr. Neúron = lat. Nervus, Nerv) عصب، اعصاب
Neurochirurgie عصبي جراحي
Neurocranium د عصب جمجمعه، د سر کوپړی، دمغز کوپړی
Neurogen کوم شئ یا هغه څه چې په عصب کې
مینځ ته راغلئ
Neurologie هغه پوهه ده چې اعصاب او د اعصابو
ناروغۍ څېړي یا ورڅخه بحث کوي یا اعصاب پېژاندنه کوي
Neurom د اعصابو پاړسوب یا دانه چې تر ډېره کچه
ښه،سلیم یا بې ضرره وي

Neuromuskulaer هغه ناروغۍ چې اعصاب
او عضلې ورسره مخامخ یا مصاب کوي
Neuropathie = Polyneuropathie, Neuritis د اعصابو ناروغۍ
عصبي ناروغې چې ورته پولینایروپاتي، نایریټز هم وایي
Neuroradiologie د وړانګو یا رادیولوژۍ په مرسته
د عصبي سیستم د ناروغیو پېژاندنه او وروسته د هغو درملنه
Neurose د اعصابو ناروغه حالت په تېره په رواني او
یا رواني ټولنیزه یا اجتماعي ستونځو کې بې له دې چې
کومې اورګانیکې ناروغۍ وپېژاندلې شي یا شتوالۍ ولري
neurotic کله چې انسان د عصبي او یا رواني حالاتو
روغتیایي بدلونونو او ناخوالو سره لاس او ګریوان یا مخامخ وي
neurotoxic هر هغه شئ یا مواد لکه ځینې درمل
چې د عصب یا اعصابو د ژوبلیدنې لامل ګرځي
نایروټوکسیک بلل شوي
Neurotoxin عصبي زهري کېدل، هر هغه مواد
چې عصبي تسموم مینځ ته راوړي
neurotrop هغه څه چې په عصب اثر کوي
Neurovaskulaer هغه څه چې اعصاب او
د وینې رګونه اخته کوي، ککړ یا مصاب کوي یعنې
هغو ناروغیو سره چې اعصاب او د وینې رګونه مخامخ وي

Nodus غوټې، ګره، غدې
Nomen, Nominis, Name نوم، اسم
Nonus, novem (IX) د نه (9) عدد

Noradrinalin = Norepinephrin نورادرینالین هغه هورمون
دئ چې په بدن کې د بډوډي د پاسه غدې څخه توېږي
یا افراز کېږي او همدارنګه د کاټیکولامین له ډلې شمېرل کېږي

normo- (lat. Norma = normal) نورمال، منظم، مرتب،بې زيانه
Normochrom له نورماله رنګه، نورمال رنګ شوي
Normochrom Erythrocyt د وينې سره ژوانکه
له نورمال يا اصلي رنګ سره، د وينې يوه سره ژوانکه چې
د نورمال هيموګلوبين لرونکې وي
Normochrom Anaemie د وينې هغه غربت
يا د وينې هغه لړوالئ، کمخوني ښودنه کوي چې د يوه
نورمال هيموګلوبين درلودونکې وي
normotrop په نورماله، منظمه سيمه يا ټاټوبي کې

Nucha (lat.) پشت ګردن، څټ،د ورمېږه شا خوا

Nucleolus هستوي اجسام، د ژوانکې په مينځني سيمه
يا په هسته کې پراته جوړښتونه
Nucleolemma د هستې پرده، دهستې غشا
Nucleolus هستوي اجسام
Nucleus (lat.) دژوانکې هسته، د ژوانکې مينځني برخې
Nucleus د يو جسم هسته،د يو شي مينځني برخه يا سيمه
Nullipara هغې ښځې چې تراوسه يې هيڅ
ماشوم نه وی زېږولئ يا دنيا ته نه وي راوړئ

-para (lat. Parere) د کلمې هغه وروستۍ برخه ده
چې له لاتينې کلمې پارير څخه اخستلې شوې
چې زيږونکې معنی ورکوي
uni- يو، يوه، هغه يوه لکه دا لاندې
Unipara يوه ښځه، کومې چې يا هغې چې
يوازې يو ماشوم زيږولئ يا دنيا ته راوړئ وي
primi- (lat. Primus) لومړئ، لومړنئ لکه دغه لاندې
Primipara لومړني زېږونکې ښځه يا مور

multi- (lat. Multus) ډېر، زيات لکه دا لاندې

Multipara يوه ښځه چې دوه يا له دوه څخه ډېر ماشومان يا بچيان نړي ته راوړي وي

nykt- (gr. Nýx) نيکت له يوناني ژبې نيکز يا نيکس څخه اخستلې شوې چې شپه، شب نومېږي

Nykturie د شپې له خوا ډېر ادرار کول

Nymphomanie (gr.) = Hypersexualitaet د ښځو د شهواني قوې يا شهوت ډېروالئ له مخالف جنس يا نارينه سره

O

Obduktion (lat. Obdurare) مخ په وړاندې ښودل، مخ په وړاندې رهبري کول، له مرکز يا مينځني سيمې څخه چې موخه ترې تني يا بدن له محور څخه لرې کول، پريکول دي همدارنګه کله ناکله ورته نومونه لکه سيکشن، اوټوبسي هم پکارول شي

Obex, obicis (lat.) دا بيلابيلې معنی

Objektiv

obliquus مايل، کوږ، منحرف

occiput, occipitis (lat.) د سر يا کوپړي د څټ سيمه چې د کوپړۍ شا ورمېږه سره اړيکې لري

octavus = octo- اتمه، د يو شي اتمه برخه

octo = VIII = د اته(8) عدد اصلي عدد، اساسي عدد

octavus = ترتيبي عدد

Oculo-, okulo-, ophthalmo- (gr. Ophthalmós = lat. Oculus) سترګې، سترګه

oculus (lat.) اوکولوس یوه لاتینه کلمه ده چې سترګې ته وایي
odeno- غاښ

odento- (gr. odús, odóntos) له یوناني کلمې څخه اخستلې شوي چې موخه یا مقصد یې غاښ ده
Odentalgie = Odontodynie د غاښ درد
Odentitis د غاښ التهاب، هدف ترې د غاښ د ووریو یا د غاښ د غوښې التهاب
Odentodynie د غاښ درد
Odentogen له غاښونو څخه مینځ ته راغلې ناروغۍ
Odentogenese د غاښ پر مختګ، د غاښ وده
Odentologie هغه علم دئ چې د غاښو ناروغۍ او د هغو درملنه څېړي، د غاښو طب
Odentopathie د غاښ یا غاښونو ناروغۍ
odor, - oris د بویولو حس، د شامعې حس

-odynie د کلمې هغه وروستۍ برخه ده چې درد، خوږ معنی ورکوي لکه دا لاندې
Gloss odynie د ژبې درد، درد زبان
Pleur odynie د پلایرا درد، پلورا درد
Om odynie

Oedem (gr. Oídema) = Hydrops پاړسوب، هغه درد نه لرونکي او سور رنګ نه لرونکئ پاړسوب چې د بدن په بیلابیلو ځایونو کې د ځینو ناروغیو له کبله د اوبو ته ورته مایعاتو د ټولیدنې له امله مینځ ته راځي
Kardial Oedem هغه پاړسوب چې د زړه د ناروغي له کبله پېښېږي

Oedematos پە ټولیزه توګه یا خپره شوې اوډیما
یا اوذیما پدې معنی چې په ټول بدن کې د اوبو دې
ټولېدنو روږدوالئ

Oesophago- = Oesophagus (gr. Oísein لېږدونه، تېرونه
phágema خواړه، غذا د خوړو د لېږدونې لاره، د خوړو
د تیرونې لاره یا نل یه وایي چې له یوې یوناني کلمې
څخه اخستلې شوې ده
Oesophageal هغه څه چې د خوړو مرۍ یا نل ورسره
مخامخ وي
Oesophagektomie لري کول یا پرې کول د اویزوفاګوز، اوزوفاګوز
Oesophagitis د خوړو د مرۍ د موکوز په سیمه
کې د لاميناپروپریا التهاب، تر ډېره حده د ریفلوکس
اویزوفاګیتیز له امله مینځ ته راځي ،د اوزوفاګوز التهاب
Oesophagodynie د اوزوفاګوز درد
Oesophagoenterostomie د جراحي عملیات په مرسته
د اوزوفاګوز نوي اړیکې له کولمو سره
Oesophagogastrostomi د جراحي عملیات په مرسته
د اوزوفاګوز او معدې تر مینځ نوې اړیکې جوړول
Oesophagographie د رادیو لوژي وړانګو په مرسته
د اوزوفاګوز ښودنه او د ناروغي پلټنه
Oesophagoileostomie د اوزوفاګوز نوي اړیکې له الیوم
سره د جراحي عملیات په مرسته
Oesophagojejunostomie اوپراتیفي نوي اړیکې یا یوځایوالئ
د اوزوفاګوز او دخالي کولمو یا
جیجونوم تر مینځ
Oesophagokolostomie د جراحي عملیات په مرسته
د اوزوفاګوز نوې اړیکې له کولون سره

Oesophagopathie د خوړو تیرولو د لارې ناروغۍ
Oesophagoskopie د اندوسکوپ په مرسته د اوزوفاګاز لیدنه او پلټنه
Oesophagospasmus د اوزوفاګوز تشنج، شخوالئ یا د خوړو د تیرولو د لارې د عضلاتو شخوالئ یا کرمپ
Oesophagotomie په اوپراتیفي توګه د اوزوفاګوز پرانستل، خلاسول
Oesophagus(lat.) اوزوفاګوز یوه لاتینه کلمه ده چې د خوړو یا غذایي موادو دتیریدنې، لېږدونې لاره معنی لري
Oesophagusatersie congenital په کانجینیتل ډول یا د زېږون له وخته د اوزوفاګوز یا د خوړو د لېږدولو د لارې بندښ یعني خواړه نه تیرېږي او بند پاتې کېږي
Oesophagusektasie, abnormale په غیر نورمال یا غیر اناتومیک ډول د اوزوفاګوز پراخوالئ ، پلنوالئ، د قطر پراخوالئ
Oesophaguskarcinom اوږد محاله التهاب د اوزوفاګوز کیداي شي چې لومړئ د چنګاښ یا سرطان سرچینه یا منشه وي او وروسته په سرطان واوړي
Oesophagusruptur د اوزوفاګوز په دیوال یا جدار کې چاودیدنه، د اوزوفاګوز چاودیدنه
Oesophagusstenose د خوړو د لېږدونې یا تیرونې د لارې یا اوزوفاګوز تنګوالئ

-oid or -id (gr. Eidés) اوئید یا اید د کلمې هغه وروستۍ برخه ده چې ورتوالئ، شباهت معنی ورکوي
Karzinoid کارسینوئید یعنی کانسر یا سرطان ته ورته،متشابه
Adenoid غوټو یا غدو ته ورتوالئ
Lymphoid لمف ته ورتوالئ

okto (8)
okul سترګه
okulo- /oculo- /ophthalmo- (gr. Ophthalmós = lat. Oculus)
سترګه
Okular سترګې پورې اړه درلودل، سترګه
olecranon
olfactus
Sensus olfactus د بویولو حس، د شامعې حس
لکه پزه، پوزه

oligo- (gr. Olígos) لږ، وړوکئ، لږوالئ، لږکول یا کمول
Oligocysthaemie د وینې د ژوانکو په شمېر کې
له حده ډېر لږوالئ، کموالئ
Oligodontie د غاښونو په شمیر کې زښته زیات لږوالئ
Oligomenorrhoe په ښځینه جنس کې په ندرت سره یا ډیر
لږ شانته د میاشتنۍ خونریزي پیښیدلو پروسې ته ویل کېږي
Oligurie د متیازو یا ادرار په جوړیدنې کې لږوالئ
د ادرار په بهر کیدلو لږوالئ
-om, (gr. -oma, -omat) = Tumor) د یوې یوناني کلمې
وروستۍ برخه ده چې پاړسوب، دانه، نوئ جوړشوئ یا
نوئ پیدا شوئ جوړښت، تومور ته وایي
Angiom د وینې په رګونو کې دانه یا نوئ مینځ
ته راغلئ جوړښت
Chondrom د غضروفو ښه، بې ضرره(سلیم) دانه، تومور
Hepatom د لږمانه خبیثه دانه، د ینې سرطان
Myom میوم یو بې زیانه د عضلو پاړسوب یا دانه
ده، میوم په یوټیروس کې کولای شي د میاشتنۍ
وینې بهیدنې او د هغې د غیر نورماله زیاتوالۍ لامل وي

Omentopixie د اومینتوم ټینګوالی یا تثبیتول
Omentum (lat. Epiploo-) اومینتوم له یوې لاتینې
کلمې اپیپلوو څخه اخستلې شوې ده چې جال یا جالی لکه
د کبانو د نیولو جال معنی ورکوي
omo-(gr. Omos) ولئ، شانه
Omodynie, Omalgia = Periarthropathia humeroscapularis
د ولی درد
Omohyoideus
Musculus omohyoideus
omphalo- (gr. = lat. Umbilicus) د نامه غوټی، ناف

onko- (gr. Ónkos) پاړسوب، تورم
Onkogen پاړسوب زیږوونکئ، پاړسوب مینځ
ته راوړونکئ، پاړسوب په څنګ کې لرونکئ
Onkologie اونکولوږي یا اونکولوژي د دنني طب یا داخلې
یوه برخه ده چې د دانو یا پاړسوب، تومور د مینځ ته راتګ او
د هغو له کبله پیښې شوې ناروغیو څیړنه او یایي پلټنه کوي

onycho- (gr. Onychos = lat. unguis) نوک، نوکان، ناخن
Onychitis د نوک یا نوکانو د بستر التهاب
Onycholyse د نوک یا نوکانو د ټوټه کول، منحل کول
Onychomalazie د نوک یا نوکانو خوږینیدل، نرمیدل
Onychomykose نوکانو ته د پوپنکو له کبله رامینځ
ته شوې ناروغی
Onychophagie د نوکانو خوړل

oo- = ovo- (gr. Oón = lat. Ovum) هګی، تخم
Oocyt / Ovocyt د سپرموزوم زایګوټ، د هګی ژوانکې

Oogenese / Ovogenese د هګۍ د ژوانکو پرمختګ
د پخيدلو يا رسيدلو په لور
Oophorektomie د هګۍ لرې کول
Oophoritis د هګۍ ساتونکې يا تخمدان التهاب
البته چې دلته هدف ورڅخه په ښځينه جنس کې د جنسي
غړو له ډلې، جملې څخه شمېرل کېږي
oophoro- (gr. Oophóros = lat. Ovarium) تخمدان
op,ops, opt (gr.) Óps = سترګه, ópsis = ليدل، کتنه
له يونانی کلمې څخه چې سترګه، ليدنه نومول شوې
ده اخستلې شوې
Operabel د جراحي عمليات وړ، په قصدي توګه
د يوه جراحي عمليات په مرسته درملنه
Operation (lat. Operari , Operatio) اوپيريشن
له لاتينې کلمې اوپيريري يا اوپيراسيو څخه چې کارکول او
دې طبي سامانونو يا آلو په مرسته يو کار د درملنې لپاره
سرته رسول نومېږي اخستلې شوي
septic مکروبي، ناولتيا، چټل
transurethrale د ادرار له لارې يا د احليل
له مينځه تېرېدلو له لارې
ophthalmo- (gr. Ophthalmòs =lat. Oculus سترګه)
Ophthalmie (gr. Ophthalmìa) د سترګې يا سترګو
ناروغۍ لکه د سترګو التهاب
Ophthalmologie هغه پوه يا علم دئ چې سترګه
يا سترګې تر څېړنې لاندې نيسي،د سترګو طب
ophthalmologic هغه څه چې سترګې پورې اړه لري
Ophthalmopathie د سترګو ناروغۍ
Opthalmoplegie د سترګو د عضلاتو د دندې سرته
رسولو کې سستي يا فلج

Ophthalmoskopie د يوې الې په مرسته د سرګو کتنه، ليدنه

-opie, -opsie = optik لیدنه ، کتنه
An opie د سترګې د دندې له لاسه ورکول یا ړندوالئ
Hemi an opie د یوې خوا ړوندوالئ، کله چې
یوه سترګه ړنده وي

Nekropsie د مړي یا جسد لیدنه
opponens (musculus) د عضلاتو مقابل، متضاد قرار
درلودل برخلاف عمل کول لکه دغه لاندې عضله
Musculus opponens هغه عضله چې د یوه عمل
برخلاف دنده تر سره کوي
Optik ،opt لیدل، کتل د هغې پوهې څخه بحث
کېږي چې وړانګې، رڼا، روښاني څېړي
Nervus opticus د لیدلو عصب (د دماغ دویم عصب)
ته وایي
Optometrie اوپتومیتري دې سترګو خاصې ستونځې
اندازه کوي یا د لید اندازه کولو ته وایي

oral (lat. Oris) هغه څه چې خوله، دهن ورسره
مخامخ وي، ورپورې اړه لري
aboral هغه څه یا شئ چې له خولې څخه لري
پراته وي یا لرې واټن ولري
orbita (lat.) د سترګو کاسې
orbitalis کوم شیان چې دسترګو پورې اړه لري
Septum orbitale د سترګو د کاسو تر مینځ
پرته پرده یا بېلونکئ دیوال
Orbitafraktur د سترګو دکاسې د هډوکو یا دیوال ماتیدنه

orbital هغه څه چې د سترګو کاسې پورې اړه لري
Orchialgie د خوټو، خصیوو یا ټیسټیز درد

orcho-/ orchi- ،orchio- / orchido- (gr. Órchis, órchios = lat. Testis) خوټې، ټیسټیز
Orchiektomie/ Orchiektomie, Testis = د تیستیز لرې کول
د تیستیز پریکول، لرې کول
Orchidopexie/ Orchipexie د جراحي عملیات په مرسته د تیستیز ټینګول د تیستیز په کڅوړه کې
Orchitis = Didymitis د تیستیز التهاب
Organ(gr. Órganon) د کار کولو وسایل،د بدن هغه برخې یا غړي چې ځانګړي دندې په غاړه لري
organell وړوکئ غړئ یا وړوکئ اورګان لکه میټوښاندریون یا میټوخاندریون
Mitochondrion
Organismus په یوه ژوندي بدن یا جسم کې د اورګانونو یا غړو ټولیزه سیستم یا مکمل سیستم ته وایي

Origo (lat.) ټبر، نسب،اصل
oropharyngeal هغه شیانو سره چې خوله او ستونئ یا حلق مخامخ کېږي

ortho- (gr. Orthòs) سیخه،راست،مستقیم،رینښتینئ، صحیح
Orthodontie غاښو رینښتینئ یا طبعي اناتومیک جوړښت، صحیح موقف ، د غاښو رینښتینئ جوړښت لکه د هغوي شکل، کوروالئ او داسئ نور یا په بې ځایه سیمه کې شتون ونلري

Orthopaedie (gr. Paideía) پیدیا پالل شوئ
ماشوم نومول شوئ خو اورتوپیدي له یوناني کلمې پیډیا
څخه چې ماشوم ته وایي او اورټا چې د کلمې هغه برخه
ده چې د سیخې، مستقیمې معنی لري خو په طبابت
کې هغه تخصصي برخه ده چې د ماشوم ټول حالت
له جوړښته تر ناروغۍ د زېږون له وخته یا په کسبي توګه
تر لاسه کړې وي او د هډوکو د شکل، دندې د ساتنې
او خوځښتي غړي چې هدف ترې هډوکي دي څېړنې
او پیژاندنې ته وایي یعنی هغه پوهه یا علم ده چې دهډوکو
د جوړښت، شکل، خوځښتونو او د دندې ستونځې،لړوالئ
Orthopnoe د ډیرې پرمختللي ساه لنډئ یادیسپنې
حالت ته وایي چې یواځې په هغه ناسته چې سیخه
یا مستقیمه وي یعنی نیمایي پورتنۍ تنه لوړه قرار ولري
ګټوره یایي اسانئ یا سهولت کېږي
Orthostase د انسان د تنې یا بدن دریدل
یا قرار په سیخه یا مستقیمه توګه

Os, oris (lat. = gr. Stomato-, stomacho- خوله، دهان
پرانستل، خلاصول اوس یا اورز یوه لاتینه کلمه ده چې
نسبتي یا ګینیتیف حالت یې اوریز ده چې خوله، مخ
سترګې نومول شوي
(pl. Ora, orum!) د خولې جمعه
پاملرنه : اورا سیراتا «غاښ لرونکې یا دندانه لرونکې
څنډې» نومېږي چې دا اورا، اورم له څنډې یا لبه څخه
اخستلي شوي چې باید له اوس ، اورس څخه وپېژاندل شي

Rima oris د خولې درز، چاودونه، چاک، شکاف

os, ossis, osseus (lat.) هډوکي
Carpus ossis pubis د پوبیز د هډوکي تنه، جسم
Os coccygis لنګوچئ، دنبالچه
Os coxae د خاصرې د لګن یا د حوصلې د هډوکئ یا هډوکي
Os cuboideum = Ossa tarsi
Os femoris د ورانه هډوکئ
Os frontale د تندې یا تندي هډوکئ
Os hamatum = Ossa capri چنګک ډوله هډوکئ
Os ilium
Os ischii
Os lunatum
Os metacarpi
Os nasale د پزې یا پوزې هډوکئ
Os aviculare
Os occipitale د سردکوپړۍ د شا یا ختې هډوکئ
Os prietale
Os pisiforme
Os pubis
Os sacrum
Os hydoideum
Os naviculare
Os spenoidale
Os temporale
Ossa cranii
-ose/-osis دا لغت د کلمې وروستۍ برخه یا پساوند او همدارنګه د یوه حالت ښودونه او څرګندونه ښيي
Dermatose د بدن د پوستکي حالت، یو ابنارمل یا غیرنارمل حالت د بدن د پوستکي ښيي

Ossa (pl.) اوسا، اوزا د هډوکي جمع يا هډوکو ته وايي
ossal هغه څه سره چې هډوکي مخامخ وي
ossiculum (lat.) اوزيکولوم يا اوسيکولوم يوه لاتينه کلمه ده چې واړه هډوکي نومېږي
Ossicula auditus د غوږ يا اورېدلو واړه هډوکي
Os longum اوږده هډوکي، د هډوکي اوږدوالئ
osseo-/ osteo-/ osto-(gr. Ostéon, lat. Os, ossis) هډوکي
ossification د هډوکو يوځايوالئ، نږدې والئ، سره غوټې کېدل، هډوکي جوړېدنه، هډوکي کيدل
osteo- (gr. = lat. Os, ossis) اوستيو د يونانی کلمې هغه لومړئ برخه ده چې هډوکي نومول شوې
Osteoblast هغه ژوانکې چې هډوکي جوړونکي دي يا د هډوکېو د جوړولو دنده په غاړه لري
Osteoblastom د ځوانو هډوکو جوړونکې ژوانکو تومور يا پاړسوب چې تر ډېره حده کلک او ټينګ وي
Osteochondritis د هډوکو او غضروفو التهاب (ډيجينيراټيف پروسه)بلل شوې
Osteocyt د هډوکو ژوانکه
Osteodynie د هډوکو درد
Osteogen هغه څه چې له هډوکو څخه مينځ ته راځي
Osteogenese هډوکي جوړيدنه
Osteoid هډوکو ته ورته جوړښتونه، ساختمان
Osteoklast د هډوکو ماتوونکې يا تخريب کوونکې ژوانکې
Osteoklastom يو تېرئ کوونکئ،چپاولګره يا متجاوزه تومور چې د هډوکي د نلکې يا لولې په اوږدو کې د ايپيفيز او ميټافيز په برخه کې ځاى پرځاى کېږي چې د ډېر غټو ژوانکو لرونکي وي او په ندرت سره لېږدونه

یا میټاستاز ورکوي ،په هډوکو کې د وینې د بهیر یا جریان
د ستونځو له کبله د هډوکو جوړونکې کوونکې ژوانکې
له مینځه ځي

Osteolytic د هډوکو د جوړښتونو تخریب کېدل
ټوټه کول، حل کېدلو ته وایي چې د هډوکو د لومړني
یا دویمي یا ثانوي تومورونو یا التهابونو له کبله پېښېږي

Osteologie هډوکي پيژاندنه، هغه پوهه ده چې
د هډوکو د جوړښتونو، ناروغیو او د هډوکو درملنې څخه
بحث کوي

Osteom یو ښه یا بې زیانه، سلیم پاړسوب، دانه
تومور د هډوکي له پخو یا رسېدلو جوړښتونو او د هغه له
مغز څخه، د هډوکو سلیم تومور

Osteomalazie د هډوکو خوړینوالي یا نرموالي ته
وایي چې د هډوکو د کلسیوم یا فاسفاټ د لږوالي له
کبله مینځ ته راځي هډوکو خوړینوالئ، نرموالئ

Osteomyelitis (Ostitis, Periostitis) د هډوکو
د مغز التهاب ته اوستیومیالیتز ویل کېږي چې تر ډېره حده
د هډوکو له التهاب سره لکه اوستیټیز، پېریاوستیټیز یوځای وي

Osteomyelofibroe اوستیومیالوفیبروز چې ورته
نومونه یي اوستیومیالوسکلیروز میالوپرولیفیراټیف سندروم
چې دې هډوکو د مغزله فیبروز یا ریښې ډوله جوړښتونه
سکلیروز او اکسترامېډولار وینې جوړونې سره یوځای وي

Osteopathie د هډوکو ناروغی

Osteoporose د هډوکو د سیستم هغه ناروغي ده
چې د هډوکو د جوړښتونو لږوالئ او په کلیشه یا
راډیګرافی کې لکه د غومبسو جاله یا خانه زنبور یا له
هغه څخه ډېر هم لږیوالئ چې دپورې اړه لري چې
ناروغی خومره پر مختګ لري او همدارنګه د ماتېدلو د
شونتیا ډېروالئ په کې لیدل کېږي

Osteosarkom په یوه لوړه کچه د هډوکي بده دانه
یا مالیګنانټ، د هډوکو تومور چې ډېر په چټکۍ سره
په انټرامېډولر یا د هډوکي په دننه کې او همدارنګه
لرې لېږدېدونه یا میټاستاز کوي
Osteosynthese (gr. Osteosyntheois) د جراحي عملیات
په مرسته د ماتو شویو هډوکو د پارچو سره یوځای کولو
ته وایي
Osteotomie د هډوکي پرانستل، په اوږدو کې سره بیلول
Ostitis د هډوکي التهاب

ostium (lat.) د ننوتلو لاره، یوه خوله له بلې سره نښتې، یو
سورکئ له بل سورکي سره مخامخ نښتئ لکه دغه لاندنې
Ostium ureteris د هغې سیمې ته وایي چې
د ادرار دلارې یا حالب د پاي خوله یا سیمه له مثانې
سره نښتې وي
Ostium uteri د رحم بهرنۍ یا باندنۍ سیمه یا خوله

oto- (gr. Ús, otós = lat. Auris) غوږ ، ګوش
otogen هر هغه څه یا ناخوالې چې د غوږ څخه
سرچینه نیسي لکه سرګنګسي
Otalgie = Otodynie د غوږونو درد، د غوږونو خوږېدل
Otitis د غوږونو التهاب، په تیره د غوږ د مینځ التهاب
چې اوټیټس میډیا
Otitis media د غوږ د مینځني برخې التهاب
otogen هغه څه چې له غوږ څخه پیل کېږي
لکه درد چې له غوږ څخه پیل او نورو خواو ته خوځېږي
Otoskopie د یوې ځانګړې الې یا اوټوسکوپ په مرسته
د غوږ دبهرنۍ لارې او د هغه د منځنۍ برخې
د پردې لیدنه، کتنه

ototoxic غوږ ته د زيان رسيدل، د غوږ ژوبليدنه(د درملو
د تر څنګ يا جانبي ناخوالو اثرونو له کبله)مينځ ته راځي

Ov-; Ovo- (lat. Ovum; ovulum) او- همدارنګه اوو- د
کلمې هغه لومړئ برخې دي چې له لاتينې کلمې 1. يا
لومړئ اووم او2. يا دوهم وړکی يا کوچنی هګي يا
د هګی ژوانکې نومول شوې دي
Ovar (lat. Ovarium) اووار له لاتينې کلمې اوواريوم څخه
چې تخمدان ته وايي اخستلې شوې ده
Ovarektomie د يوه جراحي عمليات په مرسته
د يوې خوا(سيمی کاستړېشن) او يا دواړو خواو
د اووم(کاستړېشن)د پتالوزيکو بدلونو له کبله لکه کيستونه
تومور او يا خو هم د هورمونو د دننی دندو د عکسل العمل له،
کبله مينځ ته راغلې پېښو کې د اووم لرې کول
Ovarial هغه څه چې د اووم يا تخمدان پورې اړه لري
Ovarialabscess = syn. Pyovar د زويو يا قيح د ټولېدنه
د اووريال له جوړښتونو څخه د هيماټوګين له لارې او يا خو
(په سيخه توګه يا مستقيماً(مخ پورته تګ اويالېږدېدنې
مکروبونو له کبله لکه په سالپينګيتيز، پيلويوپيريټونيټيز
اپنډيسيټيز
Ovarialcyst د کيست يا تڼاکې شتوالئ په اووم کې
Ovarialgie د اووم د ناروغی له کبله مينځ ته راغلي دردونه
Ovarialgraviditaet = syn. Extrauteringraviditaet په اووم
کې د حمل شتوالئ چې تر ډېره حده د شپږو او اوو اونيو
تر مينځ اووم يا تخمدان چاودېدنه پېښېږي چې کلينيک
ئي اکوټ ابدومن دئ
Ovarialhormone په اووم کې جوړيدونکي هورمونونه
لکه اويستروګين، اويستروجن او ګيستاګين يا پروجيستيرون
همدارنګه په ډېر لږ مقدار اندروګين يا نارينه هورمون

Ovarialkarcinom — د اووم یا تخمدان سرطاني ناروغۍ
Ovarialinsufficience — د اووم د دندې ناتواني یا د دندې
دښه سرته نه رسولو کمزوري
Ovariotomie — په اووم کې یوه پرېکونه، یو شق
ovarium(lat.) — تخمدان
Ovocyt — په ښځینه جنس کې د هګۍ ژوانکې
ovulatoric = syn. ovulation — هر هغه څه یا ستونځو
سره چې اوولېسیون یا اوولېشن مخامخ وي
ovum — تخمدان، په ښځینه جنس کې د نسل
د بقا لپاره د هګیو د ساتنې کټو یا کاسه

P

pachy- (gr. Pachys) — غټ، پرېړ، ډبلوالۍ البته
د حجم له مخې، کلک ټینګ
Pachydaktylie — د لاسو او پښو د ګوتو پرېړوالۍ
ډبلوالۍ، غټوالۍ
Pachydermie = syn. Elephantiasis — دزېږون
له وخته د بدن د پوستکۍ دې ټولو طبقو ډبلوالۍ، پرېړوالۍ
Pachyonychie — د نوکانو پرېړوالۍ، ډبلوالۍ

paedo- (gr. Paίs, paidós) — ماشوم
Paediatrie — د ماشومانو طب، د ماشومانو دناروغۍ
دې درملنې پېژاندنه
-iatrie — درملنه پېژاندنه، طب
Paedologie — هغه علم دئ چې د ماشوم
له فزیکي، رواني پرمختګ او همدارنګه دهغه د ودې
او بدلونونو له نیټو څخه بحث کوي

Paedophilie ماشومانو سره مینه کول یا د ماشوم
په لور د جنسي مناسبتونو تمایل البته چې دا په هغه
نارینه جنس کې چې د هېټرو (مخالف) او یا هوموسیکسوال
شهوانی غریضې ډېروالئ شتون لري ده چې په ښځینه
جنس کې نادر وي
palato- (lat. Palatum) تالو، کام، په خوله کې
د پاسنئ ژامې دننه یا خولې لور ته
Palatinal هغه څه چې تالو یا کام پورې اړه لري
Palatochisis تالو په اوږدو کې په دوو برخو ویشل
Palatodynie د تالو، کام یا پلاټو درد
palatoglossus ژبه او تالو
Musculus palatoglossus د ژبې او تالو عضلې
(glosso-, glotto-) ژبه
palatum (lat.) تالو یا کام
Palma (lat.) د لاس ورغوئ، کف دست
Palmar د لاس ورغوئ یا کف دست پورې
هر هغه څه چې اړه لري
dorsal هغه څه چې د لاس د شا سیمې پورې اړه لرونکئ
Palmarflexion د لاس د ورغوي ټولیدنه یا قاتېدل
د ورغوي خواته
Plantar د پښې د تلې خوا، کف پا
dorsal د پښې د شا یا بهر خوا

Palpatio, palpationis په لاسونو سره تماس،لمس، جس کول
Palpebra (lat. = gr. Blepharo-) د سترګو پلکې، پلک چشم
Levator palpabrae هغه عضله چې د سترګې
یا سترګو پورتنی پلکې دلوړولو یا پورته کولو دنده په غاړه لري
(Levator) پورته کوونکي، لوړونکي

Rima palpebrarum د لاندنۍ او پاسنۍ پلکو
تر مينځ درزو چاود، د سترګو د کنج درزونه

pan- (gr. Pás, pán) ډليزه، ټوله، ټول شيان
panalgesie درد په ټول بدن کې، د ټول ځان خوږيدل
Pankarditis د زړه د ديوال د ټولو طبقو التهاب ته وايي
Pancreas (lat.)/-pankreas/pankreato-(gr. Pánkreas, pankréatos)
د ګېډې يا ابدومن هورمون توليوونکې يا افرازي غده چې دغه
غده په ورځ کې تقريباً يو ليتر د ګيډې افرازات ، د پانکريس د
لارې يا دوکتوس پانکرياتيکوس څخه ډوډينوم کولمو ته لېږدوي
Pancytopenie په وينه کې د ژوانکو د ټولو ډولونو لږوالئ
Pankreasabscess د پانکرياس به غده کې د چرک، ځويو
ټوليدنه په يوه راټوله شوې سيمه کې يعنې يو سرحد لري
Abscess (lat. Abscessus) د چرک، ځويو، قيح
ټوليدنه ، يوځايوالئ
Pankreasfibrose د پانکرياس اصلي پرانشيوم له مينّځه
ځي چې د پانکرياس د سيرهوز په ځاي پانکرياس
فيبروز پکارول کېږي
Pankreasinsufficience د پانکرياس د غدې دې
دندې ستونځې او ناخوالې
Pankreaskarcinom تقريباً يو پر ځلورمه برخه د هغو
ناروغانو سره چې اوږدمحاله پانکرياتيتز لري وروسته
د پانکرياس د غدې په سرطان پيژاندل کېږي(اکتير يا زېړئ
د ډير وزن له لاسه ورکول کيداي شي چې سړئ د پانکرياس
د غدې کارسينوم ياسرطان په اشتباه واچوي يا په شک
واچوي ويل کېږي
Pankreasnekrose د پانکرياس د غدې د جوړښتونو مړينه
له مينځه تلل

Necrose (gr. Nekrós) مړئ، له مینځه تلل، جسد

Pankreascirrhose د پانکریاس د غدې د اوږدمحاله التهابي ناروغۍ له کبله د هغې په طبعي جوړښتونو کې بدلونونه مینځ ته راځي

Pankreatalgie د پانکریاس د غدې درد، دردونه

Pankreatektomie د پانکریاس د غدې لرې کول یا ریزیکسیون یا ریزیکشن دې پارشیال یا یوې برخې سبټوټال او یا ټوټال یا ټولیزه یا مکمل ډول د پانکریاس د ناروغیو له کبله په تېره کارسینوم له امله البته د جراحي عملیات په مرسته

pankreatiko- د پانکریاس دې غدې نل یا لاره

Pankreatikographie د رادیو لوژۍ د وړانګو په مرسته د پانکریاس د غدې د لارې ښودنه او د هغې لیدنه

Pankreatitis د پانکریاس د غدې التهاب چې په لاندې ډولونو وېشل شوي دي

a- Acut Pankreatitis حاد پانکریاتیتز، دا د ناروغۍ یو سخت ډول دئ چې په نابېره توګه یا حاد ډول ناروغ د ډېر سخت درد څخه چې د کمربند صفت لري شکایت کوي چې له کانګو او تبې سره یوځای وي

b- Chronic Pankreatitis الکول ابوزیس یا د الکولو څخه غلطه استفاده کولای شي چې د اوږدمحاله پانکریاتیتز یا مزمن پانکریاتیتز اصلي لامل وګرځي او دې ناروغي اصلي څېره په کراره توګه ښودله کېږي ، نو د ناروغۍ د پېژاندنې یا دیاګنوز د اطمینان په خاطر باید سیمه د رادیولو ژیکو وړانګو په مرسته وښودله شي (پانکریاتیکو ګرافي تر سره شي)

Pankreatoenterostomie د جراحي عملیات په مرسته د پانکریاس او د کولمو تر مینځ د یوې نوې لارې جوړونه یا یوه نوې اړیکه

Pankreatopathie د پانکریاس ناروغۍ (د هضمیت ستونځې
یا له هضمیت څخه شکایت، نارامي لکه د ګېډې یا ابدومن
په مینځنۍ برخې کې چې کینې خواته متمایل وي
د درد شتوالئ)ته وایي

Pankreaticus (gr. Pànkreas; pàn; kreas) پانکریاس
له یونانی کلمې پینکریاس څخه چې له دو برخو پین یعنې
ټوله یا د ټولې لپاره او کریاس د غوښې معنی ورکوي
اخستلې شوې ده یعنې غوښینه غده

Ductus Pancreaticus د پانکریاس د غدې
چې له ډوکټوس خولیډوکوس سره یوځای د
پاپیلو ډیوډینو ماژور په مرسته له ډیوډینوم سره اړیکې پیدا کوي

Panmyelopathie په ټولیزه توګه د هډوکو د مغز
یا د ټول مغز ناروغۍ

Panophthelmie د ټولې سترګې، د ټولې لیمې، د سترګو
د تورو، مردمک چشم التهاب ته وایي

Panotitis = syn. Otitis media د ټول غوږ التهاب یعنې
د غوږ د مینځنۍ او دننۍ سیمې التهاب

Panphobie هغه ناروغي ده چې له ټولو شیانو
څخه ډاریدل څرګندوي

Pansinusitis = syn. Sinusitis (lat. sinus) د پزې د څنګونو
د ټولو سوریو التهاب

Papilla (lat.), Pl. Papillae پاپیلا زخې، د تیوو یا ثدیو څوکې
زخو ته ورته راجګې شوې جوړښت یا برجستګۍ ته وایي

Papilla duodeni major = Papilla Vateri دولس ګوتو
ته ورته کولمو برخه یا ډوډینوم لویه پاپیلا یا برجستګي

Papilla mammaria د تیوو څوکې

par- = Para- (gr. parà) ځنګ، تر ځنګه

-para (lat. Parere) د کلمې هغه وروستی برخه ده
چې له لاتینې کلمې پارير څخه چې زیږونکې
ماشوم زیږونکې ښځه نوموله شوې ده

Multipara هغه ښځه یا مور چې دوه
یا له هغه ډېر ماشومان یې زیږولي وي

Nullipara هغې ښځې ته ویل کیږي چې
تر اوسه یې هیڅ ماشوم نه وي زیږولئ

Primipara هغه ښځه چې خپل لومړنئ
ماشوم نړي ته راوړي یایې زیږوي

Unipara (uni = یو، یوه ته وایي)
هغې ښځې چې یو ماشوم یې زیږولئ يي

para- تر ځنګ، چارپېريال، شاوخوا، متناظر، موازي، هغه
څه چې په متناظر ډول د بل شي یا اورګان تر ځنګ
یا مقابل کې پروت وي

Paraartikulaer د بندونو یا مفصلونو تر ځنګ،بندونو شاوخوا

Parakardial د زړه تر ځنګ، د زړه شاوخوا

Paralyse په ټولیزه توګه یا مکمل ډول فلج
بې خوځښته، بې حرکته

Paramedian د بدن د مينځنی ليکې سره
په یوه سطحه کې یا موازي قرار درلودل

Parametritis (gr. Mètra, -itis) د یوټیروس یا رحم
تر ځنګ التهابات، د پاراميټريوم التهاب، تر ډېره حده په
حقیقت کې یو اندوميټريټيز چې په پای کې د یوې آبسې
مینځ ته راتګ په تېره بیا د فلیګمون جوړېدنه شونې ده

Parametrium د پريتوان لاندې پراته شتون
لرونکي جوړښتونه،چې د سيرویکس یوټېروس په ځنګو
کې راتاو کړئ یا چارپېره کړئ دئ یا دې یوټیروس یا رحم
پورې اړه لرونکي یا قرار درلودونکي جوړښتونه

Paranephritis = syn. Eipnephritis د بډوډو تر څنګ
یا شاوخوا سیمو التهابات، تر ډېره حده هیماتوګین وي
اما همدارنګه له بډوډو یا پوښتوررو څخه یا يي د شاوخوا
پرتو اورګانو له التهاب څخه مینځ ته را ځي

Paraneuritis د نرف یا اعصابو تر څنګه
یا شاوخوا سیمو التهابات

Paraneural د عصب تر څنګ

Paranoia (gr. Parànoia) لیونتوب، جنون همدارنګه
تخیل، خو اوس ډېر نه پکارول کېږي

Paraestesie د حسیت، احساس نشتوالئ

Paraoesophageal خوړو د مرۍ یا میري تر څنګ

Pararenal د بډوډي تر څنګ

Parese نیمه ټولیزه یا نا مکمل ډول فلج، په
خوځښت یا ګرځیدو کې لږ شانته ستونځې

Parasit(gr. Parásiros) چې دې بل حیوان له بدن
یا وجود څخه ګټه پورته کول یا تغذیه کول، مفتخور، طفیلي

Parasitaemie د پرازیتو شتون په وینه کې د بېلګې په توګه
د پلازمودیوم شتوالئ په وینه کې د ملاریا په ناروغۍ کې

Parasitaer هغه څه چې له پرازیتو سره
مخامخ کېږي یا اړیکې لري

Parasitologie هغه پوه ده چې پرازیت تر څېړنې
لاندې نیسي او د درملنې لارې ئي لټوی

Parasitophobie ناروغۍ ډوله وېره او ډار له پرازیتو څخه

Parasternal د سترنوم تر څنګ

Parasympathikus د پاراسیمپاتیک عصبي سیستم
ئې هدف دئ

Parathyreogen هر هغه څه یا پېښې چې
دې جاغور تر څنګه غدو څخه مینځ ته راځي

Parathyreoido- د جاغور د غدې یا تیروئید تر څنګ
Glandula parathyriodea superior د جاغور د غدې
دې څنګ د پورتنۍ برخې غدوات
Glandula parathyroidea inferior جاغور د غدې
د څنګ لاندنۍ برخې غدې، غدوات
Paratyphus = parathyphoid پاراټیفوس یا لویې تبې
ته ورته، محرقې ته ورته مکروبي یا انتاني ناروغي ده چې
د سلمونیلا انټیریکا سیرووار پاراټیفي اې، بې او ثې
(سالمونیلا ئي ورته نوم دئ) له کبله مینځ ته راځي
paravasal د وینې د رګونو ترڅنګ
paravenoes د ناپاکه وینې د رګونو یا تور رګ تر څنګ
paravertebral د ملا د مریو یا د ملا د تیر، د فقراتو
د ستون تر څنګ
paravesikal د مثانې تر څنګ
Parenchym پرانشیم هغه جوړښتونه دي چې د یوه غړي
یا اورګان دنده تر سره کول په غاړه لري
parenteral هر هغه څه چې د ګستروانتیستینال
له لارې نه تر سره کېږي، په دې معنی چې د سوبکوټان یا
تر پوستکي لاندې، انټراموسکولیر اویا انټراوینوز انجیکشن
په ټېره انفیوژن لکه پاراینټیرال خواړه یا تغذیه ته ویل کېږي

parese (gr. Pàresis) د عضلې شخوالی یا د هغې دې
دندې ښه نه تر سره کیدل یا په نیمګړې توګه بې حسي اما
دا هیڅکله ټولیزه فلج نده بلکې د عضلې دې ډېر شخوالي
له کبله یو لینګئ لږ خوځښت لرې یا کولاي شي
Monoparese د شوکي نخاُ یا حرامغز دې یوې
خوا ژوبلیدنې له کبله دې همغي ژوبلې شوې خوا دې
عضلاتو شخي مینځ ته راځي

paretic نامکمله فلج(د عضلاتو شخي) ته وايي

Parkinson هغه ناروغي ده چې د بدن د غړو
يا اندامونو رېږدېدل يا لرزش پيل کېدل او د قوي يا
شديدو خوځښتونو يا حرکتونو له ډېر کمښت سره پيل
کېږي هان تر دې چې له خوځښت څخه پاتې کېږي

Parodont د غاښ، غاښونو تر څنګ

Parodontitis د هغو شيانو التهاب ته وايي چې غاښ
ټينګوي يايي ټينګ ساتي لکه د غاښو ورۍ، بيره دندان

Parodontose د هغو جوړښتونو د ناروغۍ حالت څرګندوي
چې د غاښونو د ټينګې ساتنې دنده لري لکه وورۍ

Paronychie د نوکانو د شاوخوا ديوال التهاب

Parotitis epidemica, Mumps ډهډ غمبورئ، کله چرک، دا
د غوږ تر څنګه د پرتې تويوونکې يا افرازي غدې
يوه خپرېدوونکې ټوليزه يا عمومي اکوټه يا حاده
وېروسي ناروغي چې پيوجينيک يا چرک نلرونکئ
پاړسوب ښکاره کوي

Pars, partis : برخه، يوه برخه، ټوټه، پارچه

Pars ascendens مخ پورته پرته برخه، ټوټه، پارچه

Pars pylorica د معدې وروستۍ يا اخرينۍ،پيلور يا
د وتلو سيمه يا برخه

partheno- ځوانه ښځه

Partus زېږون، ولادت، زېږول، نقصان

Post partum وروسته له زېږون څخه

Sub partum د زېږون په وخت يا جريان کې

Parurethral هغه څه چې د احليل سره موازي پروت وي

Parvus ټيټ، وړوکئ، کوچنئ

Passage (france passer) پساژ له یوې فرانسوي کلمې
پسیر څخه چې دې یوه خالي یا مجوف اورګان له مینځ
څخه تیریدلو ته وایي لکه د ګسټروانټیسټینال پساژ
Patella (lat.) هغه هډوکئ دئ چې د زنګانه په مخه
کې پروت دئ، د زنګانه ځکولئ، عینک زانو
Patellafraktur د پټیلاد هډوکي یا عینک زانو د هډوکي ماتیدنه
Patellektomie د پټیلا دهډوکي لري کول

patho- (gr. Páthos) له یوناني کلمې پیټوس څخه
چې ناروغۍ، ځوریدنه نومول شوې اخستلې شوې ده
Pathogen هغه څه یا لاملونه چې ناروغۍ مینځ ته راوړي
Pathogenese هغه څه چې د ناروغیو د پیښـوو او
د هغوي پرمختګ چارپیروي یا د ناروغۍ په مینځ ته راتګ
او پرمختګ کې رول لوبوي
Pathologie د طبابت یوه برخه ده چې د هغه غیرنورمال
او ناروغۍ لرونکی حالت بدلونونو چې په انساني اورګانونو
په تېره بیا له ائتیولوژۍ یا لاملونو او پتوجینېز یا ناروغۍ او
د اخته شوي یا مصاب شوي اورګان بدلونونه او داسې
نورې پیښې څیړنې کوي یا ترې بحث کوي
Pathologic هغه څوک چې ناروغۍ سره مخامخ وي
Pathophysiologie هغه پوهه یا علم دئ چې یو ناروغه
یا غیر طبعي حالت د انسان د بدن په اورګانونو کې جریان
لري او د د ندې ستونځې مینځ ته راوستلې وي څېړي
او د هغوي پلټنه کوي
Patient (lat. Patiens) ناروغ، مریض

-pause (gr. Paúein) پاي، توقف، پای ته رسیدل
Menopause په ښځو کې د میاشتنی وصفي
یا طبعي وینې بهیدنې، خونریزۍ په وروسته له یوه معین
سن څخه پای ته رسیدل
Pecten, , pectinis ږمنځ، شانه، تاج(د چرګ)، قلعه
Pectus, pecturis (lat.) سینه، د بدن پورتني برخه
یا سیمه، صدر، ټټر

-pedese (gr. Pedán) ټیلوهل، بیړه، خیزوهل
pelveo-/pelvi- /pelvio-(lat. Pelvis) د خاصرې لګن
pelveoperitonitis د پریتوان د هغې برخې التهاب ته وایي
چې د خاصرې دې لګن وړوکی برخ یې پوښلې وي
pelvi, pelvin په هغه څه سره چې پیلویز(حوصله) مخامخ وي
Pelvis : لګن خاصره، حوصله
Inclination pelvis (lat. Inclinatio) تمایل، کږېدل پیلوز
یا حوصلې ته کږېدل، د یوې زاویې جوړونه چې دې
هغه محور چې د بیلویز د ننوتو په لاره او د افقي لیکې تر
مینځ پېښېږي او په ولاړه حالت کې 55 درجه د نارینه جنس
او 60 درجه د ښځینه جنس حوصله کې جوړوي
Pelvis renalis د بډوډي پیلویز یا حوصله یا حویظه
Pelviskopie پیلویز یا حوصلې لیدنه البته د پیلووسکوپ
یا مخصوصې الې په مرسته

-penie (gr. Penía) لږوالئ، کموالئ، نیستي، غربت
Cytopenie په وینه کې د ژوانکو دې شمیر
له مخې لږوالئ
Penis (lat.) = syn. Phallus قضیب ، د نارینه جنس تناسلي آلت
Crus penis

Peniskarcinom د نارينه جنس د تناسلي آلې سرطان
Pente (V) پينځه عدد

-pepsi; Pepsis (gr. pèpsis) د کلمې هغه وروستۍ برخه
ده چې له يونانی کلمې پيپسيز چې هضميت معنی
ورکوي اخستلې شوې ده
Dyspepsie په هضميت کې ستونځې، سوُ هاضمه
Pepsin = Endopeptidase (Proteasin) په ګسټر
يا معده کې دهضميت يو انزايم
Pepsis (gr.) هضميت
Perforans سورئ، شکاف، سوراخ
Raumus perforans هغه سوري دي چې له
هغه څخه د يا د وينې رګونه يا اعصابو رګوونه تېرېږي
Ulcus perforans سورئ شوئ پرهار، زخم

peri- (gr. Perí): چارپيريال، شاوخوا، د دايرې په ډول، حلقوي
Perianal د انوس شاوخوا، د انوس چارپيره
Periarthritis د بندونو د شاوخوا التهاب
Pericardium د زړه دشاوخوا پوښ يا کڅوړه
Perichondrium هر هغه څه سره چې دې غضروف
د شاوخوا پوستکئ مخامخ وي يا ورسره اړيکې ولري
Perikard هغه پوښ يا کڅوړه چې زړه په کې پروت دئ
يا د زړه کڅوړه
Perikardektomie د پيريکارد يا د زړه د کڅوړې لرې کول
Perikarditis د هغې پردې يا غشا التهاب ته وايي
چې زړه يې پوښلئ دئ چې ډېر وخت دې پيريکارد
له ارګوس«اګزودات» او پيريميوکارديتز يا د زړه د عضلې
د شاوخوا له التهاب سره يوځاي وي چې په لاندې ډولونو
ليدل کېږي

a_ Pericarditis sicca (fibrinosa) چې بې له
ارګوس څخه وي

b_ Pericarditis exudativa چې له سیروفیبرینوز
هیموراهژیک او یا چرکلرونکئ یا قیح لرونکي التهاب وي

Perikardial هغه څه چې پیریکارد ورسره مخامخ
وي یا اړیکې لري

Perikorneal د سترګو د قرنې شاوخوا

Perimetritis د یوټیروس، رحم د شاوخوا سیمې التهابات

Perimetrium هغه پرده یا د صفاق پرده چې
رحم یې پوښلئ وي، رحم، دوګلاس خونه، جوف

Perinatal د زېږون یا ولادت وخت ته ویل کېږي

Perinatalperiode دا هغه وخت یا زمان ښي چې دې 24
اونیو یا هفتو پیل څخه تر دې ژوندانه اومې (7) ورځې
(یعنې دې زېږون یا ولادت تر پای ته رسیدلو څخه) څینې
یې د اتویشتمې «28 »اونۍ او لومړۍ ورځې چې وروسته
له زېږون څخه ده ښي

Perineo- (gr. Perineos = lat. Perineum) هغه سیمه ده چې
دې انوس یا مقعد او جینیټال سیمې تر مینځ پروت دئ

Perineal هغه څه چې پیرینیوم سره اړیکې لري

Perineum هغه سیمه چې انوس او تناسلي اورګان یې
سره نښلولي، لغوي معنی یې بند، سد، مانع

Periode (gr. Períodos) څرخښ، دوران یو ټاکلئ شوئ
وخت یو معین وخت

Periodic هغه څه چې په منظم ډول تکرار کېږي

Periodontium د غاښ دې ریښې د ساتنې یا ټینګې
ساتنې محتویات لکه پوښ، د ریښې پوستکئ

Perioesophagitis د اویزوفګوز یا مري د شاوخوا التهابات

Periost (gr. Periòsteos) = periosteum د هډوکي شاوخوا
د هډوکي د شاوخوا پوښ

Periostitis د هډوکي د پوښ، پوستکي التهاب یا د هډوکو
د چارپیریال التهابات

Peripher (gr. Peripherie) له یوه یوناني کلمه ده
چې یوګرده یا دایروي شکله جوړښت د یوې نقطې په
شاوخوا معنې ورکوي او هدف ترې د بدن لرې غړو ته چې
له مرکز څخه لرې قرار ولري لکه لاسونه او پښې یا له
مرکز څخه لرې عصبي سیستم چې دې اطراف
عصبي سیستم هم ورته ویل کېږي

Peripherie کوم غړي یا د بدن سیستم چې دې بدن
له مینځني یا مرکزي سیمې څخه لرې پراته وي

Periphlebitis د وېنا یا تور رګ د اډوینسیا او د هغه
د شاوخوا د جوړښتونو یا سیمو التهابات

Perirenal د بډوډو شاوخوا، دې بډوډو چارپیریال

Perisalpangitis د پریتوان د هغې برخې التهاب ته
وایي چې د سالپینګ یا نفیر شاوخوا پوښوي

Peritoneo- (gr. Peritónaion) = Peritoneum د ابدومن
پرده ده، یوه سیروزي پرده چې له دو برخو جوړه شوي
یوه برخه یې دې ابدومن دننه غړي پوښیوي چې ورته
،پارس وېسیرالوایي او بله برخه یې د ابدومن دیوالي
جداري چې ابدومن او د پیلویز جوف یا خالیګاه پوښوي او
ورته پارس پاریټال ویل کېږي چې له یونانی کلمې
پیریتونایون څخه اخستلي شوي

Peritonitis د پریتوان یا پریتونیوم التهاب چې یا اکوټ
او یا کورونیک وي

Peritonsillitis د بادام ډوله یا بادام ته ورته د ستوني غدې
چې تانسل ورته وايي چې دې دغو تانسلو د شاوخوا
سيمو التهاب ته پيريتانسيليتز وايي
Perivesikal د متيازو یا ادرار د کڅوړې یا مثانې شاوخوا
Permanens پاتې شوونکئ، پاتې شوئ، باقيمانده
Peroral د خولې له لارې
Pertussis (lat. Tussis) ټوخئ، سرفه، شين ټوخئ
شنه ټوخله
pes, pedis (lat.) پښه، فورم يا شکل لکه د پښې فورم
Pexie, -pexie (gr. pexsis) په طبابت کې دې
جراحي عمليات په مرسته دې يوه غړي يا اورګان ټينګولو
يا تثبيتولو ته وايي
Mastopexie د جراحي عمليات په مرسته دې مما
يا تيوو (ثديو) ټينګول، تثبيت کول
Kolopexie د کولون ټينګول، ګنډل، تثبيت کول
Omentumpexie د اومينتوم ټينګو
-phag, -Phagie, Phago-, -phag, -Phagus(gr. Phageín) انساني
خوړل په هغه ډول چې انسان په کراره او برابره خواړه خوري
او بل ډول حيواني خواړه لکه د حيواناتو په شان خوړل
Phagocyts خوړونکې ژوانکې، هغه ژوانکې چې
د خوړولو او له مينځه وړلو دنده لري
Dysphagie د خوړو او د اوبو د تېرولو ستونځې
Phagophobie هغه ناروغي ده چې د شيانو
له تېرولو څخه ويرېږي

Phako- (gr. Phakòs = lat. Lens) عدسې
Phalanges

Phalango- (gr. = lat.phalanx) د لاسونو او پښو دې
ګوتو هډوکي، جوړښتونه لکه اوسا ډیجیتوروم مانوس
اوسا ډیجیتوروم پیډیز
Phalanx:Ossa digitorum manus, Ossa digitorum pedis
د ګوتو جوړښتونه لکه
phalanx distalis د ګوتو لرې پراته فلانکس
Phalanx medis د ګوتو مینځني فلانکس
Phalanx proximalis د ګوتو نزدې یا لومړني فلانکس

Phallo- (gr. = lat. Penis) د نارینه جنس تناسلي
غړئ، قضیب،آلت
Phallographie د خوب په وخت کې د اوینیس
د ایریکسیون پیریود یا ایریکشن پیریود ښوودنه د ګراف په
شکل چې اوس ډېر نه پکارول کېږي
Phallus (gr. Phallós = Penis) له یونانی کلمې فالوز
چې د نارینه جنس تناسلي آلې ته وایي اخستلې شوې ده
Phaenomen, (gr. Phaínesthai) پېښه، ښوودنه، پدیده
Phaenomenologie په طبابت کې هغه پوهه ده
چې دې ناروغیو پېښیدل یا مینځ ته راتلل څیړي یا څرګندوي
Phantom (fro. Fantôme) یوه فرانسوي کلمه ده چې خیال
ډار، وهم نومېږي خو همدارنګه په طب کې د اناتومیکي
موډلو زده کړو او تمرینونو ته وایي

Pharmako- (gr. Phármakon = Medikamentum) درمل، دارو
Pharmakologie په طبابت کې هغه برخه، مسلک
رشته ده چې په ځانګړې توګه دې درملو یا دارو د اثرات
یا تاثیر بدلونونه دې درملو او اورګانیزموس ، وېشنه په جزئیاتو،
طبقه بندي یې په فارمکودینامیک او فارمکوکېنیټیک څیړي

Pharmakotherapie — د ناروغیو درملنه د درملو یا دارو
په مرسته، واسطه

Pharyngeus — ستونئ، حلق
Pharyngitis — د ستوني د سیمې التهاب چې په دوه
ډوله پېښېږي
Pharyngitis acuta — د ستوني التهاب په حاده توګه
چې لامل يي تر ډېره حده ويروس انفيکتونه دي او په
ثانوي توګه باکتريا دي او په ندرت سره لومړنئ باکتريي
پېښې لېدلې کېږي
Pharyngitis chronica — د ستوني التهاب په دوامداره
یا مزمنه توګ ه چې د تنباکو د پکارولو، الکوهول
الکولو همدارنګه نمجنه یا مرطوبه هوا او داسې نور
لاملونه رول لري
Pharyngo- (gr. Phárynx = lat. Fauces) — ستونئ، حلق، ګلو
Pharyngospasmus — د ستوني شخوالئ، تشنج، کرمپ
Pharynx — ستونئ، حلق
-Pharynx — د کلمې هغه وروستۍ برخه ده چې
ستوني یا حلق نومولئ شوئ دئ
Pharynxkarcinom — د ستوني کارسینوم یا سرطان

Phase (gr. Phásis) — پیداېښت، ظهور، حضور، پريکول،ټوټّه
قطعه، صف، رديف، تغير ،بدلون
Phasen des Menstruationscyclus — مینستروشن
سایکلوس فاز یا مرحلې، دوران شتون
phaso- — د ويلو ژبه ، لسان، غږيدل
Aphasie — د غږيدو نشتوالئ یا ناتواني، په ژبه
یا غږيدو کې د هر ډول ستونځو اصلي لامل په مغزو یا
دماغ کې د يوه تکليف له امله مينځ ته راځي

Philie, -phil, Philia (gr. Phileîv) مینه، تمایل، ګرانښت

chromophil د په هستولوژی د لږ رنګ اخستونکي
کمرنګ، لږ رنګ خوونکئ نومول شوئ

Philaemon, Blutegelgattung

Philo- (gr. Phílein) مینه، ګرانښت ، یو شي ته
تمایل،دې یو شي ته کړیدل

Haemophilie د وینې ناروغی، یو ډول ناروغي ده
چې ورسره مخامخ شوئ ناروغ
وینه ضایع کوي

Lipophilie د غوړو یا شحم د ولې کولو یا نحل کولو
حالت، د غوړیو د منحل کولو د استعداد یا قدرت درلودل

Phimos (gr. Phímosis) د نارینه جنس
د تناسلي آلت دې سونتېدلو یا ختنه کیدلو د سیمې
د پوستکي یا جلد تنګوالي یا سریښوالئ د ګلانس پینس
او پریپوټیوم پینس تر مینځه سیمه کې ته وایي چې دا حالت
د عمر تر درې لومړیو کالنو پورې فیزولوژیک وي

Phlebo- (gr. Phlébs, Phlebòs = lat. Vena) د ناپاکې وینې
یا د کاربن دای اکساید لرونکې وینې رګ، ورید، د عوامو په
ژبه تور رګ ته وایي

Phlebalgie د وینا یا ورید درد

Phlebektasie = syn. Venektasie په پراخه توګه دې
وینا پراخوالئ

Phlebitis = Thrombophlibitis; Thrombose د وینا یا ورید
د سطحي برخو التهاب

Phlebogen هغه څه چې له وینا څخه سرچینه نیسي

Phlebographie د رادیولوژی د وړانګو په مرسته
د وینا یا وریدونو ښودنه

Phlebopathie د فليبو يا وينا ناروغۍ
Phlebosklerose د وينا يا وريد د ديوال يا جدار
د جوړښتونو بدلون چې دغه د وريد ديوال په منظم ډول ډبل
يا كلك كېږي چې دې فليبو له پراخوالي يا اكتازي سره
يو ځاي وي
Phlebolith د وينا يا د تور وريد تيګې، كلكه شوي
وريدي ترومبوز بې له دې چې ناروغي يي ارزش ولري
Phlebothrombose = Thrombose د ټيټو يا عميقو وينا
په رګ يا رګونو كې د وينې لخته شوې ټوټه يا كوواګيل
جوړيدلو ته فليبو ترومبوز وايې
Phlebotomie = syn. Venae sectio د وينا يا وريد
پرانستل، خلاصول، باز كردن

phleg, Phlog, Phlegmon (gr. Phlégma) په طبابت كې دې
د جوړښتونو تر مينځ يا انترسټيشيلو برخو كې د يوه پراخه
يا منتشره التهابي انفيلټرشن لپاره پكارول كېږي او لغوي
معنی يي فليګما اور،آتش او فلوګيزين سوځېدلو ته ويل شوي
Phlegmatic = temperament خوي، طبيعت، مزاج،حرارت
Phlegmone ځووې يا قيح لرونكۍ التهاب دئ، چې
په خپرونكئ يا منتشر ډول دې پوستكۍ لاندې يا دې عضلو
تر مينځ او د بدن د جوړښتونو په انترستيشيل سيمو كې
ځاي نيسي
Phlegmonoese چرک يا قيح لرونكئ التهاب
Phlog التهاب
Phlogistic التهابي

phob, -phobie (gr. Phóbos) تېښته له يوه شي، ډار، ويره
Agoraphobie ځاى ويره، كوم شخص چې له
يوه ځانګړي ځاي يا سيمې څخه ويره يا ډار لري

Chromophobie په سختۍ سره رنګ اخستل، له رنګ اخستلو څخه ویره یا ډاریدل
Phobic له ویرې یا ډار سره اړیکې درلودل
Phobie د ناروغۍ له کبله یا هغه ناروغي ده چې په هغه کې وېره او ډاریدل مخ په ډېرېدونکې حالت کې مینځ ته راغلې وي ویل کېږي
Phonophobie هغه ناروغي ده چې له غږېدو څخه وېرېږي لکه دې ژبې بندېدل یا د ژبې لکنت
Photophobie له وړانګو، روښانۍ څخه ډار، ویره
Klaustrophobie هغه ناروغي ده چې له سکوت،لږ غږېدو، یوه بندښ یا تړلي ځای څخه ویره لري یا ډارېږي

phon (gr. Phoné) غږ، صوت، آواز، ټون ته وایي لکه دغه لاندې

Telephon
Phonasthenie د غږ خرابوالئ، دې غږ ضعیفوالئ
Phonetic د غږ او صوت جوړېدنې پوهه یا فن
Phoniatrie د غږ او غږېدو یا ژبې ناروغۍ پېژاندنه یا طب
Phonokardiographie د زړه دې غږونو نښې له مایکروفون سره او د زړه د قدرت یا قوت نښې تر ډېره حده په ګډه توګه له الیکتروکاردیوګرافۍ په مرسته ښودل
Phosphatase

photo- (gr. Phós, photós) وړانګې، روښاني، څراغ
Photodermatitis د پوستکي التهاب چې دې وړانګو د اثر له کبله مینځ ته راغلئ وي یا چې لامل یې وړانګې دي

photodermatose کله چې د پدن پوستکئ یا جلد
ډیر وخت یا په شدید ډول د وړانګو تر اثر لاندې شتون ولري
او یو غیر التهابي ډوله بدلون په کې راغلئ وي نو ورته
بیا فوتودیرماتوز وایي

phren روح، روان، پوهیدل چې باید له فرینس چې
حجاب حاجز څخه یې توپیر وشي
Phrenes (gr. Phrén) هغه پرده چې تورکس او ابدومن
سره بیلوي یا حجاب حاجز
Phrenikus; Phrenicus یو لنډیز دې فرینیکوز عصب لپاره
ښودل کېږي
physiologie (gr. Phýsis = syn. Natur) هغه پوهه ده چې
په طبعي یا نورمال ډول د ژوندانه پېښې، حادثې،بهیر او
د غړو د دندو سرته رسول څېړي یا ورڅخه بحث کوي په
تېره بیا له فزیک، دې اورګانیزموس دې دندو څخه، یعنې
دې بیوشیمي په مقابل کې شتوالئ

Physiologic هر هغه څه چې په نورمال یا طبعي توګه
دې ژوندون له بهیر، پېښو او یا حوادثو سره مخامخ کېږي
یا اړیکې لري
Physiotherapie = syn. physikalic Therapie فیزیوتیراپي
چې فیزیکي درملنه هم ورته وایي لکه دې سړو، تودو،
خوځښتونو، مساژونو، لامبو، اقلیم، وړانګو او برېښنا
په مرسته تر سره کېږي

pigment (lat. Pigmentum) یوه لاتینه کلمه ده چې رنګ
نومول شوئ
Pigmentepiethel = syn. Stratum pigmentosum

pilaris (lat. Pilus), Pl. Pili یوه لاتينه کلمه ده چې وېښته
يا موی نومول شوي

Pille (eng. Pill) = Kontraception, Hormonale له انګرېزي
کلمې څخه اخستلې شوې چې هورمونونه دي يا له
حمل څخه د اخستلو څخه د ژغورنې درمل يا ګولۍ

pilo- = syn. tricho- (gr. Tríx, trichós, lat. Pilus) پيلو نن
ورځ ډېر لږ پکارول کېږي خو تر ډېره اوس تريخوو يا تريکوو
چې وېښته نومېږي پکارول يا استعمال کېږي
Pilos پيلوز په بدن کې د وېښتو له حده زيات شتوالئ
Pilus (lat.) الف: وېښته، د وېښتو تويدل، ب:(باکترياييي)
سيکسوال پيلوس، کانجوګيش
Arrectores pilorum
Arrector (lat. Arrigere; arrectum) لوړول، برافراشتن
سيخ کول، راست کردن، نصب کول د بېلګې
په توګه موسکولوس اريکتور پيلي
Musculus arrector pili
Pisiformis(gr. pìsos) ميوو يا ماش،نخود، ګرده په ډول يا شکل
Pisum نخود، مۍ

Placenta (lat.) : یوه لاتينه کلمه ده چې معنی يې کيک يا
شريني (تازه)ده خو د حاملګۍ په وخت کې د يو مخ يې
په رحم نښتئ وی چې مورنۍ خوا او بله خوا يې د ماشوم
خوا ته چې د مور او ماشوم تر مينځه د اړيکو غړې ګڼل کېږي
Placenta accreta دلته د پلاسنتا کوريونونه د يوټېروس
په عضله نښتې وي
Placenta adhaerens د پلاسنتا نښتل يا ټينګوالی چې
د دندې له کبله نه بېلېږي

Placenta cervicalis د پلاسنتا هغه ډول ته ویل کېږي
چې په سیرویکس کې شنه یا نښتې وي
Placenta circumvallata = Placenta Marginata
Placenta extrachorialis
Placenta incarcerata
Placenta increta دلته د پلاسنتا کوریونونه د یوټېروس
په عضله کې دننه ځای نیولئ وي یا ننوتلې وي
Placenta marginata
Placenta membranacea
Placenta percreta
Placenta praevia د پلاسنتا شتون په یوې غیر وصفي
یا غیر اناتومیکه سیمه کې چې دې یوټېروس یا رحم په
لاندیني سیګمنټ کې ځای نیسي چې څلور مهم
ډولونه لري چې باید دې پېژاندني یا تشخیص لپاره ډېره
پاملرنه وشي ځکه چې ډېره سخته وینهورکونه له ځانه
سره لري
Placenta succenturiata د پلاسنتا تر څنګ، د پلاسنتا
د بیلیدلو په وخت کې دې یوې دویمې پلاسنتا جوړښت
یا مینځ ته راتګ؛پرتله کېږي دې هګۍ دننه نازکې پردې
یا اکسترا امبریونیک میمبران یاپردې، غشا سره چې له
دوه فیټال برخې یعنې امنیون او کوریون او همدارنګه له
یوې مورنۍ برخې یعنې ډیسیدوا څخه جوړه شوې
Placenta circulation د پلاسنتا د وینې دوران

Planta (lat.) د پښې تلې، کف پای
Plantar د پښې تلې ته نسبت ورکونکی ته وایي، هر
هغه څه چې دې پښې تلې پورې اړیکې لري یا ورسره
مخامخ وي

Plantaris هر هغه څه چې دې پښې تلې پورې اړه لري
لکه د پښې فليکسون يا دننه خوا قاتول
Plantarflexion قاتيدل، انحنا پيدا کېدل دې پښې تلې
يا کف پا خواته پلنټارفليکسيون وايي

Planus (lat.) هواره، په يوه سطحه، صافه، مسطحه
Plasmalemma (gr. = Cellmembran) يوه يونانی کلمه ده
چې ښندې، پوستکئ نومول شوې خو په طب کې هدف
ترې د ژوانکو ښندې، پردې يا غشا ده

-plasie محصول، لاسته راوړنه، آفرينش،مينځ ته راوړل
جوړونه، شکل ورکول
Hypoplasie دلته اورګان شتوالئ لري خو په طبعي
توګه يا په مکمل ډول ئي وده يا نمو نه وي کړي
Hyperplasie د يوه اورګان د جوړښتونو لويدل، غټيدل
چې د ژوانکو د شمير د ډېروالئ په لحاظ وي اما د ژوانکو
په غټوالي يا حجم کې بدلون نه راځي
Neoplasie نوي مينځ ته راغلي يا پيدا شوي جوړښتونه
په يوه اورګان يا اورګانونو کې

-plasma / - plasmie (gr. Plàsma) جوړونه، شکل ورکول
Protoplasma په ژوندي انسانانو، ژويو او نباتاتو کې
د ژوانکې ټول محتويات چې د ژوانکې د پردې يا غشا
په واسطه چارپيره شوي يا احاطه شوې وي

plasto- (gr. Plássein) شکل ورکول، نوئ جوړښت، بيل رغونه
Plastik (gr.) د جراحي عمليات په مرسته نوي شکل
ورکول، بيا رغوونه

Rinoplastik = Rhinoplastic د پزې بيا رغونه او
د جراح په واسطه يو نوئ شكل يا جوړښت وركول كېږي
-plegie د كلمې هغه وروستۍ برخه ده چې غړو
نه ښوريدل، فلج، ضربه
Diplegie د دواړو لينګيو فلج وروسته له د چې شوكي
نخا يا د مريو تير له يوې ضربې يا تراوما سره مخامخ شوي وي
Hemiplegie د بدن دې يوې خوا فلج چې كيداى شي
دا يا په ټوليزه يا مكمل ډول وي او يا په نسبي يا نامكمل
ډول پيښ شي
Tetraplegie د څلورو اندامو يا پښو او لاسو فلج
Triplegie د درې اندامو فلج ته وايي چې دې وينې
د رګونو دې ناروغيو له كبله په دماغ كې يا د مغزو د وينو
د رګونو د ناروغۍ له كبله مينځ ته راځي

Pleurá (gr. = lat. Pleura) : د سينې د قفس پوښ يا
د صدري غشا قفس
Pleuraparitalis د پلورا هغه پرخه ده چې دې سينې
د قفس ديوال يا جدار چې پوښتيو خوا ته شتون لري پوښوي
Pleurapulmonalis د پلايرا يا پلورا هغې پردې يا غشا
ته وايي چې سږي يا شش يې پوښلي وي
Pleuraempyem د پلورا د جوف په مينځ كې دې ځويو، چرک
يا قيح ټوليدنه په تيره بيا د سږو د ناروغۍ له امله
لكه پنوموني، پرانشيكتازيز، تومورونه او داسې نور
Pleurakarcinom د پلايرا يا پلورا د پردو په سر خپاره
شوې لېږدېدونكي يا ميټاسټاز راغلي تومورونه له
بيلابيلو لومړنيو تومورونو څخه لكه(برانښيال يا برانشيال تومور
مما كارسينوم، پروستات تومور او داسې نور)چې ترډېره له ،
هيموراهجيک پلورا ايرګوز سره يوځاى وير انديكېشن
يا اسطتباب ئې پلايروډېز دئ

Pleuralgie د پلورا درد

Pleurektomie د پلورا پريکول، لري کول
Pleuritis د پلورا التهاب
pleuro-(gr. Pleura : 1. pleura paritalis 2. Pleura visceralis = Pleura pulmonalis = جداري پلورا، حشوي پلورا), das Brustfell :
د لغوي معنی له مخې د بدن يا تنې، پوښتيو او
د سينې د قفس يوې خوا يا څنګ نومول شوئ دئ
دې سينې د قفس دننی پردې يا غشا ته وايي
Pleurodese د پلورا دې پردو (جداري او حشوي) چې
سره سرېښ شوې وي بېلولو ته وايي
Pleurodynie د پلورا درد
Pleurolyse د جراحي عمليات په مرسته د پلورا
هغه دوه برخې لکه پلورا پاريټاليز او وېسېراليز چې
سره سريښ شوي يا نښتې او نه بېلېدونکې وی يو له
بله بيلېږي او درملنه يې د دواړو برخو لري کولو او په مينځ کې
يې دې انتی بيوتيکو د پودرو په شيندلو سره پاي ته رسېږي
Pleurotomie د دواړو پلوراو بيلولو ته وايي

-plexie (gr. Plexsis) ضربه، ټکان، اصابت او د کلمې هغه
وروستی برخه ده چې له يوناني کلمې پليکسيز څخه
اخستلې شوي ده چې ضربې، ټکان ته وايي
Apoplexie مغزي يا دماغي سکته، حمله
Plexus : شبکې، ځالې ته ورته يوځايوالئ ټولېدنه دې وينې
د رګونو، لمفاوي رګونو او عصبي رګونو ته پليکسوس وايي
Plexus rectalis د ريکتوم د سيمې د بېلابېلو رګونو
ټولېدنه يا پليکسوس
Plica ګونجې، ګنجې، چملکي
Plural ډير شمير

Pneumo- (gr. Pneúma , pneùmatos = lat. Pulmo) : دوه معنی
لري 1: هوا، غاز، هوا اخستل یا تنفس 2: سږي یاشش چې
په یوناني ژبه کې پنومون یا پنایمون ویل شوي
Pneum سږئ باید پنایوم یا نایوم چې هوا،ګاز معنی
ورکوي له پنایومون یا نایومون چې سږي معنی ورکوي توپیر
یا تفاوت وپیژني
Pneumon پنایومون د سږو لپاره نومول شوئ
pneumono-(gr. Pneúmon, lat. Pulmo, pulmonis) سږي، شش
Pneumonektomie د جراحي عملیات په مرسته
د یوه سږی لرې کولو اندیکېشن د سږو په کارسینوم
توبرکلوز اویا برانشیکتازي وي
Pneumonie د سږو التهاب،د عوامو په ژبه سینه بغل
Pneumonologie /Pulmonologie د سږو د ناروغی
څېړنه یا هغه پوهه ده چې د سږو د ناروغی او
د هغې تشخیص او درملنې څېړنه کوي
Pneumopathie د سږو ناروغی
Pneumothorax ګاز یا هوا لرونکئ تورکس، د هوا
شتون د تورکس په قفس کې
-pnoe (gr. Pnóe) د کلمې هغه برخه ده چې ساه، نفس
ساه اخستل، هوا اخستل، تنفس ورسره مخامخ یا اړیکې
لري نومول شوې ده
Dyspnoe د ساه اخستلو ستونځې، نفس تنګي
عسرت تنفس
Orthopnoe اورتوپنوی هغه ډېرې شدیدې
نفس تنګی ته وایي چې یواځې هغه وخت لږ څه
اسانتیاوې په ساه اخستیلو کې پیدا کېږي یا یې جبران
صورت نیسي چې ناروغ په سیخه یا مستقیمه حالت
کې ناست وي

Ortho- (gr. Orthòs) د کلمې هغه برخه ده چې
سیخه، مستقیمه، راست ته ویل شوي

Tachypnoe د ساه اخستلو ګړندیتوب، سریع کېدل
چې لامل ئې ډېر اکسیجن ته ضرورت درلودل دي لکه په
تبه کې، د ډېر جسمي کار او فعالیت له کبله

Podalgie د پښې یا پښو درد

podo- (gr. = pes, pedis) پښه

-poese (gr. Poieín) د کلمې هغه وروستۍ برخه ده چې
له یوناني کلمې څخه اخستلې شوې چې جوړونه، مینځ
ته راتګ،ښودنه نمولې شوې

Haematopoese د وینې جوړونه، وینه مینځ ته راوړنه

Erythropoese د وینې د سرو کرویاتو جوړېدل چې
د هډوکي یا هډوکو په مغز کې تر سره کېږي

poikilo- (gr. Poikílos) څو رنګه، څو ډوله رنګونه، رنګارنګ

Poikilodermie څو رنګه پوستکئ یا د بدن په
پوستکي کې بېلابېل رنګونه

pol (gr. Pólos = lat. Polus) پول له یوناني کلمې پولوز او
په لاتینه کې ورته پولوس وایي اصلي محور، تکیګاه، اتکا
نقطې ته وایي، په اناتومي کې د یوه اورګان پای ته ویل
شوي لکه سوپرا رینال پول، انفرا رینال پول یا قطب

poliklinik = Policlinic په یوه سیمه کې د ډېرو کلنیکو
شتوالئ چې بېلابېلو ناروغیو پلټنه او درملنه په کې کېږي

polio- خړ رنګ، د هیرو رنګ، خاکستری رنګ

Poliomyelitis د خړرنګه یا د هیرو رنګ ته ورته شوکي نخاع د محتویاتو التهاب ته وایي

Pollakis (gr. Pollákis) تر ډېره حده، غالباً، زیات

Pollakisurie له نورمال حالت څخه ډېر ادرار کول په لږ مقدار سره یعنې چې د ناروغ د ادرار کولو ضرورت زیات او مقدار یي لږ وي

Pollex, pollicis د لاس غټه ګوته، انګشت شست

poly- (gr. Polýs): یو مخکښ دې ډېرو، غټو، لوړو، جګو، متعدد ته وایي

Polyarthritis د ډیرو بندونو یا مفصلونو التهاب

(poly = ډیر arthr- = بندونه ,

-itis = د التهاب د کلمې پای)

Polyarthrose هغې ناروغۍ چې ډیر بندونه په ارتروز اخته یا مصاب وي

Polychrom ډیر رنګیزه، یو شئ چې ډیر رنګونه لري

Polycystic د ډیرو کیستونو یا مجوفه کڅوړو لرونکي

Polydaktylie د ډیر ګوتو شتوالئ(هغه وخت چې له پنځو ګوتو څخه ډیرې ګوتې په لاسو یا پښو کې شتون ولري)هغه ته پولي دکتیلي وایي دې زېږون له وخته د ډېرو ګوتو شتوالئ(په یوه غړي یا اندام کې له پنځو=5 زیاتو ګوتو شتوالئ) په لاسونو او پښوو کې

Polygalaktie له حده ډېره د پیوو یا شیدو جوړیدنه تولید یا پرودکشن ته ویل شوي

Polymenorrhoe په ښځو کې د میاشتنۍ وینې بهیدنه په لنډ واټن کې یا په میاشت کې دوه یا درې وارې وي، چې په نورمال ډول دغه وینه بهیدنه په څلورو اونیو یا هفتو کې یو وار یا یو ځلې پیښېږي

Polymorph بیلابیل ډولونه، مختلف شکلونه، څو شکلي

Polyneuritis = Polyneuropathie د پېریفیر او یا د مغزي
یا دماغي اعصابو ډیجینیراتیف التهابي بدلونونو ته ویل کېږي

Polyneuropathie د پېریفېر یا اطرافو د اعصابو ناروغۍ
چې تراوماتیکي او التهابي بڼه ونه لري

Polynuklaer د ډېرو هستو لرونکي

Polyp (gr. Polýpous) له یونانی کلمې پولیپووز څخه چې
دې ډېرو پښوو لرونوکې معنی لري اخستلې شوې ده خو په
طبابت کې دې یوه خالي یا جوف لرونکي اورګان د موکوز څخه
د یوه سلیم تومور، بدلون، وده، نمو، ډېریدل، تکثیر،پاړسوب دې

Polypathie = syn. Multimorbiditaet په یوه وخت کې
یا همزمان دې ډېرو ناروغیو مینځ ته راتګ یا شتوالئ

Polyphagie دوه معنی لري یوه ئې خوړل، تېرول
د خوړلو اعتیاد لکه په ژوبو کې او بله ئې ډېر خوړل

polypo- دې موکوز یا مخاطي غشا ډېریدل، پاړسوب،
غوټې یا غدې

polytop په ډېرو سیمو کې، په ډېرو ځایونو کې

polytrop په ډېرو ځایونو یا سیمو کې د مداخلې
یا حملې سېمې، نقطې یا هدف

Polyurie په پتالوژیکه توګه له حده ډیر د ادرار
په حجم کې ډېروالئ چې په ډییابېتیس انسیپیډوس
ډییابیتېیس میلیټوس، د بډوډو ناروغۍ او داسې نورو ناروغیو
له امله پېښېږي

Pons, pontis پول، پل، د میټاانسیفالون پورې اړه لرونکې
د دماغ پورتنۍ برخه

Poples (lat.)´= Popliteaipunkt, Valleix- Punkt دا يوه
لاتينه کلمه ده چې د زنګانه شا خوا يا هغه سيمه
چې قاتېږي، کله چې زنګون قات شي هغه قات شوې
سيمې ته وايي چې همدارنګه پوپليټيا نقطه، د واليکس
نقطه هم ورته وايي، پوک زانو

poro- (gr. Póros, „Pore" = lat. Porus) پرانستل، خپرول
سورئ،دريڅه، منفذ
Porose د ناروغۍ هغه حالت ته ويل کېږي چه په هغه
کې د يوه غړي په جوړښت يا بافت کې سورکي ميشته
وي يا ئي ځاى نيولئ وي، رخنه ئي کړي وي لکه
پورينسفلي، اوستيوپوروزيس

Porta (lat.) ور، دروازه، دريڅه، دريچه
Porus (lat. = gr. Pòros) سورئ، پرانستل، سپړل
Post (lat. Post) : شاته، تر شا، وروسته، عقب، پشت
Postmenopause وروسته له هغه وخته چې
په ښځو کې مياشتنۍ وينه بهېدنه يا خونريزي يا
مينستروشن خلاصه شي
posterio- (lat.) شاته، وروسته، عقب
Posterioanterior (lat.) د شا له خوا مخې خواته چې
ښودل شوي PA او يا p.-a په راديولوژي کې په لنډه ليکنه دې
Posterior (lat.) شاته، د شاخوا
postho- (gr. Pósthion) په نارينه جنس کې د سنتيدلو
د سيمې پوستکئ، پوست ختنه ګاه
Posthepatic د لړمانه شاته، د لړمانه څخه وروسته
Poasthepatitis کومې پېښې يا ناروغۍ چې
وروسته دې لړمانه يا جګر له التهاب څخه مينځ ته راغلې وي

Posthitis د نارينه جنس د تناسلي آلت د سنتۍ
د سيمې پوستکۍ التهاب، پوست ختنه گاه التهاب
Postkoital (lat.) وروسته له جنسي يوځای کيدلو
يا مقاربت څخه
Postmenopause د وخت هغه واټن يا زماني فاصلې
ته ويل کېږي چې وروسته له مينستروشن پېښېږي
Postmenstruell وروسته له مينستروشن څخه
Poastovulation وروسته له اووليشن
Poastovulatoric وروسته له اووليشن يا د پخې
شوې هگي بيليدل يا خيز وهل له اووم يا تخمدان څخه
Postremus(superlativ سوپرلاتيف posterior)
د وروسته، شاته مفهوم ورکوي

Prae-, prior, prius(lat. Prae) له لاتينې کلمې پرې
څخه اخستلې شوي ده چې مخکې معنی لري
Praeembryonalperiode د نطفې يا جنين د ودې
يا پرمختگ په درې لومړيو اونيو يا هفتو کې ويل کېږي
Praehepatic لکه په پورټال دوراني بهير يا سيستم
کې، مخکې له لړمانه يا جگر څخه
Praeinfarktangina ډېر شديد درد او يو تحديد کوونکئ
د ټټر يا سينې تنگوالي احساس شتوالئ مخکې له دې چې
د زړه د عضلې ژوبلېدنه چې د اکسيجن نه رسېدل د وينې
په مرسته پېښه شي يا ميوکارد انفارکت څخه مخکې
او همدارنگه معمولاً د بدن د استراحت په وخت کې
هم پېښېږي
Praekancerose مخکې د کانسر له مرحلې څخه
Praekardial (lat.) د زړه څخه مخکې، مخکې د زړه
د شاوخوا سيمو څخه

Praemenopause دا هغه وخت یا مدت زمان
ویل کېږي چې مخکې له مینوپوز یا په ښځو کې دې
میاشتنۍ وینه بهیدنه ودرېږي یا قطع شي
Praemenstruell مخکې له مینستریشن څخه
Praemolar (lat. Molaris) = syn. Dentes premolares
دې ژامو غاښونه
Praeovulatoric مخکې له اوولېشن یا د هګۍ
له ټوپ، خیز وهلو څخه

Praeparare (lat.) په طبابت کې د بدن د جوړښتونو
ښودنه دې بیلګې په توګه د پینسټ او سکاپیل په مرسته
Praepartal مخکې دې زېږون یا ولادت له پیل څخه
Praepatellar د زنګانه تبۍ مخې سره، پیشروی
عینک زانو یا کاسه زانو
praeperitoneal مخکې د صفاق د پردې،د پریتوان مخکې
praerenal مخکي له بډوډو څخه
praesakral د متقاطع هډوکي مخکې یا سکروم
د هډوکی مخکې
Praesens اوسنۍ وخت، حال، حاضر
Status praesens کلینکي لاس ته راوړنه،د
ناروغۍ دپلټنو اوسنۍ ناروغیو لاسته راوړني
praeservativ = Condom هغه میخانیکي مواد چې
دې کانتراسیپشن یا دې حمل اخستلو څخه دې وقایې
یا ژغورنې لپاره پکارول کېږي چې عوام ورته پوقانه وایي

Praeter (lat.) پریټر یه لاتینه کلمه ده چې برخلاف،په
ضد،مخالف، غیر له دې،له دې بهر ، نشت، نهي ته ویل کېږي
Praeter naturalis غیر طبعي، کوم چې
حقیقت ونلري لکه دغه لاندې غیر طبعي انوس یا مقعد

Praeter natatüral Anus — د کولمو پای یا اخرینۍ
برخه د یوې بلې سیمې سره د هغه په پوستکي کې
نښلوله کېږي. یو غیر طبعي انوس، انوس یا مقعد په یوه
نه اناتومیکه سیمه کې یا مصنوعي انوس
prae (lat.) — پریې یوه لاتینه کلمه ده چې مخکې شتوالئ
مخکې قرار درلودل نومول شوئ دئ
praetibial — د ټیبیا د هډوکي مخکې سیمه کې چې
د لېنګي د لاندنۍ برخې مخکنئ هډوکئ دئ
praevertebral — د ملا د مریو د تیر مخې سره

presby- (gr. Présbys) — زړښت، لوی عمر، پیر، مسن
Presbyakusis — د زړښت له کبله د غږ نه اوریدل
یا کڼیدل یا ستونځې درلودل
Presbyopie — د زړښت په وخت کې د لید د حالت
ستونځې په نزدې لیدنه کې چې د لینز یا لیموو د
الاستیکیت له مینځه تللو له کبله(سکلیروسیز)او
د اکومودیشن د توانایۍ له لاسه ورکولو له کبله مینځ ته راځي
primaer (lat. Primarius) — هغه څه چې لومړیتوب پورې اړه
لري لوړیتوب، لومړئ، د دویم، دریم، څلورم او نورو برخلاف
لکه پرایمیر یا لومړنئ، سیکوندیر یا دویم او ټیرتیر یا دریم
فولیکول په اووم یا تخمدان کې
Primaerherd — د یوې ناروغۍ لومړنۍ سیمه،چینه،منشه
Primaertumor — لومړنئ مینځ ته راغلئ یا پیدا شوې
دانه، تومور، پاړسوب ته وایي چې له هغه څخه نورو
سیمو ته لېږدونه یا میتاستاز خپرېږي

primi- (lat. Primus) — لومړئ، لومړیتوب
Primipara — هغه ښځه یا میرمن چې خپل لومړئ
ماشوم نړۍ ته راوړي، اول باري مور

Primus لومړئ، هغه څه چې لومړئ جوړ شوئ وي
یا پیدا شوئ وي
Prior, prius (Komperativ from prae) مخکې والئ
وړاندېوالئ، مخکې له دې،پخوانی چې د پرې کامپيراتيف ده
pro-(gr. Prò = Lat. Pro) مخکې، مخکنئ، پخوا، په مخکې
مخکې له وخته
Promyelocyt یوه ژوانکه، چې د میالوسیټ د رسیدو
تر وخته پورې په پرمختګ یا وده کې وي یعنې مخکې له د
چې ژوانکه میالوسیټ شي ویل کېږي
Processus(lat. Processus) : یو شئ چې وړاندې خوځېدلئ
وتلئ وي،لړۍ لرونکي، ادامه، څوکه لرونکې، دنباله
برآمدګي لکه دا لاندې

Processus articularis
Processus coacoideus

Processus mastoideus
Processus pterygiodeus
Processus spinosus
Processus styloideus
Processus transversus
Processus xiphoideus
pro die (lat.) ورځنی، هره ورځ، روزمره
procto-/prokto-(gr. Proktós = lat. Rectum) د غټو کولمو
هغه برخه ده چې د سیګموئید او د انوس تر مینځه پرته ده
Profundus ټیټ شتوالئ، عمیق قرار درلودل

Prognathi (pro-; gr. Gnàtos) ګناټوز یوه یونانی کلمه ده
چې ژامه یا الاشـه نومېږي، پروګناټي یوه انومالي ده چې
په هغه کې یو پراخه واټن یا فاصله د پاسنۍ او لاندنۍ
ژامې تر مینځه شتون لري

Prognose (gr. Prógnosis) وړاندوینه، له مخکې پوهیدنه
د ناروغۍ په تګلارې پوهېدنه او مخکې له مخکې پوهیدنه

Prokto- (gr. = lat. Rectum, anus) مقعد،د کولمو اخرینۍ برخه

Proktalgie د ریکتوماو انوس درد

Proktektomie د ریکتوم او یا انوس لرې کول

Proktitis د ریکتوم او انوس التهاب

Proktodynie د ریکتوم او انوس درد

Proktologie هغه پوهه ده چې د ریکتوم او انوس
ناروغۍ او درملنه څېړي

Proktostase (Rectum) په ریکتوم کې د کوټ
یا غایطه موادو دریدل، توقف، دریدنه

Prolaps (lat. Prolapsus) له اناتومیک حالت څخه دیوه غړي(
یا اورګان بیځایه کیدل او مخښکته ځوړندیدل یا مخ وړاندې
ځوړندیدل

prolapsus ani = syn. Analprolaps د انوس بېځایه کېدل
ځوړندېدل

Prolapsus Recti = syn. Rectumprolaps د ریکتوم
ځوړندېدل، بهر ته وتل

Prolapsus Uteri et Vaginae = syn. Descensus uteri et vaginae
د رحم او واګینا بې ځایه کېدل، سرچپه کېدلو بهر ته وتل
ا

Diskus prolaps د ملا د مریو ترمینځ پرتو موادو
یا محتویاتو یوې خواته وتل

Prominens (lat.) له خپل ځایه بهرته په غیر اناتومیک ډول وتل، تېره څوکه، برجستګي لکه د تورې څوکه یا اغزئ برامدګي، دویمه معنی ئې اداره کوونکئ

prominentia (lat.) دا هم یوه لاتینه کلمه ده چې د بهرته وتلو ته وایي،سرلوړولو ته ویل شوي لکه پرومینینسیا لارینجیا

Prominentia laryngea دا هغه جوړښت دئ چې په نارینه جنس کې د ځینو سړیو یا هلکانو په غاړه کې د کریکوئید غضروف بهرته یا د باندې ډېر وتلئ وي

Prominentia vertebra د ورمېږ د اومې مرۍ یا فقرې څخه وتلې تېره څوکه

Promyelocyt یوه ژوانکه چې له ګردې تر هګۍ ډوله یا اووال، بیضوي شکله هستې په لرلو په (1-2)نوکلیولون کې، هغه چې د پرمختګ یا ودې په حالت کې وي مخکې له هغې چې اصلي یا پخې شوې میالوسیت ژوانکې ته رسیدلې وي د پېژاندنې وړ کېدای شي

Pronator هغه عضله ده چې د(لاس)شا خوا،باندې، بهر خواته تاوولو دنده په غاړه لري

Prophylaxe (gr. Prophylássein) ژغورنه، مخنیوئ، وقایه له یوې پېښې یا ناروغۍ څخه لکه د واکسین پکارول تر څوچې له ځینو ناروغیو څخه مخنیوئ وشي

Proprius :

ad usum proprium

prostato- (gr. Prostàtes) د پروستات غده، د یوه واړه چهارمغز په اندازه کلکه اګزوکرینه غده چې دې مثانې لاندې شتون لري پروستات نومول کېږي

Prostata (gr. Prostátes) پروستاتا له یونانی کلمې
څخه اخستله شوي ده چې لغوي معنی ئې رئیس، ناظر ده
او په اصل کې موخه یي د پروستات غده ده چې په
نارینه جنس کې شتون لري

Prostataadenom د پروستات د غدې یو بې ضرره
یا سلیم تومور یا پاړسوپ دئ

Prostatabiopsie د ناروغۍ دې څېړنې او د هغې
د تشخیص او درملنې لپاره د یوې ټوټې یا پارچې
اخستله کېږي

Prostatahyperplasie د پروستات غټېدل یا لویدل
چې دغه غټوالئ دهرې ژوانکې یا حجرې په حجم کې
نده بلکي دې ژوانکو په شمیر کې ډېروالئ مینځ ته راځي

Prostatahypertrophie دلته د پروستات غټېدل په
پرلپسې توګه د هري ژوانکې د حجم د غټوالي یا لویوالي
له کبله مینځ ته راځي. په ¾ برخو نارینو کې د پروستات
غټېدل له 50 کلنۍ څخه ډېر ورورو یا په تدریج سره پیل کېږي

Prostatakarcinom, Prostatacarcinom پروستات
کارسینوم (سرطان)یو وصفي یا تیپیک ًحالت د ًپاخه عمر،زاړه
عمر سرطانٍ دئ چې نسبتاً ورورو یا په تدریج سره وده کوي

Prostataresektion د پروستات ادینوم چې وړوکئ
وي کیدای شي چې د ادرار کولو د نل یا احلیل له لارې پریک
او وویستل شي. د پروستات ریزکشن یا پریکول دې
ترنس یوریترال له لارې په ښه بري سره سرته رسېږي

Prostatektomie, Prostataadenom د پروستات
دې غدې پریکول او لرې کول د خفک کولو په طریقه
سرته رسېږي

Prostatitis د پروستات د غدې التهاب

Prostatopathie د پروستات د غدې بېلابېلې ناروغۍ
Protein په بيوشېمي يا بيوشيمي کې دې وکتل شي
Proteinurie د پروتين شتوالئ په ادرار کې
د پروتين ترشح په ادرار کې
proteolytic د پروتين تجزيه او ټوټه کول،پروتين هضم کول

proto- لومړئ، مخکنئ
Protodiastolic(gr. Protodiastolè) مخکې له
ډياستول څخه، ډياستول يوه يوناني کلمه ده چې پراخېدو
دننه بهر خواته دحجم په حساب لويدلو ته وايي،روډيياسټاليک
د زړه د لاندنۍ خونو يا وينټريکيلو د پراخوالي څخه دمخه
ته وايي
Protoplasma د ژوانکو محتويات
ماده (لومړنئ تصوير، اصلي تصوير)ته وايي
Protos لومړنئ، لومړئ
Prototyp لومړنئ تصوير، اصلي تصوير
Proximal هر هغه غړي چې د بدن مرکزي سيمې يا تنې
ته نزديوالئ لري
distal هر هغه غړي چې له تنې څخه لريوالئ لري
لکه لاسونه او لينګي
Proximalis نظر هغې سيمې ته چې په کې شتون
لري، هر هغه اورګان چې تنې ته نزدې قرار ولري

Pruritus (lat. Prurrire) د پوستکي يا جلد خارښت
چې په جبري توګه دګرلو يا خاريدن ته انسان هڅول
کېږي پروريټوس، پروريټوز ويل کېږي او بيلابيل ډولونه
او سېمې لري لکه پروريټوز اني، پروريټوز ګراويډاروم

pseudo- (gr. Pseúdein, pseùdos) دروغ، غلط، يو بل شي
سره غلطول، چې ظاهري بڼه يي اصلي بڼې ته ورتوالی
ولري هغه چې اصلي نه وي
Pseudoarthrose هغه بندونه چې اصلي نه وي
Pseudocyte غلطه مثانه يا مثانې ته ورته پوکانه
Pseudograviditaet هغه ګراويډيټيټ يا حمل
چې واقعيت نه لري، يواځي ځينې نښې وي
Psoas = Musculus Psoas يو لنډيز دې پسواس د عضلې ده

Psycho- (gr. Psyché) روح، روان، احساس
Psychiatrie روان پيژاندنه، د روان پېژاندنې طب
رواني ناروغيو پيژاندنه
Psychiatric دغه رواني ناروغۍ کيداي شي چې
په ماشوم توب کې هم پيدا شي يا ښکاره شي
psychogen رواني ناروغي يا حالت چې کورنۍ، ارثي
يا د ګين يا جين مانيپولاسيون يا بدلونو له کبله مينځ ته راځي
يا هغه لاملونه چې د رواني ناروغۍ مينځ ته راوړونکې دي
Psychologie هغه پوهه ده چې رواني ناروغۍ او
د هغې د درملنې د لارې پيدا کول څېړي يا له روان او روح
څخه بحث کوي
Psychopathologie د هغه پوهه يا علم دئ چې
د انسان روحي يا رواني تجربې او رواني ناروغيو اړيکې
در بر نيسي او پلټنه يي کوي
Psychopharmaka داسې دارو درمل شته چې
په روحي، رواني حس باندې اثر لرونکي دي يا په
رواني ناروغيو اثر لرونکي درملو ته ويل کېږي
Psychopharmakologie دا هغه پوهه ده چې
د ځانګړئ درملو څيړي او د هغو اثر په رواني ناروغيو
روښانه کوي او يايې په کار اچوي

Psychose روانی ناروغی، ذهني او سوچي
يا فکري ناروغی، د روان يو غير نورمال حالت. البته تر
دې موضوع لاندې ټولې غير نورمالې پېښې نه راځي
بلکه يواځې يو شمېر ځانګړې پېښې يا پوهونه ده

Psychosomatik د روح يا روان او د بدن تر مينځ
د اړيکو بدلېدل يا بدلونونو ته ويل شوي

Psychotic هغه ناروغی چې د رواني، ذهني او فکري يا
عقلي حالت سره اړيکې لري يا رواني ناروغی،عقلي ناروغی

psychotrop پسيښوټروپ يا سايکوټروپ هغه پېښه
يا پديده ده چې رواني حالت ورسره مخامخ وی

pterygo- : وزرونه يا بال، بڼکې يا پر

Processus pterygiodeus د وزرونو لړی يا ادامه، دنباله

Pterygoma, pterygomatis وزر، بڼکه

Pterygoideus وزرونو ته ورته شکلونه

-ptoe (gr. Ptýein) د کلمې هغه وروستی برخه ده چې
له يوناني کلمې پټين څخه چې توکول، د خولې لاړې
د خوړو توکول، تف کردن

Haematoptoe د وينې توکول

Ptose, -ptose (gr. Ptósis) لوېدل، سقوط، ښکته کېدل
ځوړندېدل، غرقيدل

Kolopoptose د کولون ښکته کېدل،له ځايه بېځايه کېدل

Nephroptose د بډوډو ښکته کېدل، له خپل
اناتوميکې سيمې بيځايه کېدل

Splanchnoptose (gr.) = enteroptose يوه يونانی کلمه
ده چې ډوبېدل، ټيټېدل ښکته کېدل نومول شوئ

Ptosis (gr.) لغوي معنی یې د یوه اورګان ځوړندېدل، مخ ښکته کېدل، سقوط ته وایي

-ptysis له یوناني کلمې څخه اخستلې شوې ده چې د کلمې وروستۍ برخ ده دلته موخه ترې د سترګو د پورتنیو پلکو یا لید ځوړندېدل دي

Haematoptysis

pubo- (lat. Pubes) د ښځینه جنس جنسې او تناسلي عضوې بهرنۍ او پورتنۍ سیمه چې له وېښتو څخه ډکه وي دې هغې سیمې هډوکئ

Suprapubic د پوبیس پورتنۍ برخې یا سیمې ته وایي

Pubes, pubis: بلوغ عمر، د وادکولو عمر

د حیا یا تناسلي سیمه

Corpus ossis pubis

Pubofemoralis

Ligamentum pubofemorale

Pudendum = Pudendus هر هغه څه چې د تناسلي عضوې پورې اړه لري یا ورسره مخامخ وي لکه د پوډینډوز عصب او نور

Puer ماشوم، نوئ ځوان، ځلمئ، ځلمیتوب

Pulmo- / Pulmono- (lat. =gr. Pneumo-/ pneumono) :

سږي، شش، ریه

Lingula pulmonis sinistri د کینې خوا د سږي ټوټه یا ژبه

Pulmo dexter ښئ خوا سږئ،راسته شش

Pumonal هغه څه چې سږو یا شش پورې اړه لري یا ورسره مخامخ وي

Pulmonalarterie د سږو دې وینو رګونه

هغو شیانو سره چې سږي مخامخ وي Pulmonalis
د پولمونال Pulmonal Valva (Valva trunci pulmonalis)
یا د سږو دې رګ یا ورید پردو ته وایي
د پولمونال د وینې د رګ Pulmonal Valva insuffecience
د پردو د دندې ښه سرته نه رسول یا عدم کفایې ته
د پولمونال دې رګ Pulmonal Valva stenoseوایي
د پردو تنګوالي ته وایي
هغه پوه ده چې سږي او دهغو Pulmonologie
ناروغۍ او د درملنې لارې څېړي یا تر بحث لاندې نیسي
د کینې خوا سږئ Pulmo sinister
د سږو یا ریوي ورید Vena pulmonalis

دا یوه لاتینه کلمه Pulpa dentis (lat. Pulpa ; dens, dentis)
ده چې پولپا غوښې او ډینز یا ډینتیز غاښ ته وایې،غاښ مغز

یوه لاتینه کلمه ده چې ضربې pulsus (lat.) = Puls
وهلو، نبض ته وایي او په لاندې ډولونو دي
هغه د زړه ټکان یا ضربان یا نبض Pulsus aequalis
ته وایي چې یوشانته کیفیت یا کوالیټیټ لري
د نبض یو غیر منظم حالت Pulsus alternans
یا آی ریګولاریز وي
یو غټ، لوړ نبض Pulsus altus = Pulsus magnus
هغه د نبض ضربې دي چې په Pulsus capricans
هغه کې د اطرافو د نبض څپې ډېرې لوړې وي، د نبض
د ضربې څپه مخکې له نورمال حالت څخه راځي یا رسمېږي
ګړندئ نبض، هغه نبض چې Pulsus celer
د فشار له لوړېدلو سره یوځای وي، د کیلر یا سیلر او التوس
د فشار په نامه هم یاد شوئ او د اورټا د پردو د دندې د ښه
نه تر سره کولو یا عدم کفایه په پېښوو کې لېدل کېږي

Pulsus contractus یو قوي، سخت نبض له یوه واړه نبضي امپلیټوډ سره

Pulsus deficiens د غیر منظم نبض یو ډول دئ

Pulsus dircrotus = syn. Dikrotie دا هغه ډول نبض دئ چې دوه وارې یا ډبلې ضربې یا تیګې وهي

Pulsus differens د ښـی او کینې متې یا لاس تر مینځ د نبض توپیرونه په تېره بیا د نبض د کیفیت له مخې لکه د اورټا د انیوریزمل په درې ډولونو کې اورټاانسوفیسینسیا یا عدم کفایه او سبکلاویان ستیل سندروم کې

Pulsus durus یو ډېر سخت، تند، شدید نبض دئ او دا یواځې هغه وخت چې زړه تر ډېر فشار لاندې وي لکه په ارتېریال هایپرتوني کې

Pulsus filiformis = syn. Pulsus undulosus د یوه تار په شکل، په اسانۍ نه لمس یا پالپابل یا په بل عبارت په ندرت سره د لمس وړ وي چې له وړوکي امپلیټوډ او تر ډېره حده د لوړ فریکونس لرونکئ وېپه تېره بیا په اکوټ سیرکولېشن انسوفیسسینسیا(کولاپس، شاک) کې

Pulsus fortis = syn. Pulsus magnus یو لوړ نبض له لوړ امبلیټود سره

Pulsus frequens هغه نبض چې فریکونس یې لوړ وي

Pulsus intermittens = P. Deficiens = P. irregularis

Pulsus irregularis یو اریتمیک یا غیر منطم نبض دئ چې ډېره یې د زړه د اریتمۍ له کبله پېښېږي

Pulsus magnus = Pulsus altus; P. Fortis یو لوړ نبض هغه نبض چې له لوړ امپلیټود سره وي، او په لوړه درجه د وینې د فشار د امپلیټود له کبله لکه تبه، هایپرتیریوز د اورټا د پردو د دندې د ستونځو له کبله پېښېږي

Pulsus mollis دېر پوست او نرم نبض ته وايي چې
د لږ فشار له امله مينځ ته راځي

Pulsus oppressus = Pulsus contraus

Pulsus paradoxus دا هغه ډول نبض دئ چې
د نبض د امپليټود د ټيټوالي يا لږوالي درجه د ساه اخستيلو
يا تنفس په وختکې له 10مليمتره چې جي ډېر لږ وي

Pulsus parvus هغه ډول نبض ته وايي چې
د نبض امپليټود وړوکئ وي

Pulsus penetrans يو منظم او يا ريګولير ضرباني نبض

Pulsus rarus د نبض فريکونس ډېر ټيټ وي

Pulsus regularis منظم، ريتميک او يوشانته نبض

Pulsus tardus هغه نبض چې له ورو ورو(هواره، هموار) فشار
لوړېدو سره وي

Pulsus vibrans ديوه ښورېدونکي نبض احساس
او کله ناکله هم لکه دې پاټو د ښورېدلو د شرهر غوندې
غږ چې د وينو په رګونو کې د وينې د جريان له کبله
هغه اړيکې چې د هغه له ديوال سره پيدا کېږي مينځ ته
راځي اورېدل کېږي

Punktion (lat.) له لاتينې کلمې څخه چې ستنې وهل
نومول شوې ده خو په طبابت کې موخه ترې په يوه
جوف لرونکي اورګان کې د ستنې يا يوې بلې تېرې
آلې ننويستل او له هغه څخه د اوبو يا مايع لکه وينه، يورين
اويا د څېړنيزې پارچې لاس ته راوړل دي چې دا يا انټرا وېنوز ،
لومبال پانکسيون چې د کنولو،تروکرو په مرسته تر سره کېږي

Pupilla , Pupille لېمه، د سترګو تور، مردمک چشم

dilatator pupillae د لېمو يا د سترګو د تور پراخوالئ

Pupillareflex د لېمو عکس العمل

pupillaris هره هغه پېښه يا ناروغي چې لېمو
يا د سترګو تور سره اړه لري

Pus, puris(lat.= gr. Pyo-) چرک،قيح،چرک لرونکې اوبه،ځوې
Pyaemie د وينې ټول هغه مکروبونه چې له چرکينو
يا قيحي لاملونو سره يوځاي وي
Pyurie ډير شمير د وينې د سپينېو ژوانکو
شتوالئ په ادرار کې
Pyonephrose د چرک يا قيح ټوليدنه د بډوړي
په حويظه کې

pyelo- (gr. Pýelos = lat. Pelvis) پيالو له يوې يوناني
کلمې پيالوز څخه اخستلې شوي چې په لاتينه ورته پيلويز
وايي چې تغاره، د خاصرې لګن، حوصله،حويظه معنی ورکوي
Pyelographie د راديوګرافی په مرسته
دې بډوړو حويظې ښودنې ته پيالوګرافي وايي
Pyelolith د بډوړو په حويظه کې دې تيګې شتوالئ
Pyelolithotomie د بډوړي د حويظې پرانستل دي
چې له دغه ځای يا سيمې څخه د تيګې لرې کولو لپاره
سرته رسېږي
Pyelonephritis د بډوړي او د بډوړي د حويظې التهاب
ته پيالونيفريتيز وايي چې له لوړې تبې، بې اشتهايي او
تندې يا تشنګي سره يوځای وي.چې همدارنګه له يو
پټ فشار لرونکي احساس ورسره يوځای کېږي يا شتون لري
Pyeloplastic د اوپيراتيفي عمليات په مرسته
د بډوړی دحويظې يا لګنچې بيا رغونې ته وايي
Pyelotomie د اوپيراتيفي عمليات په مرسته
د بډوړي د حويظې پرانستل

Pyelorospaspasmus د پیالو تشنج

pyloro- (gr. = lat. Pylorus) د معدې اخرینۍ سیمه
یا د معدې د وتلو خوله، د معدې رهبري کوونکې خوله
Pylorus د معدې د وتلو لاره یا
د وتلو خوله، اخرینۍ سیمه
Pylorusstenose د معدې دوتلو د لارې
یا خولې تنګوالئ البته په قطر کې

pyo- (gr. Pýon) چرک، ځوې، قیح
Pyogen ځوې جوړونکي، چرک جوړونکي
Pyohaematopneumothorax د قیح، وینې او هوا
یوځاي ټولیدنه په کوګل یا د سینې په قفس، په تورکس
کې (په تېره بیا د پلورا په مینځ یا جوف کې) ته ویل کېږي
Pyometra د ځوو یا چرک ټولېدنه په رحم
یا یوټیروس کې
Pyonephrose ځویو لرونکې د بډوډي حویظه
د ځویو یا قیح ټولېدنه د بډوډو په حویظه کې او د ځویو ټولېدنه
د بډوډو له جوړښتونو څخه
Pyopneumothorax ځوو او هوا شتون د پلورا په مینځ کې
Pyosalpinx د ځوو یا چرک ټولېدنه په ټیوب
یا د هګي د لېږدونې لارې یا نلکه کې
Pyothorax د چرک ټولېدنه د پلورا د دو پردو
تر مینځ ته پیوتورکس وایي

Pyramis, pyramidis, pyramid (gr. Pyramìs) په مصر کې
د تاریخي هرم ، حرم ته ورته د بدن شکلونو، جوړښتونو

ته نسبت ورکول شوي یا نومولي شوي، نو پیرامیسز ته
هرم وایي اما هدف ترې په طبابت کې د عصبي ناروغیو
عکسل العملونه د طبي پلټنو په درشل کې دي

Pyramis renalis د بډوډو هرم

Pyromanie اور سوځونکي نیرو، تحریک یا د اور د تحریکولو
په زور د یو شي یا یوځاي سوځېدل،محرک آتش افروزي

pyurie معمولاً دوینې د یوشمیر سپینو ژوانکو شتوالئ
په ادرار کې چې د چرک لرونکي یا قیح لرونکي التهاب له
امله چې په بډوډي یا بډوډو کې په تیره بیا د بډوډو په
حویظه کې مینځ ته راځي پیوري بلل شوئ

Q

quadrangularis (angulus) = زاویه، کنجونه ځلور کنجه
ځلور زاویه لرونکی شکل لکه مربعه، مستطیل

quadratus ځلور کنجه

quadriceps (-ceps له caput) ځلور ککریزه، ځلور سره

Musculus quadriceps هغه عضله چې ځلور ککري لري

quadrigeminus ځلورګووني، هغه مور چې په یوه وار
ځلور ماشومان نړۍ ته راوړي یا راوړي وي، چهار ګانګي

Lamina quadrigemina په دماغ کې د ځلورو
وړو غونډیو ډوله جوړښت

quartus (IV = Ordinalzahl) ځلور(4) ترتیبي
یا جوړونکئ عدد

quarter, viermal ځلور واري

quarttuor (IV = Kardinalzahl) د ځلور عدد یا اصلي عدد

quinque (V = kardinalzahl): د پنځه عدد چې اصلي عدد

quinquies پینځه واري، پنج برابر
quintus (V = Ordinalzahl) د پنځه عدد په ترتیبي ډول

R

R., Ramus (د اعصابو یا د وینې د رګونو خانګه، څانګي)
Rabies (lat.) = Tollwut د سپي د داړلو ناروغی په نامه
هم یاده شوې چې د وحشي ژویو لکه د ګیدړې د داړلو له
کبله مینځ ته راځي
rachio- /rhachio- (gr. Rháchis) ملا، د مریو ستون
د ملا مري د ملا تیر
Rachitis د ملا التهاب، د ملا د تیر یا د فقراتو د ستون التهاب

Radio- (lat. Radius) =وړانګه هغه
بدلونه چې
د یوې ناروغي له کبله میځ ته راځي او د رادیولوژي په عکس
یا کلیشه کې لیدله کېږي چې دا دې رادیولوژي د یوې برخې
دندې پوري اړه لري
radial د راډیوس د هډوکي خواته یا طرف ته راډیال ویل شوي
radiatio- (lat.) د وړانګو ځلېدل، ځلا، ځلېدل،د وړانګو
په مرسته درملنه
Ligamentum radiocarpeum dorsale هغه پړي
یا وندني یا بندونه چې د رادیوکارپیوم د شا په سیمه کې
پراته یا تثبیت دي
Radiocarpus د راډیوس د هډوکي تنې یا جسم ته وایي
Radiocystitis ادرار د کڅوړې یا مثانې د التهاب چې لامل
یي د وړانوګو په مرسته درملنه وي مینځ ته راغلې وي
Radiodermatitis د کوتان یا پوستکي التهاب چې لامل
یي وړانګې وي، د وړانګو د اثر له مخې دې کوتان التهاب

radiogen هغه څه یا ناروغۍ چې د وړانګو
له کبله مینځ ته راغلئ وي
Radiologie هغه پوهه ده چې وړانګې، د وړانګو
اثرات په بدن او د وړانګو له کبله پېښې شوې ناروغۍ
او همدارنګه هغه ناروغۍ چې د وړانګو په مرسته یې
درملنه کېږیاو یا د وړانګو طب څرګندوي
radiologic هر هغه څه سره چې د وړانګو طب مخامخ وي
Radionekrose د ژوانکو مړینه یا وژل د وړانګو
د درملنې له کبله یا وروسته د وړانګو د درملنې څخه
ته راډیو نکروز ویل کېږي
Radiotherapie د وړانګو په مرسته درملنه

Radius (lat.) د مړوند یا د لاس د لاندنۍ برخې هغه
هډوکئ دئ چې د لاس لومړئ ګوتې یا غټې ګوتې په خوا
یا جهت پروت دئ
Carpus radi د راډیوس د هډوکي تنې یا جسم ته وایي
Radiusfraktur د راډیوس د هډوکي ماتېدنه

Radix (lat.) په لاتینه ژبه کې ریښې، ریښه،ریشه
بیخ ته وایي او په اناتومي کې بیا د بدن د یوې برخې
یا غړي منشه، ریښه یا بیخ ته وایي چې هغه برخه
ترې جوړېږي د بیلګې په توګه غاښ، عصب او نور
Radix anterior = syn. Radix motoria مخکنۍ ریښه
Apex radicis dentis د غاښ د ریښې څوکه
Radix dentis د غاښ ریښه
Radix posterior = syn. Radix sensoria شا خواته
یا وروستنۍ ریښه

Rami = Rr. (ښاخه ها ،ښانګې)
Ramus د اعصابو او د وینې د رګونو څانګه، څانګې
Ramus communicans د یوځای شوې یا اړیکې
لرونکې څانګې چې د سیمپاتیکوس عصبي پړی یا تناب
د څنګ حخه چې له یا دې سپینال یا سپاینل نیرف یا
اعصابو خواته پراته دي ویل کېږي
Ramus descendens مخ ښکته خوا پرتې څانګې
Ramus mandibulae د منديبولا يا لاندنۍ ژامې
په مسير کې پرتې څانګې
Ramus perforans (lat.) د وينې دركونو يا د اعصابو
د څانګو هغه برخې چې په پروته يا مستعرض ډول يا
ترانسورز ډول په يوه بله اناتوميكي جوړښت كې روان وي
او هلته ميشته كېږي

Raphe, Rhaphe,-rrhaphie (gr. `raphè) ګنډل، دوخت، کوک
په اناتومي راهف تار، او ګنډلو ته ویل شوي
Blepharorrhaphie = syn. Tarsorrhaphie یوه برخه
یا په ټولیزه(مکمل)ډول د سترګود پورتنۍ او لاندنۍ پلکو
ګنډلو ته وایي
Herniorrhaphie د چوره، هیرنیا یا اختناق رغوونه
د جراحي عملیات په مرسته
re- (lat. Re) رې یا د کلمې هغه مخکنۍ برخه ده چې د
تکرار،نوي کیدل،بیا بیرته مینځ ته راتلل، بازګشت نومول شوئ
Reanimation (lat. Animatio) رې انیماشن له
لاتینې کلمې رې انیماسیو څخه اخستلې شوې چې
بیا روغېدنه، بیا رغوونه د بېړنیو تدابیرو په عاجلو یا دفعتاً
پېښو شویو پېښو له کبله د زړه او د تنفسي سیستم د
دندې په ټپه درېدلو کله چې ناروغ شعور له لاسه نه
وي ورکړئ تر سره کېږي،تمدید مجدد

Reinfarkt = syn. Recidiveinfarkt د زړه سکته
په تکراري توګه، په تکرار ډول د یوه نوې د زړه د هغې سیمې
د عضلې مړینې یا د سکتې حملې ته وايي چې په زړه
کې همهغې سیمې یا عضلې ته د اکسیجن لرونکې وینې
نه رسېدلو له امله پېښېږي

Recessus هغه جوف یا ځوړنده خونه ده چې د تخرګ
یا اکزیلار د مینځني لیکې په لاندنۍ برخه کې شتون لري
او په هغه کې د پلایرا یا پلورا مایع ټولېږي چې د پنکشن
یا پونکسیون لپاره د اهمیت وړ دئ

recto-(lat. Rectus = gr. Rekto-) دا یوه لاتینه او یوناني کلمه
ده چې سیخه، مستقیمه، بې له قات یا ګونجو څخه ته
وايي او ریکتو یا ریکتوم د غټو کولمو هغه اخرینۍ برخه ده
چې په سیخه توګه یا مستقیمه توګه د سیګموئید او انوس
تر مینځ پروت دئ

rectal له هغو شیانو سره چې ریکتوم مخامخ یا مصاب وي

Rectalis هر هغه څه چې ریکتوم پورې اړه لري

Plexus rectalis د ریکتوم د سیمې پلیکسوز یا
د عصب، ورید او شریان یوځایوالي شتون ته وايي

Rectum / anus (lat. = gr. Prokto-) یوه لاتینه کلمه ده
چې د ریکتوم پاې یا اخرینۍ برخه ده چې په یوناني ژبه
ورته پروکټو وايي

Rectus(lat.) یوه لاتینه کلمه ده چې
سیخه، مستقیمه معنی ورکوي

Recurrens (arteria, nervus) بیرته ګرځیدنه، بیرته تاویدل
لکه بیرته تاوشوي عصب یا دې وینې رګونه

Arteria recurrens بیرته ګرځیدونکي

چې پاکې وینې لرونکي رګونه چې په ورمېږه یا غاړه کې یې ډېره برخه لیدله کېږي

Febris recurrens د تبې بیرته راګرځیدنه

یا د تبې تکرار چې بابېږئ

Nervus recurrens بیرته راتاو شوئ عصب ته وایي

Reflex یو غیر ارادي عکسل العمل په منظمه توګه

د یوه ښه او بري لرونکي یا نورمال اورګان د یوه تخریش له امله یا له کبله په فزیولوژیک ډول په یوه مناسب وخت کې تر سره کېږي، بیرته راګرځیدنه

re- (lat. Re) رې د یوه لاتینې کلمې لومړۍ برخه ده

چې شاته، تکراري په شا، بازګشت معنی ورکوي

-flux (lat. Fluere) د یوې لاتینې کلمې وروستۍ

یا هغه برخه ده چې د بهیر، روان،رود، سین ته وایي

Refluxoesophagitis د خوړو د تیرولو لاره

یا نلکه یا میري التهاب ته وایي چې د معدې د تیزابو د بیرته راګرځیدلو له کبله چې اویزوفګوز یا میري ورسره په تماس کېږي چې د ګسټر د کاردیا د سستي یا د دندې د ښه نه ترسره کېدلو له امله چې معملاً د هیاټوس هیرنیا ورسره په یوه وخت کې شتوالئ لري چې اهمې نښې یا سیمپټوم یې د سیمې سوځېدل یا سوزش، ایروفاژي ډیسفاژي، ریګوریتشن یا د ګسټر د تېزابو د بېرته ګرځېدنه او د اپپی ګستړال د سیمې درد شتوالئ وي

Refraktur د هډوکي یا هډوکو بیا له سره ماتیدل

چې لامل یې مخکې له وخته پکارول یا تر فشار لاندې راتلل

Reflux (lat. Reflectere) د بدن د غړو یو فزیولوژیک

عکسل العمل دئ چې د یوې بهرنۍ یا غیر طبعي پېښې په مقابل سرته رسېږي

Pupillaerreflux د پیوپلیر ریفلوکس د سترګو
د تور یا لیمو، مردمک چشم تنګوالئ د وړانګو یا روښانۍ
له کبله مینځ ته راځي

Regeneration (lat. Regenerare) بیا رغوونه
نوې جوړونه، تجدید، ترمیم

Regio, regionis (lat.) سیمه، محل، ځاي
په اناتومي کې بیا موخه ترې د بدن سیمې دي

Reinfarkt د زړه نوې حمله یا سکته

Relaparotomie د ځینو ستونځو له کبله چې
وروسته له جراحي عملیات څخه مینځ ته راځي جراح
دې ته هڅول کېږي یا مجبورېږي چې ابدومن بیا له سره
پرانیزي یا یې خلاص کړي

Reluxation په تکراري ډول د یوه بند یا بندونو
بې ځایه کیدل چې بې وخته پکارول یا تر فشار لاندې راتګ

rekto-, Rektum = recto- = Rectum ریکتوم د کولمو
اخریني برخه ده چې تقریباً 15 سانتي متره اوږدوالي لري

Rektoskop (gr.skopeín) په اصل کې سکوپي
لیدنې، کتنې، مشاهدې ته ویل کېږي هغه آله چې د ریکتوم
د لیدلو لپاره پکارول کېږي

Rektoskopie هغه عملیه ده چې د هغې په
مرسته د ریکتوم دننه کتنه یا اندوسکوپي پلټنه له یوې
ځانګړي یا مخصوصې نرمې یا د انعطاف وړ تیار شوې آلې
په مرسته تر سره کېږي چې (ریکتوسیګموئیدوسکوپي)
هم ورته ویل کېږي

Rektosiegmiodeoskopie د اس ډوله یا سیګما ته ورته
د غټو کولمو یا کولون او ریکتوم د لیدلو لپاره یا انعکاس ته وایي

Rektumbiopsie له ریکتوم څخه یوه ټوټه
یا پارچه اخستله کېږي او وروسته له پتالوژیکي څېړنې
د ناروغۍ تشخیص کېږي تر څو چې اصلي درملنه وشي

Rektumkarcinom د ریکتوم سرطان

Ren (lat., Niere) = syn. Nephros: بډوډئ
Ren dexter ښئ بډوډئ
Ren sinister کین بډوډئ
renalis هر هغه څه چې له بډوډي سره اړیکې
لري او یا بډوډی ورسره مخامخ وي
reno- /nephro- بډوډو څخه هدف ده
Renographie د رادیوګرافۍ د وړانګو په مرسته
دې بډوډو ټولیز جوړښت او د بډوډو د پرانشیم او
دننه جوړښتونو ښوونه یا لیدنه
renotrop هر هغه څه چې په بډوډي پورې اړه لري
یا ورسره مخامخ وي
renovaskulaer هر هغه څه سره چې د بډوډو
د وینې رګونه مخامخ وي

Respiratio هوا یا ساه، نفس
Respiration (lat. respiratio) هوا اخستل، تنفس کول
Rete (lat., Pl., retia, Gen., retis, Pl. Retium) ریټ یوه
لاتینه کلمه ده چې جمعه یې ریټیا یا ریسیا چې جینیټیف
یې ریټیز او جمعه یې ریټیوم ده چې جاله، ځاله، جال
شبکه نومولہ شوې ده
Retina (lat. Rete) هغه شبکه یا جال چې
موخه یې یا هدف یې د سترګې شبکې څخه ده
Retinitis د سترګو د شبکې التهاب ته وایي
Retinopathie د سترګو د شبکې هغه ناروغیو
ته وایي چې التهابي نه وي
retro- (gr. Retro-) شاته تګ، بیرته ګرځیدنه، شاته

Retrocaecal ځکوم یا کیکوم تر شا
Retrograd په شاتګ، دې طبعیی بهیر
یا جریان په مخالفه خوا یا مخالف جهت
Endoskopic retrograd cholangiopankreatikographie
د اندوسکوپي عملې په مرسته له لاندې خوا مخ پورته خوا ته
د پانکریاس د لارې او د صفراوي لارې لیدنه، ښودنه او
څېړنه ځرګندوي
Retrokardial دزړه شاته، هر هغه څه چې
د زړه د شا برخه کې شتون لري
Retrokolic د غټو کولمو تر شا سیمه
Retropatellar د زنګانه د عینکې شاته یا هغه
پلن هډوکئ چه دزنګانه په مخ پروت دئ د هغه شاته
Retroperitoneal د ګېډې د پردې یا پریتوان شاته
Retropharyngeal د ستوني یا حلق شاته
Retropubic د پوبیز شاته
Retrosternal د سترنوم شاته
Retrotonsillaer د تانسلو شاته
Retrouterin د رحم، یوټیروس شاته

rhachio- / rachio- (gr. Rháchis = lat. Columna vertebralis)
د ملا تیر، د فقراتو ستون
Rhachitis د ملا د تیر یا د فقراتو د ستون التهاب
Rhachischisis د ملا تیر کې یا د ملا په مریو کې
چاود یا درز، بیلونې

-rhag-, -rrhagie (gr. Rhagás) څیرې شوئ، پارګي، درز
Rhagade وچ او چاودیدونکئ پوستکئ لکه په لاسونو
پښوو، د شونډو په کنج کې ته راهګاد یا چاود او درز وایي

Haemorrahgie وينې بهيدنې يا خونريزۍ ته وايي
چې دې وينې د يوه رگ دې چاودېدنې يا درز له کبله مينځ
ته راځي، ډېره زياته يا شديده بيړنۍ وينه تويدنه

Metrorrhagie ميټروراهژي دې رحم ښځه هغه
وينه بهيدنې ته وايي چې د دوه مينسټروشن تر مينځ
پېښېږي يا له وخته دباندې يا د عوامو په ژبه خارج له
مياشتنۍ عادت ښځه وي

- rhagie چاود، درز

Rhaphe تار، گنډل، دوخت

rhaphie : گنډل

Kolporrhaphie د واگينا گنډل

Blepharorrhaphie يوه برخه، نيمايي سيمه
يا په ټوليزه توگه يا مکمل ډول د سترگو د پاسنيو او لاندنيو
پلکو لنډول د گنډلو په مرسته په تيره بيا د پلکو چاودونو
يا درزونو کې لکه په فاسياليز فلج کې

Herniorrhaphie د چوره، هيرنيا يا اختناق، فتق
جراحي عمليات او دهغه گنډل او ترميم ته وايي

Rhexis (gr.) يوه يوناني کلمه ده چې چاود، درز نومولی شوې

rhexie /rhexis, Myorrhexie د عضلې چاوديدنه، په عضله
کې د درز پيدا کيدل

rhino-,rhin-,Rin-,Rino-(gr. Rhís, rhisos = lat. Nasus) پزه،پوزه

Rhinitis د پزې التهاب په تېره د پزې د موکوز
يا مخاط التهاب ته ويل کېږي

rhinogen هر هغه څه يا ناروغۍ چې
له پزې سر چينه نيسي

Rhinopathie د پزې ناروغۍ، ناکارۍ

Rhinopharyngitis د پزې او ستوني التهاب
Rhinoplastik د پزې پلاستيک يا مصنوعي
جراحي يا رغوونه
Rhinorroe په اکوټ رهينيتز کې معمولاً د موکوز
ډېر زيات افرازات مينځ ته راځي (پزې بهيدل) چې
ورته رهينورې ويل کېږي
Mucoseabsonderung دموکوز يا مخاط افرازات يا بهېدل
لکه د پزې بهېدل

Rhinorrhagie د رهينوراهژي يا رهينوراګي
پر ځاي اوس اپيټکسيز ويل کېږي
Rhinoscopie د پوزې دې سينوزونو د ناروغيو
د پېژاندنې او ښودنې لپاره د ستوني – پزې – غوږونو ډاکتر
له رهينوسکوپ ځخه ګټه اخلي
rhinotrop د پزې سيمې
Rhinovirus د پزې ويروس

rhoe, (gr. Rheín په تيره بيا -rrhoe) د کلمې هغه
وروستۍ برخه ده چې بهير، روانيدلو، جريان ته وايي
rhythmo- (gr. Rhythmós = Rhythmus, Takt) يوشانته
يوه اندازه، منظم لکه د زړه د يوشانته يا منظم خوځښتونو
يا حرکاتو يا تقلصاتو ريتم، مقياس، ريتم
Arhythmie, arrhythmie د زړه حرکتونه په نامنظمه توګه

Rhythmus په يوه اندازه، په يو ډول شکل، واټن
Rima (lat.) چاود، درز، په مقايسه د فيسورا
Rima ani د ناستي ځاي، يا د انال
په سيمې کې چاودونه، درزونه

Rima oris د خولې کنجو یا څنډو کې
چاودونه، درز یا درزونه
Rima palpebrarum د سترګو په پلکو کې چاود یا درز
Rostrum (lat.) مښوکه ، منقار
Rotation(lat. Rotatio)=Syn. Torsion تاوه ول،دوردادن،ټورزیون
Rotator تاوونکئ، ټورزیون کوونکئ
Rotundus (lat.) ګرد ، دایروي، مدور
RR = **R**iva-**R**occi آر آر یو لنډیز نوم دی دې ریوا راچي
چې هغه ایتالوي طبیب وه چې دې لومړي ځل لپاره یې
د وینې فشار وټاکه او هغه یې معلوم او تثبیت کړ چې له
هغه وروسته په طبابت کې دې ده په نامه په ورځنیو طبی
پاڼو او راپورونو کې په لنډیزه توګه لیکل کېږي
Rr., Ramie څانګې، شاخچې
-rrahag-, -rhag (gr. Rhagás) درز، چاود، چاودونه
-rrhagie, - rrhagie څیرول، پاره کردن
-rrhaphie, -rrhaphie, -rhaphie (gr. Rhaphé) تار، ګنډل
ترمیم، دوختن د کلمې وروستۍ برخه ده
-rrexie, -rhexie (gr. Rhéxis) د کلمې وروستۍ برخه
ده چې چاودېدلو ته وایي
-rrhoe بهیر ، روانیدل

Rubella (lat. Rubellus) سور رنګه، سوروالئ، سرخي
Rubeola (lat. Ruber) چې شرئ ، سرخکان ته نسبت
ورکولی شوی دی
Ruber , rubra, rubrum (lat.) روبر یا روبرا له لاتینې
کلمې څخه اخستلې شوې ده چې سور، سور رنګ
معنی ورکوي اما موخه ترې یا هدف ترې دلته شرئ
یا سرخکان دئ

Ructatio (lat. ructare) اړرمئ، ارګمئ، عارق زدن
Ructus (lat.) = Syn. Ructation (ructatio-) اړرمي ته وايي
چې په معده کې د هوا د زیاتوالي له کبله په مقایسه
دې سینګولتوز یا هک کپ، هکک ډېر مینځ ته راځي لکه
په ایروفاژي یا هم په شیدو رودونکو ماشومانو کې
Ruga (lat.) ګونجې، چین و چروک،د بدن د پوستکي ګونجې
Ruptur(lat. Ruptura) روپټور، رپچر له لاتیني کلمې
روپټورا څخه اخستلې شوې ده چې چاودېدلو، څیرې کېدلو
شلېدلو ته وايي لکه د بندو شلېدنه، د اورتا چاودېدنه یا رپچر

S

s.-c. (subcutan) د پوستکي یا جلد لاندې
Sacciformis کڅوړې ته ورته شکل، فورم
خلطي ډوله، بوجۍ شکله
saccus کڅوړه، خلطه
sacer, sacra, sacrum (lat.) سکر، سکرا، سکروم لاتینه
کلمه ده چې سوچه، پاک، مقدس
sacralis هرهغه څه چې مقدس وی، همدارنګه
کوم شي چې سکروم هډوکي پورې اړه لري
Crista sacralis mediana د سکرال د هډوکي
د مینځنۍ برخې ژۍ یا تېره څنډه
sagittalis (lat. Sagitta) ساجیټا یوه لاتینه کلمه ده چې
غیشئ یا تیر معنی ورکوی خو په اصل کې د دوه سطحو
تر مینځ لیکې یا درز دئ ، او ساجیټالیز د غیشي په لوري
یا جهت قرار درلودلو ته وایي

Sagittalebene, Median(sagittal)ebene = sagittal plane
د ساجيټال هم سطحه، ساجيټال سره موازي او
هواره سطحه، مينځنۍ ليکه يا سطحه لکه سوټورا سجيټاليز
Sutura sagitalis دا هغه منځنۍ ليکه يا درز ده چې
د سر د دوه هډوکو تر مينځ پرته ده چې د سوټورا فرانټال
له پای څخه پيل او تر اوکسيپيټال هډوکي پورې رسيږي

sakro- (lat. Sacer) لغوي معنی يي سوچه، مقدس، صليب
او په طب کې هدف ترې د سکروم هډوکئ او د هغه سيمه ده
Sakralanaesthesie د ساکرال يا صليبي هډوکي
د سيمې په کانال کې د بې حسۍدرملو پکارول يا تطبيق
کول او د دغه صليب ته ورته سيمې ويده او بې حسه کولو
ته ساکرال انيستيزي وايي
Sakralgie د ساکرال، سکرال د هډوکي او سيمې درد
Sakrum هدف ترې د سکروم هډوکي دئ
چې صليب ته ورته حالت لري
Sal (lat.) يوه لاتينه کلمه ده چې مالګې، نمک ته وايي

saliva (lat. = gr. Sialo-) د خولې لاړې، لعاب دهن

salpingo- (gr. Sálpinx = tubo-, Trompete = Tuba uterina هګۍ
لېږدونکې لاره، نفير سالپينګو له يوناني کلمې څخه اخستلې
شوې چې په ښځينه جنس د رحم نلکې،د هګي لېږدونوونکې
لارې چې ټيوبا يوټېرينا هم ورته وايي نومول شوي
Salpingektomie د ټيوبا يوټيرينا، د هګۍ لېږدونکې
لارې پريکول، لرې کول
Salpingitis د ټيوبا يوټيرينا التهاب
Salpingographie د راديولوژۍ په مرسته
د هګۍ لېږدونکې نلونو يا نلکو ښودنه

Salpingotomie — د سلپنګس پرانستل او دهغه ليدنه

Salpinx, -salpinx (gr. = lat. Tuba uterina) — هګۍ لېږدونکې
نلکې يا لاري

sanguis, sanguinis (lat.) — وينه، خون

sanitas, -tatis — روغتيايي، صحت، تندرستي

sanus — روغ، سالم، تندرست

Corpus sanum — روغه تنه، سالم بدن

Mens sana — له لاتينې کلمې څخه اخستلې شوې
چې روغ روح په روغ ه تنه يا جسم کې لکه چې وايي
سليم عقل په سالم بدن کې وي

sarko- (gr. Sárx,sarkós , Sarco- = lat. Caro) — غوښه
ميزانشيرم، ګوشت

Sarkom — د ميزانشيوم د جوړښت څخه مينځ
ته راغلئ ماليګنانټ تومور، پاړسوب، دانه چې ډېر مخکې
د وينې له لارې يا هيماټوګين ميتاستاز يا لېږدونه ورکوي

scabies (lat.) , Skabies — يوه د پوستکي يا جلدي ناروغۍ
ده چې لامل يې سارکوپتيز سکابي ده چې عوام ورته
جرب هم وايي

scapula (lat.) — د ولي يا اوږې د هډوکئ هغه برخه
يا ټوټه چې بيلکه شانه په درى ژبه ورته وايي

Collum scapulae — د سکاپولا ورمېږ، ميرکنډي، غاړه

Levator scapulae — د سکاپولا جګونګي
يا پورته کوونکي، لوړونکي لکه عضله او نور

schisis, -schisis — بېليدنه، درزونه، انشعاب،يو شئ په
خپل مينځ کې په څو برخو ويشل يا تقسيمات

Kranioschisis — د جمجمعې، کوپړۍ د هډوکو
بيل شوي درزونو ته وايي

Kraniorhachischisis د کوپړۍ او د ملا د مریو
یا فقرې په ګډه سره بېلونې، تقسیمات، انشعاب، درزونه

Rhachischisis د ملا په مریو یا فقرو بیلیدنه، انشعاب
schizo- (gr. Schìzein) بېلیدنه، انشعاب، درزونه
Schizoonychie = Syn. Onychoschisis مشابه نوم
یې اونیکوشیسیز ده چې بېلولو، ویشلو ته وایي
Schizophreni e(gr.) = Dementia praecox هغه رواني
ناروغی ده چې په هغه کې د فکر،عقل او احساس ستونځې
هلوسینیشن یا پرته ویل،هزیان ویل غیر ممکنه عقیده
او نظریې پیدا کیدل همدارنګه په یوه موضوع پریکړه
نشي کولاي په اصطلاح دوه زړه والئ یا دو دوله وي په یوه
وخت کې مثبت او منفي یو ځای وي د دغه ناروغۍ او یا په
هغه ناروغي چې شیزوفریني هم ورته وایي نښې دي
Sclera (Skler-) د سترګو هغه برخه چې چرمي
پوستکي ته ورته جوړښت لري
scrotum (lat.) = Skrotum , anat. Nomienklatur د خوټو
یا خصیو کڅوړه، خلطه
sectio-(lat. Sectio caesarea) = پریکول، شق کول
سیکسیو دې کلمې هغه لومړنۍ برخه ده چې له
لاتینې کلمې سیکسیو کیزاریا په لنډیز ډول پکارول کېږي او
دې جراحي هغه عملیات دئ چې د هغه په مرسته د
ماشوم زېږون د بیلابیلو لاملونو له کبله چې په طبعیی
توګه ستونځمن وي د ګیډې یا ابدومن له لارې یعني
د لپراتومي په مرسته ترسره کېږي ورته وایي او لغوي
معنی یې په لاتینې ژبه کې د چړې په مرسته پریکول یا
شق کولو ته وایي

Sectio caesarea د هغو ستونځو له کبله چې مور
نشي کولائ خپل ماشوم په طبعي ډول دنيا ته راوړي نو
بيا ضرورت پيښېږي چې له جراحي عمل څخه ګټه پورته
شي او دا کلمه له دې څخه اخستلې شوې چې د لومړي
ځل لپاره څېزا يا کېزا چې د روم کيزا وه زېږون په طبعي
ډول ستونځمن يا ناشونئ وه نو بيا دهغه وخت د طب
ډاکترانو پريکړه وکړه چې دې مور د ابدومينال شق له
لارې ماشوم ژوندئ دنيا ته راوړي نو ځکه د هغه په نامه
ياد شوئ دئ

Section(lat. Secare) له لاتينې کلمې سېکار څخه چې چاړه
وهل ، شق کول ، پريکول معنى ورکوي اخستلې شوې ده

Secundaer دويم، ثانياً

Secundaerinfection دويم مکروب يا انتان، ثانوي مکروب

secundus(ordinalzahl II) په ترتيبي ډول دې
دوه(2) عدد ته وايي

Sediment (lat. Sedimentum) رسوب، ترسب، دې
مايعاتو رسوب، يا ټيټ کيناستل لکه د يورين رسوب

Segment (lat. segmentum) له يوې لاتينې کلمې
سيګمينټوم څخه اخستلې شوې چې يوه ټوټه، قطعه
پارچه نومولې شوې لکه د سږي يوه برخه، ټوټه يا يوه قطعه

Pulmonalesegment د سږو يوه ټوټه، يوه قطعه

sella (lat.) زين، د اس زين، د پزې هغه برخې ته چې
زين ته ورته جوړښت لري

semel

semen (lat.) = Sperma سيمين يوه لاتينه کلمه ده چې
ورته نوم يې سپرم دئ

Semi- (lat. Semis) سيمي دې کلمې هغه لومړی برخه ده
چې له لاتينې کلمې سيميز څخه چې نيمايي يا نيمه
برخه ورته وايي نومولې شوې ده

Seminifer د سپرم لاربنوود، د سپرم رهبري کوونکئ
Tubuli seminiferi د سبرم د لاربنونې نلکې یا کانالونه
Tubuli seminiferi contorti د تستس یا خوټو، خصیو سیخه
یا مستقیم واړه کانالونه، په مقایسه د تستس اټروفي

senectus = Syn. Gero- لوړ عمر، لوړ سن
senex = Syn. Geronto- د لوړ عمر لرونکئ انسان
Senilitas , senil (lat. Senilis) = Senium (lat.), -tatis زړښت
کهولت، پیري
Sensibil (lat. Sensibilis) حساسیت، د حساسوالي استعداد
Sensibilis حساس،احساساتي، ډیر زر خپه
کېدونکئ خو دلته موخه ترې د بدن یا غړو حساسیت په
مقابل د بېلابیلو شیانو ښودل شوي
Sensibilitaet(lat. Sensibilis) حساسیت، حساسوالئ
زر ځوریدل، د عوامو په خبره د نازکه زړه لرونکئ
Sensibilasion د یوې پېښې له امله د هغې پېښې
په مقابل کې ډېر شدید عکسل العمل ښودل
sensitiv (lat. Sensere) احساس کول، حس کول، درک کول
لمس کول
sensus حس، چې جمعه یې حواس دي لکه دا لاندې
Sensus auditus د اوریدو حس یا غوږ
Sensus gustus د خوند حس، د ذایقې حس یا ژبه
Sensus olfactus د بویولو حس یا پزه
Sensus tactus د لمسولو حس یا لاسونه
Sensus visus د لیدلو حس یا سترګې

sepso- (gr. Sépsis) = Septikaemie ورستېدل، خرابیدل
پوسیده، دا یوه یوناني کلمه ده چې د وینې زهري کیدل
د وینې مسموم کیدل، د وینې تسموم ته ویل کېږي په ټولیزه
توګه انفیکشن او د یوې ناروغۍ مینځ ته راتګ ته ویل شوي
Sepsis د وینې زهري کیدل، دې وینې تسموم
Asepsis پاک، سوچه، له مکروب څخه تش او خالي
-sepsis د کلمې وروستۍ یا هغه برخه ده چې ناولتیا
ککړتیا،ګندګي، عفونت نومول شوې ویل کېږي چې ورته
نوم یې د عوامو په ژبه د وینې زهري کیدل نومول شوي دئ
Antisepsis د مکروب ضد موادو ته وایي

septo- / septiko- سیپتو یا سیپتیکو د کلمې لومړۍ
برخه ده چې په طبابت کې پکارول کېږي. یو طبي ډاکتر له
یوې سیپتیکې تبې یا یوې لوړه درجې په درلودلو سره چې
د وینې په اصطلاح زهري کیدلو له کبله مینځ ته راځي غږېږي
septem (kardinalzahl VII) دې اوه یا 7 عدد
septic # aseptic(Keimfrei) مکروبیوالی، په مکروب
اخته شوې دې بدن یو غړی یا سیمه
septimus(ordinazahl VII)
septulum (lat.), Pl. Septula : وړوکي دیوال یا سد، مانعې
ته ویل کېږي لکه
Septula testis
septum (lat. Saeptum) دیوال، دې بېلولو دیوال، څوون
د لرګیو دیوال،مانعه،د همدارنګه په اناتومي کې هم دې دیوال
تیغه،د دو ګاونډیو اورګانو تر مینځ دیوال، جدار لکه سیپټوم انټر
وینټریکولار، سیپټوم اټریوووینټریکولار ته ویل کېږي
depressor septi (Muskulus depressor septi) موخه ترې
په ماکزیلا کې فوسا اینسیسیفا سر چینه ده

Septum interventriculare د زړه د لاندنيو کوټو يا خونو
تر مينځ بيلونکئ ديوال
Septum orbitale د دواړو سترګو تر مينځ ديوال
يا پردې کومې چې مخکنئ جوف يې د هغې له څنډې بېلوي
sero- (lat. Serum) د وينې سيروم يا د وينې اوبو ته
ويل شوي پدې معنی چې دې وينې هغه مايع برخه ده چې
د وينې د علقه کيدلو يا لخته کيدلو يا کواګوليشن په پاي
کې له وينې بيلېږي او نه لخته کېږي يا په پورتنۍ سيمه
کې د اوبو يا مايع په شان پاتې کېږي
Seroes دا يو صفت دئ چې د وينې سيروم ته ورته يا
مشابهت لرونکي مايعات يا مواد لکه ايرګوز، د پونکسيون
څخه لاس ته راغلي مايع يا مواد،د پرهار سکريټ يا
افرازات نومول شوي

Serologie سيرولوژي د اميونولوژي يوه برخه
ده چې وينې د سيروم د جوړې شويو محتوياتو د هغوي
دې دفاعي سيستم فزيولوژکي او پتالوژيکي بدلونونو پلټنې او
پوهنې ته وايي
Serotympanon مايع ټوليدل يا ارګوس شتون
په ټيمپانون کې، دې ټيمپانون د جوف ډکېدل دې سيروزا
دې وينې يا دې اوبو څخه ډک ټيمپانون ته وايي
Seromukotympanon د غوږ د مينځنۍ برخې
ډکېدل د سيروموکوز له سيکريټ يا افرازاتو څخه په
کرونيک اوټيټيز ميډيا پېښو کې يا هغه افرازات چې ډېره
برخه يي اوبه يا مايع جوړوي ويل کېږي
serra اره، دندانې لرونکې

serratus (lat.) اره شوې
Ora serrata د پولې یا سرحد لیکه لکه د معدې کارډیا
چې دې ایزوفاګوز او د معدې د ننوتلو خولې تر مینځ پوله
پرته سیمه ده

Serum (lat. Serum) سیروم یوه لاتینه کلمه ده
دې لخته شوې وینې څخه دې بېلې شوې اوبو یا مایع چې
ده او دې سیروم له مخې دې ناروغیو تشخیص یا ډیاګنوزیس
د هغو موادو په مرسته کېږي چې د سیروم په جوړښت
کې شتون لري لکه انتي بادي یا د بدن دفاعي سیستم
Serumdiagnose
sex (kardinalzahl VI) دا یو رومې عدد دی چې
شپږ(6) نومولی شوی او دې کاردینال عدد په نامه یادېږي
sextus (ordinalzahl VI)
sialo- (gr. Sìalos = lat. Saliva) د خولې لاړې، لعاب دهن

Sigma سیګما یو یوناني توري یا.“S„ ته وایي
Sigmoid سیګموئید د “S ته ورته شکل ته وایي
“S- förmig„, اس توري
په کلینیک کې Sigma„ یا “Sigmoid„ ویل کېږي یا نومول کېږي
Colon sigmoideum د غټو کولمو هغه وروستۍ
برخه چې له ریکتم سره یوځای کېږي او دې اس د توري
یا حرف په ډول ښکارېږي کولون سیګموئید نومول شوئ
Sigmiodektomie د سیګموئید لرې کول-S
sigmoideus=Sigma formm سیګما S حرف ته ورته شکل
Sigmioditis = Kolitis د غټو کولمو یا کولون سیګموئیدیوم
التهاب ته چې ورته نوم یې کولیټیز هم نومولی شوی ده وایي
similis ورتوالئ، شباهت درلودل، متشابه

simplex (lat.) ساده، اسانه، د پوهې وړ
sinciput (lat.) تندئ، ټېږه، د سر مخکنۍ برخه
sincipitis د سر د مخکنۍ برخې التهاب
singultus هک اپ، هک اپ، چې د حجاب حاجز یوه غلطه
تنبیه د دې لامل ګرځي چې فرینیکوس یا حجاب حاجز
ګړندي یا سریع تقلصات یا کانسټرکشن وکړي او دغه
حالت مینځ ته راولي، د عوامو په ژبه هکک
sinister, sinistra, sinistrum کین، کینه ، چپه
Lingula pulmonis sinistri د کینې خوا دې سږي
د پورتنۍ ټوټې لاندنۍ اخره برخه

sinus (lat.) سینوس یوه لاتینه کلمه ده چې لغوي
معنی یې کږېدل او پراخیدل، غوچ یا عمیق، جوفونو
د انحناجوړیدل،خمیدګي، انحنا نومول شوې خو په په
اناتومي کې همدارنګه ترل شوي نلکې یا کانالونه، د وینا
یا وریدونو او لمفاوي رګونو پراخیدل او هوا ساتونکي خونې
په هډوکو کې نومول شوي او په طبي ژبه کې سینوس
د پزې، د پوزې د څنګ وړو، وړو سورکو ته وايي
Sinus anales هغه عمق، ټیټ ننوتلي یا فرورفتګي
چې د کولومنا انالیز په مینځ کې شتون لري
Sinus aortae=pl. Sinus Valsalvae هغه انحنا یا پراخوالئ چې
داورتا په دیوال کې د اورتا د پردو یا والوو شاته شتون لري
Sinus coronarius د زړه دې شا په سیمه کې
(فیسیس پاستریور) کې د اټریوم او وینټریکولوم تر مینځ پرته
یا شتون لري
Sinus frontalis د ټنډې یا وچولي سینوزونه یا سورکي
د پزې تر څنک سورکي
Sinus maxillaris د پزې تر څنګ سورکي چې
د ماکزیلا په هډوکي کې یا په پاسنۍ ژامه کې شتون لري

Sinusitis د یوه سینوز التهاب ته وایي چې یا اکوټ یا
کورونیک التهاب د پزې د څنګ د سورکو کې له قیح او د
احتمال په صورت کې آمپیوم جوړ کړي یو کرونیک یا اوږد
محاله سینوزیټیز کولاي شي چې تر شا جدي ناروغۍ مینځ
ته راوړي تر ټولو ډېر خطرناکه ناروغي مینانجیټیز یا مینانګیټیز
اوسټیومیالیټیز او سیپسیز یا د وینې زهري کېدل
sitis, sites (lat.) تنده، تشنګي، غوښتنه، هیله، تقاضا ته وایي
situs (lat.) سیټوس لاتینه کلمه ده چې سیمه، موقعیت
حالت ښودل شوئ لکه د یوه اورګان شتون په یوه
معینه سیمه یا موقعیت په بدن کې د بیلګې په توګه
دې فیټوس یا ماشوم شتوالئ په یوټېروس کې
in situ په یوه (طبعي) سیمه کې یا په یوې
طبعي موقعیت کې شتوالئ
Situs viscerum د اورګانونو سطحې او سیمې
ښودنه او لېدنه
Skelett(gr. Skeleton) اسکلیټ له یوې یوناني کلمې
اسکلېټون څخه اخستلې شوې ده چې هډوکي نومول
شوئ دئ چې د کوپړۍ اسکلیټ، د تورکس هډوکي،د لاس
او پښو هډوکي د ملا د تیر مرکۍ او داسې نور واړه او
غټ هډوکي جوړوي

sklero- (gr. Sklerós) یوناني کلمې سکلیروز څخه
اخستلې شوې چې وچوالئ، کلک، کلکوالئ ته وایي
Sklera, sclera
Sklera ikterus د سترګو د سکلیرا زېړ رنګ د بیلګې
په توګه په اکوټ هیپاټیټیز کې
Sklerektasie وروسته د التهاب څخه په تېره
بیا په مطلقه ګلوکوم یا ابسولوټ ګلاوکوم کې د یوې نرۍ یا
نازکه او ندبه لرونکي سکلیرا پراخوالي ته وایي

Sklerektomie د سکليرا (د يوې برخې) لرې کول
د ګلاوکوم ناروغۍ کې ويل کېږي
Skleritis د سکليرا التهاب ته چې په سيميز يا
په ټوليزه توګه پېښېږي وايي
sklerose کلکوالی، سختوالی نومول شوئ
Arteriosklerose د روښانه وينې لرونکي
رګونو يا ضرباني رګونو کلک کېدل چې د منګ سريښ کېدل
يا نښتل، چسپيدن د رګونو په ديوال يا جدار پورې چې
د رګونو د ديوال الاستيکيت له مينځه ځي او تنګېدلو
ته ارټيريوسکليروز وايي
Sklerodermie د يوه اوټواميون ناروغيد رګونو او
د جوړښتي سيستم ته وايي لکه د پوستکي د برخې
کلک والئ يا نرمي او الاستکيت له مينځه تګ ته وايي
Sklerotomie د سترګو د سکليرا پرانستل او ليدنه

skolio-(gr. Skolióse) کږوالئ، د هډوکي کوږوالئ، خميدګي
د ملا د تير ايا د فقراتو د ستون ثبيت شوې غير نورماله وده
يا ډيفارميشن تثبيت شوې ودې ته ويل شوي
Skoliose د ملا د ټير يا د فقراتو د ستون کږوالئ
په يوه خوا يا يوې خواته د ملا د تير کږوالئ

skop, -skop (gr. Skopeìn) ليدنه، کتنه، د ناروغۍ پلټنه
Endoskop هغه اله ده چې د هغې په مرسته
هغه پلټنې يا معاينات تر سره کېږي چې په بدن کې
دننه سيمې ليدلې کېږي
Laparoskop لاپاروسکوپ هغه طبي آله ده چې
د هغې په مرسته يو طبي ډاکتر د ابدومن دننه برخه
په انعکاسي توګه د ابدومن دننه غړو تصوير ويني او ناروغه يا
غير اناتوميکه سيمه څېړي او پيدا کوي او بيا د درملنې لارې

پلټي
-skopi (gr. skopìa) لیدنه، تصویر، انعکاس
Laparoskopie د ابدومن دننه کوټې یا جوف لیدنه
Oesophagoskopie د خوړو د نلکې یا د خوړو د تیرولو
د لارې دننه برخې د تصویر لیدل
Rektoskopie د ریکتوم د جوف دننه سیمې لیدنه
skrotal هر هغه څه سره چې د ټیسټیز کڅوړه مخامخ وي
Skrotalabscess د سکروټوم په کڅوړې کې د پیوو
یا ځوویو، چرک ټولېدنې ته وایي
Skrotalherni, hodensackbruch د سکروټال
د کڅوړې چوره یا اختناق چې د اینګوینال د سیمې هیرنیا
یو ډول شکل، فارم دئ او ورت هیرنیا سکروټالیز هم وایي
Skrotitis د سکروټوم د کڅوړې التهاب

sol (lat. Solutio) ; kloid سول له لاتینې کلمې سولوسیو
څخه چې منحل کولو یا محلول معنی ورکوي لکه کلوئید

solidus (lat.) سولیدوس یوه لاتینه کلمه ده چې ټینګ
او کلک، سخت معنی ورکوي

solitaer (lat. Solitarius) سولیټیر له لاتینې کلمې
سولایټیریوس خستلې شوې چې یواځې،تنها نومولئ شوئ

-som, -soma, somato- (gr. Sóma, sómatos = lat. Corpus) د
کلمې هغه برخه ده چې بدن، تنه، جسم معنی ورکوي
Soma, Somata تنه، بدن ،جسم، کالبد
Somatogen د تنې یا بدن په خاطر، د بدن له
امله پېښه شوې ستونځه
Somatotrop د بدن سټیمولیشن، د بدن
عکسل العمل، رې اکشن

somatotrop hormon د هیپوفیز یو هورمون(هغه غده
چې په دماغ پورې څوړنده ده)هغه رې اکشن ښي چې د
هغه په مرسته بدن وده یا نمو کوي
somno- (lat. Somnus) د کلمې هغه برخه ده چې له
لاتینې کلمې سومنوس چې خوب،ویده، خواب نومولئ شوئ
Somnambulismus په خوب کې ګرځیدل، په خوب
کې له خپل ځائ څخه جګیدل او بلې خواته تلل
Somnolence (lat. Somnolentia) خوب لرونکئ حالت
او په رواني حالت غیر توازون او سستي یا خواب آلودګي
Insomnie بېخوبي، د خوب نه درلودل

sono-(lat. Sonare)، Ton. سونو د هغې کلمې مخکنۍ
برخه ده چې غږ، صوټ، لوړ غږ او ټون ته وایي
Sonogram د وړانګو په مرسته مینځ ته راغلئ
انعکاسي عکس، تصویر، د غږ مافوق تصویر
Sonographie (lat. Sonare, graphie) سونوګرافي له
لاتینې کلمې سونو چې غږ، صوټ نومېږي او ګرافي
چې نښې، خیال رسمولو ته وایي اخستلې شوې ده او
په ټولیزه توګه سونوګرافي په فیزیکي تعریف سره
داسې ښودل شوې چې هغه لانجیټوډینال څپه یا څپې
او یا تر فشار لاندې راغلې د هوا څپو ته ویل کېږي او
په طبابت کې د هغې پلټنې یا مایعناتو پروسه یا تګلاره
ده چې په هغه کې له هغو غږیزو یا صوتي څپو څخه
ګټه اخستلې کېږي چې په بدن کې دننه پرتو غړو
یا جوړښتونو تصویرونه د څپوو په څېر رسم او ښودنه یي کوي

Sonor (lat.) غږ ورکونکئ، طنین اچونکئ

Spondylodese د جراحي عمليات په مرسته د ملا د تير
د جوړو شويو برخو يا سيګمينټو ټينګوالئ په دې توګه چې
د مريو يا فقرو وړوکيو يا کوچنيو بندونو د انټرفيکسيشن يا
په خپل مينځ کې ټينګول دې فلزي نريو ميلو په مرسته سره

spasmo- , Spasmus, -spasmus (gr. spasmós) شخي
تشنج ، د عضلې شخي يا انقباض
Geniospasmus د زنې د عضلاتو شخوالئ يا کرمپ
Koronarspasmus د زړه د تاج ډوله د وينې د رګونو
شخي يا د کورونار د رګونو تشنج
Kardiospasmus د معدې د ننوتلو د خولې شخي
يا تشنج يا د کارديا د سيمې شخي
Pylorospasmus د معدې د وتلو يا اخرينۍ برخې
يا پيلور شخي يا تشنج
Spasmogen هغه څه يا مواد چې د شخۍ ، کرمپ
يا انقباض مينځ ته راوړونکي يا لامل ګرځي
Spasmolyticum هغو درملو ته ويل کېږي چې د شخۍ
يا تشنج له مينځه وړلو دنده په غاړه لري
Spasmolytic يو صفت حالت دئ چې شخي
يا تشنج له مينځه وړونکئ نومول شوئ دئ
Spasmophil شخۍ يا تشنج سره مينه درلودل
يا تمايل درلودل
Spasmus, - spasmus لغوي معنی يې
شخوالی، کرمپ دی خو په اصل کې موخه ترې دې
عضلې شخي، د ماهيچې شخي يا انقباض
Spastic شخي لرونکي،
تشنجي

spatium (lat.) pl. Spatia ځای، سیمه، محل،کوټه
یا خونه، فضا، تر مینځه فضا یا خونه ، د دو اورګانو تر مینځ
یا د دو شیانو تر مینځ سیمه، فضا
Spatium subarachnoideum د اراکنوئیدیوم لاندې
سیمه یا کوټه، قفس

sperma, spermato- (gr. = lat. Semen) نارینه جنس سپرم
Spermata سپرم
Spermatocell
Spermatogenese د سپرم وده او پرمختګ
دې امبریوجینیزی څخه تر رسیدو یا بلوغ پورېپه نارینه
جنس کې په بېلابیلو حالتونو او بدلونونو کې
Spermiogenese = Spermatogenese
Spermatorrhoe د سپرمونو بهېدل د ادرار له لارې یا
احلیل څخه بې له دې چې شهوت یا شهواني احساس
شتون ولري چې دا دې ډوکټوس اجلکولاټوریوز د ضعف او
ناتوانۍ یا اینسوفیسینز له کبله د ډیفیکشن او میکسیون
یا میکشن سندروم له کبله پېښېږي
Spermaturie په یورین یا میتیازو کې د سپرمي
ژوانکو شتوالي ته وایي
spermio-, spermo- and Spermato- (gr. Spéra, spérmatos =
Samen) سپرم
Spermiogenese = Spermatogenese د سپرمي ژوانکو
پخېدل ، وده او پرمختګ کول
Spermium د سپرمو ژوانکي

spheno-
sphenoidalis

Os sphenoidale
sphenomandibularis
Ligamentum sphenomandibulare
sphincter (gr. sphinktèr) له یونانی کلمې څخه اخستلې
شوې ده چې د تړلو عضله نومېږي، یعنې هغه عضله چې
د تړلو دنده په غاړه لري د بیلګې په توګه اوډډي- سفینکټیر
M. spincter د تړلو عضله، هغه عضله چې د تړلو
دنده په غاړه لري لکه دغه لاندې عضله
sphincter ani هغه عضله ده چې د انوس د تړلو
دنده په غاړه لري

spino- (lat. Spina = Dorn) یوه لاتینه کلمه ده چې اغزئ
تېره څوکه، تیغ، د فوټبال د بوټو میخ لرونکئ تلې ته وايي
خو په طب کې موخه ترې د ملا تیر، د مریو ستون دئ
Spina اغزئ، تیغ، د فقراتو ستون
Erector spinae هغو عضلو ته وايي چې د سپینا د
ټینګولو،سیخه یا مستقیم کولو، پورته کېدلو دنده په غاړه لري
Spinalganglion (Ganglion sensorium nervi spinalis)
Spinalnerv (Nervus spinalis) د ملا دې تیر په مینځ
کې پروت عصب
spinosus اغزي لرونکي، تیغه لرونکي
spiro- (lat. Spirare) د لاتینې کلمې سپایریر څخه
اخستلې شوې هغه برخه ده چې هوا اخستل یا تنفس
له هوا ډکې پوکانې معنی ورکوي
Spirometrie = Spirographie د هوا اخستلو یا تنفس
اندازه کولو ته وايي لکه انسان یا ناروغ په عمیقه توګه
څومره هوا اخستلی او بیرته ویستتلی شي ته وايي

splancho- (gr. = lat. Viscera)
Splanchnologie
Splanchnoptose

Splen, splenis (gr. , lat. Lien = synonym lien) تورئ، طحال
Hypersplenismus د توري يا سپلين له طبعی
یا نورمال حالت څخه ډېر کار له حده ډېر فعالیت
Splenektomie = Splen exstirpation د جراحي عمل
په مرسته دتوري لرې کول لکه د توري د چاودېدل دې تراوما
له امله
splenogen هغه پېښې یا ناروغۍ چې د سپلین
څخه پېښې شوې یا یې سرچینه نیولې وي
Splenographie د رادیو ګرافۍ د ورانګو او کانترستې
موادو په مرسته د سپلین یا توري ښودنه
Splenomegalie د توري غټوالئ، لویوالئ، پاړسوب
Splenicus هر هغه څه چې توري پورې اړه لري
spleno- (gr. = lat. Lien) تورئ، تیلي، طحال
Splenohepatomegalie د توري او لېمانه غټوالئ، لویوالئ

spondylo-(gr. Spóndylos =lat. Vertebra) د ملا مرۍ، فقرې
د ملا د تیر جوړښتونه
Spondylarthritis = Spondylarthropathie د فقراتو
د مفاصلو التهاب
Spondylitis د فقراتو التهاب ته وايي چې ځانګړې
ناروغي يې اوستېوميالېټيز ده
Spondylodese د ملا دې مريو د تير ټينګول ته وايي
چې دې يوه جراحي عمل په مرسته چې د فقراتو
دې التهابي ناروغيو له کبله مينځ ته راځي او مرۍ
يا فقرې ژوبلوي يا تخريب کوي

-dese (gr. Deín) د کلمې هغه برخه ده چې له
یوناني کلمې ډین څخه چې نښلول، اړیکې ورکول او
ټینګول نومېږي اخستلې شوې ده
Spondylogen هر هغه څه یا ناخوالې چې د ملا
دې مریو له خوا مینځ ته راځي
Spondylopathie = Spondylose د ملا د مریو یا
د فقرات د تیر ناروغۍ
squama (lat.) یوه لاتینه کلمه ده چې دکب یا ماهي فلسونو
ته وایي، د سر د پوستکي پټوکي یا پخې نومول شوي
stapes, stapedis سټاپیس په اناتومي کې رکاب ته ویل
شوي او همدارنګه هغه پورې اړه لروونکي واړه هډوکي
او غضروف ته وایي

staphylo- (gr. Staphylé) سټافیلو د یوناني کلمې هغه
برخه ده چې د انګورو وښکي یا خوشه انګورو ته ورته شیانو
ته ویل کېږي
Staphylokokken = Staphylococcus (gr.) د انګورو
وښکي په شان ګرد یا کولوله باکتري یا باکتریا ته وایي
Staphylodermie د ستافیلوکوکوس له کبله مینځ
ته پېښ شوې پیودرمي یا قیح لرونکې د پوستکي التهاب
یا ناروغۍ ته وایي
Stase (gr. Stásis) درېدل، بندېدل، تراکم، توقف لکه
د وینې په ټپه درېدل په هیموډینامیکو ستونځو کې
-stase, Stand (gr. stàsis) د دوینې درونه یا توقف
د بېلابیلو میتودونو په مرسته لکه دې درملو یا په جراحي
عملیات کې دې وینې دې رګونو په بیخ کې لیګاتور په مرسته
-stase ، -ase! د کلمې هغه وروستۍ برخه ده چې
معمولاً له -ایز ! سره بدلېږي یا په اشتباه سره پکارول کېږي

Cholestase — د تريخي د موادو يا صفرا په تېپه درېدلو يا بندېدلو ته وايي
Haemostase — د وينې درېدل،توقف، تم كيدل،بندېدل
Koprostase — د غايطه موادو دريدل، قبضيت
Proktostase — قبضيت، د كوټ يا غايطه موادو درېدل يا بندېدل په ريكتوم كې ته پروكټوستاز ويل كېږي

Stasophobie — ناروغي لروونكئ ډار له تم كېدلو، دريدلو يا پاتيكېدلو څخه يا يو ډول ناروغي ده چې له تم كېدلو څخه ډارېږي
Station (lat. Statio) — تم كېدل، پاتې كېدل، دې اوسېدنې سيمه، ټاټوبئ، دلته موخه ترې روغتون دئ
Stationaer — په روغتون كې پاتې كېدل يا بستر كېدل برخلاف د امبولانټ يا ورځني كلينيک چې بسترونه نه لري او وروسته له پلټنې او درملو وركول، درملنې رخصت كېږي
status (lat. status) : — پاتې شوئ، حالت، موقف، وضيعت
Status epilepticus — د ايپيليپسي يا ميرګيو د پېښو يا حملو مجموعي حالت
Status idem — په حقيقت كې بدلون نه موندونكي يا تغير نه لرونكي لاس ته راوړنې يا موندنې، پايلې، نتيجې يا خو دې طبي ازموينې بايلې،نتيجې، تشخيص
Status praesens — كلينيكي روانې يا اوسنۍ پايلې، نتيجې
in status nascendi
steno- (gr. stenós) — سټينوز يوه يوناني كلمه ده چې دې تنګوالئ، تنګېدلو، نرۍ شي يا سيمې مفهوم وركوي
Stenokorie — د پوپيلو، حدقو يا لېمو تنګوالئ يا وړكوالي ته وايي لكه ميوسيز

Aortavalvusstenose د اورټا د پردو يا والوو تنګوالئ
Enterostenose د وړو کولمو يا نريو کولمو تنګوالئ البته
د قطر له مخې
Pylorusstenose د پيلور يا د معدې دې وتلو په
هغې لارې کې تنګوالئ چې له ډيوډينوم يا د وړو کولمو
له لومړۍ برخې سره يوځای کېږي
Dakryostenose د اوښکو بهيدلو د لارو تنګېدل

Stenose د زېږون له وخته يا په کسبي توګه
د يوه خالي ځای يا جوف لرونکي اورګان تنګوالی يا د وينې
د رګونو په قطر يا لومن کې تنګوالئ، تنګ، نريوالي ته وايي
stercus, stercoris (lat.) کوټ يا غايطه مواد
sternal, Sternum هر هغه څه سره چې سټيرنوم
يا د سينې د مينځنۍ برخې هډوکي پورې اړه لري
يا خو ورسره مخامخ وي
Sternalgie د سټيرنوم دردونه
Sternalpunktion د سټيرنوم د هډوکي پانکشن
د هډوکي د مغز د پلټنې يا معاينې لپاره
Sternoclavicularis هر هغه څه سره چې
د سټيرنوم هډوکي او د ترقوې هډوکي مخامخ يا اړيکې ولري
Ligmentum sternoclaviculare هغه ليګامينټ
يا بندونه چې سټيرنوم له ترقوې سره نښلوي

Sternocleidomastoideus
Musculus sternocleidomastoideus
Sternohyoideus
Sternotomie د سټيرنوم د هډوکې په مينځ کې بېلونه
Sternum (gr.) د ټېر يا د سينې د مينځ هډوکئ
Steroidhormon

stetho- (gr. = lat. Pectus) ستېتو دې يوناني کلمې لومړۍ
برخه ده چې په لاتينه کې ورته پيکټوس ويل شوي او
معنی يې ټټر، سينه، صدر ده
stheno- (gr. Sthénos) قدرت، توانائي، قوت
asteno- بې له قوته، ناتوانه، بې انرژي
Astenospermie بې قوته او کمزوره سپرم په دې
معنی چې د لږ خوځښت قوت لرونکي سپرمونه يعنې
د سپرمو د فعاليت لږوالئ

stom- (gr. Stóma, stómatos) د يونانی کلمې لومړۍ برخه
ده چې له ستوما يا ستوماز څخه اخستلې شوې او خوله
اړيکې،پرانستل، يو بل سره نښلول ترې موخه ده
Gastroduodenostomie د ګستر او ډيوډينوم تر مينځ
د جراحي عمليات په مرسته نوې لاره يا يوبل سره نښلول

Stoma لغوي معنی يې پرانستل، خلاصول او په
جراحي کې يوه نوې خوله يا لاره پرانستل يا دې يوه خالي
يا جوف لرونکي اورګان پرانستل بهر خواته لکه د کولمو يوه
نوې خوله، لاره د ابدومن پر مخ يا له يوه بل خالي اورګان سره
پاملرنه
زمونږ په هيواد کې دې ستوما کلمه په
ډېرې اشتباه سره پکارول کېږي او هغه دا چې دوی
دې ستوما اصلي مفهوم بل څه ځرګندوي له دې
غاښو طب ته ستوماتولوږي وايې چې په رسمي
توګه د روغتيا او دې لوړو زده کړو د وزارت
له ستوماتولوږی هم په پوهنتون او هم دې هغه
په کلينيک کې ليکلي دي چې په اصل کې
هغه ډينتولوږي ده هيله ده چې چارواکي ده ټکي

ته پاملرنه وکړي ځکه چې نړیوالو ته د ډېرې اندیښنې وړ دا ده چې په افغانستان کې چې د یوې جوړې شوې یا مصنوعې خولې او غاښ تر مینځ توپیر نشته نو دې هغوي طبابت تر سوال لاندې ده

-stoma د کلمې وروستئ برخه ده چې پرانستلو ته وایي
Stomacho-, stomachus (gr. = lat. Ventriculus) معده
Stomato-, stom-, -stoma (gr. =lat. Os, oris) خوله، دهن
Stomata خوله، دهن
Stomatitis د خولې د موکوز د طبقې التهاب
Stomatogen هره هغه پېښه چې د خولې له جوف څخه سرچینه نیولې وي
-stomie (gr. Stòma) په اوپیراتیفي ډول یا جراحي عمل په مرسته یوه نوې خوله ورکول یا پرانستل، پیوستون دې دو خالي اورګانونو تر مینځ
Gastroduodenostomie د ګسټر او ډیوډینوم تر مینځ دې نوې لارې پرانستل یا جوړول
stratum (lat. stratus) هواره، دې ژوانکو هوارې او هم سطحه طبقې یا هوارواله
Stratum corneum, Hornschicht
Stratum pigmentosum, Pigmentepithel (choroidea)
پیګمینټ اپیتیل له کوروئید یا سره په اړیکه تماس ، ضمیمه پیوست کې وي

strepto- (gr. Streptós) غسټریپټو د هغې کلمې لومړۍ برخه ده چې په یونانی ژبه سټرپټوز ورته وایي او غاړکۍ، له مریو یا مرغلرو جوړه شوې غاړکۍ، د غاړې لاکت ترې موخه یا مقصد دی

Streptokokks ستړیپټوکوک ګرام پوزیټیف چې په اصل
کې نه خوځېدونکي یو ډول کولوله یا ګرد شکله باکتري
دي چې د مریو روغې شوې یا اوبدل شوې امیل یا غاړکۍ
په شکل وده کوي

Streptodermie د بدن د پوستکي هغه ناروغۍ چې
لامل یي ستړیپټوکوک وي لکه پیودرمي، ایکټیمل، ایریزیپل

Stress فشار، اضافه بار، نارامي په تېره بیا دې یوه اورګانیزم
رې اکسیون یا عکسل العمل ښکارکوونکۍ حالت ته ویل
شوي چې په کې د سیمپاټیکوس د فعالیت ډېروالۍ
د کاټیکول امین د افرازاتو ډېروالۍ، د وینې د فشار لوړوالۍ
او داسې نورې ډېرې نښې په کې د لیدلو وړ وي

stria ټیټې، عمیقې،لارې یا لیکې یا خطونه، دغه لیکې
یا نښې په پریګنانسي یا حامله دارۍ دوره کې د مور د ګېډې
یا نس په لاندنۍ سیمه کې ډیرې د لیدلو وړ وې یا لیدل کېږي
Striae gravidarum = Striae cutis atrophicae

Strictura (lat.) تنګېدل،سره نزدې کېدل،سره یو ځاي کشېدل
Strictura urethrae د میټیازو یا د ادرار د وتلو د لارې
یا احلیل تنګېدل یا تنګوالۍ

Stridor (lat.) اشپلاق، شغ شغ اما په اصل کې
دې هوایي یا تنفسي سیستم یا لارې د پورتنۍ برخې
دې تنګوالي، بېځایه کېدلو له امله د انسپایریسیون حالت
کې اشپلاقي ډوله هوایي غږونو ته وایي

Stroma (gr.) یوه یوناني کلمه ده چې د یوې
سیمې غځېدلو، پراخېدلو ته وایي چې په اصل کې د یوه
اورګان دې بنسټ، زېربنا، د جوړښتونو، د دندې د ترسره کولو
دې جوړښتونو(پرانشیم)، د ساتنې د جوړښتونو په مینځ
کې ځاۍ نیسي او غټوي ئې یا پړسوي ئي په تېره یو تومور

(Parenchym)
Struktura (lat. Structura) بنسټ، بنیاد،جوړښت، ساختمان
Struma (lat.) سټروما یوه لاتینه کلمه ده چې له
اناتومیک یا نورمال حالت څخه د غاړې د غدې یا د جاغور
د غدې لویوالي، غټوالي یا پاړسوب ته وایي البته طبی
اصطلاح یې ټایروئید او په انګریزي کې ورته ګواټر وایي دې
دغه غدې پاړسوب یا غټېدل چې په ټولیزه، مکمله یا نیمګړې
نامکمله توګه چې پټالوژیک نه وي او نورماله دنده
سرته رسوي. همدارنګه له سټروما سره کېداي شي
چې غده نورمالې دندې یا آیتېریوز میټابولیزم ولري او
یا هایپوتیریوز، هایپرتیریوز وي

stylo- یوه یوناني کلمه ده چې تیر، غیشی، تېره څوکه
لرونکی معنی ورکوي

styloglossus
Musculus styloglossus
Processus styloideus
styloideus
Stylomandibularis
Ligamentum stylomandibular
sub- (lat. Sub) د کلمې هغه مخکنۍ برخه ده چې د لاندې
ترې لاندنۍ، ټیټه سیمه نامکمله حالت لپاره پکارول کېږي
Subarachnoidealroom (Spatium subarachnoideum)
د دماغ د اوبو یا مایع خونه یا جوف
Subchondral د غضروف لاندې
Subcutan د پوستکي لاندې، دپوستکي د طبقاتو لاندې
Subfebril (lat. Febris) د لږ شانته تبې درلودل، د بدن
د تودوالي د درجې لږ شانته لوړوالئ چې د 37،1- 38،0 درجه
د سانتیګریډ(د تخرګ یا اکزیلار اندازې له مخې) ته وایي

Subgingival د غاښو د ووريو يا غوښو لاندې، تحت بيره
Subicterus ساده يا لږشانته زېړئ، زردي
Subileus د کولمو هغه بندښ چې په نيمګړي
توګه يا نا مکمل ډول وي
Subinguinal د غولنګو يا انګوينال د سيمې لاندې
Subkonjunktival د سترګو د کانجونکتيف لاندې
Sublingual تر ژبې لاندې
Submandibular د لاندنۍ ژامې لاندې
Submucoes د موکوز يا مخاط لاندې
Subperiostal د هډوکو د پوښ لاندې
Subphrenic د فرينيک پردې يا حجاب حاجز لاندې هغه برخه
يې چې د ابدومن خوا ته قرار لري ويل يا ښودل کېږي
Subskapulaer د ولي د هډوکي، بيلک شانه
يا سکاپولا لاندې سيمه کې

Substantia (lat.) يوه لاتينه کلمه ده چې
د روحې، ماهيت، ذات، جوهر ، کيفيت، ماده معنی ورکوي
Substantia grisea خړ،د هيرو په رنګ،هيرې رنګه مواد
Substantia alba سپين مواد،سپين رنګه مواد،ماده
Subtotal ټوليزې يا مکمله توګې ته نږدې والئ
Subungual د نوکانو لاندې
sudor (lat.) خولې، عرق
sudorifera (lat.) د خولو رهبري کوونکې،
خولې جوړوونکي يا مينځ ته راوړونکي موادو ته وايي
Glandulae sudoriferae د خولو د جوړولو، توليدولو
يا رهبرۍ کوونکې غوټې يا غدې

Suizid (lat. Suus, sui,-zid)) ځان وژنه، ځان په خپله
قصدي وژني،خود کشي چې له لاتيني کلمې سوی د ځان
په معنی او زيدٌ د ځان په ضد عمل څخه اخستلې شوې ده
suizidal ځان وژنې پورې اړه درلودل
-zied : وژونکي، وژنکئ يا کشنده
Bakterizid د باکتري يا مکروبونو وژونکي
Fungizid د فنجايو يا پوپنکو وژونکي مواد
Viruzid ويروس غير فعال کول، له فعاليت څخه غورځول

sulcus (lat.); Pl. Sulsi وياله،بياله، جوي
Sulcus costae د پوښتيو د هډوکو په اوږدو کې
ويالې يا فرورفتګي ته ورته لارې
Super (lat.) د پاسه، پورته، ډېر ښه، لوړ، له پاسه، پر مخ
لکه دې يوه اورګان د پاسه، سطحي، عالي
Superficies پورتنۍ برخه يا سطحي سيمه، برخه
د مخ د پاسه
Superlativ عاليترين، ډېر لوړ، ډېر ښه
Superior(lat.) ډېر لوړ قرار درلودل، ډېر لوړ مقام
عالي، پورته، لوړ، بلند
Superius پورتنۍ، لوړوالئ

Supination (lat. Supinare) په شا خوا تاويدل
مخ پورته خواته کړېدل لکه د لاس ورغوی چې مخ پورته
خواته ونيول شي چې مقابل جهت يې پرونسيون ده لکه
د لاس ورغوی مخ ښکته خوا قرار ولري، قاتېدل
Supinator تاوونکئ، بهر خواته تاوول، هدف
له هغو عضلاتو يا عضلې څخه ده چې د لاس د بهر
يا باندې خواته تاوولو دنده په غاړه لري

supra- (lat. Supra) پاس، پاسنی، پورته، پورتنی، بالاتر
Supraclaviculaer کلاویکولیر یا د ترقوه د هډوکي د پاسه
Supraorbital د سترګې د کاسې له پاسه
suprapubic د پوبیک د هډوکي د پاسه یا بهرنی سیمه
suprarenal د بډوډو څخه د پاسه، دې بډوډو په پورتنی برخه کې
suprasternal د سټیرنوم د هډوکي د پاسه
supravaginal د واګینا د پاسه، د واګینا پورتنی برخه
Supremus, (superlativ دې Super) عالیترین

Sutura (lat.) درز، بخی، بخیه، همدارنګه
نه ښوریدونکي درزونه یا بخی دې کوپړی یا سر د هډوکو تر مینځ چېرته چې دغه هډوکي سره یوځای کېږي، چیرته چې دوه هډوکي سره نزدې قرار لري او د ځانګړیو جوړښتونو په مرسته دې ودې یا نمو په وخت کې سره ټینګ نښلي لکه دې سر په کوپړی هډوکي
Sutura fasciarum
Sutura sagittalis د غیشي په شان درز یا تېري بخی
چې د کوپړی د هډوکو د ښی او کینې خوا تر مینځ قرار لري

sy-, sym- ورسره، سره یوځای، په ګډه، مشترکه
Symbiose (gr. Sxmbìosis) یوځای ژوند کولو ته وایي
چې له لاتینې کلمې سیمبیوسیز څخه اخستلې شوې ده
Sympathikus = vegetativen Nervensystems
Parasympathikus له هغو درې ویجیټاټیف
عصبي سیستم څخه ده چې په خپل سر یا دې ارادي عمل لرونکي نظام دی چې د سیمپاتیکوس په مقابل جهت عمل کوي چې تر ډېره د بدن دننه اورګانو او دې وینې دې بهیر دنده په غاړه لري

Sympatic (gr. Sympatheín) خواخوږي كول يا درلودل همدردي

Symphysis pubica = Symphyse; Discus interpubicus

Symptom (gr. Sýmptoma) دې ناروغۍ شكايتونه او نښې، اعراض و علايم

Symptomatic د سيمپتومو يا اعراض او نښو شمير،مقدار، مجموعې ته ويل كېږي

syn- (gr. Sýn = sym-) د كلمې هغه لومړنۍ برخه ده چې له لاتينې كلمې څخه اخستلې شوې ده چې له يو بل سره يوځاي معنى وركوي

Synalgie د درد شتوالئ او حساس والئ په هغه سيمه كې چې له ناروغې سيمې څخه لري پرته وي، يعنې له ناروغه اورګان سره روغ اورګان هم خوږېږي لكه چې په درۍ كې وايي

چو عضوي روزګار آورد به درد دګر عضوها را نماند قرار

Synaps (gr. synapsis) اړيكې درلودول، ارتباط، اتصال

Synchron په يوه وخت كې، همزمان

Syndaktylie د زېږون له وخته دې لاسو او پښو دې ګوتو په غير طبعي يا اناتوميكې سيمه كې شتون او وده چې په نيمګړې يا ټوليزه توګه دې ګوتو نښتل دې پوستكي يا جلد سره وي په تېره بيا دې هډوكو انومالي شكل كړې وګې، بد شكله

syndesmo- (gr. = lat. Ligamentum) بندونه، مزي، پړي، اوتار

Syndesmosis tibiofibularis

Synergi په ګډه سره كار كول، مشترك كار، يو شانته دنده سرته رسول لكه د عضلاتو او يا دې بدن دننه افرازي غدې په مقايسه د اسينيرګۍ، انټاګونيسموز

Synostose د وړو هډکو منحل کېدل یا یوځاي کېدل دې
دوو یا ډېرو هډوکو تر مینځه : 1. د زېږون له وخته لکه متقاطع
یا صلیبي فقرې، د لاس د ورغوي هډوکي او د پښو
د بیخ هډوکي نادراً د اوولنا او راډیوس په 1/3 پروکسیمال
یا لومړنۍ برخه کې 2. وروسته له ټراوما یا ژوبلېدنې څخه
او داسې نور

syn- (gr. Sýn) سره نږدې کېدل،یوځاي، یوځایوالئ، ټولیدنه

Synthese سره یوځاي کول، سره نښلول

Synthese (gr. Synthesis) یوځاي کول، ترکیب
سره وصل کول، نښلول

Syphilis = Lues (venerea) یو تناسلي یا جنسي ناروغي
ده چې لامل یې ټریپونیما پالیدیوم دئ که چېرې وپېژانده
شي باید روغتیایي مسوئلینو ته خبر ورکړي ځکه چې دا
یو لوي مکلفیت دئ

System

System lamphatic لمفاوي سیستم

Systole (gr. Systolé) د یوه جوف لرونکي اورګان د عضلاتو
سره نزدې کېدل، یوځاي کش کېدل، تقلص، د زړه
د وینټریکالونو کانټراکسیون فاز یا مرحله

T

tabes, tabis (lat.) = Tuberkulose ټابیس یوه لاتینه کلمه
ده چې لږ کېدل، ضعیف کېدل،ټکېدل یا تکیدګي د ناروغۍ
له کبله لکه توبرکلوز

Tabes dorsalis د شوکي نخاع یا حرام مغز توبرکلوز

tachy- (gr. Tachýs) بېړه، بېړنئ، سریع، سرعت

brady- (gr. Bradýs) ورورو، لږ سرعت
ټخي دې کلمې هغه لومړۍ برخه ده چې له یوناني کلمې ټاخیز څخه اخستلې شوې چې ګړندیتوب، بېړه یا سرعت معنی ورکوي او د برادیز چې ورورو نومول شوئ په مقابل کې پروت یا قرار لري

Tachyarrhythmie ګړندیتوب، سریع،په غیر منظمه توګه د زړه خوځښتونه یا حرکتونه یو په بل پسې

Tachykardie د زړه د خوځښتونو د ریتم یا حرکتونو ناخوالې یا ګډوډي له یوه ګړندي فریکونس چې له سلو فیصدو = 100٪ څخه ډیر ګړندي او یا ډېر سریع وي

Tachyphagie په بېړه سره د خوړو یا غذایي موادو خوړل، ژر،ژر یا زر، زر، په عجلې سره خوراک

Tachypnoe ګړندۍ ساه اخستل، سریع تنفس چې د آکسیجن د ډېر ضرورت او یا د لږ آکسیجن ضرورت له امله پېښېږي

Takt, Rhythmus = rhythmo-

Tactus (lat.) لمس، تماس، احساس، د احساسولو حس

Sensus tactus د لامسې حس

Talocalcaneus

Ligamentum talocalcaneum

Talus (lat.) = Ossa tarsi ټلوس یو هډوکی دی چې دې پوندې د هډوکئ په مخامخ کې یعنې د پښې په پورتنۍ برخه کې یا پورته خوا کې شتون لري چې دې خیز وهلو هډوکي په نامه هم یادېږي

Talusfraktur د خیز وهلو یا ټوپ وهلو د هډوکي ماتېدنه

Talusluxation د ټالوس یا د ټوپ وهلو د هډوکي بې ځایه کېدل

-taxis (gr. Táxis) ترتیب، تنظیم، په ښه استوار، پایدار

Chemotaxis د کیمیاوي موادو یا ښېموټاکسین له اثر پیدا شوي ټکسیز یا د ژوانکو د یوه هدف لپاره له فاګوسیټوزي خوځښتونه په بل عبارت کیمیاوي مواد دې دغه تنظیمي حالت لاملونه کېږي چې ورته ښیمو ټکسیز یا کېموټکسیز ویل کېږي

Tegmen, tegminis بړستن، لحاف، بام، د کوټې چت

Tegmen tympani د غوږ د مینځنۍ برخې د هډوکي چت

Tegmentum بړستن، سرپوښ، ، چت، بې ځنډه خولۍ

tela (lat.) = Pl. Telae جوړښتونه، د ټوټو یوځایوالی بافتونه د جوړښتونو طبقې

Tela subcutanea = Syn. Hypodermis د پوستکي لاندنۍ برخه

Tela submucosa دا هغه جوړی شوې طبقې دي چې د لامینا موسکولاریز موکوزا او ټونیکا موسکولاریز تر مینځ پرتې وي لکه په ګسټر یا معدې، او کولمو لارې یا سیستم

tele (gr. Télos) لرې، پراخ، سورور (gr. = téle) پای، آخر، هدف

Teleangiektasie د پوستکي د پورتنۍ یا سطحي برخې کې د وینې د کوچنیو یا وړکیو رګونو پراخوالئ

Telemetrie په یوه اوږد واټن کې د لېږدېدنې یا انتقال د اندازې کولو یا متر کولو ارزش او اهمیت یعنې د یو شي یا د عصبي عکسل العمل واټن چې له پیل ځخه تر پای پورې د هغه لېږدېدنې اندازه چې په یوه معین زمان کې تر سره کېږي

Telencephalon, Enkephal = Cerebrum د مغز اخرینۍ برخه، لوي مغز

Telephon

Teleskop

Television

Temperamente (lat. Temperamentum) په اصلي او معینه
اندازه، ښه یوځایوالئ یا ښه ترکیب، ټیټوالئ، تخفیف،تسکین
Temperatur (lat. Temperatura) د تودوالي درجه
لکه د بدن د تودوالي درجه
Temperatura septic د سیپتیکې ناروغۍ
له امله د بدن د تودوالي د درجې لوړوالئ
Tempora, Temporum (Pl.) د سر د کوپړۍ دې هډوکو
د ځنکو یا د شقیقې سیمې
Temporalis هر هغه څه چې د کوپړۍ د ځنګو
دې هډوکو پورې اړه لرونکي وي
Os temporale د کوپړۍ یا د سر دځنګو هډوکي
Tempus, temporis وخت، زمان

teno-, tendo-, tendino- (gr. Ténon = n. Lat. Tendo) دا دې
یونانی کلمو هغه مخکنیو تورو برخې دي چې پړي،قوي بندونه
وتر، اوتار نومول شوي
Tendineus وتریز، وتر لرونکي
Tendinitis د اوتارو التهابونه
tendinogen له یوه ټیندو یا وتر څخه راوتلې
یا پېښ شوي حالتونه
Tendinopathie = Insertionstendopathie, Enthesiopathie
د اوتارو یا تیندو بېلا بیلې ناروغۍ
tendinoes هر هغه څه سره چې تیندو
یا اوتار مخامخ کېږي یا پرې مصاب کېږي
Tendinose and او Tendinopathie د اوتارو یا د عضلو
د پړو ته ورته سروکو یا ځوکو ناروغۍ
Tendinosus هغه جوړښت یا اورګان چې له اوتارو
یا وتري ریښو څخه ډک وي

Tendodynie د تيندو دردونه
Tendomyopathie د تيندو يا د عضلو د سروکو
چې ډېرې قوي دي ناروغۍ ياستونځې
Tendovaginitis د تيندو يا اوتارو هغه التهاب
ته وايي چې باکتريايي منشه نه لري
Tenodese د وتر يا اوتارو ټينګول يا تثبيت کول
Tenorrhaphie د وتر يا اوتارو ګنډل
Tenotomie د تيندو يا اوتارو پرانستل دې هغو په
اوږدو کې، شق کول او د هغو ليدنه
tensio-, tono- (gr. Tónos, lat. Tendere) ټينسيو يا ټينزيو
کشولو، فشار،هيجان،تشنج، د پوتينسيال اختلاف، دې
سترګو دننه فشار ته وايي
tensor کش کوونکۍ، تشنج پيدا کوونکۍ د سترګو
دننه د فشار ورکوونکۍ
M. tensor fasciae latae
tenuis (lat.) نرمه، نازکه، ډنګره
ter درې وارې، درې مرتبې، ثې بار
tera بيليون وارې
terato- (gr. Téras, tératos) ټيراتو دې کلمې مخکنۍ
برخه ده چې له يوناني ژبې ټيراس يا ټيراتوز څخه
اخستلې شوې چې په غير طبعي، غيرنورمال ډول يا دې
يوې انومالۍ په ډول دې يوه اورګان مينځ ته راتګ، د عوامو
په اصطلاح معجزه دې يوه معيوب ماشوم زېږونه
Teratoblastom يو په ګډه جوړ شوئ تومور
يا پاړسوب چې له نه رسيدلو، اومه يا خامو او انومالي
ترکيبونو، جوړښتونو ته ټيراتوبلاستوم وايي
Teratocarcinom, maligne Teratom(Tetrakarcinom) يو
ماليګنانټ ټيراټوم همدارنګه ټيراټوم کارسينوم
هم نومولئ شوئ

teratogen ټيراټوګين هغه څه يا مواد دي چې
غير طبعي يا انومالي وده ماشومان ته دې مور په ګېډه يا
رحم کې کوي او وروسته معيوب زېږول کېږي
Teratogenese بد شکلي، سوئشکل، د انومالۍ
پيدايښ، بروز، مينځ ته راتګ ته وايي
Teratologie هغه پوهه ده چې د انومالۍ
يا سوئشکل څېړنه کوي او دې لاملونو، د مخنوي او
درملنې لارې پلټي او ترې بحث کوي
Teratom ټېراټوم د زېږون له وخته يو انومالي
يا غير طبعي غړئ، غړي، تومور، پاړسوب، يوه غلطه وده
او جوړښت له بېلابيلو ډولونو سره، د بدن د جوړښتونو
يا غړو انومالي حتى تر دې چې په وېښتو کې هم ليدل کېږي
Teratospermie د سپرمو د ژوانکو انومالي
يا سوئشکله مينځ ته پېښېدل

termino- (lat. Terminus) پاي، پای ته رسيدل، پولې يا سرحد
terminal هر هغه څه چې په پای کې شتون ولري يا
د پای برخه کې ورسره مخامخ وي په تېره پوله يا سرحد
Terminologie ټرمينولوګي يا ټيرمينولوژي په ټوليزه
يا عمومي توګه په يوه مسلک يا ځانګړي او تخصصی
رشتې کې يوه ځانګړې ژبه او د هغې کلمات او
محتويات پکاروي او څرګندوي، د بېلګې په توګه د اناتومي
د ټرمينولوژئ محتويات د بدن يا جسم د غړو يا جوړښتونو
ټولې ښودلې شوې کلمې له 1998 کال څخه په نړيواله
يا يوه ژبه يا په يوه نوم د اصطلاحاتو شمېر تقريباً د(7000)
په شاوخوا کې يا په حدودو کې نومول شوي دي
Terminus (lat.) پای، پوله، آخر، سرحد، خاتمه
tertiaer څلورم برخه، څلورمه سيمه، څلور خواته

testikulaer هر هغه څه سره چې ټيسټيز پورې اړه لري
او يا ورسره مخامخ وي يا پرې مصاب وي

Tertius (Ordinalzahlen for III) = tres, tria (Kardinalzahl III)
ټيرټيوز يو اصلي شمېر دې درې (3) عدد لپاره

Testis (lat.) ; syn. Orchis يوه لاتينه کلمه ده چې موخه
يا هدف يې خوټې يا خصيې دي او ورته يا متشابه نوم
يې اورکېز يا اورښېز دئ

tetra- د څلورو عدد، څلور = 4

Tetraparese د ټولو څلورو اندامو يعنې د لاسونو
او لېنګيو د عضلاتو دې خوځښتونو ستونځې او مشکلاتو
ته وايي يعنې يو نيمګړئ فلج يا اينکامپليټ فلج

Tetraplegie په ټوليزه توګه يا کامپليټ ډول
د څلورو اندامو يا غړو يعنې د لاسونو او لينګيو
نه خوځښت چې ورته فلج کېدل هم وايي

Thelo- (gr. = lat. Papilla mammae) دا دې يوې يونانی
کلمې مخکنۍ برخه ده چې په لاتينه ورته پپيلا مما
نومول شوې چې دې تيوو يا ثديو څوکې ته وايي

Therapie (gr. therapeìa) يوه يونانی کلمه ده چې
درملنه، پالنه نومولې شوېده او هغه درملنه چې وروسته
له هرې ناروغۍ څخه تر سره کېږي که په اساسي يا لاملي
توګه وي او که په سيمپټوماتيک يا عرضي ډول او داسې نور

chirurgic، syn. Operative هر هغه عمل يا کار چې
يو جراح يې د يوه جراحي عمل يا اوپيراټيف کار په مرسته دې
ناروغۍ دې درملنې لپاره يا دې طبی څېړنو لپاره تر سره کوي

causale اساسي، اصلي، هغه درملنه چې
له اصلي لاملونو يا سببونو سره جګړه يا مبارزه کوي او
له مينځه يې وړي يعنې د ناروغۍ لامل له مينځه وړل
ترې موخه وي

هغه درملنه چې په هغه کې یوازې درمل conservative
پکارول کېږي بې له دې چې جراحي عملیات تر سره شي

curative رېښتینې درملنه، هغه درملنه چې دې
هغې په مرسته دې ناروغۍ اصلی لامل له مینځه لاړه شي

palliative = Symptomatic Therapie یوازې عرضي یا
سیمپټوماتیکه درملنه لکه دې درد یا کوم بل شکایت لرې کول

Pharmakologic له درملو سره درملنه
یا د درملو په مرسته درملنه
Physiotherapie = Physicaltherapie فیزیکي درملنه
لکه تودوالئ، سوړوالئ، خوځښتونه، حمام
مساژ، اتوموسفیر، اقلیم، وړانګې، برېښنایي آلاتو او
داسې نورو موادو څخه ګټه پورته کول
Psychotherapie د رواني ناروغیو درملنه
specific په ځانګړې توګه، په خاصه توګه او په طبابت
کې موخه ترې دې ناروغۍ د لاملونو یا اسبابو ضد عمل
تر سره کولو ته یا انتیګونست ته وایي
symptomatic هغه ناروغي چې د خپلو نښوو او
اعراضو، علایمو په مرسته روښانه او واضح د پېژاندنې
وړ وي، لغوي معنی یې عرضي، نښې لرونکې
unspecific لغوي معنی یې غیر وصفي ده یعنې
په عمومي ډول غیر وصفي درملنې تې وایي

thermo-, -thermie ټیرمو د کلمې هغه لومړی برخه ده
چې تودوالي، د حرارت درجه په طبابت کې د بدن
دننه تودوالئ، درجه د حرارت ته وایي

Hypothermie له نورمالې درجې څخه ټيټه درجه
په اصل کې دې پدن دې حرارت ټيټه درجه
Thermanaesthesie د تودوالي يا حرارت په مقابل
کې د احساس يا حساسيت له لاسه ورکول يا نشتوالئ
thermogen تودوالئ يا حرارت مينځ ته راوړونکئ
Thermographie د تودوالي (د بدن د پوستکي تودوالئ يا
حرارت) د ګراف رسمولو ته يا د بدن د تودوالي درجې د عکس
يا تصوير ښودنې ته وايي
Thermolabil (lat. Labi) يوه لاتينه کلمه ده چې
رېږدېدونکي يا ناثابته معنی ورکوي ټيرمولابيل دې
تودوالي ښويدنې يا لرزش ته وايي يعنې چې په يوه
معينه درجه نه پاتې کېدوونکې وي، تل بدلون په کې
وي، لوړې درجې سره حساسيت ښوودنه
Thermometer د تودوالي د درجې د اندازه کولو آله
Thermostabil (lat. Stabilis); دا هم ټينګ، مقاوم
يوه لاتينه کلمه ده چې دې تودوالي يو ډولوالئ يا ثابت والئ
د لوړې درجې په مقابل ثابت او مقاوم پاتې کېدل
Thermotherapie د تودوالي يا د حرارت په مرسته درملنه
thorako- (gr. Thórax = lat. Pectus) ټټر،د ټټر قفس،سينه،صدر
thoracal هر هغه څه سره چې تورکس
مخامخ يا اړيکې لري
Thorakodynie د تورکس يا دې سينې ټټر دردونه
Thorakotomie د يوه جراحي عمليات په
مرسته دې ناروغی د پېژاندنې يا تشخيص او درملنې لپاره
د تورکس پرانستل
Thorax (gr.) ټټر، د ټټر قفس، صدر
Thoraxempyem د تورکس په کوته يا جوف کې
د آمپيوم يا خويو يا قيح ټولېدنه

Cavitas thoracis د تورکس جوف یا د تورکس
خالي کوټه، خونه
-thorax د کلمې هغه وروستۍ برخه ده چې تورکس
یا د سینې قفس پورې اړه لري
Haematothorax د وینې ټولېدنه د تورکس په جوف
کې یا د دوو پلورا یا د پلایرا د جوف په مینځ کې
Haematopneumothorax د وینې او د هوا ټولېدنه
د پلایرا یا پلورا د جوف په مینځ کې
Pneumothorax د هوا یا ګاز شتون د پلایرا
په خالي کوټه یا جوف کې
Pyothorax د پیوو یا ځویو ټولېدنه د پلایرا په جوف
کې یا چرک لروونکئ پلایریټیز
Pyopneumothorax د ځویو یا قیح او هوا شتوالئ
د پلایرا په جوف کې
Pyohaematopneumothorax په تورکس کې
د ځویو، وینې او چرک شتوالئ په ټېره بیا د پلایرا په جوف کې

thrombo- (gr. Thrómbos) دا له یوناني کلمې ترومبوز
څخه اخستلې شوې ده چې په ټولیزه یا مکمل اویا نیمګړې
یا نسبي توګه دې ارټېریا یا شریانو او وېنا یا وریدنو او
همدارنګه د زړه د جوف دې یوې برخې بندېدل چې دې
رګونو په دننه کې دې وینې دټینګېدلو له امله او د وینې
دې غوټه کېدلو له کبله یعنې د ترومبوسیټو د یوځایوالي
تراکم او فیبرین سره په ګډه جوړېري نومول شوئ
Thrombangiitis د وینې د رګونو دې دیوال التهاب چې
د وینې د ټینګېدل یا لخته کېدلو سره یوځای وي

Thrombektomie د جراحي عمليات په مرسته دې
وينې د رګونو څخه د وينې د غونډاري يا کولوله شوې وينه
يا د وينې علقې لرې کولو ته وايي
Thrombocyt هوارې، بشقاب ډوله د وينې هغو ژوانکو
ته چې هسته نه لري او د هډوکو په مغز کې جوړېږي
ويل کېږي
Thrombocytopenie د ترومبوسيټو لږوالئ نسبت
نورمال شمېر ته ترومبوسيټوپيني وايي
Thrombocytose په وينه کې دې ترومبوسيټو
دې شمېر ډېروالئ له نورمال حالت څخه
Thrombogenese د وينې غونډارئ ،علقه
يا کواګول جوړېدل او مينځ ته راتګ
Thrombolyse کله چې د وينې د رګونو لومن
يا لاره د وينې د لختې يا ترومبوز په واسطه بنده وي نو بيا
د درملو په مرسته کېداي شي چې دا ترومبوز منحل او
له مينځه لاړ شي
Thrombophlebitis د ټيټو يا عميقو تورې ونې لرونکو
رګونو يا وېنا، وريد التهاب ته ويل شوي
Thrombose د وينې ټينګېدل کلکېدل، لخته
يا علقې ته وايي چې دې بدن د يوې ناروغۍ هغه
حالت څرګندوي چې په هغه کې د وينې يو رګ دې وينې
د يوې لختې په مرسته تنګېږي يا بندېږي
thrombotic هر هغه څه سره چې يو ترومبوز
مخامخ وي يا ورسره اړيکې لري
Thrombus ټينګه شوې د وينې ټوټه، د وينې لخته

thyr(e)o- (gr. thyreós) = Thyreoidea= glandula thyroidea
جاغور، د جاغور غدې چې ورته ګلاندولا تيروئيد يا هم وايي
thyroepiglotticus

Musculus thyreoepiglotticus

Thyreose د جاغور دې غدې هغه ناروغی چې
التهابي نه وي
Hyperthyreose د جاغور یا تیروئید، تایراید
د غدې هغه ناروغي چې په هغه کې دې جاغور غده له
حده زیات هورمونونه جوړوي یا تولیدوي، پروډکسیون کوي
Hypothyreose د جاغور د غدې دنده په ټیټه کچه
یا دې دغه غدې د فعالیت او هورمونو جوړونې لړوالی
thyrogen هره هغه ناروغي چې لامل یې
له تیروئید یا د جاغور له غدې سرچینه نیولې وي
Thyreokardiopathie تایروکاردیوپاتي دا هغه کلمه
ده چې سربېره د زړه دې نورو ناروغیو په څنګ کې دې
زړه اریتمي (غیرمنظمه خوځښتون)، ټاکي کاردي کېدای
شي چې د جاغور دې ناروغیو له کبله مینځ ته راغلې وي
thyreoido- تایروئیدو د کلمې لومړی هغه برخه
ده چې د جاغور غده نوملې شوې ده
Cartilago thyreoidea د جاغور د غدې غضروف
Thyreoidektomie جراحي عملیات په مرسته دې
تیروئید یا جاغور غده په مکمل ډول لرې کول چې تر ډېره
حده د تیروئید د کارسینوم د شتوالی له کبله تر سره کېږي
Hemithyreoiddektomie د جاغور د غدې یوه برخه
یا نیمایي برخه لرې کولو ته وایي
Thyreoiditis د تیروئید یا د جاغور د غدې التهاب
Thyroideus د جاغور د غدې ته ورته فورم، شکل
Tibia (lat.) د لینګي د لاندنی برخې د مخې سیمې
قوي هډوکئ یا د پښې د ساق هډوکئ
Tibiofibularis هر هغه څه چې د ټیبیا هډوکي او
دې هغه تر څنګ د فیبولا هډوکي پورې اړه لري

Ligamentum tibiofibulare هغه لیګمنټ یا قوي
پړي، وندني چې ټیبیا او فیبولا سره نښلوي

Tibiafraktur د ټیبیا د هډوکي ماتېدنه
tibial هر هغه جوړښتونه چې د ټیبیا هډوکي
خواته پراته وي یا شتون ولری یا ورپورې اړه ولري
tomo- (gr. Tomé) ټومو له یوناني کلمې ټوم څخه
اخستلې شوې ده چې پریکول،پریک شوئ، بریدګي ته وایي
-tom د کلمې هغه وروستۍ برخه ده چې دې پریکولو
آله نومولې شوې ده لکه چاړه، سکابیل او نور
-tomie دا دې کلمې هغه وروستۍ برخه ده چې
پریکول، پرانستل او یا یو شئ په اوږدو کې شق کول ترڅو
چې دې هغه دننه محتوي ولیدله شي
Anatomie (gr.) یوه یونانی کلمه ده چې پریکول
نومېږي خو موخه ترې هغه پوه ده چې د بدن د جوړښتونو
غړو طبعیي جوړښت او ساختمان څېړي
Tenotomie لیګمنټوم په اوږدو کې پرانستل یا سپړل
Vasotomie د وینې د رګونو او یا دې سپرمو دې
لېږدونې نلکې یا لارې په اوږدو کې پرانستل، سپړل او
دې هغو دننه کتنې ته وایي چې دغه پرانستله
پاملرنه دې وشي !
له – **سټومي-** سره بدلېږي یا غلطېږي

Tomogramm د یوې طبقې، لایحې اخستل(بریک
شوئ عکس، تصویر) ته وایي
-toni e د کلمې هغه وروستۍ برخه ده چې دې
شخوالي، تقلص معنی ورکوي

Atonie = Hypotonie کشېدلو، سره نزدې کېدلو
تقلصاتو نشتوالئ(د خوب حالت)، سستي چې ورته نوم
يې هيپوتوني يا لږ تقلص ته ويل شوي
Dystonie په ټوليزه توګه د طبعيي تشنجي يا شخوالي
يا ټونوس د حالت ستونځې او نشتوالئ لکه د موسکيل
يا عضلې او د وينې د رګونو او داسې نور
tono- او Tensio- (gr. Tónos = lat. Tendere) کشکول، فشار
تشنج، د سترګې دننه فشار
tonsillo- (lat. Tonsilla) Pl. Tonsillae: (anat.) Tonsille د
کلمې هغه برخه ده چې له لاتينې کلمې ټانسيلا
څخه اخستلې شوې چې د بادام، لوزي ته وايي خو په
طب کې هدف ترې يو ليمفوريتيکولير جوړښتونه چې دې
خولې او د پزې د جوف په فارينکس په سيمه کې شتون لري
tonsillaer هر هغه څه چې ټانسيل ورسره مخامخ وي
Tonsillektomie د ټانسيلو التهابي ناروغيو له کبله
دې ټانسيل لرې کول
Tonsillitis د ټانسيل التهاب ته ويل شوي
Tonsillotomie د ټانسيل پرانستل، يا سپړل او
دې هغه ليدنه
Tonus, -tonie, Tension د يوه اورګان يا د هغه دې يوې
برخې د شخی يا تقلص درجې ته وايي په تېره لکه دې
عضلې او د وينې د رګونه
Hypertonus, Hypertonie, Hypertension د عضلاتو
د شخی يا د تقلص له امله د فشار ډېر لوړوالي يا دې
وينې رګونو کې دې فشار لوړوالي ته وايي
Hypotonus, Hypotonie, Hypotension
د شخی ټيټوالی، لږوالی، دې فشار د حالت ټيټوالي ته وايي

topo- (gr. Tópos) د کلمې هغه برخه ده چې له یوناني کلمې
ټوپوس څخه اخسلې شوې چې سیمه، ځاي ، محل ته وایي
Dystopie = syn. Heterotopie بله سیمه، غیر عادي
سیمه، محل
Heterotop په یوه بله سیمه کې، په یوه بل ځای کې
topic هر هغه څه سره چې یوه سیمه مخامخ وي
topographic د یوې سیمې البته دلته موخه ترې
دې بله یوه سیمه ده ګراف ښودنه یا رسمولو ته ویل شوي
torus پاړسوب، د باندې راوتلئ، له طبعي سیمې
څخه یو غیر نورمال پاړسوب
toxo-, toxiko- (gr. Toxikón) ټوکسو دې کلمې هغه
لومړنی برخه ده چې له یونانی کلمې ټوکسیکون څخه
چې زهر یا سم نومول شوی
Toxaemie د وینې زهري کېدل، زهر په وینه کې
toxic زهر لرونکي مواد، سمي مواد
Toxicitaet زهري شوي، ترخه،زهري
Toxin زهر، زهري مواد، زهري شیان
Enterotoxin دکولمو هغه التهاب ته وایي چې
باکتري څخه د پیدا شوي زهري موادو په ذریعه مینځ ته راځي
Toxikologie هغه پوهه ده چې د زهري موادو
څېړنه کې یا دې زهري موادو پېژاندنه
tracheo- د سا اخستلو، هوا اخستلو، تنفسي تولئ
یا لارې ته ویل کېږي
Trachea (lat. = Anatomie Trachea) د هوا اخستلو تولئ
tracheal هر هغه څه سره چې تراخیا مخامخ کېږي
Trachealstenose د تراخیا تنګوالئ، دې ترخیا
د قطر تنګوالی غیر اناتومیکه جوړښت
Tracheitis د تراخیا التهاب

Tracheomalazie د زېږون له وخته يا وروسته
په کسبی ډول د ټرخيا د مقاومت يا کلکوالي له لاسه ورکول
د غضروفي ګردې يا حلقوي دورې پراخوالي د بهر
څخه فشار(سټروما، وازکولېر يا اوعيه)او يا التهاب له کبله
Tracheopathie د هوا اخستلو، تنفسي لارې ناروغۍ
Tracheorrhagie د تنفسي يا هوا اخستلو د تولئ
يا لارې وينه ورکولو ته وايي
Tracheostoma يوه په لاس جوړه شوې يا مصنوعي
نوي لارې ته وايي
Tracheotomie د هوا دې تولئ پرانستله، شق
Tractus (lat.) يوه لاتينه کلمه ده چې لغوی معنی
يې اورګاډئ، قطار ، د اوسپنې پټلۍ ته وايي خو دلته
موخه ترې د عضلو او د اعصابو يا نيرف رينښو ته وايي
trans-(lat. Trans) له مينځه، له وسطه، بله خوا، له هغې خوا
Transabdominal د ګېډې يا ابدومن دې ديوال
له لارې يا له مينځه
Transanal د انوس له مينځه يا وسطه
Transcellulaer د ژوانکې له مينځه
Transdermal د پوستکي يا جلد له مينځه
Transduodenal د ډيوډينيوم له مينځه
Transfrontal د ټنډې يا دې تندي هډوکي له لارې
يا له مينځه
Transkutan د کوتان يا پوستکي له مينځه
Transnasal د پزې له مينځه
Transorbital د سترګو د سترګې د کاسې له مينځه
Transperineal د پيرينيوم له مينځه يا دپاسه
يعنې هغه سيمه چې د ټيس ټيز د کځوړې او انوس يا مقعد
تر مينځ پرته ده

Transplacental د پلاسنتا له مینځه یا د پلاسنتا له لارې
Transrectal د ریکتوم له مینځه یا د ریکتوم له لارې
Transthorakal ټټر یا تورکس د قفس له لارې یا له مینځه
Transurethral د احلیل له مینځه یا د احلیل له لارې
د یوه واړه پروستات ادینوم پریکول او دهغه لرې کول د احلیل
له لارې شونئ دئ
Transversus (lat.) د تنې یا بدن دې افقي، سور
د لیکې په مسیر یا امتداد پراته غړي
Transvers Colon د کولون هغه برخه چې دې ابدومن
په بر، سور یا عرض کې پروت دئ
Ileotransversostomie د جراحي عمل په مرسته
ځنډه په ځنډه یا ځنګ په ځنګ او یا (معمولاً) ځوکه په ځوکه
یا پاى په پاى اناستوموز کول یا نښلول د الیوم او
کولون ټرانسویرسوم وروسته له یوه ښى خوا هیمي
کولیکتومي (کولون اساندینس) تر سره کېږي نومول شوي
Transvesical دې مثانې له لارې، د مثانې له مینځه
Traumata (gr. trauma) ژوبلېدنه، ترضیض
Traumatologie هغه پوهه ده چې ژوبلېدنې
او صادمات څیړ او بحث ترې کوي او د جراحي ډېره
ستونځمنه برخه جوړوي
Treis, tria = III درې عدد په اصلي ډول یا اصلي عدد
Tremor (lat.) د عضلاتو رېږدیدل، لرزش
Tres (gr. Trésis) سورئ، سپړل،پرانستل،سوراخ
Tres, tria, tertius =III د درې(3) عدد
Tri- دا دې کلمې هغه لومړى برخه ده چې درې نومول شوي
Tris, Tritos دریم، دریم عدد په ترتیبي ډول
Triceps درې سره لرونکي،درې ککریزه لکه درې ککریزه عضله
Musculus triceps هغه عضله چې درې ککري لري

tricho- (gr. = lat. Capillus) ويښته
Trichalgie د وېښتو درد، د وېښتو د لمس کولو
يا لاس وهلو په وخت کې د درد شتوالئ
Trichoklasie (gr. Klasis) د ويښتو ماتيدل،د ويښتو بدلون
Tricomegalie ډېر اوږده ويښته (په تېره بيا
د سترګو د بڼوو يا مژه اوږدوالئ) ته وايي
Trichorrhexie د وېښتو بدلون
Trichoschisis (gr. Tríoic) د وېښتو دې څوکې يا
د وېښتو تر مينځ بيليدنه ،دې وېښتو د جوړښتونو کې
بدلون مينځ ته راتګ، موی خوره
tricuspidal (lat. Tricuspis) هر هغه څه يا ناروغۍ چې
د درې غاښي يا درې څوکي والوو يا دې ښۍ اټريوم
او وينټريکل تر مينځه دې زړه پردو يا والوو سره اړيکې لري او
يا ورسره مخامخ وي
Tricospidalinsufficience د ټريکوسپيډال د والوو دې
دندې پوره سرته نه رسول
Tricospidalstenose د ټريکوسپيډال د والوو تنګوالئ
Tricospidalvalves = Valva atrioventricularis dextra لغوي
معنی ئې درې څوکې لرونکئ، درې غاښي نومېږي
چې تل د زړه د وولوا تريکوسپيډال چې اوس ورته
وولوا اټريووينټريکولاريز په نامه يادېږي ويل کېږي دې زړه
د ښۍ خوا د وينټريکل او اټريوم تر مينځ پروت دئ
Trigeminus هغه مور چې درې ماشومان يې په يوه وار
په ګېډه کې ګرځولي او دنيا ته يې راوړي وي، درې ګوني
Nervus trigeminus درې څانګې يا شاخه عصب
يعني هغه عصب چې په درې څانګو، برخو ويشل کېږي
لکه دغه لاندې
a- Nervus ophthalmicus هغه څانګه چې سترګو ته تللې
b- Nervus maxillaris هغه څانګه چې پورتنۍ ژامې ته تللې

c- Nervus mandibularis هغه خانګه چې لاندنۍ ژامې ته تللې
Trigonum درې کنجه، مثلث
Triplegie د درې اندامو فلج یعنې دې بېلګې په
توګه دې دوه لاسونو او یوه لېنګي فلج یا برعکس
Tripper = Gonorrhoe ټریپر یا ګونورې دې عوامو په
ژبه سوزاک ته وایي

-tripsie (gr. Tríbein) ټوټه کول، ژرنده کول، نرم کول
له مینځه وړل، منحدم کول
Lithotripsie د تیګو یا ګټو ټوټه کول، له مینځه وړل
Cholelithotripsie د صفراوي تیګو منحل کول او
له مینځه وړل دې خانګړیو درملو په مرسته
Trochanter (gr.) ټروخانټېر یوه یونانی کلمه ده چې لغوي
معنی یې ځغلېدونکی، منډې وهونکی نومېږي خو په
اناتومي کې د ورانه د هډوکي پورتنۍ برخې کولوله غونډاري
یا سر ته وایي چې یویې لوي یا ټروخانټېر ماژور او بل
یې وړوکی یا ټروخانټېر مینور نومولی شوی

trop (gr. Trépein = Stimulation) ټروپ یو عمل تر سره کولو
ته وایي، تحریک کول، په یو شي باندې یو څه اثر اچوونکی
rhinotrop په پزې باندې اثر اچوونکی
neurotrop د عصب تحریک وونکی، په عصب باندې
اثر لرونکی
پاملرنه ! سړی باید د ټروپ او ټروف(چې دې خوړلو
یا تغذیې معنی ورکوي) تر مینځ توپیر یا فرق وپېژني
Tropho-, -trophie تغذیه، خواړه
Trophallergie د خوړو له کبله پیدا شوی حساسیت
یا دې خوړو په مقابل کې د حساسیت درلودل

Dystrophie د تغذی ستونځې، د ژوانکو پتالوژیکي
بدلونونه چې دې ژوانکو د دندو ډېرې سختې ستونځې مینځ
ته راوړي
trophic د یوه جوړښت یا اورګان د تغذې حالت
یا د هغه اورګان د میتابولیزم حالت ته ویل کېږي
Trophotrop هر هغه څه سره چې تغذیه مخامخ
وي یا د تغذې په جهت کار کوي

Truncus (Pl. Trunci) ټرنکوس چې جمعه یې ټرنکي ده
تنې، بدن ته وایي لکه د ونې تنه یا ډهډ خو دلته موخه ترې
د اعصابو، د وینې د رګونو، د لمفاوی سیستم او اورګانونو
اصلي یا اساسي برخه یا تنې یا بدنې ته وایي ده
Truncus encephali د دماغ یا مغزو تنه
Tracus nervi spinalis د ملا د تیر یا حرام مغز د عصب تنه
Trancus pulmonalis د پولمونال یا د ریوي شریان ټنه
tubo- (tuba uterina) syn. Salpingo- په ښځینه جنس کې
د هګۍ لېږدونکې لاره، نلکې
Tuba (Trompete) نلکې، ټرومپیټ د موسیقي آلې
ته ورته جوړښت
Tuba auditiva, Tuba auditoria (lat.) د غوږ هغه سیمه
ده چې له نازوفیرینکس سره اړیکې یا لاره لري د دې
لپاره چې دننه فشار وویشل یا تقسیم شي
Tuba uterina (lat., gr. Salpinx) ټیوبا یوټېرینه لاتینه
کلمه ده چې په یونانی ژبه ورته سلپینکس وایي چې دا
په ښځینه جنس کې د هګیو د لېږدونې نلکې یا لارې دې
tubar, Adjektiv صفت دئ چې سالپینکس یا هګۍ
لېږدونکې لارې یا نلکې

Tubargraviditaet (lat. graviditas) حاملګی پروسه
په ټوبا یا سالپینګز کې یا هغه حمل چې د رحم څخه
د باندې صورت نیولئ وي چې دې اکسټرا یوټېرون ګراویډېټیټ
یو ډول حمل دئ شمېرل کېږي
Tuber, tuberis یو وتلی شي، برامدګي، کوهان
Tuber maxillae(lat.)
Tubulus, Tubus (lat.) نلکې، وړوکې نلکې، لوله
Tubuli seminiferi د ټیسټیز یا خصیو وړوکې نلکې
یا کانالونه
Tubuli seminiferi contorti

Tumor = Neoplasma(Lat.) یوه لاتینه کلمه ده چې
پاړسوب یا په سیمیز ډول د یوه جوړښت یا اورګان دې یوې
برخې د حجم غټېدلو ته وایي
Tunica (lat.) یوه لاتینه کلمه ده چې پوستکئ، دې
یوه جوړښت طبقې،پوښ ته وایي
Tunica fibrosa bulbi د سترګې بهرنئ پوستکئ
: 1. کورنیا 2. سکلیرا
Tunica interna bulbi د سترګې دننه سیمې
پوستکئ لکه ریټینا
Tunica vasculosa bulbi د سترګې د مینځنی
سیمې پوستکئ، د وینې د رګونو رهبري کوونکې پوستکئ
1. کوروئیدیا 2. کارپوس سیلیار 3. آیریس، آیریز
Tussis (lat.) یوه لاتینه کلمه ده چې ټوخي یا سرفه ته وایي

tympano- (gr. Týmpanon) ټیمپانون یوه یوناني کلمه ده
چې ډوهل چې د موسقي آله ده چې مینځ یې خالي او
په سر یې پوستکئ پوښلئ شوئ وي او په طب کې
موخه ترې د غوږ دننه خالي ځای ته وایي

Tympanon(gr.) = (lat.)Tympanum د غوږ دننه
خالي سيمه، د دوهل جوف ته وايي
Tympanoplastic د جراحي عمليات په مرسته
د ټيمپانون روغونه بيرته لومړني حالت ته
Haematotympanon د هيماتوم شتوالئ د غوږ
په خالي جوف کې
Mukotympanon د غوږ خالي جوف له موکوز
يا مخاط څخه ډکېدلو ته ويل شوي
Serotympanon د ټيمپانون په يوه التهابي پېښه
کې ټيمپانون له يو ډول افرازاتو څخه ډکېږي چې د
وينې سيروم ته ورتوالئ لري
Tympanosclerose يو منګ لورنکئ يا سکليروز لرونکې
ندبه، نښه کومه چې د اورېدلو دې وړوکيو ّهډوکو خوځښتونه
لږ کوي يا ستونزمن کوي
Tympanum ډوهل، غوږ
Cavum tympani د غوږ خالي ځاي، جوف
Tegmen tympani هغه نرئ هډوکئ دئ
چې د غوږ د مينځنۍ برخې چت جوړوي يا په بل عبارت
هغه نرئ هډوکئ چې د غوږ مينځنۍ برخه، د غوږ هغه
برخه چې د کوپړي خواته پرته سيمه ده بېلوي
Typ (gr. Týpos) ضربه، نقش، شکل، ډول، نوعيت، نمونه
Konstitutionstyp د يوه انسان د بدني او رواني ټوليزه
يا مجموعي خصوصيت،صفت ډول يا شکل ته ويل شوي
Uterustyp د يوټېروس يا رحم ډولونه، شکلونه
typic مروجه، معمول، روا

Typhlitis (gr. Typhlo-, typhòs = lat. cecum) د ړندې کولمې
يا کيکوم، څيکوم التهاب نومولئ شوئ

typhlo- = cecum ړنده کولمه یا د کولمو هغه برخه ده
چې د وړو کولمو پاي او د غټو کولمو یا کولون پیل ته ویل کېږي

Typhus (gr.) = syn. Typhus abdominalis د تبې لرونکو
بېلابیلو ناروغیو ته ویل شوي چې دې عوامو په ژبه لویه
تبه یا محرقه نوموله شوې ده

U

Ulcero- (lat. Ulcus) پرهار، زخم، قرحه
Ulcera (eng.) = lat. Ulcus السیرا یوه انګرېزي کلمه
ده چې په لاتینه اولکوس نومېږي او پرهار، ټپ، زخم ته
ویل شوي ده
Ulcerogenese هر هغه څه چې د پرهار یا ټپ
لامل ګرځي، د قرنې په التهاب یا پرهار کې د سترګو
وچوالئ ډېر مهمه اغېزه لري
Ulcus (lat.) پرهار، ټپ، زخم، قرحه
Ulcus corneae د قرنې التهاب ته واي
corneae (lat. = gr. Keratos) د کورنیا کلمه یوه
لاتینه کلمه ده چې په یونانی ژبه کې ورته کیراتوز ویل
شوی چې موخه ترې د سترګې قرنیې دي
Ulcus perforans = syn. Ulkus perforation د پرهار
یا زخم سورې کېدل
Ulna (lat.) د لاس د لاندنۍ برخې(مړوند)هغه هډوکئ
چې د وړې ګوتې خواته پروت دئ او له اولیکرانون
کارپوس اولني، او کاپوټ اولني جوړ شوئ دئ
Ulnafractur د اولنا د هډوکي ماتېدنه
ulnar هر هغه څه چې د اولنا د هډوکي خواته یا په څنګ
کې پراته وي که دا په لاس کې وي او که په مړوند کې

Ulnocarpeus
Ligamentum ulnocarpeum

ulo-(gr.= lat. gingivae[pl.])د غاښ غوښه یا وورۍ، بیره دندان
umbilicus (lat. = gr. Omphalo-), syn. umbo, umbonis
د نامه غوټۍ، ناف
undecim, Kardinalzahl XI
undecimus, Ordinalzahl XI
unguis (lat. = gr. Onycho-) د ګوتو نوکانو ته وايي، نوک
Matrix unguis د یوه اورګان د ژوانکو د مینځ
جوړښتونه، مواد یا انټرسیلولېر سوب ستان
Matrix (lat.) ماټریکس یوه لاتینه کلمه ده چې
د رحم معنی ورکوي همدارنګه د نطفې یا جنین پوښ
نومولئ شوئ دئ

uni- (lat. Unus) یو، یوه، یوه خواه
Unilateral یوني لاټیرال یوې خواته وايي، هر اورګان
یا هر هغه څه سره چې یوه خوا مخامخ وي. دبیلګې په
توګه دې زېږون له وخته د یوې خوا د میتیازو د لېږدونې لاره
یا حالب ډېر لوي یا غټوالي یا کېدای شي چې دواړه خوا یا
بای لاټیرال غټ وي
Unipara هغه ښځه چې یو ماشوم یې زېږولئ وي
یا نړۍ ته راوړئ وي
unus, Kardinal I = primus, Ordinal I یونوس دې یوه عدد
یو اصلي عدد او پریموس بیا یو ترتیبي عدد بللی شوی

uro- (gr. Úron) یورو د هغې کلمې لومړی برخه ده چې
له یوناني کلمې یورون څخه چې موخه یې میتیازې، ادرار

Uraemie = syn. Terminale insufficience د متیازو
یا ادرار زهري کېدل(د ادرار شتون په وینه کې)ښودل شوې
uretero- (gr. Uretér) د میتیازو د لېږدونې لاره یا حالب چې
د څلورو (4)ملي متر په اندازه پلنوالئ او د دېرسو (30)
سانتي میترو په اندازه اوږدوالئ لري چې د پوښتورږي
یا بډوډي له حویظې څخه پیل او د مثانې سره نښلول کېږي
Ostium ureteris هغه سیمه یا خوله چې یوریټر
له مثانې سره نښلوي
Ureter د میتازو لارې یا حالبونه، د ادرار لاره یا حالب
Ureteragenese د یوریټر د ودې یا نمو نشتوالئ او
یا د حالب جوړښت یا تشکیل
ureteral هر هغه څه سره چې یوریټریا حالب مخامخ وي
Ureteratonie د یوریټر یا حالب سستي یا
دې خوځښت یا تقلص نشتوالي ته وایي
Ureterektomie د یوه جراحي عمل په مرسته
د یورټیر لرې کول
Ureteritis د مکروبي ناروغیو له کبله د یورټیر التهاب
ته وایي لکه (کیستیتیز،او یا پیالونیفریتیز) او یا د بېرته
یا مخ پورته ختلو مکروبونو له امله التهاب ته وایي
Uretercarcinom د حالب سرطاني ناروغی
Ureterostium dystope د حالب د نښتلو یا د نصب
کېدلو د خولې سیمه په غیر اناتومیکه سیمه کې شوئ وي
Ureterographie د راډیولوژیکو وړانګو په مرسته
د حالب لیدنه او ښوونه
Ureterocutaneostomie د یوریټیر او د بدن
د هم هغې سیمې له پوستکي سره د جراحي عمل
په مرسته د نوې اړیکې جوړولو ته وایي

Ureterolith د یوریټیر په لاره کې د تیګو شتوالئ
چې تر ډېره حده له پوښتورړي څخه سرچینه نیسي
چې 80فیصده یې د پوښتورړي له حویظې څخه وي
Ureterolithotomie د حالب د تیګو د لرې کولو لپاره
حالب پرانستل کېږي
Ureteropyelitis د یوریټیر یا حالب او د بهوړی
یا پوښتورړي د حویظې التهاب ته وایي
Ureterorenoscopie د حالب او د بهوړي لیدنه
یا انعکاسي تصویر
Ureterosigmoideostomie د جراحي عملیات په مرسته
د یوریټیر پیوند کول یا نښلول له سیګموئیدکولمې سره
Ureterotomie د جراحي عمل په مرسته دې
حالب سپړل یا پرانستلو ته وایي
Ureteroureterostomie د دوو حالبونو تر مینځ
د نوې لارې جوړول یا یو له بل سره نښلول
Ureterovesical هرې پېښې یا ناروغۍ سره
چې یوریټیر او مثانه دواړه مخامخ وي
Ureterplastic د یوې موخې یا هدف لپاره لکه
دې حالب فیستول یا د زېږون له وخته انومالئ له کبله
د جراحي عملیات په مرسته د حالب د ببرته دندې تر
سره کولو لپار بیا روغونه
Ureterspasmus د یوریټیر یا د میتیازو د نلکو تشنج
یا کرمپ ته وایي
Ureterstenose د یوریټیر تنګوالی
urethro- (gr. Uréthra) د میتیازو یا ادرار اخرینی لاره
یا احلیل چې د مثانې د تشولو دنده له میتیازو څخه ده
urthra د متیازو د وتلو لاره یا نلکه، د ادرار لاره، احلیل
Urethralgie د احلیل درد

Urethritis د احليل التهاب

Urethrographie د راديولوژي د وړانګو په مرسته دې احليل ښودنه يا ليدنه

Urethrorrhagie د احليل وينه ورکونه، د ځينو نارغيو لکه التهاب يا زخمي کېدلو له کبله د احليل وينه کېدل

Urethrotomie د احليل پرانستل، سپړل، شق کول

Urina (lat. = gr. Uro-) ميتيازې، ادرار

urogen له متيازو او يا د متيازو له لارې يا احليل څخه ور پېښې شوې يا مينځ ته راغلې ناروغۍ

urogenital کومو ناروغيو سره چې د متيازو او جنسي اورګانونه مخامخ وي يا اړيکې لري

Urogenitaltract د ادرار او جنسي اورګانونو ته ويل کېږي

Urographie د راديوګرافي د وړانګو په مرسته د ادرار د اورګان ښودنه يا ليدنه

Urolithiasis د يورو يا د ادرار دې اورګان د تيګو د شتوالي له کبله پېښې شوې ناروغۍ

Urologie هغه بوه يا علم دئ چې له ادرار دې لارې يا سيستم يا اورګان د جوړښت او دندې او ناروغيو څېړنه او ترې بحث کوي

urologic هر هغه څه چې يورو لوژيک سيستم پورې اړه لري

Uropoese د ميتيازو يا يورين، ادرار جوړېدنې ته وايي

Urosepsis د يورين يا ميتيازو د لارو څخه پيدا شوې سيپتيسمي يا د وينې زهري کېدل ، د ادرار څخه پيدا شوې سيپتيکه تبه

Usus (lat.) پکارول، ګټه پورته کول، استعمالول، استفاده کول

ad usum medici هر هغه طبي شيان يا آلې چې ئې د طب ډاکتر پکاروي يايې استعمالوي

ad usum proprium — هر هغه څه چې شخصي
پکارول کېږي یا استعمال کېږي

utro- /metro-/ hystero- (lat. Uterus =gr. Hystéra) — یوټېرو
او میټرو ، هیسټرو دې کلمو هغه لومړنی چې له لاتیني
او یوناني کلمو څخه اخستلې شوي دي او دې مور په
ګېډه کې دې ماشوم د ودې او پرمختګ ځای، رحم

Uterin — هر هغه څه سره چې رحم مخامخ وي
Uterinus (lat.) — له لاتیني کلمې څخه اخستلې
شوې چې هرهغه څه چې یوټېروس سره اړیکې لري لکه
د یوټېروس یو ډول غړ یا شرهر یا د پلاسنټا د ښورېدو غړ
Tuba uterina — د رحم هغه دوه خوا (ښی او کینې)
نلکې دي چې د پخې شوې هګۍ لېږدونکې دنده په
میاشت کې یوارې غاړه لري
Cervix uteri — د رحم غاړه یا ورمېږ
Fundus uteri — د رحم تندئ یا کوپړی
یا دې یوټېروس پورتنی برخه
Ostium uteri — د یوټېروس یا رحم بهرنی خوله

Uterus — رحم
Uteruscarcinom — د رحم سرطاني ناروغی ته وایي چې
د سیمې یا د لوکلایزیشن په اساس ویشل کېږي
لکه دې سیرویکس کارسینوم یا د کارپوس کارسینوم
Uterusaplasie — د زېږون له وخته یا په کانجینیټال ډول
دې رحم نشتوالی
Uterusatrophie — د یوټېروس په شاتګ یا وړکئ کېدل
لکه دې عمر یا سن د پرةختګ یا زوړوالي له کبله هر
څومره چې عمر زړښت خواته ځي هم هغومره رحم
وړکئ کېږي

Uterusmyom د رحم د عضلې يا خوښې پاړسوب
يا تومور ته وايي
Uteruspolyp د رحم د موکوز د طبقې وده، او زياتوالئ
يا تکثر ته چې ځوړند وي وايي چې په هر ځای کې چې
وي دې هماغه ځای په نامه يادېږي او سيمه يې ثابته نده
Uterusruptur د يوټېروس يا رحم چاودېدنه
Uvea (lat. Uva) له لاتينې کلمې اووا څخه چې انګور
يا انګورو ته ورته شکل ته وايي او په طب کې د سترګې
هغه مينځنی برخې ته وايي چې کوروئيديا، کورپوس سيليار
او آيريز دربر نيسي
Uvula (lat. Uva) = syn. Staphyle.; د کوچنۍ يا چوټۍ
په شان جوړښت په تالو يا پلاټينوم، کام کې

V

V. (Vena) د لږ اکسيجن لرونکې يا ناپاکه وينې لرونکې
رګ يا تور رګ ، وريد
Vv. = Venae د وينا جمع
vagino- (lat. Vagina)، Pl. Vaginae د ښځې دې
جنسي غړي هغه برخ ده چې دننه شتون لري چې
اته تر لسو سانتي متره (8 - 10) اوږدوالئ لري
vaginal هر هغه ناروغی چې واګينا پورې اړه لري
يا په دغه سيمه کې شتون لري
Vaginal Hystrektomie د يوټيروس لرې کول دې واګينا
له لارې
Vaginalcarcinom د واګينا بده دانه يا سرطان
Vaginitis = syn. Kolpitis د واګينا التهاب

Valva, Valvula والوا، والوولا يوه اناتوميکه يا لاتينه کلمه ده
چې پرده يا پردې يا د بېړۍ بادبان معنی ورکوي لکه دا لاندې

Valva aortae (lat.) د پاکې یا اکسیجن لرونکې وینې
لوي یا اساسي رګ یا د ابحر شریان پردو ته وایې
Valva atrioventricularis هغه پردې چې دې زړه
د اټریوم او وینټیریکولوم تر مینځ قرار لري لکه دا لاندني والوولا
dextra = Valva tricuspidalis چې په ښی خوا
کې دې تریکوسپیدال د پردو په نامه یادېږي
sinistra = Valva mitralis = Valva bicuspidalis په
کینې خواکې بیا دې میترالز د پردو په نامه یادېږي چې
دې کینې خوا اټریوم او وینټیریکولوم تر مینځ قرار لري
Valva trunci pulmonalis د پولمونال د خولې پردې
یا بادبان
Valvula (lat.), Pl. Valvulae یوه لاتینه کلمه ده چې
وړوکې پردې نومولې شوې دي او همدارنګه د لویو والوولا
یوه برخه جوړوي لکه د اورټا والوولا چې له درې ښاخو
یا څوکو والوولا چې د هلال یا قوسي شکله کڅوړي لري
Valvula semilunaris هلال ډوله، قوسي ډوله کڅوړې
valvulaer هر هغه څه سره چې والوولا مخامخ وي
یا پرې اخته شوې وي

varico- /variko- (lat. Varix, varicis) واریکو دې کلمې
هغه لومړنی برخه ده چې له لاتینې کلمې واریکس
یا واریسیز څخه اخستلې شوې چې د سطحي
یا سوپرفیسیال د وریدونو لوله ډوله غوټې لرونکئ پراخوالئ
په غیر منظم ډول، کش کېدلو، د الاستکیت ډېروالی
او پاړسوب ته وایي
Varicocele د پړسېدلو وریدونو څوړندېدل او په
وریدونو کې د بدلونونو مینځ ته راتګ

Varicocele testis د وریکوسل شتوالئ په ټیسټیز
یا خصیو کې
Varicectomie د واریکوز یا پړسېدلو وریدونو لرې کول
Varicoes پړسېدلو واریکوز ته ورته والی ښودل شوئ
Varix, varicis د سوپرفیسیال وینا پراخوالئ
او پاړسوب ته وایي
Vaso- (lat. Vas، Pl. vasa =gr. Angio) د وینې رګونه، اوعیه
Vasectomie = Vasoresektion(Sterilisation) د سپرمو
دې لېږدونې د نلکې یا لارې د یوې برخې لرې کول یا پریکول
تر څو په نارینه جنس کې عقامت یا د دې لپاره چې اولاد
رانه وړي تر سره کېږي
Vas efferens
Vasculaer کومو شیانو یا ناروغیو سره چې
د وینې رګ یا اوعیه مخامخ وي
vascularis هغر هغه څه یا شیان چې د وینې رګونو
پورې اړه لري
Vasculum د وینې واړه رګونه
vasculoes هغه څه سره چې د وینې رګونه مخامخ وي
vasoactiv هغه مواد یا درمل چې د وینې د رګونو
په دیوال یا جدار باندې د نزدې کېدلو، کانسټرکسیون
یا کانټرکشن ، تقلص دنده په غاړه لري
vasogen هغه څه یا ناروغۍ چې د وینې د رګونو
څخه وځي یا سرچینه نیسي یا بهر کېږي
Vasotomie د وینې دې رګونو او یا د سپرمو
د لېږدونې دې لارې پرانستل یا سپړلو ته وایي
Vasovasostomie د یوه اوپیراتیف یا د جراحي عمل په
مرسته دې رې فیرټیلایزیشن یا بیا د اولاد دراوړلو هیله
درلودل وروسته له یوه وازو رېزیکشن څخه د دوارو
ډوکتوس ډیفیرینز بیا یوځای کول، سره ګنډلو ته وایي

Vegetarian (lat. Vegetabilis) یوه لاتینه کلمه ده چې
نباتي نومول شوئ خو ویګیتارین هغه انسانان دي چې
د غوښې، ماهي له خوړولو په قصدي ډول ډډه کوي او
نه یې خوري
Vegetation ویګیتاسیون یا ویجیتېشن په طبابت کې
په اصل کې پاړسوب، وده، نمو او تکثر ته وایي
Vegetative (lat. Vegetare) یوه لاتینه کلمه ده چې ژوند ورکول
نوې او تازه نېرو ورکول، په طب کې د ویجیتاتیف، په خپل سر
یا اوټونوم عصبي سیستم دندې ورسره مخامخ یا اړیکې لري
(lat. Vegere) ژوند وربښل، نوې او تازه نیرو ورکول
نوئ ژوند ورکول، چې د ویجیتاتیف عصبي سیستم دندې
سره مخامخ کېږي
Velum (lat.) بادبان

veno- = Phlebo (lat. Vena = gr. Phlébs) د وینې دې
لړ آکسیجن لرونکئ رګ یا تور رګ، ورید هم ورته ویل کېږي
Vena د وینې هغه رګ دئ چې ناپاکه وینه یا دې
لړ اکسیجن لرونکئ دئ او ناپاکه وینه زړه ته رهبري کوي
Vena axillaris د تخرګ ورید
Vena brachialis د مټې یا بازو ورید
Vena brachiocephalica د مټې او سر ورید
Vena cava د لږ اکسیجن لرونکئ یا ناپاکه
وینه لرونکئ هغه غټ یا لوي رګ دئ چې ناپاکه وینه
له شاوخوا سیمو یا اطراف څخه دې زړه ښۍ خوا
یا ښۍ اټریوم ته رسوي
Vena cava inferior د بدن د لاندینو ناپاکه
وینې ټولونکئ غټ قطر لرونکئ ورید یا هغه تور رګ چې
ناپاکه وینه یا کاربن دای اوکساید لرونکې وینه د بدن له
لاندنۍ برخې څخه ټولوي او زړه ته یې رسوي

Vena cava superior پورتنئ غټ قطر لرونکئ ورید
یا هغه تور رګ چې دې بدن د پورتنۍ برخې ناپاکه وینه
ښۍ خوا زړه ته رسوي
Vena femoralis د ورانه په اوږدو کې پروت ورید
Venae hepaticae د لړمانه وریدونه، د ینې وریدونه
Vena iliaca د حوصلې په سیمه کې پروت ورید
Vena iliaca communis د حوصلې ګډ، یوځای
شوي یا مشترک ورید
Vena iliaca externa د حوصلې د ورید بهرنۍ څانګه
Vena iliaca interna د حوصلې د ورید دننۍ څانګه
Vena jugularis interna د ورمېږه د ورید دننه څانګه
Vena mesentrica د میزینتریوم یا د کولمو ورید
Vena mesentrica inferior،–V. Splenica; -V. Colica sinistra,
Vv. Sigmiodeae, V. Rectalis sup.
Vena mesentrica superior
Vena portae hepatis = V. Portalis د ابدومن په
جوف کې هغه وینا یا ورید دی چې دې ګسترو انتستینال
وریدي وینه ټولوي او دغه اکسیجن نه یا لږ لرونکې وینه ینې
یا جګر ته لېږدوي او دې وینا پورټا هیپاټیز په نامه نومول شوئ
Venae pulmonales د سږو یا شش وریدونه
Venae splenica=Venae Lienial) د توري یا طحال وریدونه
Vena subclavia د ترقوې د هډوکي لاندې وینا، ورید
Venae د جمعې کلمه ده او د وینې هغو رګونو ته
ویل کېږي چې لږ اکسیجن لرونکې دي او ورته تور رګي
رګونه یا وریدونو هم نومولي شوي دي
Venalgie وریدي دردونه
Venopathie /Phlebopathie د وریدونو بېلابیلي ناروغۍ
Venoes; Venosus (lat.) هغه اورګان یا عضو چې دې
ډېرو وریدنو لرونکي وي یا له وریدونو څخه ډک وي

Venter, ventris (lat.) ګېډه، ابدومن، عضلې لرونکې ګېډه
ventralis د ګېډې یا ابدومن خواته قرار درلودل یا هر
هغه څه چې ابدومن سره اړیکې لري
Ventriculaer هر هغه څه چې یوه کوټه یا
خونه (که د زړه وي یا د دماغ وي) سره مخامخ وي
Ventriculus(lat. = gr. Gastro- / Stomachus, stomacho-) معده
یا د خوړلو د ټوټه کولو او لېږدولو هغه برخه ده چې
دې اویزوفاګوز او د ډوډینوم تر مینځ بروت اورګان دئ
Ventriculus معده، همدارنګه کوټه، خونه چې
موخه ترې د زړه او یا دماغ وړکې کوټې یا خانې دي
Ventriculus dextra د زړه د ښی خوا کوټه
Ventriculus quartus د دماغ څلورمه کوټه
Ventriculus sinistra د زړه د کینې خوا کوټه
Ventriculus tertius د مغز یا دماغ دریمې
کوټې ته وایي
Ventrikel کوټه،خونه، وړوکې کوټه، د زړه کوټې
د زړه خونې(ښی او کینې کوټې،وینتریکیل) او دماغي کوټې
(دې څنګ وینتریکیل، دریمې او څلورمې وینتریکیل) ته وایي
Venula د وینې هغه رګونه چې پاکه وینه نه لري
یعني اکسیجن یې لږ او کاربن دوه اکساید یې ډېر

Vermiformis چینجي ډوله، د چینجي په شکل
-Version (lat. Vertere) تاوول، رهبری کول، دوردادن
Retroversion په شا تاویدل، شاته تاوول،لکه
کله چې لاس د ولي د بند یا مفصل په شاخواته کې تاو
شې دې بیلګې په توګه دې بدن د شا برخې دې ګرولو
په وخت کې تاو شي چې دغه خوځښت ته ریټرووږشن وایي
Anteversion مخې خواته تاوول لکه مخ په وړاندې
د یوې متې یا د لاس تاوول یا خوځښت دې ولی په بند کې

vertebro- (lat. Vertebra) د ملا تیر، د مریو ستون
د ملا دې تېر هډوکي،مهره ستون فقرات
Vertebra د ملا دې تېر مرۍ، فقره، فقرات
Vertebracervicalis د ورمېږه د سیمې مرۍ
Vertebra lumbalis د عوامو په ژبه د چهاربند
دې ملا مرۍ یاد صلیب شانته ورته سیمې فقرې
Vertebra thoracica د ټټر، د سینې د قفس
یا تورکس مرۍ، فقرات
Corpus vertebrae د ملا دې تیر دې مریو تنه، بدن
vertebragen هغه څه یا ناروغۍ چې دې
ملا دې تېر له مریو څخه سر چینه نیسي
vertebralis د ملا په مریو پورې اړه لرونکي
Columna vertebralis د ملا د مریو تېر
یا دې فقراتو ستون
Foramen vertebrale د ویرټیبرال یا د ملا
د تېر دې مریو سورکۍ، سوراخ
Vertex, verticis د سر پاسنۍ برخه، فرق سر
څوکه، قلعه، دې یوه اورګان پورتنۍ برخه یا څوکه
verticalis عمودي، دې بدن د اوږدوالۍ محور
longitudinalis لانجیټودینالیز د معنی له مخې
عیناً لکه ویرټیکالیز یا عمودي معنی ورکوي

vesico- /vesiko- (کڅوړه،Cysto-) د متیازو کڅوړه، مثانه
Vesica (lat.) کڅوړه، خلطه،تڼاکې، حباب
Vesica biliaris = Vesica fellea د لړمون ترخئ
دې لړمانه د تریخي کڅوړه، کیسې صفرا
Vesica urinaria د متیازو کڅوړه، مثانه
Cervix vesicae د مثانې غاړه یا ورمېږ

vesicalis هغه څه چې ويزيکا، مثانې پورې اړه لري

Vesicouretral هر هغه څه سره چې مثانه او
د ادرار لارې يا حالبونه مخامخ وي

Vesicoureteral reflux د مثانې او يوريتيرال
يا حالبونو عکسل العمل، واکنش، انعکاس

Vesicovaginal کومو شيانو سره چې ويزيکا
او واګينا مخامخ وي

Vesicula (lat.) وړکۍ يا کوچنۍ کڅوړه، کڅوړې
چې له مايعاتو څخه ډکې وي، وړې تڼاکې

Vesicula seminalis = Glandula vesiculosa = Glandula seminalis تڼاکوته ورته غدې

vesicularis هر هغه څه چې ويزيکا پورې اړه لري

vestibulum (lat.) هغه کلمه ده چې له لاتينې څخه
اخستلې شوې ده چې دمخې سيمه يا مخکنۍ برخه
ښي خو دلته موخه ترې هغه سيمه ده چې د سمفيزيس
له لاندينۍ برخې پيل بيا تر انوس پورې رسېږي

Vestibulum vaginae د واګينا لاره، دهليز،هغه
سيمه ده چې د وړو شونډو يا وړو لبيا يا لبيا مينور په
واسطه چارپيره شوې وي

vinculum(lat.) ريشمې،ځنځيرونه، وندني،بندونه،مزي

vir = Andro- سړئ، نارينه

Viraemie د ويروس شتون په وينه کې

virgo- = Partheno- ځوانې ښځې ته ويل کېږي

Virologie هغه پوهه چې د ويروسونو او له
هغو څخه پيدا شوې ناروغيو له څېړنې څخه بحث کوي

Virucid هغه مواد يا درمل چې ويروس وژني
يايي له فعاليت څخه غورځوي

Virusentritis د کولمو التهاب چې لامل يې ويروس وي

Virusgrippe والګئ يا ويروسي شخک، ذکام، ګريپ

Virushepatitis د ويروس دې لېږديدني يا سرايت له کبله دې ينې يا لړمون التهاب

Viruspneumonie د سږو التهاب د ويروسي لاملونو له کبله

Vis (lat.) يوه لاتينه کلمه ده چې قوت، قدرت ښودنه ښي

viscera (lat.), viscerum کولمې او احشا چې تل په ډله يزه توګه يا جمعه پکارول کېږي

Situs viscerum, die Eingeweidetopographie

Viscerocranium د مخ هډوکي

visus (lat.) ليدنه، د ليدنې حس يا سترګې

Sensus visus د ليدلو حس، سترګې

vital (lat. Vita) ويټال له لاتينې کلمې ويټا څخه چې ژوند يا ژوندون نومېږی اخستلې شوې

Vitalmicroscopie تر ميکروسکوپ لاندې د ژونديو جوړښتونو يا اجسامو ليدل

Vitamie هغه مواد دي چې په خوړو کې هغه برخه جوړوي يا تشکيل کوي چې د انسان په ژوند کې مهم رول لري

vocalis غاړې، غږونه، غږونو پورې اړه لرونکي

vomer, vomeris (lat.) ګونجه د قولبې ګونجه، دلته موخه ترې د کوپړۍ يا سر هډوکي دي، همدارنګه دې پزې د مينځ ديوال يا سيپټوم نازي

vomitus (lat.) = syn. Emesis کانګې، استفراغ

Vomitus gravidarum = syn. Hyperemesis gravidarum

د حاملګۍ په وخت کې د کانګو يا استفراغ شتوالي ته ويل کېږي

vox (lat.), vocis غږ، غږونه

vulnus, vulneris (lat.) زخم، پرهار، ټپ

Vulnus incisivum په چړې پریک شوي مینځ ته راغلئ پرهار

Vulnus contusum ځپل شوئ پرهار

vulvo- (lat Vulva) وولوو له لاتینې کلمې ولوا څخه چې د ښځینه د جنسي یا تناسلي غړي باندني برخې ته چې شونډې یا لبیا نومېږي ویل کېږي اخستلې شوې ده

Vulvacarcinom د ولوا سرطان

Vulvectomie د وولوا د سرطان یا کارسینوم د درملنې لپاره دا ښودله شوی یا تعین شوی چې باید ولوا ټولې سیمې پریک او لرې شي

Vulvitis د ښځینه د جنسي غړي د باندنۍ سیمې یا دې شونډې یا لبیا التهاب ته وولویتیز وایي

Vulvovaginitis د ښځینه د جنسی یا تناسلي غړي د باندنې او دننه سیمې التهاب

X

xantho- زېړ، زېړ رنګ

Xanthodermie زېړ رنګه پوستکئ یعني د ناروغي له کبله د پوستکي رنګ بدلېږی لکه په هیپاټیټیز بې دې ناروغی له کبله چې دې بدن دې پوستکي زېړی مینځ ته راځي

Xanthodontie زېړ رنګه غاښونه، د غاښو پر مخ د زېړ رنګ پیدا کیدل

xeno- پردي، پردئ، بیګانه

xero- (gr. xerós) زيرو له يوناني كلمې زيروس څخه
چې وچوالئ نومول شوئ اخستلي
Xerodermie د پوستکي وچوالئ، وچ پوستکئ يا جلد
Xerophthalmie د سترګو وچوالئ البته چې
د سترګو د اوبو د لړوالي له کبله
Xerorhinie د پزې يا پوزې د موکوز وچوالئ
Xerose وچوالئ، خشکی
Xerostomie د خولې د موکوز يا مخاطي غشا وچوالئ
xipho- توره، شمشير
Xiphoideus (lat.) توره، شمشير، تيغ
Processus xiphoideus د تورې لړی، د تورې لکی، چې
موخه ترې دلته د ټټير يا د سينې په مينځ کې د پراته
هډوکي لاندنئ تېره څوکه ده، دشمشير لړئ يا دنباله

Z

zona (gr. Zòna) سيمه، ناحيه، ملا تړونکئ، کمربند
Zona zoster = syn. Herpes zoster د ملاتړونکي
يا کمربند په په خير يا ورته شاوخوا سيمو ناروغي ده چې
د ويروسي مکروب له امله مينځ ته راځي او دې
دويمې مانيفيستاسيون يا مانيفيستېشن يا نښې په
شان څرګندېږي

zonula(lat.) وړوکئ ملاتړونکئ يا وړوکئ کمربند
Zonula ciliaris = syn. Fibrae zonulares

zoo-(gr. =lat. Animal) زوو يوه يوناني کلمه ده چې ورته
په لاتينه ژبه کې انيمال وايي هدف ترې ژوي يا حيوانات دي

zoster ملا تړونکئ، کمربند، تراټ بند د کمربند په ډول دې بدن په پورتنۍ برخې کې د ملا تړونکي په ډول شاوخوا پيښه شوې ناروغۍ

پاي

Message from the Ministry of Higher Education

In the history, book has played a very important role in gaining knowledge and science and it is the fundamental unit of educational curriculum which can also play an effective role in improving the quality of Higher Education. Therefore, keeping in mind the needs of the society and based on educational standards, new learning materials and textbooks should be published for the students.

I appreciate the efforts of the lecturers of Higher Education Institutions and I am very thankful to them who have worked for many years and have written or translated textbooks.

I also warmly welcome more lecturers to prepare textbooks in their respective fields. So, that they should be published and distributed among the students to take full advantage of them.

The Ministry of Higher Education has the responsibility to make available new and updated learning materials in order to better educate our students.

At the end, I am very grateful to German Committee for Afghan Children and all those institutions and people who have provided opportunities for publishing medical textbooks.

I am hopeful that this project should be continued and publish textbooks in other subjects too.

Sincerely,

Prof. Dr. Obaidullah Obaid

Minister of Higher Education

Kabul, 2013

Publishing Medical Textbooks

Honorable lecturers and dear students,

The lack of quality textbooks in the universities of Afghanistan is a serious issue, which is repeatedly challenging the students and teachers alike. To tackle this issue we have initiated the process of providing textbooks to the students of medicine. In the past two years we have successfully published and delivered copies of 116 different books to the medical colleges across the country.

The Afghan National Higher Education Strategy (2010-1014) states:

"Funds will be made ensured to encourage the writing and publication of text books in Dari and Pashto, especially in priority areas, to improve the quality of teaching and learning and give students access to state-of- the-art information. In the meantime, translation of English language textbooks and journals into Dari and Pashto is a major challenge for curriculum reform. Without this, it would not be possible for university students and faculty to acquire updated and accurate knowledge"

The medical colleges' students and lecturers in Afghanistan are facing multiple challenges. The out-dated method of lecture and no accessibility to update and new teaching materials are main problems. The students use low quality and cheap study materials (copied notes & papers), hence the Afghan students are deprived of modern knowledge and developments in their respective

subjects. It is vital to compose and print the books that have been written by lecturers. Taking the situation of the country into consideration, we need desperately capable and professional medical experts. Those, who can contribute in improving standard of medical education and Public Health throughout Afghanistan, thus enough attention, should be given to the medical colleges.

For this reason, we have published 116 different medical textbooks from Nangarhar, Khost, Kandahar, Herat, Balkh and Kapisa medical colleges and Kabul Medical University. Currently we are working to publish 20 more medical textbooks for Nangarhar Medical Faculty. It is to be mentioned that all these books have been distributed among the medical colleges of the country free of cost.

All published medical textbooks can be downloadable from www.ecampus-afghanistan.org

The book in your hand is a sample of printed textbook. We would like to continue this project and to end the method of manual notes and papers. Based on the request of Higher Education Institutions, there is need to publish about 100 different textbooks each year.

As requested by the Ministry of Higher Education, the Afghan universities, lecturers & students they want to extend this project to the non-medical subjects e.g. Science, Engineering, Agriculture, Economics, Literature and Social Science. It is reminded that we publish textbooks for different colleges of the country who are in need.

I would like to ask all the lecturers to write new textbooks, translate or revise their lecture notes or written books and share them with us to be published. We assure them quality composition, printing and free of cost distribution to the medical colleges.

I would like the students to encourage and assist their lecturers in this regard. We welcome any recommendations and suggestions for improvement.

It is mentionable that the authors and publishers tried to prepare the books according to the international standards but if there is any problem in the book, we kindly request the readers to send their comments to us or authors to in order to be corrected in the future.

We are very thankful to German Aid for Afghan Children its director Dr. Eroes, who has provided funds for this book. To be mentioned in Past two years he also Provided funds for 20 medical textbooks which are being used by the students of Nangarhar and others medical colleges of the country.

I am especially grateful to GIZ (German Society for International Cooperation) and CIM (Centre for International Migration & Development) for providing working opportunities for me during the past three years in Afghanistan.

In Afghanistan, I would like cordially to thank His Excellency the Minister of Higher Education, Prof. Dr. Obaidullah Obaid, Academic Deputy Minister Prof. Mohammad Osman Babury and Deputy

Minister for Administrative & Financial Affairs Prof. Dr. Gul Hassan Walizai as well as the chancellor of Nangarhar University Dr. Mohammad Saber for their cooperation and support for this project. I am also thankful to all those lecturers that encouraged us and gave all these books to be published. At the end I appreciate the efforts of my colleagues in the office for publishing books.

Dr Yahya Wardak

CIM-Expert at the Ministry of Higher Education, March, 2013

Karte 4, Kabul, Afghanistan

Office: 0756014640

Email: textbooks@afghanic.org
wardak@afghanic.org

Dear students of Medicine and dear colleagues,

I have written the book "Medical Terminology", because Afghan school pupils do usually not have Latin lessons in school. Therefore, they are not used to do it when starting the studies of medicine at university. Consequently, they learn most of the medical terms in Arabic and English and only some in Latin or Greek. But because students have most of their books from abroad, they will not be able to understand the language used in those books without being familiar with the international medical terminology in Latin and Greek. For this reason, "Medical Terminology" offers students and doctors the possibility to have an extensive and comprehensible book with which one can adopt the medical terms in a Pashto dictionary.

Gulsima Ibrahimkhel Qaderi
Hamburg, 08.05.2013

د لوي، ښښونکي او مهربانه خداي(ج) په نامه

زه ګلسیما ابراهیم خیل (قادري) د مرحوم بازمحمد ابراهیم خیل (نادري) لور چې د کابل ولایت د پغمان ولسوالي د نادرخېلو په کلي کې مې دې دنیا ته سترګې پرانستلې دي خپل لنډ علمي ژوند لیک داسې لیکم:

لومړنۍ زده کړې مې د پغمان د نجونو په ښوونځي کې، منځنۍ زده کړې بیا د جلال آباد په الایي لیسه کې او پاتې مې د کابل په عایشه دراني لیسه کې سرته رسولي دي، چې د ښوونځي د پیل څخه تر خلاسیدلو پورې ټول د لسو کالو په موده کې پای ته ورسیدې.

وروسته د کانکور له ازموینې څخه د لوړو نمرو په اخستلو سره چې د کابل پوهنتون له نورم څخه زیاتې وي نو پدې توګه زه یوه بهرني هیواد ته د لوړو زده کړو لپاره وټاکله شوم خو له یوې خوا د وخت د شرایطو له امله او له بلې خوا له طبابت سره د ډېرې مینې درلودلو له کبله دې ته وهڅېدم چې دغه بورس له منلو څخه ډډه وکړم او د کابل د طب په انستیتوت کې مې خپلې زده کړې په عمومي طب(Human Medicine) کې پیل او وروسته د دولتي ازموینې څخه مې په بري سره پای ته ورسولې، چې له هغه وروسته مې د طب د ډاکترۍ په توګه په ملالۍ روغتون او د کابل ښار د مور او ماشوم د ساتنې یا ژغورنې په ځینو کلینیکونو کې مې خپله مسلکي دنده ترسره کوله، خو له بده مرغه چې په کال ۱۹۹۲میلادی (۱۳۷۱ هـ.ش) هېواد د ناخوالو او ناوړه شرایطو له کبله مې خپل ټاټوبي پرېښود او اوس دلته په اروپا کې له خپلې کورنۍ سره لکه د نورو ټولو هېوادوالو په څېر د پردېسۍ ژوند تېرومه، نورې پرمختللې زده کړې مې د آلمان په هېواد کې تر سره کړې او په خپل مسلک کې مې کار پیل کړی.

Book Name	Medical Terminology
Author	Dr. Gulsima Ibrahimkhel Qaderi, MD
Publisher	Nangarhar Medical Faculty
Website	www.nu.edu.af
Number	1000
Published	2013, First Edition
Download	www.ecampus-afghanistan.org

This Publication was financed by German Aid for Afghan Children (www.kinderhilfe-Afghanistan) a private initiative of the Eroes family in Germany.
The administrative and technical affaires of this publication have been supported by Afghanic (www.afghanic.org).
The contents and textual structure of this book have been developed by concerning author and relevant faculty and being responsible for it. Funding and supporting agencies are not holding any responsibilities.

If you want to publish your textbooks please contact us:
Dr. Yahya Wardak, Ministry of Higher Education, Kabul
Office: 0756014640
Email: textbooks@afghanic.org

All rights are reserved with the author.

ISBN: 978 993 6200 210